

T.C.
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU 22
SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN İNCELEME-METİN VE
MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

Kiyasettin DEĞİRMENCİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Özkan CİĞA

ADİYAMAN-2021

**ADİYAMAN UNIVERSITY
GRADUATE EDUCATION INSTITUTE
DEPARTMENT OF TURKİSH LANGUGE AND LİTERATURE
OLD TURKİSH LİTERATURE PROGRAM
MASTER’S THESIS**

**EDİRNE SELİMİYE LIBRARY WRITING WORKS CATALOG REVIEW OF
CONK REGISTERED AT NO. 22 SEL 7168 CLASSIFICATION ACCORDING
TO MESTAP**

Kiyasettin DEĞİRMENCİ

**SUPERVİSOR
Özkan CİĞA
(Dr.)**

ADİYAMAN-2021

BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168 Numarada Kayıtlı Cönkün İnceleme-Metin ve Mestap’a Göre Tasnifi” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

29.06.2021

Kiyasettin DEĞİRMENCİ

İmza

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168

Numarada Kayıtlı Cönkün İnceleme-Metin ve Mestap'a Göre Tasnifi

Kiyasettin Değirmenci

Adıyaman Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Eski Türk Edebiyatı Programı

Haziran 2021, xviii + 275 sayfa

Cönk kelime anlamı olarak gemi, sefine gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Edebiyat terimi olarak ise şiir sever kişilerin kendi zevklerine göre seçtikleri şiirleri kaleme aldıkları, aşağıdan yukarıya doğru açılan şiir defteri anlamına gelmektedir. Cönkler mecmû'aların bir çeşididir. Bir mecmû'a çeşidi olan cönkler edebiyatın kaynakları arasında yer almaktadır. Cönkler, ismi duyulmamış şairleri ya da ismi bilinen şairlerin bilinmeyen şiirlerini tespit etmede önemli bir yere sahiptir. Cönkler aynı zamanda yazıldığı dönemin kültürünü yansıtmaya açısından da değerli kaynaklardır. Zira mecmû'alar gibi cönkler de bünyesinde sadece şiirler değil derlendiği dönemdeki önemli olaylar, doğumlar, ölümler, fetvalar gibi notları da barındırabilmektedir.

İncelediğimiz cönk 19. yy'da yazılmış, farklı şairlere ait, farklı türlerde şiirlerin kaleme alındığı bir cönktür. Cönkte toplam 90 adet şiir yer almaktadır. Bu şiirler çoğunlukla gazel, koşma, dîvân gibi nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerdir. Eserde bulunan şiirlerin 86 tanesini yazan şairin mahlasları tespit edilirken 4 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilememiştir. Şairleri tespit edilen şiirlerden, divanlarda bulunanlar varsa tespit edilerek karşılaştırılmıştır. Cönkte bulunan şairlerin yaşadıkları yüzyıllar, şiirlerinin nazım şekilleri, sayıları, numaraları tablo halinde gösterilmiştir. Cönkün iki sayfasında kısa nesir bölümler yer almaktadır. Bu nesir bölümlerde not edilen tarihler ışığında cönkün ne zaman yazıldığı tahmin edilmektedir. Bu çalışmada Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168 Numarada Kayıtlı Cönkün İnceleme-Metin ve Mestap'a Göre Tasnifi yapılmıştır. Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde cönk ve mecmû'alar hakkında genel bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde cönk incelenmiş ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Son bölümde ise MESTAP tablosu ve transkripsiyonlu metin yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Cönk, Mecmû'a, 19. yy, MESTAP

ABSTRACT

Master's Thesis

Edirne Selimiye Library Writing Works Catalog Review of Conk Registered at

No. 22 SEL 7168 Classification According to MESTAP

Kiyasettin DEĞİRMENÇİ

Adıyaman University

Graduate School of Social Sciences

Department of Old Turkish Literature

Turkish Language and Literature Program

June 2021, xviii + 275 page

Conk is used in meanings such as ship, chieftain and big sailboat as the literal meaning of it. And it means poetry book that is opened from bottom to top and the poems chosen by people according to their tastes as the terms of literature. Conks are a kind of magazine and usually differ from magazines in terms of shape. As one of the important sources, Conks have an important place in determining the unknown poems of unheard poets among the sources or poets whose names are heard. Also conks provide dates, notes, historical and cultural informations at the time they were made between the pages of it by compiler.

The conk we are examining is a 19th century conk in which different types of poems belonging to different poets were written. The conk contains 90 poems in total. There are mostly poems written in conk such as ode, kosma and divan forms. While the poets of 86 of poems located in the conk were determined, the pseudonyms of the poets who wrote 4 of them could not be determined. Among the poems found in the conk, those in the poets' divans were determined and compared. The centuries which poets lived, the verse forms of the poems and their numbers are shown in tables. There are short prose chapters on two pages of conk. It is estimated when the conk was written in the light of the dates noted in these prose chapters. Edirne Selimiye Library Manuscripts Catalogue number 22 SEL 7168 was classified according to the analysis-text and MESTAP. In the second part, the conk was given about its content. In the last part, there is MESTAP table and a text with transcription.

Keywords: Classical Turkish Literature, Conk, Magazine, 19th Century, MESTAP

ÖN SÖZ

Kültür ve edebiyat kaynakları arasında yer alan yazılı kaynaklardan bir tanesi de mecmû'alarlardır. Şiir sever bazı kişilerin gerek kendi şiirlerini gerekse farklı şairlerin şiirlerini yazdığı mecmû'alar, muhteviyatı, içinde bulunan şiirlerin türleri, işlenen konular vb. yönlerine bakılarak farklı isimler almaktadır. Cönkler de mecmû'aların bir çeşidi olarak günümüze ulaşmıştır. Cönkler daha çok okuma yazmayı yeni öğrenmiş kişilerce tutulan, aşağıdan yukarı doğru açılan, içinde saz şairlerinin yanı sıra dîvân şairlerinin şiirleri de bulunan şiir defterleridir.

Klasik Türk edebiyatında başta dîvânlar olmak üzere mesneviler, biyografik kaynaklar, mensur hikâyeler gibi daha pek çok esere önem verilmiş bu türde tespit edilen eserler üzerinde ciddi çalışmalar yapılmıştır. Bazıları üzerinde birden fazla çalışma yapılmış, farklı yönlerden tekrar tekrar incelenmiştir. Klasik Türk Edebiyatı'nın muhtelif kaynakları arasında yer alan mecmua ve cönklerin ancak son dönemde değerinin anlaşıldığı görülmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalarla mecmû'a ve cönklerin öneminin farkına varılmış, çalışmalar yapılmaya başlanmış ve bunların birer gizli hazine oldukları anlaşılmıştır. Bu çalışmadaki amaç gizli kalan hazinelerden olan Edirne Selimiye Kütüphanesi 22 SEL 7168 numarada kayıtlı cönkü gün yüzüne çıkarmak, MESTAP'a göre tasnifini yapmak, içindeki şairleri ve şiirleri tespit ederek dîvânlarla karşılaştırmaktır. Karşılaştırma yapılırken cönte bulunup kaynaklarda ismi geçmeyen şair varsa veya ismi bilinen şairlerin dîvânlarında bulunmayan şiirleri cönte geçiyorsa bunları edebiyat dünyasına kazandırmak amaçlanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde cönk kavramı, cönklerin özellikleri, kültürümüzde cönk ve mecmû'aların önemi açıklandı ve MESTAP hakkında bilgi verildi. İkinci bölüm olan inceleme kısmında cönte bulunan şairlerin biyografileri verildi, cönkün şekil ve muhteva özelliklerine değinildi, şiirlerin nazım şekilleri, kullanılan vezin ve hece ölçüleri açıklandı. Yine bu bölümde tablolar verildi şairlerin şiirleri, nazım şekilleri, sayısı, sayfa numarası, aruz vezni ve hece ölçüsüne göre dağılımı gösterildi.

Son bölümde cönkün tavsifi yapıldı, derleyicinin kimliği ve derlenme tarihi hakkında bilgi verildi, metin kurulurken izlenen yöntem açıklandı ve MESTAP tablosu

verildi. Daha sonra alışmaya konu edilen metnin transkripsiyonu yapıldı. alışmanın sonuna ek olarak metnin tıpkıbasımı verildi.

Yüksek Lisans derslerimde bana rehberlik eden, ilgi ve ilmini esirgemeyen değerli hocam Sayın Prof. Dr. İbrahim Halil Tuğluk'a, her konuda bana yardımcı olan, değerli ilmini paylaşan danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Özkan Cığa'ya en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca değerli dostlarım Tahir Ünal ile Mikail Koştan'a ve bu zorlu dönemde desteklerini eksik etmeyen aileme teşekkürü borç bilirim.

Adıyaman, 2021

Kiyasettin DEĞİRMENCI

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI

Cönkler Halk edebiyatı hem de Dîvân edebiyatı açısından önemli kaynaklardır. İncelediğimiz cönkte toplam 90 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin 86 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilirken 4 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilememiştir. Toplam 50 şair tespit edilmiştir. Bu şairlerin 21 tanesi hakkında kaynaklardan yararlanılarak bilgilere ulaşılmıştır. Ancak 29 tanesi hakkında bilgi bulunamamıştır. Kimisinin ismi kaynaklarda hiç geçmezken kimisinin ise aynı mahlası kullanan şairlerden hangisi olduğu tespit edilememiştir. İsmi kaynaklarda geçmeyen Saydî, Firûzî, Cârî vb. mahlasları kullanan şairler ve yazdıkları şiirlere tezkire ve biyografi kaynaklarında, yazma eser kataloglarında veya internet veri tabanlı kütüphanelerde de rastlanılmamıştır. İsmi bilinen şairlerden olan Pertevî'nin Destân-ı Hazret-i İbrahim başlıklı 35 beyitten oluşan bir destanı, Ârif'in bir gazel ve bir müseddesi gibi şiirlere de şairlerin dîvânlarında ya da başka kaynaklarda ulaşamamıştır. Bu çalışma kaynaklarda ismine rastlanılmayan şairlerin ve ismi bilindiği halde dîvânında var olmayan şiirlerin edebiyata kazandırılması açısından oldukça önemlidir. Çalışmada MESTAP tablosu başta olmak üzere, eserin içeriğiyle ilgili farklı tablolar oluşturulmuş ve bilgilere ulaşılması kolaylaştırılmıştır.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖN SÖZ	viii
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI	x
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xv
TABLolar LİSTESİ.....	xvi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM CÖNK VE MECMÛ‘ALAR

1.1. CÖNK.....	3
1.1.2. Cönklerin Özellikleri	4
1.2. MECMÛ‘A.....	6
1.3. MECMÛ‘ALARIN SİSTEMATİK TASNİF PROJESİ (MESTAP)	8

İKİNCİ BÖLÜM

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN İÇERİĞİ

2.1. CÖNKTEKİ ŞAİRLERİN BİYOGRAFİLERİ VE ŞİİRLERİNİN İNCELENMESİ	11
2.1.1. Cönte Yer Alan Şairlerin Kısa Biyografileri	11
2.1.1.1. Âhû/ Âhû Baba (d. ??-ö. ??)	11
2.1.1.2. ‘Afî (d. ??-ö. ??)	12
2.1.1.3. ‘Ârif/ Kethüda-zâde ‘Ârif (d.1768-ö. 1849).....	12

2.1.1.4. Âşık Hamdî (d. ??-ö. ??)	12
2.1.1.5. ‘Azbî/ ‘Azbî Baba (d. ??-ö. 1747/1160).....	13
2.1.1.6. ‘Azmî (d. ??-ö. ??)	14
2.1.1.7. Cârî (d. ??-ö. ??).....	14
2.1.1.8. Cemâlî (d. ??-ö. ??).....	14
2.1.1.9. Cesârî (d. ??-ö. 1829).....	16
2.1.1.10. Cevâbî/ Âşık Cevâbî (d. ??-ö. ??)	14
2.1.1.11. Cezbî (d. ??-ö. ??)	15
2.1.1.12. Dertlî/ Âşık Dertlî/ İbrahim (d. 1772/1186 - ö. 1845/1261).....	16
2.1.1.13. Ecrî (d. ??-ö. ??).....	17
2.1.1.14. Emrâh/ Erzurumlu Emrâh (d. ??-ö. 1860-1861/1277).....	18
2.1.1.15. Fahrî (d. ??-ö. ??)	19
2.1.1.16. Ferâğî (d. ??-ö. ??)	19
2.1.1.17. Firûzî (d. ??-ö. ??)	19
2.1.1.18. Fuzûlî (d. 1483/888 - ö. 1556/963)	19
2.1.1.19. Gâlib (d. ??-ö. ??).....	20
2.1.1.20. Gencî (d. ??-ö. ??).....	20
2.1.1.21. Hâlî (d. ??-ö. ??).....	21
2.1.1.22. Handî (d. ??-ö. ??).....	21
2.1.1.23. Hengâmî (d. ??-ö. 1873/1290)	21
2.1.1.24. Hüznî (d. ??-ö. ??).....	22
2.1.1.25. İrşâdî (d. ??-ö. ??)	22
2.1.1.26. Kelâmî (d. ??-ö. ??).....	22
2.1.1.27. Kul Nesîmî (d. ??-ö. ??).....	23
2.1.1.28. Mevzûnî (d. ??-ö. ??)	23
2.1.1.29. Meylî (d. ??-ö. ??)	23

2.1.1.30. Mir‘âtî/ Kalecikli Mir‘âtî (d. ?/?-ö. ?/?)	24
2.1.1.31. Nâdî (d. ?/?-ö. ?/?)	24
2.1.1.32. Necmî (d. ?/?-ö. ?/?)	25
2.1.1.33. Nehrî (d. ?/?-ö. ?/?)	25
2.1.1.34. Nûrî (d. ?/?-ö. ?/?)	25
2.1.1.35. Perişânî (d. ?/?-ö. ?/?)	25
2.1.1.36. Pertevî (d. ?/?-ö. ?/?)	25
2.1.1.37. Rahmî (d. ?/?-ö. ?/?)	26
2.1.1.38. Râzî (d. ?/?-ö. ?/?)	26
2.1.1.39. Saydî (d. ?/?-ö. ?/?)	26
2.1.1.40. Seyrânî (d. 1800-ö. 1866)	26
2.1.1.41. Sıdkî (d. ?/?-ö. ?/?)	27
2.1.1.42. Şem‘î (d.1772-73/1186-87-ö.1839-41/1255-57)	27
2.1.1.43. Şîrî (d. ?/?-ö.1761/1175)	29
2.1.1.44. Tûrâbî (d. 1786/1201-ö.1868/1285)	29
2.1.1.45. Vâsîf/ Enderunlu Vâsîf (d. ?/?-ö.1824-25/1240)	30
2.1.1.46. Vasfî (d. ?/?-ö. ?/?)	30
2.1.1.47. Vechî (d. ?/?-ö. ?/?)	31
2.1.1.48. Vehbî/ Sünbülzâde Vehbî (d. 1720-21/1133-ö. 1809/1224)	31
2.1.1.49. Virânî (d. ?/?-ö. ?/?)	32
2.1.1.50. Yesârî (d. ?/?-ö. ?/?)	33
2.1.2. Cönkün Şekil ve Muhteva Özellikleri	33
2.1.2.1. Dil ve Üslup	38
2.1.3. Cönkteki Şairler ve Şiirleri	41
2.1.3.Cönkteki Şiirlerin Nazım Şekli	44
2.1.3.1. Destan	45

2.1.3.2. Dîvân	46
2.1.3.3. Gazel.....	47
2.1.3.4. Koşma.....	48
2.1.3.5. Muhammes	49
2.1.3.7. Müseddes.....	51
2.1.3.7.Semaî.....	52
2.1.4. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Vezinleri ve Hece Ölçüleri	53
2.1.4.1. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Vezinleri	54
2.1.4.2. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Hece Ölçüleri.....	54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN MESTAP'A GÖRE TABLOSU VE TRANSKRİPSİYONLU METNİ

3.1. CÖNKÜN TAVSİFİ.....	55
3.2. DERLEYİCİNİN KİMLİĞİ VE CÖNKÜN DERLENME TARİHİ	57
3.3. METNİ KURARKEN İZLENEN YÖNTEM.....	57
3.4. EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU 22 SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN MESTAP'A GÖRE TABLOSU ...	60
3.5. METİN	70
SONUÇ	177
KAYNAKÇA.....	180
ÖZGEÇMİŞ	190
EK LİSTESİ.....	191

KISALTMALAR

AB	: IV. Murat ve IV. Mehmet Hânendeleri Arasında Diyarbakırlı Bir Alevî-Bektaşî Âşık: Âhû Baba (Karaoğlu)
AD	: Azbî Dîvânı
bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
CD	: Cesârî Dîvânı
d.	: Doğum Tarihi
DD	: Dertli Dîvânı Karşılaştırmalı Metin
DİA	: Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
ED	: Ecrî Dîvânı
EED	: Erzurumlu Emrah Dîvânı
EVD	: Enderunlu Vâsıf Dîvânı
Hz.	: Hazreti
KN	: On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî
KM	: Kur'an-ı Kerim Meâli
LM	: Leylâ vü Mecnûn
OM	: Osmanlı Müellifleri
ö.	: Ölüm Tarihi
s.	: Sayfa
S	: Sayı
S.B.E	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
SO	: Seyrânî Olgusu: Develili Seyrânî ve Eserleri
SŞH	: XIX. Asır Saz Şairlerinden Hengâmî
SVD	: Sünbülzâde Vehbî Dîvânı
ŞŞ	: Âşık Şem'î Hayatı ve Şiirleri
TD	: Tûrâbî Dîvânı
TDV	: Türk Diyanet Vakfı
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
VD	: Virânî Dîvânı
Yay.	: Yayınları
yy.	: Yüzyıl

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Cönkteki Şairler, Yaşadıkları Yüzyıllar, Şiirlerinin Nazım Şekli, Sayısı ve Sayfa Numaraları.....	42
Tablo 2: Cönkte Bulunan Şiirlerin Nazım Şekilleri ve Sayıları.....	44
Tablo 3: Cönkte Bulunan Şiirlerin Aruz Kalıpları ve Sayıları.....	54
Tablo 4: Cönkte Bulunan Hece Ölçüleri ve Sayıları.....	54
Tablo 5: Transkripsiyon İşaretleri.....	59
Tablo 6: Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168 Numarada Kayıtlı Cönkün MESTAP’a Göre Tablosu.....	60

GİRİŞ

Zengin bir birikime sahip olan Türk edebiyatının sözlü ve yazılı olmak üzere iki ana kaynağı bulunmaktadır. Sözlü kaynaklarda dilden dile dolaşan ve bir sonraki kuşağa aktarılan şiirler, destanlar, hikâyeler yüzyıllarca aktarılmaya devam eder. Edebiyatın yazılı kaynağı denildiğinde dîvânlar, mesneviler, hikâyeler, menakıbnâmeler, tezkireler gibi manzum ve mensur pek çok eser yer alır. Cönk ve mecmû'alar ise hem sözlü hem de yazılı kaynaklardan yararlanılarak oluşturulmuş eserlerdir. Zira derleyiciler kendi zevklerine göre tuttukları şiir defterlerine sevdikleri bir şairin divanından seçtikleri bir şiiri yazabildikleri gibi bir aşığın dilden dile dolaşan şiirlerini de yazabilmektedirler. Cönklerde şiirlerin yanı sıra o dönemde olan önemli olaylar, doğum-ölüm tarihleri, afetler, padişahların cûlus tarihleri, fetvalar, fal örnekleri gibi birçok nota rastlanılabilmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olmayan bu derleyicilerin tuttukları şiir defterleri, araştırmacılar nezdinde çok önemli kaynaklardır. Önemli olmasının sebeplerinden biri cönkte geçen, yukarıda belirtilen nesir bölümler, cönkün yazıldığı dönemin sosyal ve kültürel durumu hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Başka bir sebebi ise eğitim seviyesi yüksek olmayan kişiler şiirleri yazarken ağız ve şive özelliklerini şiirlere yansıtabilmektedirler. Bundan yola çıkarak o dönemin dil özellikleri hakkında da bilgi sahibi olunabilir. Yine edebiyat araştırmacıları için en önemli yönü ise *“nice şairlerin ilk defa tanınabileceği gibi, bilinen pek çok şairin de yeni yeni şiirleri gün ışığına çıkarılmış olacaktır. Bu yolla, ayrıca eksik şiirlerin tamamlanması, son haneleri bulunamadığı için kime ait olduğu bilinemeyen şiirlerin gerçek sahiplerinin ortaya konulması gibi problemler de çözülmüş olacaktır.”* (Sakaoğlu, 1989: 105).

19. yüzyılda cönk ve mecmû'aların kaleme alınması, derlenmesi oldukça yaygınlaşmıştır. Bunun da farklı sebepleri vardır. Okuma yazmanın daha çok yaygınlaşması, şair sayılarının artması, özellikle saz şairlerinin diyar diyar gezmeleri ve meydanlarda şiir okumaları, kâğıt bulmanın daha kolay olması gibi etkenler bu sebepler arasındadır. Bu dönemde derlenen cönklerin içeriğine bakıldığında çoğunun Alevî-Bektaşî görüşünü benimseyen şairlerin yazdığı şiirlerden oluştuğu görülmektedir. 19. yüzyılda derlenen cönklerde bu yüzyılda yaşayan şairlerden Ârif, Dertlî, Mirâtî gibi Alevî-Bektaşîliği benimsemiş şairlerin şiirlerine sıkça yer verilmektedir. Genel olarak

bu yüzyılda yazılan cönlere bakıldığında içeriklerin, şairlerin, şiirlerin, nazım şekillerinin birbirine çok benzediği anlaşılmaktadır.

Bu çalışmamızda yukarıda önemine değindiğimiz cönlere biri olan Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168 Numarada Kayıtlı Cönlün İnceleme-Metin ve Mestap'a Göre Tasnifi yapılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

CÖNK VE MECMÛ‘ALAR

1.1. CÖNK

Cönk kelimesinin kökeni hakkında farklı görüşler vardır. En yaygın görüşler arasında bulunan Orhan Şaik Gökyay’ın görüşüne göre “Cava ve Malaya dillerindeki djong (conk) kelimesinden gelen cönk İspanyol ve Portekizceye junco, İtalyancaya giunco, Fransızcaya jonque ve İngilizceye junk olarak geçmiş; Çin denizlerinde kullanılan dibi düz ve dört köşeli, puruvası, çıkıntılı baş bodoslaması ve kış pupası, dümeni muallakta olan yelkenli gemiler için de genel bir ad olmuştur”(Gökyay, 1993: 73). Cönkün farklı kaynaklarda birçok anlamı bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını sıralayacak olursak: “Gemi, sefine, mecmû‘a” (Süleyman Efendi, 2003: 142). “Eskiden, saz ozanlarının şiirlerini topladığı, kimi zaman başka saz ozanlarının şiirlerine de yer verdiği, eni boyuna göre uzun olan ve uzunlamasına açılan, deri kaplı şiir defteri” (Püsküllüoğlu, 1996: 34). “İçinde halk şairlerine ait eserlerin, türkü, mani, destan, fıkra, hikâye, dua, hutbe gibi yazanı belli olmayan anonim manzum ve mensur ürünlerin yer aldığı, aşağıdan yukarı doğru açılan, çoğu meşin kaplı/ ciltli el yazması defter/mecmû‘a” (Karataş, 2007: 87). “Manzum, mensur şiir, masal, hikâye ve benzeri faydalı metinler içeren mecmû‘a” (Parlatır, 2006: 261). “Başta halk şairlerinin şiirleri olmak üzere, çeşitli folklorik bilgilerin kaydedildiği ve uzunlamasına açılan, sırtı dar ensiz, deri kaplı defterler” (Kaya, 2007: 188). “Büyük yelkenli gemi. Halk şairlerinin şiirlerinin toplandığı, uzunlamasına açılan el yazması, dana derisi kaplı şiir defteri; dana dili; sığır dili; köşe; şakacı, gülen yüzlü” (Çağbayır, 2007: 833). “Saz şairlerinin en beğenilen şiirlerinin toplandığı defter” (Karaalioğlu, 1983: 151). “Boyu eninden uzun olup uzunlamasına açılan yazma halk şiiri mecmû‘ası” (Bayar, 2005: 501). “Halk şairlerinin şiirlerini muhtevî mecmû‘a ve kitap” (Kadri, 1927: 347). “Uzunluğuna açılır yazma şiir mecmû‘ası” (Türk Dil Kurumu, 1965: 777) vb.

Cönkün yukarıda sıraladığımız anlamlarından yola çıkarak kelime olarak cönkün; gemi, sefine, yelkenli gemi, defter, sığırdili, danadili, mecmû‘a vb. anlamlara geldiğini söyleyebiliriz. Edebiyat terimi olarak ise cönk, genellikle çoğunluğu saz

şairlerinin şiirlerinin yanı sıra dîvân şairlerinin şiirlerinin de içinde bulunduğu şiir defterleridir. Bazen not defteri görevi gören cönklerin içerisinde şiirlerin yanı sıra önemli bilgilere, tarihlere, tariflere, hatırlatmaya vb. rastlamak mümkündür. Şekil olarak farklı türleri bulunsa da çoğunlukla aşağıdan yukarıya doğru açılan defterlerdir. Bazı cönkler bir şairin kendi yazdığı şiirleri içine not etmesiyle oluşurken, bazıları ise şiir sever bir kişinin farklı şairlerin beğendiği şiirlerini içine not etmesiyle meydana gelmektedirler.

Cönk ve mecmû'alar birbirlerine birçok yönden benzerlik göstermektedir. Ancak bazı farkları da bulunmaktadır. "Cönkler içerik açısından mecmû'alar ile kesin bir ayrıma tâbi tutulmasalar da, cönkleri şeklen mecmû'alardan ayırmak mümkündür. Şöyle ki mecmû'a tabiri yana doğru açılan edebi derlemeler hakkında kullanılırken cönk ise, yukarı doğru açılan defterler için sarf edilir." (Şenödeyici ve Akdağ, 2015: 378) Ayrıca cönk ve cönke benzeyen defter ve kitap şeklindeki yazmaların genel adının mecmû'a olduğu söylenmektedir. "Esasen, cönklerin ve muhteva yönünden bunlarla benzeşen fakat biçim yönünden bilinen kitaplar gibi olan yazmaların genel adı mecmû'adır. Mecmû'a tabiri, belli konularda seçilmiş örnek metinlerden oluşan yazma-basma kitaplar için kullanılmaktadır. Kütüphanelerdeki yazmalar arasında cönkler, esas itibariyle birer mecmû'a olarak değerlendirildikleri için mecmû'a-i eş'ar adıyla fişlenmekte, gerek görülürse fişin bir köşesine "cönktür" notu konulmaktadır." (Koz, 1977: 83)

Cönkler genellikle halk edebiyatı ürünlerini barındırsa da içerisinde Eski Türk edebiyatı ürünlerinin sayısı da oldukça fazladır. Bu özelliğinden dolayı cönkler, halk edebiyatı kaynakları arasında sayıldığı gibi dîvân edebiyatı kaynakları arasında da sayılmaktadır.

1.1.2. Cönklerin Özellikleri

Edebiyatın önemli yazılı kaynaklarından olan cönklerin genel özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

1. Genellikle Besmele ile başlar.
2. Ebatları farklılık göstermektedir, belli bir ölçüleri yoktur.

3. Tek kişi tarafından yazılan cönkler olduğu gibi birden fazla kişi tarafından yazılan cönkler de mevcuttur. Bu sebepten dolayı bir cönkün farklı el yazılarıyla yazıldığı görülebilir.

4. Belli bir sayfa sayıları yoktur. Baştan, son dan veya ortadan eksik ve koparılmış sayfa ları olan cönkler de mevcuttur.

5. Cönklerde çoğunlukla sayfa numaraları bulunmamaktadır.

6. Kullanılan kâğıt ve mürekkep türleri yüzyıllara göre farklılık göstermektedir.

7. Cönklerde saz şairlerinin dışında divan şairlerine ait şiirler, derleyicilerin yazdığı önemli notlar ve tarihler, fal örnekleri, fetvalar, rüya tabirleri, ilaç tarifleri, önemli tarihi olaylar gibi birçok farklı ve değerli bilgiler yer alabilmektedir.

8. Derleyicinin bilgi eksikliğinden veya unutkanlığından dolayı şiirlerde yazım hataları, eksik kelime ve heceler bulunabilmektedir. Bundan dolayı bazı şiirler ölçsüz olabilmektedir.

9. şiirlerin başlıkları genellikle ilahi, koşma, gazel gibi şiirin türünü belirtir. Ayrıca bazı şiirlerin başlığında şairin mahlası kullanıldığı gibi başlığı olmayan şiirler de vardır.

10. şiirlerin sonunda genellikle temmet ya da tamam yazılıdır. Muhammes, müseddes gibi türlerde teklarlanan beyitleri yazmak yerine “râbıta” veya “eyzân” yazılmaktadır. Genellikle mahlasın geçtiği kelimenin üstü çizilidir.¹

Cönkler derleme eserler oldukları için kime ait olduklarını anlamak oldukça zordur. “Cönklerin en bariz özelliği, sahiplerinin kim olduğunun bilinmeyişi ve belli bir sisteminin ve şeklinin olmayışıdır. Hangi cng açarsak açalım neyle karşılaşacağımız belli değildir.” (Duran, 2016: 41-50) Bazen de bir cönk birden fazla kişi tarafından kaleme alınmıştır. Farklı dönemlerde farklı kişiler tarafından kaleme alınan bir cönkte yazı değişikliği, kâğıt yapısı açıkça fark edilmektedir. “Cönklerin kimin tarafından ve ne zaman kaleme alındığını tespit etmemiz her zaman mümkün olmayabilir. Bazen bir cönkte birden fazla kişinin yazısı görülebilir.” (Sakaoğlu, 1987: 219-226)

Cönklerde yanlış yazımlar; harf, hece ve kelime eksiklikleri; aruz vezni ya da hece ls bozuklukları oldukça fazladır. Bu hataların birçok sebebi olabilir. Misal derleyicinin okuma-yazmayı yeni öğrenmesi, şiiri tam hatırlayamaması, şiiri birinci

¹ Ayrıntılı bilgi için bk. Doğan Kaya, Âşık Edebiyatının nemli Yazılı Kaynaklarından Cönkler, Kültür ağlayanı, S. 16, Eylül-Ekim 2012, s. 9-11

kaynaktan değil de başka birilerinden duyup kaleme alması gibi. “Cönkler her zaman okunaklı yazılarla kaleme alınmamış. Hafızalardaki şiirlerin bizzat meraklısı tarafından yazıya geçirilmesinde oldukça sağlam bir yol tutulmuş. Ancak şiir severlerin söylemesi ve yazmayı bilen birinin kaleme alması sırasında acele etmek endişesiyle eksiklikler ve yazıya yanlış geçirmeler görülmüş. Bu tür gayretlerin en çok hatalı olanı ise, bir mecliste saz şairlerinin veya usta malı söyleyenlerin okumaları sırasında yapılan kayıtlar.” (Özdemir, 1993: 11)

Çoğu cönklerde sayfa numaraları bulunmadığı gibi bazı cönklerin sayfa dizilişinde de hatalar bulunmaktadır. “Çoğunda sayfalar numaralanmamış, rastgele birbirine yapııştırılmış.” (Gökyay, 1984: 18)

Bazı kaynaklarda cönklerden, ciltli şiir mecmû‘aları diye bahsedilmektedir. Ancak bu genelleme yanlıştır. “Çünkü cönklerin çoğu ciltlenmiş olmadığı gibi ciltlenmiş olanların ciltleri de, çoğu, dağınık, bozuk, kopuk ve şirazesizdir.” (Gökyay, 1984: 5)

Cönkler bünyelerinde âşık ve halk şairlerinin şiirlerini barındırdıkları gibi dîvân şairlerinin şiirlerini de barındırmaktadırlar. Hatta halk edebiyatında kullanılan cönk kelimesi dîvân şairlerinden bazıları tarafından da kullanılmıştır. “Klasik şâirler arasında cönk tabir edilen defter sahipleri olduğu Ataî’nin ‘Çıkarup cöngünü bir ehl-i sühan/ Şâh-ı gül gibi heman koynundan’ şeklinde söylemiş olduğu bir beyitte görülmektedir. Klasik edebiyat mensupları arasında da bu defterler demek ki, her meclise taşınır nitelikleriyle cönk diye tesmiye ediliyor.” (Yıldırım, 2013: 25)

1.2. MECMÛ‘A

Arapça cem‘ kökünden türemiş bir kelime olan mecmû‘anın farklı anlamları bulunmaktadır. Mecmû‘anın Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat’taki karşılığı “Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap, dergi.” (Devellioğlu, 1962: 711) Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü’ndeki karşılığı “Toplanıp bir araya getirilmiş demektir. Terim olarak, seçilmiş şiir, münşeât, güfte vb. eserlerin toplanarak bir araya getirildiği eserlerin genel adıdır.” (Mermer ve Keskin, 2005: 66) Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü’ndeki karşılığı “İçinde seçme yazıların bulunduğu elyazması eser. Eski harflerle yazılmışlardır. Şekil

yönünden bir defterden ibarettir. Halk kültürüyle ilgili olan ve aşağıdan yukarıya açılanlarına cönk denir.” (Pala, 1989: 110) “Mecmû‘alar, meslekleri, coğrafyaları, kültürleri farklı şahsiyetler tarafından tertip edilen; din, tasavvuf, tıp, edebiyat, şiir, hendese, sosyal hayat, tarih gibi hayatın hemen hemen her yönünü kuşatan bilgileri bir süzgeçten geçirerek, kaydeden, aktaran önemli eserlerdir.” (Tuğluk, 2019: 83-104) *“Günümüz antolojilerinin görevini üstlenen ve bir nevi derleme türü olarak karşımıza çıkan mecmû‘alar, içerik bakımından geniş bir yapı arz eder. Mensur veya manzum şeklinde yazılan mecmû‘alar; hadisler, dualar, fetvalar, hutbeler, ilâhîler, naatlar, mi‘raciyeler, güfteler, şarkılar, latifeler, lugazlar, münşeâtlar gibi türleri ihtiva eder. Ayrıca mecmû‘alar, insanların gündelik ihtiyaçlarına cevap verecek mahiyette çeşitli ilaç ve yemek tarifleri, faydalı bilgiler, manzum lûgatlar ve tarihi belgelerden derlenen notlardan meydana gelmektedir.”* (Ciğa, 2016: 85-102) Bu değerlendirmelerden yola çıkarak mecmû‘anın tanımını yapacak olursak; sözlük anlamı olarak toplanıp bir araya getirilmiş, tertip edilmiş, biriktirilmiş anlamlarını taşımaktadır. Edebiyat terimi olarak ise, derleyen kişinin zevkine göre farklı türlerdeki yazıların, şiirlerin vb. bir araya getirilerek oluşturulan defterlerdir. Mecmû‘aların birçok türü bulunmaktadır. İçinde barındırdığı şiirlerin nazım şekline, içeriğine, düzenli veya düzensiz olmasına göre vb. hususlara bakılarak farklı isimler almaktadır. Mecmû‘alar bazen tek tür şiirler barındırırken bazen de derleyicinin zevkine göre farklı türden birçok şiir barındırabilir.

“Farklı türden eserlerin bir araya toplandığı mecmû‘a dışında kitaplar da vardır. Bunlara cönk, sefine, kırkambar, keşkül, külliyyat gibi adlar verilmektedir. Şekli bakımından sığır dili, dana dili gibi adlar da verilen cönk, genel olarak halk/saz şairlerinin şiirlerinin bir araya toplandığı uzunlamasına açılan mecmû‘alar olarak bilinse de aslında bu tarif bütün cönkleri kapsamaz. Zira pek çok cönkte Dîvân şairlerinin şiirleri de yer almaktadır. Hatta sadece Dîvân şairlerinin şiirlerinin bulunduğu cönkler dahi vardır.” (Köksal, 2012: 409-431) “Her cönk aynı zamanda bir mecmû‘adır ama her mecmû‘a cönk değildir.” (Koz, 2012: 157-200)

Edebiyat kaynakları denildiğinde aklımıza tezkire, umumi tarihler, şakayık tercüme ve zeyilleri gibi türler gelmektedir. Şüphesiz bunların önemi büyüktür. Ancak bunların dışında kişisel olarak derlenmiş mecmû‘a ve mecmû‘aların bir türü olan cönklerin de çok önemli kaynaklar oldukları özellikle son zamanlarda yapılmış araştırmalarla kanıtlanmıştır. *“Mecmû‘aların temeli Hz. Peygamberin (s.a.v)*

hadislerinin yazılıp toplanmasına dayanmaktadır. Yapılan hadis derlemeleriyle beraber hadislerin tasnifi de ortaya çıkmış, hadisler bablara göre toplanmıştır. Mecmû'aların belirli bir tertibe kavuşması ile birlikte belirli bir veya birkaç konu ve türü içine alan müstakil derleme kitapları haline gelmiştir.” (Koştan, 2020: 3) Türk edebiyatına bakıldığında ise mecmû'aların derlenmeye başlandığı yüzyıl genellikle 15.yy olarak geçmektedir.

Mecmû'aların kaynak olarak edebiyat çalışmalarına büyük bir katkısı bulunmaktadır. Gerek bilinmeyen şair ve şiirlere ulaşmada, gerek mecmû'a içinde tutulan notlardan hareketle derlendiği dönemle ilgili bilgi sahibi olmada büyük rol oynamaktadırlar. Genelde mecmû'aların, özelde şiir mecmû'alarının özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Kaynaklarda daha önce ismi geçmeyen, bilinmeyen şairler mecmû'alarda tespit edilebilir.
2. Bilinen şairlerin bilinmeyen şiirlerine mecmû'alarda rastlamak mümkündür.
3. Şairlerin bilinen şiirlerinin eksik ya da farklı bölümleri mecmû'alarda tesadüf edilerek tamamlanabilir.
4. Daha önce kime ait olduğu tespit edilemeyen bazı şiirler, mecmû'alarda eksiksiz bir şekilde yer alabilir. Eksiksiz yazılan bu şiirlerin mahlas beyitlerine bakılarak şairleri tespit edilebilir.
5. Mecmû'alarda bazen şairlerin hayatları hakkında önemli bilgilere rastlanılabilir.
6. Mecmû'aların boş kısımlarına bazen derleyiciler tarafından notlar yazılabilmektedir. Bu notlar; ilaç tarifleri, doğum- ölüm tarihleri, önemli tarihi olaylar, fetvalar, dualar vb. şeyleri içermektedirler. Bunlardan yola çıkarak yazıldığı dönem hakkında önemli bilgilere ulaşılabilir.²

1.3. MECMÛ'ALARIN SİSTEMATİK TASNİF PROJESİ (MESTAP)

² Ayrıntılı bilgi için bk. Fatih Köksal, Şiir Mecmû'alarının Önemi ve “Mecmû'aların Sistematik Tasnifi Projesi” (MESTAP), Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı s. 409-431, Turkuaz Yay, İstanbul, 2012

MESTAP, Prof. Dr. Fatih KÖKSAL'ın Eski Türk edebiyatı çalışmalarını kolaylaştırmak ve mecmû'alarda gömülü kalmış hazineleri gün yüzüne çıkarmak için ortaya attığı bir projedir. İlk olarak 3 Mayıs 2011'de Mimar Sinan Üniversitesinde düzenlenen "Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları" çalıştayında KÖKSAL tarafından sunulmuştur. Böyle bir projenin gerekliliği çalıştayda bulunan diğer hocalar tarafından da bilindiği için dikkat çekmiş ve destek bulmuştur.

"Projenin hayata geçirilmesi için yapılan *"Osmanlı Şiirinin Hazinele: Mecmû'alar ve Cönkler Çalıştayı"*nda uzun ve sistematik bir çalışmayla resmî ve özel kütüphanelerde bulunan bütün mecmû'aların bilgilerinin bir listesinin oluşturulmasının ve bir veri tabanı ile bunun araştırmacıların hizmetine sunulmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur." (Kırlı, 2019: 19) Atılan bu somut adımdan sonra projeye göre lisansüstü tez çalışmaları yapılmaya başlanmıştır. Yukarıda bahsettiğimiz 2011 ve 2012'de yapılan bu önemli çalıştaylardan sonra Kırşehir (2016), Amasya (2017), Ankara (2017) gibi illerde çalıştaylar devam etmiştir. Bu çalıştaylarda MESTAP'ın internet üzerine aktarılması, internet sitesi, veri tabanı, projeye incelenecek ya da incelenmeyecek mecmû'a ve cönklerin özellikleri gibi birçok konu tartışılıp belirlenmiştir.

MESTAP'tan önce mecmû'alar üzerine yapılan çalışmaların çoğunda mecmû'aların sadece transkribesi yapılmaktayken MESTAP bunun çok ötesinde bir hedefi amaçlayan bir projedir. *"Her şeyden önce MESTAP ferdî yahut bir üniversiteye münhasır olmayıp ülke çapında, bütün alan çalışanları tarafından el birliğiyle gerçekleştirilecek müşterek bir proje olacaktır."*

Projenin hedefi, öncelikli olarak şiir mecmû'aları, nihaî olarak da edebiyatla ilgili -cönkler de dâhil olmak üzere- bütün mecmû'aların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır." (Köksal, 2012: 409-431)

Yukarıdaki maddelerde belirtildiği gibi MESTAP amaç ve sınırları belirlenmiştir. Projede karışıklık çıkmaması için bir tablo belirlenmiş ve her çalışmada aynı tablonun kullanılması gerektiğine değinilmiştir. Mecmû'a tasnifinin yapıldığı bu tablonun en başında mecmû'anın ismi ve künyesi yer almaktadır. Tablo kısmı sekiz sütundan oluşmaktadır:

1. sütunda: Sayfa/ varak numarası
2. sütunda: Mahlas
3. sütunda: Matla beyti

4. sütunda: Makta beyti
5. sütunda: Nazım Şekli/birimi
6. sütunda: Nazım türü
7. sütunda: Vezni
8. sütunda: Açıklamalar yer almaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KOLEKSİYONU 22 SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN İÇERİĞİ

2.1. CÖNKTEKİ ŞAİRLERİN BİYOGRAFİLERİNİN VE ŞİİRLERİNİN İNCELENMESİ

2.1.1. Cönkte Yer Alan Şairlerin Kısa Biyografileri

Cönkte toplam 90 şiir bulunmaktadır. Bunların 86 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilmiştir. Toplam tespit edilen mahlas sayısı 50'dir.

2.1.1.1. Âhû/ Âhû Baba (d. ?/?-ö. ?/?)

Cönkte Âhû Baba'ya ait 2 destân bulunmaktadır. Cönkteki şiirlerine bakıldığında şairin Alevî-Bektaşîliği benimsediği ve iyi bir dinî eğitim aldığı anlaşılmaktadır. Şiirlerinde âyetler ve Arapça kelimelere bolca yer vermiştir. Bu da dili ağırlaştırmıştır.

Diyarbakırlı olan şairin asıl adı Ali olup Karaoğlu unvanıyla da bilinmektedir. Doğum tarihi, vefat ettiği yer ve vefat tarihi hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. “Oldukça iyi bir musikişinas ve ses sanatçısı olan Âhû Baba, aynı zamanda dervişliğe ve Bektaşîliğe meyleden Yeniçeri âşıklarındandır.” (Kocatürk, 1955: 326) İyi bir eğitim alan Âhû Baba musikişinaslığı sayesinde IV. Murat devrinde saraya alınmıştır. “Şair, yazdığı ve kendi bestelediği ilahi ve nefesler sayesinde IV. Murat devrinden IV. Mehmet devrine kadar yetişen musikişinaslar arasında mümtaz bir mevkie sahip olmuştur. Her iki padişah döneminde de musiki ilminde zamanının en iyisi olarak tanınmış ve saray hanendeleri arasında yer almıştır.” (Beysanoğlu, 1996: 131)

Bülent Akın, Âhû Baba'nın herhangi bir eserine ulaşamadığını ancak çeşitli mecmû'a ve cönklerde beş adet şiirine rastlanıldığını ifade etmiştir.³

2.1.1.2. 'Afîfî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde 'Afîfî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin kim olduğu tespit edilememiştir. Cönkteki yazdığı aşk konulu şiirinin, rindâne tarzında başarılı bir şiir olduğu söylenebilir. Şiirin ağır bir dille yazıldığı görülmektedir.

2.1.1.3. 'Ârif/ Kethüda-zâde 'Ârif (d.1768-ö. 1849)

Cönkte 'Ârif'e ait 2 gazel ve 1 müseddes bulunmaktadır. Bu şiirlerine bakıldığında şairin Alevîliğe gönül vermiş olduğu anlaşılmaktadır. Yazdığı üç şiirde de Hz. Hüseyin'in şehit edilmesini dile getirmiştir. Şiirlerinde kullandığı dil ağırdır.

Asıl adı Hacı Mehmet 'Ârif Efendi olan şair İstanbul'da doğmuştur. Babası Mehmet Sadık Efendi, Valide Sultan kethüdası olduğu için kethüda-zâde sanıyla tanınmıştır. Çok sağlam bir eğitim gören şair devletin birçok yerinde farklı görevler yapmıştır. Asıl mesleği müderrisliktir. Seksen yıllık ömründe onlarca talebe yetiştirmiş önemli bir şahıstır. "Müsarünileyh, seksen senelik hayatını ilme vakfeden erbâb-ı kemaldendir. Evail-i ömründen son nefesine kadar müracaat edenlere tâlim-i ulûm etti." (İnal, 2000: 48) "'Ârif Efendi, 1265/1849 senesinde Beşiktaş Sarayı'nın arkasındaki evinde seksen yaşlarındayken vefat etti. Beşiktaş'ta Yahyâ Efendi Türbesinin haziresindeki kabristana defnedildi." (Arslan, 2014)

Eser olarak sadece dîvânı vardır. Dîvânında da birçok şiirinin eksik olduğu bilinmektedir. Taner Gök, dîvânını yüksek lisans tezi olarak hazırlamıştır.

2.1.1.4. Âşık Hamdî (d. ??-ö. ??)

³ Ayrıntılı bilgi için bk. Bülent Akın, Diyarbakırlı Türkmen Alevî Âşıklar, Alevî-Bektaşî Kültür Enstitüsü Yay. Köln, 2011

Cönkte Âşık Hamdî'ye ait 1 koşma bulunmaktadır. Bu koşmasına bakıldığında Alevî-Bektaşîliği benimsediği anlaşılmaktadır. Şiire bakıldığında kullanılan dilin çok da sade olmadığı görülmektedir.

Hayatı, kişiliği ve kimliği hakkında kaynaklarda ayrıntılı bir bilgi yoktur. Hakkında Alevî Bektaşî Şiirleri Antolojisinde “Yirminci yüzyılın başlarında yaşamış bir Bektaşî ozanı olduğu sanılıyor. Dimetoka’da Seyyid Ali veya Kızıl Deli tekkesinde, bir süre hizmet etmiştir. Söyleşi akıcı, dili durudur” (Özmen, 1988: 130) denilmektedir.

Kaynaklarda herhangi bir eserine rastlanılamamıştır. Şiir olarak farklı kaynaklarda birkaç koşması vardır.

2.1.1.5. ‘Azbi/ ‘Azbi Baba (d. ?/?-ö. 1747/1160)

Cönkte ‘Azbi’ye ait 4 gazel, 1 muhammes ve 1 müseddes bulunmaktadır. Bu şiirlerin çoğu Alevîlik ile ilgili şiirlerdir. Ancak aşk konulu şiirleri de bulunmaktadır.

Asıl adı Mustafa Ahmet Efendi olan Azbi Kütahyalıdır. Doğum tarihi ve ailesi hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. İlk eğitimini Kütahya’da aldıktan sonra o da birçok şair gibi ilim için İstanbul’a gitmiştir. Osmanlı ordusunda çavuşluk görevi yaparken sürgün edilen Niyâzî-i Mısri’ye yolda refakat etmesi için Rodos’a gönderilmiştir. “Niyâzî-i Mısri, saray çavuşlarından Mustafa Ahmet Efendi’nin refakatinde Limni’ye gönderildi. Mustafa Ahmet Efendi, bu yolculuk esnasında Niyâzî-i Mısri’nin derin bilgisine ve köklü inanışına hayran kaldı.” (Güner, 1967: 62) Daha sonra görevinden ayrılarak Niyâzî-i Mısri’den icazet almıştır. “Halvetilik ve Bektaşîliğe intisap etmiş olan Azbi, Niyâzî-i Mısri’nin şiirlerindeki tasavvuf, Hurufilik ve Alevîlik akidelerini terennüm etmiştir.” (Ergun, 1930: 190) Şiirlerinde Niyâzî-i Mısri’nin etkisi fazladır. “Ayrıca Azbi, Niyazi Mısri’nin dîvân nazım şekliyle yazılmış olan bir şiirini de tahmis etmiştir. Dîvân’da onun adının geçtiği beyitler de bulunmaktadır.” (Bayram, 2006: 5) Şiirlerinde genellikle sade bir dil kullanmış ve dînî konuları işlemiştir. “Azbi Baba önce Halvetî daha sonra Bektaşî tarikatına mensup şeyh olan ve baba unvanını alan bir şairdir. Dîvân şiirinin ağırlıklı konusu aşktır. Azbi Baba genelde dini unsurlara yer vererek dini konuları hikmetâne şekilde işlemiştir.” (Erol ve Ünal, 2014) Ölüm tarihi hakkında farklı görüşler vardır. 1736 yahut 1747 tarihinde vefat ettiği yaygın görüştür.

Toplamda üç eseri bulunmaktadır. Dîvân; Mehmet Erol tarafından doktora tezi, Sibel Bayram tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.

2.1.1.6. ‘Azmî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Azmî mahlaslı şairin 1 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Azmî olduğu tespit edilememiştir. Cönkteki şiirinde sade bir dil kullanmıştır. Aşk konulu olan bu şiir kısmen de nasihat içermektedir.

2.1.1.7. Cârî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Cârî mahlaslı şairin dîvân türünde 1 şiiri bulunmaktadır. Ancak şairin kimliği tespit edilememiştir. Cönkte yer alan şiirinde gönül konusunu işlemiştir. Gönül, önemli birçok değer ve varlıklara benzetilerek övülmüştür.

2.1.1.8. Cemâlî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Cemâlî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Cemâlî olduğu tespit edilememiştir. Cönkteki şiirinde beşerî ve İlahî aşkı birlikte aktarmıştır. Şiirde kullandığı söz ve âyetlerden yola çıkarak eğitilmiş biri olduğu söylenebilir. Kullandığı dil ilmî ve ağırdır.

2.1.1.9. Cesârî (d. ?/?-ö. 1829)

Cönkte Cesârî’ye ait 1 gazel bulunmaktadır. Bu şiirde baharın gelişi ve doğanın yeşillenmesi anlatılmıştır. Şair baharın, Allah’ın bir hikmeti olup doğanın Allah tarafından canlandırılmasının şaşırılacak bir şey olduğu dile getirmiştir.

Asıl adı Hasan olup Bender’de doğmuştur. Kimliği hakkında kaynaklarda fazla bilgi bulunmamaktadır. Kendisi hakkında elde bulunan bilgiler dîvânındaki şiirlerden elde edilmiştir. Şair genç yaşta memleketinden ayrılarak önce Edirne sonra İstanbul’a gitmiştir. “Bir ara müezzinlik yapmış, sonra Yeniçeri kâtipliğinde bulunmuş.” (Özmen, 1998: 209) Ölümü ve öldüğü yer hakkında da pek bir bilgi yoktur. Ancak 1829’da vefat

ettiği tahmin edilmektedir. Şair hem aruz hem de hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır. Ancak aruz vezniyle yazdığı şiirlerin sayısı daha fazladır. Şiirlerine bakıldığında Mevlevilik ve Bektaşilik etkisi görülmektedir. “Kendisi hem Mevlevi, hem de Bektaşî olarak tanınır.” (Özmen, 1998: 299) Bektaşiliğin etkisinde daha fazla kalmıştır. “Şiirlerine bakıldığında Bektaşilik yönünün ağır bastığı görülmektedir.” (Akkuş, 2010: 29) Şiir konusunda oldukça başarılı bir şairdir. “Cesârî’yi 19.yüzyılda hem dîvân hem de halk şiiri sahasında at koşturmuş başarılı bir şair olarak nitelendirmek mümkündür.” (Yekbaş, 2014)

Eser olarak dîvânı bulunmaktadır. İki bölümden oluşan dîvânın ikinci bölümü dîvânçe olarak adlandırılmıştır. Eser hakkında en geniş çalışmayı doktora tezi olarak Yasemin Akkuş yapmıştır.

2.1.1.10. Cevâbî/ Âşık Cevâbî (d. ?/?-ö. ?/?)

Cönkte Cevâbî’ye ait 2 gazel bulunmaktadır. Yazdığı bu iki şiirde işlenen konular birbirine zıt konulardır. Şair bir gazelinde Hz. Hüseyin’in şehit edilmesini ve bundan dolayı duyulan üzüntüyü anlatmıştır. Diğer gazelinde ise halk dilinde kullanılan katır kelimesini kahbe kelimesi ile birlikte redif olarak kullanmıştır.

Doğumu, hayatı ve ölümü hakkında kapsamlı bilgi bulunmamaktadır. Şiirlerinin bulunduğu cönk ve mecmû’alardan 18. yahut 19. yy’da yaşadığı tahmin edilmektedir. Şiirlerinin hakkında da genel bir bilgi yoktur ancak birçok şiiri sonradan cönk ve mecmû’alarda ortaya çıkmıştır. “Mecmû’alarda mahdud bazı âşikâne şiirlerine tesadüf edilir. Bektaşiliği terennüm eden manzumeleri de o nispette azdır. Hece ve aruz vezniyle şiirler yazmıştır.” (Ergun, 1944: 194) Alevîlik ve Bektaşîlikle ilgili şiirleri de bulunmaktadır bu bakımdan Alevî-Bektaşî şairlerindendir denilebilir. Şiirlerine bakıldığında usta bir şair olduğu anlaşılmaktadır. “Arapça- Farsça tamlamalara ustalıkla yer veren Cevâbî’nin kalem şuarasından olduğu anlaşılmaktadır.” (Çakır, 2014) Farklı şairler tarafından şiirlerine nazireler yazılmıştır. “Âşık Cevâbî şiirleri beğenilen ve takdir edilen bir şairdir. Gerçekten de zamanında mühim bir şair oluşu şiirlerinin diğer şairler tarafından beğenilerek tanzîr edilmesinin sebebi olmuştur.” (Yavuz, 2011: 229) Şairin gazel, koşma, semai, kalenderi gibi türlerde şiirleri vardır. Daha önce okunmamış cönk ve mecmû’aların okunmasıyla şair hakkında yeni bilgiler elde edilebilir.

2.1.1.11. Cezbî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Cezbî mahlaslı şairin 2 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Cezbî olduğu tespit edilememiştir. Çünkü yer alan iki şiiri de aşk konuludur. Şiirlerde halk deyişlerine yer verilmiş ve sade bir dil kullanılmıştır.

2.1.1.12. Dertlî/ Âşık Dertlî/ İbrahim (d. 1772/1186 - ö. 1845/1261)

Çünkü Dertlî'ye ait 4 dîvân, 1 gazel, 5 koşma ve 2 müseddesi bulunmaktadır. Çünkü şiirlerine bakılarak Alevî-Bektaşîliği benimsemiş bir âşık olduğu söylenebilir. Şiirlerinde Alevîlik ve esaslarının yanı sıra aşk ve nasihat konuları da işlenmiştir.

Asıl adı İbrahim olan âşık 1772 yılında Bolu'nun Gerede ilçesinde doğmuştur. Nasıl bir eğitim aldığı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Âşık çocukluğunu ve gençliğinin bir kısmını doğduğu yerde geçirdikten sonra İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'a ilk gidişinde yirmi beş yaşlarındadır. İstanbul'da bir türlü düzen kuramayıp oradan ayrılmıştır. “Şairin, İstanbul'dan sonraki ikinci büyük gurbet uğrağı Konya'dır. Bir süre de Selçuk İmparatorluğunun bir zamanlar görkemli başkenti olan Konya'da kalır. Hacı Asım Usta adındaki bir ihtiyarın işlettiği kahvehanede ocakçılık eder.” (Kutlu, 1979: 13) Zamanla bu kahvede saz çalıp şiirler söyler. Onu dinleyen ilim ve sanat ehli kişiler ona Lütî mahlasını verirler. Âşığın adı yavaş yavaş duyulmaya başlarken o da kendini geliştirmektedir. Bu kahvede Âşık Şem'î ile tanışmış ve yakın dost olmuşlardır. İki arkadaş o dönemde postnişin Mehmet Hemdem Sait Çelebi'nin dostu Meram'daki konağında düzenlediği fasıllara katılmışlardır. “Çelebi Efendi'nin konağında, Meram'daki köşkünde Türbe kahvesinin usta âşıkları Şem'î'yle Dertlî'yle saz ve söz meclisleri tertip edilmiştir.” (Halıcı, 1982: V) Artık usta bir saz şairi olan âşık Konya'da birkaç yıl kaldıktan sonra saz şairleri geleneklerine uyarak vatan topraklarını dolaşmaya başlar. “Derken bir gün, kim bilir nereden ve nasıl esen bir rüzgâr İbrahim'i Halep'te, Şam'da estirdikten sonra götürüp Mısır'a bıraktı. Mısır'da on yıla yaklaşan bir ömür dilimi geçirdi.” (Kutlu, 1979: 14) Mısır'dayken memleket hasretine kapılan âşık doğduğu memleketine geri dönmüştür. Burada Hafize adında dul bir kadınla evlenmiş ve iki oğlu doğmuştur. Âşıklığın bir özelliği olan diyar diyar dolaşıp kahvelerde saz

çalıp söz söyleme alışkanlığı bulunan âşık, köyünde uzun süre kalamayıp seyahatlere çıkmıştır. “Yollara düşen Dertlî, Anadolu’yu dolaşmaya koyuldu. O çağ için birer sanat merkezi olan Sivas, Zile, Amasya, Çankırı, Ankara gibi yerlerde sık sık görülüyordu.” (Öztelli, 1964: 3-4) Dertlî bir mühlet sonra tekrar ilk gittiği gurbet yeri olan İstanbul’a dönmüştür. “ Dertlî’nin İstanbul’a geldiği bu dönem, âşıklara ve Âşık Edebiyatı’na olan sempatinin arttığı, halktan saraya kadar bu edebiyata ve mensuplarına karşı ilginin yoğunlaştığı bir dönemdir. İşte böyle bir ortamda İstanbul’a gelen Dertli, İstanbul semai kahvelerinde çalıp söylemeye başlar. Kendisini kısa bir süre içerisinde çevresine kabul ettirir. Semai kahvelerinde adı dilden dile dolaşmaya başlar.” (Tek, 2013) Dertlî, daha önce Bolu mutasarrıflığı yapmış olan Hüsrev Paşa’nın himayesine girmiştir. Bu yıllarda Osmanlı padişahı II. Mahmut tarafından fes yeniliği yapılmıştır. Dertlî bu yeniliği öven bir şiir yazmış ve bu şiiri padişah tarafından beğenilmiştir. Bunun üzerine kendisi Çağa’ya ayan olarak görevlendirilmiştir. Uzun zaman geçmeden görevine son verilmiştir. Sıkıntılar geçiren âşık Lütfî mahlasını bırakıp Dertlî mahlasını kullanmaya başlamıştır. Son yıllarını Ankara ve Bolu arasında gidip gelmeyle yaşamıştır. 1845’te 73 yaşında vefat etmiştir.

Âşık hece ve aruz vezniyle şiirler yazmıştır. Bektaşîliği benimsemiş Alevî’dir. Alevîlikle ilgili birçok şiir yazmıştır. Dîvânı bulunmaktadır. Kendisi ve eserleri üzerine onlarca çalışma yapılmıştır. Dîvânı en son doktora tezi olarak Recep Tek tarafından yayımlanmıştır.⁴

2.1.1.13. Ecrî (d. ??-ö. ??)

Cönkte Ecrî’ye ait 1 gazel bulunmaktadır. Yazdığı bu şiirde aruzu başarıyla uyguladığı görülmektedir. Şiirde kullandığı dilden yola çıkarak şairin eğitilmiş biri olduğu söylenebilir.

Hayatı hakkında ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır. Kaynaklarda kaçınıcı yüzyılda yaşadığı hakkında da bilgiye rastlanmamıştır. Kendisi hakkındaki var olan bilgilere dîvânındaki ipuçlarından hareketle ulaşılmıştır. “Dîvânın bitiş bölümünde geçen nüshanın istinsah tarihi olan 1279/ 1863 tarihi de şairin yaşadığı dönemi dîvân şiirinin

⁴ Recep Tek, Türk Edebiyatında Dertli Olgusu Âşık Dertli ve Eserleri (İnceleme-Metin), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi, Kayseri, 2011

son yüdüvânyıllarına taşıyan bir işaret olarak değerlendirmeye alınabilir.” (Aykanat, 2011: 1) Yazdığı bir destandan hareketle onun bir süre Mısır’da yaşadığı anlaşılmaktadır. “Mehmet Ali Paşa’nın vefatından, yani 1265 (M.1849) yılından sonra Mısır’da bulunduğunu vücuda getirdiği destanla kat’i surette anladığımız Ecrî, oldukça kuvvetli bir saz şairidir.” (Ergun, 1945: 1207) Ergun’un saz şairidir demiştir ancak elde bulunan dîvânında sadece aruz vezniyle yazılmış şiirleri bulunmaktadır. Hece vezniyle yazdığı şiirleri daha çok cönk ve mecmû’alarda çıkmaktadır.

Eser olarak sadece dîvânı bulunmaktadır. Dîvânı Timuçin Aykanat tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.

2.1.1.14. Emrâh/ Erzurumlu Emrâh (d. ?/?-ö. 1860-1861/1277)

Cönkte Emrâh’a ait 1 dîvân, 1 gazel ve 2 koşma bulunmaktadır. Bu şiirler çoğunlukla aşk konusunda yazılmıştır. Şiirlerde kullanılan dil sadedir.

Hayatı hakkında kesin bilgiler bulunamayan şair ile ilgili bilgilerin bir kısmına dîvânından yola çıkarak ulaşılırken bir kısmı ise tamamen rivayetlere dayanmaktadır. Doğum tarihi hakkında da bilgi bulunmamaktadır. Erzurum’um Palandöken ilçesine bağlı Tambura köyünde doğmuştur. “Küçük yaşta köyünden Erzurum il merkezine giderek orada bir süre öğrenim görmüş ve Nakşibendi tarikatına girmiş, daha sonra Erzurum’dan ayrılmıştır.” (Düzgün, 2014) Ne kadar ve nasıl bir eğitim gördüğü hakkında bilgi bulunmamakla beraber yazdığı şiirlere bakılarak sağlam bir eğitim aldığı tahmin edilmektedir. Erzurum’dan ayrıldıktan sonra Trabzon, Sinop, Niğde, Tokat, Sivas, Kastamonu, Konya, Çankırı gibi illere gittiği hatta bazı yerlerde evlendiği ve çocuklarının olduğu bile söylenmektedir. Bu iller arasında özellikle Kastamonu’da uzun süre kaldığı bilinmektedir. “Bir taraftan sazıyla bir taraftan da vücuda getirdiği şiirleriyle şöhret kazanmış olan Emrah nereye gitse sevgi ve saygı ile karşılanmıştı.” (Ergun, 1945: 1269) En son Niksar’a gitmiş ve orada vefat etmiştir.

Eser olarak dîvânı bulunmaktadır. Dîvânında sadece aruzla yazdığı şiirler mevcuttur. Hece vezni ile yazdığı şiirler ise mecmû’a ve cönklerden derlenmiştir. “Şiirlerinden aruzla yazılanları Erzurumlu Abdülaziz Efendi tarafından 1322/1916’da İstanbul’da bastırılmıştır. Hece vezni ile yazılan şiirleri ise çeşitli defterlerde yer almaktadır.” (Sakaoğlu, 1987: 159)

2.1.1.15. Fahrî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Fahrî mahlaslı şairin 2 gazel ve 1 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Fahrî olduğu tespit edilememiştir. Cönkteki gazellerinde konu olarak Alevî-Bektaşîlik inancını işlemiştir. Koşması ise rindâne türünde yazılmış bir şiidir. Şiirlerinde kullandığı dil sadedir.

2.1.1.16. Ferâğî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Ferâğî mahlaslı şairin 1 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Ferâğî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan şiirinde aşk konusu işlenmiştir. Şiirde kullanılan dil kısmen sadedir.

2.1.1.17. Firûzî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Firûzî mahlaslı şairin 1 müseddesi bulunmaktadır. Ancak şairin kim olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan şiirinde, içerisinde bulunduğu durumun perişanlığını anlatmış ve Allah'tan kendisine yardım etmesi için yalvarmıştır. Şiirin dili kısmen ağırdır.

2.1.1.18. Fuzûlî (d. 1483/888 - ö. 1556/963)

Cönkte Fuzûlî'ye ait 2 gazel bulunmaktadır. Bu iki gazel de aşk konusunda yazılmıştır. Aruzun bu iki şiirde başarıyla uygulanmıştır. Şiirler okunulduğunda büyük bir şaire ait oldukları anlaşılmaktadır.

Asıl ismi Mehmed olan şairin babasının ismi Süleyman'dır. Doğum tarihi kaynaklarda tam olarak geçmemekle birlikte dîvânında yazdığı bir mısraın ebcet hesabına göre 1483 olarak kabul edilmektedir. Doğum yeri de bazı kaynaklarda Bağdat bazı kaynaklarda ise Kerbelâ olarak geçmektedir. Irak tarafına yerleşmiş Türkmenlerin Bayat boyundandır. Yaşamını çoğunlukla Bağdat, Kerbelâ ve Necef'te geçirdiği bilinmektedir. "İlk eğitimini, kaynaklarda Hille müftüsü olduğuna dair rivayetlerle

anılan babasından almış olması muhtemeldir. Daha sonra Rahmetullah adlı başka bir hocanın derslerine devam ettiği söylenir. Eğitim sürecinin evreleri belirsizliğini korusa da bilgin şairlerden olduğu kesindir.” (Macit, 2013) Şairin ne kadar bilgili biri olduğu eserlerinin sayısından ve kalitesinden de anlaşılmaktadır. Ahdî’nin, Gülşen-i Şu‘arâ’sında ondan “Mevlânâ Fuzûlî-i Bağdâdî” (Solmaz, 2005: 459) olarak bahsetmesi onun tezkire yazarlarının gözünde de ne kadar bilgili olduğunu göstermektedir. Fuzûlî’nin meslek olarak Necef’te bulunan Hz. Ali türbesinde türbedarlık yaptığı tahmin edilmektedir. Hayatı çoğunlukla dert ve ıstıraplarla geçmiş, zengin bir hayat yaşayamamıştır. 1556 yılında Kerbelâ’da vefat etmiştir.

Arapça, Farsça ve Türkçe birçok eser yazmıştır. Eserler: Türkçe Dîvân, Arapça Dîvân, Farsça Dîvân, Leylâ vü Mecnûn, Beng ü Bâde, Hadîs-i Erbain Tercümesi, Sohbetü’l-Esmâr, Hadikatü’s-Süedâ, Heft-câm, Risâle-i Muamma, Rind ü Zâhid, Sıhhat u Maraz. Ayrıca yazmış olduğu mektuplar da vardır. Eserleri üzerine Türkiye ve Azerbaycan’da onlarca kitap, yüzlerce makale yazılmıştır. Edebiyat yönünden en önemli eseri olan Türkçe Dîvânı üzerine yapılan en önemli çalışma Ali Nihat Tarlan’ın Fuzûlî Dîvânı Şerhi’dir.⁵

2.1.1.19. Gâlib (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Gâlib mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Gâlib olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan gazelinde “gönül”ü kişileştirerek insanın isteklerini, gönülün istekleriymiş gibi anlatmaktadır. Şiirde kullanılan dil ağırdır.

2.1.1.20. Gencî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Gencî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Gencî olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan şiirinde, kavuşmanın vermiş olduğu mutluluğunu anlatmıştır. Coşkuyla yazıldığı anlaşılan bu şiirin dilinin kısmen ağır olduğu söylenebilir.

⁵ Ali Nihad Tarlan, Fuzûlî Dîvânı, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1950

2.1.1.21. Hâlî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Hâlî mahlaslı şairin 1 müseddesi bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Hâlî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan şiirinde sevgilinin aşığa çektiirdiği eziyetlere rağmen mutlu olması gerektiğini dile getirmiştir. Şiirde kısmen ağır bir dil kullanılmıştır.

2.1.1.22. Handî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Handî mahlaslı şairin 1 muhammesi bulunmaktadır. Cönkte yer alan şiirinde sevgilinin rakibi seçtiğini ve kendisinin bu yüzden çok acı çektiğini dile getirmiştir. Şiirde ağır bir dil kullanılmıştır.

Asıl ismi Ali olan şairin doğum tarihi bilinmemekle birlikte Eski Zağra'da doğduğu ve 19. yy'da yaşadığı bilinmektedir. Handî dönemin klasik ilimlerini tahsil ettikten sonra Edirne ve Kıbrıs gibi yerlerde devlet görevini icra etmiştir. "Edirne'de şair ve kâtip Mehmet Şerîf Remzî Efendi'yle tanıştı." (Arslan, 2014) Onun şair olmasında ve kendini geliştirmesinde Mehmet Şerîf Remzî Efendi ile tanışmasının rolü büyüktür. Vefat tarihi ve yeriyle ilgili kesin bilgi bulunmamaktadır. Şairin mürettep bir dîvânı bulunmaktadır. Bu eseri Harid Fedai iki parça halinde yayımlamıştır.⁶ Şairin ayrıca bir dîvânçesi de bulunmaktadır. Bu eseri de Ömer Özkan tarafından iki parça halinde yayımlanmıştır.⁷

2.1.1.23. Hengâmî (d. ??-ö. 1873/1290)

Cönkte Hengâmî'ye ait 1 gazel bulunmaktadır. Bu gazelde aşk konusu işlenmiştir. Şiirin hem aruzun uygulanışı yönünden hem de anlam yönünden başarılı bir şiir olduğu söylenebilir.

Hengâmî'nin hayatı hakkında kaynaklarda çok az bilgi bulunmaktadır. Asıl ismi ve doğum tarihi bilinmemektedir. Yazdığı bir beyitte Rusçuklu olduğunu dile

⁶ Harid Fedai, Handî Divanı I, Özyurt Matbaası, Ankara, 2003

Harid Fedai, Handî Divanı II, Özyurt Matbaası, Ankara, 2013

⁷ Ömer Özkan, Handî ve Dîvânçesi I, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, S.27, s.309-338. 2003

Ömer Özkan, Handî ve Dîvânçesi II, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, S.28, s.259-294. 2003

getirmiştir. “Genç yaşında âşıklarla temas ederek saz ve söze heves eden Hengâmî, hayatının büyük bir kısmını kahvecilikle geçirmiştir.” (Ergun, 1933: 8) Amasya ve İstanbul’da kahvecilik yaptığı bilinmektedir. İstanbul’da uzun süre yaşamış ve Bektâşî tarikatına mensup olmuştur. Şairin eğitimi hakkında da kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Ancak şiirlerine bakılarak eğitimi hakkında tahminler yapılmıştır. “Bir takım İslam büyüklerinin menkıbelerini yerinde kullanmayı bilen ve aruz vezniyle oldukça pürüzsüz eserler vücuda getiren Hengâmî’nin, muntazam bir tahsili olmasa bile, okur-yazar olduğu muhakkaktır.” (Ergun, 1933: 10)

Şairin tertipli bir eseri bulunmamaktadır. Ancak farklı kişiler tarafından bazı şiirleri derlenip yayınlanmıştır. Şair hem aruz hem de heceyle şiirler yazmıştır.

2.1.1.24. Hüznî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Hüznî mahlaslı şairin 1 semâ’îsi bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Hüznî olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan şiirinde kendini bildiğinden beri kederli olduğunu çok sıkıntılar çektiğini anlatmıştır. Şiirin dili kısmen sadedir.

2.1.1.25. İrşâdî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde İrşâdî mahlaslı şairin 1 destanı bulunmaktadır. Ancak şairin hangi İrşâdî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan destânında Osmanlı Devleti’nin bir savaşını anlatmıştır. Bu savaşta Allâh’ın, dostları ve melekleriyle Osmanlı Devleti’ne yardım ettiğini dile getirmiştir. Şiirde kullanılan dil ağırdır.

2.1.1.26. Kelâmî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Kelâmî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Kelâmî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan şiirinde aşk konusunu işlemiştir. Şiirde kullanılan dil ağırdır.

2.1.1.27. Kul Nesîmî (d. ??-ö. ??)

Cönkte Kul Nesîmî'ye ait 2 gazel bulunmaktadır. Cönkteki bir gazelinde Alevîlik konusunu işlemiştir. Diğer gazelinde ise Seyyîd Nesîmî'nin haksız yere idam edilmesini dile getirmiştir. Şiirlerinde kullandığı dil ağırdır.

Hayatı hakkında kapsamlı bir bilgi bulunmamaktadır. Şiirlerinden yola çıkarak hayatı hakkında bazı bilgilere ulaşılmıştır. Yazdığı şiirlerden birinde “Mahlâsım Nesîmî, ismim Ali'dir” mısraından yola çıkarak isminin Ali olduğunu öğrenmekteyiz. Cahit Öztelli'nin Kul Nesîmî adlı kitabında verdiği iki manisinden yola çıkarak dedesinin isminin Said Emre olduğu anlaşılmaktadır. Şair adaşı Seyyid Nesîmî'nin yolundan gitmiştir. Bu yüzden yazdığı şiirlerdeki konulardan dolayı şiirleri Seyyid Nesîmî'nin şiirleri sanılmıştır. “Ad benzerliği dolayısıyla ve her iki şairin Hurûfî olması, karışıklığa yol açmışsa da dilleri çok ayırdır. Bundan başka Kul Nesîmî'nin ayrı kişi olduğunu gösteren belgeler vardır.” (Öztelli, 1969: 3)

Herhangi bir eseri bulunmamaktadır. Ancak cönk ve mecmû'alardan derlenmiş birçok şiiri vardır. Bunlardan bazılarını Cahit Öztelli, Kul Nesîmî kitabında yer vermiştir.

2.1.1.28. Mevzûnî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Mevzûnî mahlaslı şairin 1 destanı bulunmaktadır. Ancak şairin kimliği tespit edilememiştir. Cönkte bulunan şiirinde Allâh'ın hikmetlerini dile getirmiştir. Şiirde kullanılan dil sadedir.

2.1.1.29. Meylî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Meylî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Meylî olduğu tespit edilememiştir. Cönkteki şiirine bakıldığında şairin Alevîliği benimsediği anlaşılmaktadır. Şair bu gazelinde 12 imamı övmüştür. Şiirde kullanılan dil ağırdır.

2.1.1.30. Mir'âtî/ Kalecikli Mir'âtî (d. ??-ö. ??)

Cönkte Mir'âtî'ye ait 1 destân bulunmaktadır. Bu destânın baş kısmında Allâh'ın bazı hikmetleri ve Kur'an'da ismi geçen bazı kavimlerin akıbetleri anlatılmıştır. Şiirin devamında Hz. Ali'nin, Hz. Hasan'ın ve Hz. Hüseyin'in şehid edilişi anlatılmaktadır. Şiire bakılarak şairin eğitilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Asıl ismi Mehmet olan Mir'âtî Kaleciklidir. Doğum tarihi ve ailesi hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Farklı kişilerden eğitim aldığı bilinmektedir. "Mir'âtî, Kalecik müftüsü Veli-zâde'den Arapça tahsil ettiği sırada daha icazet almadan at kuyruğundan saz yaparak çalmaya başlamış ve bu yüzden medreseden kovulmuştur. Daha sonra Vasfi Şeyh tekkesine hademe olarak girmiştir. Mir'âtî mahlasını bu tekke almıştır." (Turan, 2015) Bazı kaynaklarda yaşadığı tarih hakkında tahminler bulunmaktadır. "Yetişkinlikten sonra Bektaşiliğe geçen şair, Mir'âtî Baba olarak da tanınır. XIX. yüzyılda yaşamıştır. Ancak, hangi tarihlerde doğup öldüğü kesin olarak bilinmemektedir. Buna rağmen 1285 H. (1869)'de Turabî Ali Baba Dede'den (Ölm. 1868) el aldığı ve ustası Âşık Hasan'ın babası Âşık Kemalî ile müşahare ettiğine dayanılarak ti. 1225-1300 yani M. 1809-1884 yılları arasında yaşadığı tahmin edilmektedir." (İvgin ve Bozyiğit, 2004: 5) Mir'âtî Kırşehir, Kastamonu, İstanbul, Yapraklı, Çankırı gibi yerleri dolaşmış âşık fasıllarına dâhil olmuş, kahvelerde muamma asmıştır. Ömrünün son demlerini İstanbul'da geçirmiş ve orada vefat etmiştir.

Elimizde şairin yazmış olduğu derli bir eser yoktur. Ancak mecmû'a ve cönklerde birçok şiiri bulunmaktadır. "Şiirlerinde ironi, ince mizah vardır. Medrese eğitimi gördüğü için oldukça lugatlı ve muğlak ifadeler yer alır. Aruz ve hece ölçülerini başarılı şekilde kullanır. Birçok yazma nefes dergilerinde şiirleri, dağınık olarak bulunmaktadır." (Özmen, 1998: 347)

2.1.1.31. Nâdî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Nâdî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Nâdî olduğu tespit edilememiştir. Yazdığı tasavvufî konulu bu şiirde ağır bir dil kullanmıştır.

2.1.1.32. Necmî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Necmî mahlaslı şairin 3 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Necmî tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan şiirlerinde aşk ve nasihat konularını işlemiştir. Şiirlerden yola çıkarak şairin koşma yazmada başarılı biri olduğu söylenebilir.

2.1.1.33. Nehrî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Nehrî mahlaslı şairin 1 muhammesi bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Nehrî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan şiirinde insanların bazı şeyleri hatırlayıp düşünmeleri gerektiğini dile getirmiştir. Şiirin dili ağırdır.

2.1.1.34. Nûrî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Nûrî mahlaslı şairin 1 semâ'îsi bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Nûrî olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan şiirinde güzellerden kerem görmenin mümkün olmadığını dile getirmiştir. Şair şiirinmakta beyitinde ise tüm cihan içinde kendisi kadar çok haz sahibi gören birinin olmadığını söyleyerek kendini övmüştür. Burdan yola çıkarak şairin çok yer gezdiğini ve kendine güvenen biri olduğu söylenebilir.

2.1.1.35. Perişânî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Perişânî mahlaslı şairin 1 gazel ve 1 semâ'îsi bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Perişânî olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan ilk gazelinde beşerî aşk konusunu işlemiştir. İkinci gazelinde ise beşerî aşktan geçip ilahî aşka ulaşmayı anlatmıştır. Şiirlerinde kullandığı dil ağırdır.

2.1.1.36. Pertevî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Pertevî mahlaslı şairin 1 destanı bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Pertevî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan destânında Hz. İbrahim'in Hz. İsmail'i Allâh yolunda kurban etme kıssası anlatılmıştır. Şiirde kullanılan dil kısmen sadedir.

2.1.1.37. Rahmî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Rahmî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Rahmî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan şiirine bakılarak şairin Alevîliği benimsediği anlaşılmaktadır. Şiirinde kullandığı dil ağırdır.

2.1.1.38. Râzî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Râzî mahlaslı şairin 1 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Râzî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan şiirinde aşk konusunu işlemiştir. Şiirde kullandığı dil süslü ve kısmen ağırdır.

2.1.1.39. Saydî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Saydî mahlaslı şairin 1 gazel ve 1 müseddesi bulunmaktadır. Ancak şairin kimliği tespit edilememiştir. Cönkteki şiirlerine bakılarak şairin Alevîliği benimsediği görülmektedir. Şiirlerinde kullandığı dil ağırdır.

2.1.1.40. Seyrânî (d. 1800-ö. 1866)

Cönkte Seyrânî'ye ait 1 koşma bulunmaktadır. Cönkte yer alan şiirinde sevgilinin mağrur olduğunu âşığa çok eziyet çektirdiğini ve şairin sevgiliden artık vaz geçtiğini dile getirmiştir. Şiirde kullanılan dil ağırdır.

Asıl ismi Mehmet olan şair, Kayseri'nin Develi ilçesinde doğmuştur. “Şairin babası İmam Cafer Efendi, annesi ise Emine Hanım'dır.” (Aydoğdu, 2013) Doğum tarihi hakkında birçok tahmin vardır. Kaynaklarda 1778-1808 tarihleri arasında doğduğunu göstermektedir. Çoğunluğa uyarak biz de şairin doğum tarihini 1800 olarak

kabul ediyoruz. Şairin yazdığı şiirlere bakılarak iyi bir eğitim gördüğü anlaşılmaktadır. “İlk eğitimini babasının yanında tamamlayan Seyrânî, daha sonra Halâsiye Medresesi’ne devam etmiş, ancak tahsilini tamamlamadan medreseden ayrılmıştır. Medreseden hangi sebeple ayrıldığını bilemiyoruz. Ancak, onun dînî, tasavvufî bilgilerinin kaynağını teşkil eden ve şiirlerinde tesiri açıkça görülen bu tahsilin yeri önemlidir.” (Yüksel, 1987: 2) Gençlik yıllarında imam olan babası onu mescidi açması için yollamış, şair uyuya kalarak bir rüya görmüştür. Rüyada bade içmiş ve Seyrânî mahlasını almıştır. Bade içtikten sonra saz çalıp söz söyleyen Seyrânî gün geçtikçe kendini geliştirmiştir. Gençlik yıllarını Develi’de geçiren şair burada evlenmiş ve altı çocuk babası olmuştur. Daha sonra birçok âşığın yaptığı gibi Seyrânî de İstanbul’a gitmiştir. “Seyrânî’nin İstanbul’da ne kadar kaldığı ve İstanbul’dan hangi tarihte ayrıldığı hakkında resmî bilgi elde bulunmamaktadır. Bu dönemde Seyrânî âşık atışmalarının haricinde dönemin olumsuz olaylarını, iyi gitmeyen devlet işlerini, yeteneksiz devlet görevlilerini ve ahlak açısından zayıf düşen toplumu yermeye devam etmiştir. Onun eleştirilerinden üst mevkilerdeki kişilerin de nasibini alması onun cezalandırılmak istenmesine yol açmıştır.” (Aydoğdu, 2011: 1404) Kurtulmak için İstanbul’dan kaçan şair Halep, Bağdat, Mısır, Adana gibi şehirleri dolaşmış tekrar Develi’ye gelmiştir. Ömrünün son demlerine kadar diyar diyar dolaşp, saz çalıp şiir okumuştur. 1866 tarihinde Develi’de vefat etmiştir.

Seyrânî hem aruz vezniyle hem de hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır. Şiirlerinin içinde bulunduğu kendisine ait bir eseri bulunmamaktadır. Farklı kişilerin Seyrânî hakkında yazdığı kitaplardan, cönklerden ve mecmû’alardan şiirlerine ulaşılmaktadır. Hakkında en geniş çalışmayı Betül Aydoğdu doktora tezi olarak hazırlamıştır.

2.1.1.41. Sıdkî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Sıdkî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Sıdkî olduğu tespit edilememiştir. Cönte yer alan gazelinde aşk konusu işlenmiştir. Şiirde birçok tamlama kullanılmıştır ve şiirin dili ağırdır.

2.1.1.42. Şem’î (d.1772-73/1186-87-ö.1839-41/1255-57)

Cönkte Şem‘î’ye ait 2 gazel ve 1 divan bulunmaktadır. Şair cönkte bulunan ilk gazelde içki meclisini anlatmıştır. İkinci gazelinde Ehl-i Beyte yapılan zulümlerden bahsetmiş ve Alevî olduğunu dile getirmiştir. Cönkte yer alan divanında ise her insanın farklı durumlarda olduğunu ve kimin kısmetinde ne varsa onu yaşadığını dile getirmiştir. Kullandığı dil bazı şiirlerinde ağırken bazılarında ise kısmen sadedir.

19. yüzyıl âşıklarından olan şairin asıl ismi Ahmet’tir. 1773 yılında Konya’nın Piresat mahallesinde doğmuştur. Babası helvacı Mehmet Ağa’dır. Çocuk yaşta babasının yanında çırak olarak işe başlamıştır. O da babası gibi helvacılık yapmıştır. Kaynaklarda eğitimi hakkında farklı görüşler vardır. Çocukluğunda hatta gençliğinin ilk yıllarında eğitim görmediği kesindir. “İrticalen (doğmaca) şiir söylemeye yatkın ve düşkün olması, belirli bir tahsil görmemesine, hatta yirmi, yirmi beş yaşlarına kadar okuryazar olmamasına rağmen, ince düşüncesi, zekâsı, akranları arasında hazır cevaplılığı, esprilerle her konuda onları aydınlatması ve örnek davranışlarıyla kendisine büyükleri tarafından Şem‘î mahlası verilmesi uygun bulunmuştur.” (Halıcı, 1982: III) Yirmi beş yaşına kadar okuma yazma bilmeyen şair doğaçlama şiir söylemiş daha sonra kendi çabalarıyla okuma yazmayı öğrendiğini hatta bazı kişilerden ders aldığı bilinmektedir. Ebcet hesabıyla tarih düşürme becerisi göz önünde bulundurulunca bu bilginin doğruluğu anlaşılmaktadır. Şiir söylemeye olan hevesi Konya’da bulunan âşık kahvelerine gitmesiyle daha da artmıştır. Şair askerdeki oğlunu ve bazı yakın dostlarını ziyaret için İstanbul’a gitmiştir. İstanbul’da da kahvelerde, konaklarda saz çalıp söz söylemiştir. “Ünü saraya kadar ulaşan Şem‘î padişahın huzuruna çağrılır ve huzurda saz çalıp şiirler okur. Bunun üzerine padişah Şem‘î’yi Konya’nın ilk ihtisab ağası olarak ödüllendirir.” (Sarı, 2015) Bu görevini uzun bir zaman sürdürmüştür. Ellili yaşlarda iken hacca gitmeye karar vermiş ve hacca gidip hacı olmuştur. Hacdayken meşhur şiirler de yazmıştır. Vefat tarihi hakkında da kaynaklarda farklı tarihler verilmiştir. “Netice itibariyle Şem‘î’nin H.1186/1772-1187/1773 ile 1255/1839-1257/1841 tarihleri arasında yaşamış olduğunu söyleyebiliriz.” (Sarı, 2013: 27)

Şairin eser olarak sadece Dîvânı bulunmaktadır. Eserde hem aruz hem de hece ölçüsüyle yazılmış şiirler bulunmaktadır. 2013 yılında Mehmet Sarı tarafından hazırlanan Mevlevî Âşık ve Şair Konyalı Şem‘î Dîvânı adlı çalışma Şem‘î Dîvânı ile ilgili yapılan en kapsamlı çalışmalardan biridir.

2.1.1.43. Şîrî (d. ?/?-ö.1761/1175)

Cönkte Şîrî'ye ait 1 destân bulunmaktadır. Cönkte yer alan şiirinde birçok peygamber kıssasından örneklere yer vermiştir. Yine Hz. Ali, Hz. Hüseyin ve Hacı Bektâş Velî ile ilgili bilgilere de değinmiştir. Şiirde kullandığı dil sadedir.

“XVIII asır Bektaşilerinden olduğu tahmin edilmektedir. Bektaşiler arasında birkaç şiiri meşhur olan bu zat, birçokları tarafından Hacı Bektaş-ı Veli addedilmektedir.” (Ergun, 1956: 116) Şairin gerçek kimliği hakkında belirsizlik söz konusudur. Kaynaklarda Şîrî ve Hacı Bektaş mahlaslarını kullanan farklı yüzyıllarda yaşamış şairlerin olduğu ve elimizde bulunan Şîrî mahlasıyla yazılmış şiirlerin gerçekte hangi şaire ait olduğu hakkında karışıklık vardır. Ancak şairin 18. yüzyılda yaşamış olan Bektaş Çelebi olduğu en mantıklı ve yaygın görüştür. “Bektaşî edebiyatında, Şîrî veya Hacı Bektaş mahlaslı şiirler yazan Feyzullah Çelebi'nin oğlu Bektaş Çelebi'dir.” (Koca, 1990: 297) Bektaş Çelebi 1761 yılında vefat etmiştir.

Aruz vezniyle de hece ölçüsüyle de şiirler yazmış ikisinde de başarılı olmuştur. Herhangi bir eseri bulunmamaktadır. Şiirleri bazı cönk ve mecmû'alarda ortaya çıkmaktadır.

2.1.1.44. Tûrâbî (d. 1786/1201-ö.1868/1285)

Cönkte Tûrâbî'ye ait 1 gazel ve 1 müseddes bulunmaktadır. Şair gazelinde Bektâşî olduğunu ve posta oturduğunu dile getirmiştir. Cönkte bulunan müseddesinde ise okuyana nasihatlerde bulunmuştur. Hz. Muhammed'i, Hz. Ali'yi ve Hacı Bektâş Velî'yi bilmek gerektiğini dile getirmiştir. Cönkteki gazelinde kullandığı dil kısmen sadeyken müseddesinde ise dil kısmen ağırdır.

Asıl ismi Ali olan şair 19. yüzyılda yaşamış bir Bektaşî şairidir. “Şairin, Türklerin yaşadığı bir yerleşim yeri olan ve bugün Bulgaristan sınırları içerisinde yer alan Yanbolu'da h. 1201/ m.1786 yılında doğduğu bilinmektedir.” (Duman, 2013) Hayatı hakkında bilinen sınırlı bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgiler de kesin değildir. Ancak kendisinin Bektaşî olduğu, postnişinlik yaptığı ve şiir yazmakta usta olduğu kesindir. “Çorumlu Seyyid Hasan Hüsnü Dede-Baba'nın 1849 ölümü üzerine, Hacı Bektaş dergâhı postuna oturmuş, 19 yıl meşihat ettikten sonra, 1868'de ölmüş ve Hacı

Bektaş türbesinin girişindeki sol tarafta bulunan tümsek üzerine gömülmüştür.” (Koca, 1990: 443)

Şairin eser olarak Dîvânı bulunmaktadır. “Matbu bir dîvânı olan Tûrâbî’nin herhalde Bektaşîlerin kıymetli bir şairi olduğu muhakkaktır. Mezkûr dîvânının birçok kütüphanelerde yazma nüshaları vardı.” (Ergun, 1956: 64) Eser üzerine birçok çalışma yapılmıştır.

2.1.1.45. Vâsıf/ Enderunlu Vâsıf (d. ?/?-ö.1824-25/1240)

Cönkte Vâsıf’a ait 1 semâ’î bulunmaktadır. Şair bu şiirin bazı beyitlerinde aşk konusunu işlenirken diğer beyitlerinde ise nizamın bozulduğunu, adaletin eskide kaldığını dile getirmiştir. Şiirde kullanılan dil kısmen sadedir.

Asıl ismi Osman olan şair, İstanbul’da doğmuştur. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Çocukluğunda Galatasaray’da 7 yıl tahsil görmüştür. Daha sonra Enderun’a kabul edilmiş ve burada eğitim görmüştür. “Sonradan hünkar baş lalası, Rebiülahir 1230/Mart-Nisan 1815’te Pekir Ağası, o sene ya da Rebiülahir 1232/Şubat-Mart 1817’de Anahtar Ağası ve 1232/1816-17’de Kiler Kethüdası oldu. Kiler kethüdası olarak Recep 1234/Nisan-Mayıs 1819’da kendi talebiyle Bolayır’da Şehzâde Süleyman Paşa tevliyetiyle emekli edildi.” (Aksoyak, 2015) Şair artık yaşlanmıştır ve kendisi de şiirlerinde bunu dile getirmiştir. Nihayetinde İstanbul’a geri döner. “Mütevelliliği de uzun sürmez ve aynı yılın Receb’inde müteakid olarak İstanbul’a döner ve ömrünün kalan günlerini burada geçirir.” (Gürel, 1997: 31) Şair 1824 yılında İstanbul’da vefat etmiştir. Mezarının üstünde İzzet Molla’nın yazdığı kitabe bulunmaktadır.

“Matbu‘ ve mürettep dîvânı vardır. Vâsıf’ın şöhret kazanmasına, şûh tabiatının mahsûlü olan şiirlerinin sade ve hoş a gidici görülmesi sebep olmuştur.” (Bursalı, 1972: 431)

2.1.1.46. Vasfî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Vasfî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Vasfî olduğu tespit edilememiştir. Şair bu gazelinde Hz. Hüseyin’in Muharrem

ayında Kerbela’da Yezid tarafından katledildiğini anlatmıştır. Hz. Hüseyin’i sevenlerin ve Hak’tan yana olanların muharremde üzülp ağladıklarını dile getirmiştir.

2.1.1.47. Vechî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Vechî mahlaslı şairin 1 gazel ve 1 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Vechî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan gazeli aşk konuludur. Gazelde sevgiliye cefa çektirmenin, aşığa ise çektiği cefadan dolayı figan etmenin yakıştığını dile getirmiştir. Cönkte yer alan koşmada ise Bektâşîlik erkânları anlatılmıştır. Gazelde kullanılan dil kısmen ağırken koşmada kullanılan dil sadedir.

2.1.1.48. Vehbî/ Sünbülzâde Vehbî (d. 1720-21/1133-ö. 1809/1224)

Cönkte Vehbî’ye ait 1 gazel bulunmaktadır. Aşk konulu bu gazelde sevgilinin güzellikleri anlatılmış, sevgiliyi âşğın yanında gören rakiplerin kıskandığı dile getirilmiştir. Şiirde kullanılan dil kısmen ağırdır.

Asıl ismi Mehmet olan şair Maraş’ta doğmuştur. Kaynaklarda doğum tarihi verilmemiştir ancak yazdığı bir kasidesindeki bir beyitten doğum tarihi tespit edilmiştir. Kendisine Sünbülzâde denmesinin sebebini Süreyya Beyzâdeoğlu şöyle açıklamıştır: “Sünbülzâde Vehbî, Maraş’ta Sünbülzâdeler lakabıyla tanınan meşhur bir aileye mensuptur.” (Beyzadeoğlu, 2000: 13) Mahlasının Seyyid Vehbî tarafından kendisine verildiği bilinmektedir. “Çocukluğunu ve gençliğinin bir kısmını Maraş’ta geçiren Sünbülzâde Vehbî Efendi memleketinde mükemmel bir tahsil gördükten sonra kendisine şöhret kapılarını açacak olan İstanbul’a gelmiştir. İstanbul’daki eğitim hayatı ve kadılık mesleğine ne zaman başladığı hakkında kaynaklarda bir bilgi bulunmamaktadır.” (Yenikale, 2011: 20) İstanbul’da memuriyet hayatına başlayan şair müderrislik, kadılık, elçilik, hâcegânlık gibi görevlerde bulunmuştur. İran’a elçi olarak görevlendirildiği sırada bazı durumlardan dolayı sarayla arası açılmış ve memuriyetten uzaklaştırılmıştır. Daha sonra gerek padişaha gerek saray erkânına yazdığı kasideler geç de olsa işe yaramış ve kadılık görevine geri dönmüştür. Doksan yıla yakın yaşayan şair ömrünün son demlerini İstanbul’da geçirmiştir. “1224 H.(1809 M.) tarihinde

İstanbul'da vefat ederek Edirnekapısı hâricinde Topçular'a defn olundu." (Bursalı, 1972: 356)

Sünbülzâde Vehbî birçok eser vermiştir. Bunlar: Dîvân, Lutfiyye, Tuhfe-i Vehbî, Nuhbe-i Vehbî, Şevk-engîz ve Münşeât'tır. Dîvânı hacimli bir eserdir. "Dîvân'da, 52 kaside, 8 tahmis, 1 terhib-i bend, 41 kıta, 2 nazm, 271 gazel, 1 müstezat ve 32 müfret bulunmaktadır. Ayrıca başında Arapça kasideler ve Farsça Dîvânçe mevcuttur." (Gürgendereli, 2014) Lutfiyye, Vehbî'nin oğlu için yazdığı nasihatnamedir. Tuhfe-i Vehbî ve Nuhbe-i Vehbi iki manzum sözlüktür. Şevk-engîz mesnevi ve Münşeât ise 7 tane inşasının içinde bulunduğu eseridir.

2.1.1.49. Virânî (d. ?/?-ö. ?/?)

Cönkte Virânî'ye ait 1 müseddes bulunmaktadır. Alevîlik ile ilgili yazılan bu şiirde on iki imamın isimleri geçmektedir. Şiirin dili kısmen ağırdır.

Asıl ismi bilinmeyen şairin doğum tarihi de bilinmemektedir. "Doğum ve ölüm tarihleri belli değil. On altıncı yüzyılda yaşamış, Hurufî inan ve felsefesini benimsemiş bir Bektaşî ozanıdır. Eğriboz adasında doğmuştur." (Özmen, 1998: 429) Virânî'nin hayatı hakkında çok az bilgi bulunmaktadır. "Virânî, Hacı Bektaşî Veli'den sonra Bektaşîliğin ikinci piri sayılan Balım Sultan'dan el almıştır." (Zaman, 2009: 265) Virânî yedi ulu ozandan biridir. Necef'te Hz. Ali türbesinde türbedarlık yapmıştır. Demir Baba'yı ziyaret etmiştir. Rivayetlere göre Demir Baba ile aralarında konuşmalar, tartışmalar geçmiştir. Demir Baba kendisine bazı öğütler vermiştir. Virânî Demir Baba'dan icazet alarak Otman Baba'ya gitmek üzere oradan ayrılmıştır. "Demir Baba tekkesi postnişinliğinde icazet aldığı, Otman Baba'ya giderken Karlıova'da Hafız-zâde türbesinde iken öldüğü ve orada gömüldüğü doğrudur." (Vaktidolu, 1998: 8) Ölüm tarihi de belli olmayan Virânî'nin otuzlu yaşlarda öldüğü tahmin edilmektedir.

Virânî'nin eser olarak Dîvânı ve Risalesi bulunmaktadır. Dîvânındaki şiirlere bakıldığında şairin Arapça ve Farsçaya hâkim olduğu anlaşılmaktadır. Şiirlerinde Hz. Ali'yi sürekli övmüş ve yüceltmıştır. Ayrıca hurûfilik belirtileri de şiirlerinde görülmektedir.

2.1.1.50. Yesârî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Yesârî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Yesârî olduğu tespit edilememiştir. Bu gazelde aşk konusu işlenmiştir. Kendisini sevgiliye teslim ettiğini dile getirmiştir. Şiirde kullanılan dil sadedir.

2.1.2. Cönkün Şekil ve Muhteva Özellikleri

İncelediğimiz eserin ne zaman ve nerede yazıldığı bilinmemektedir. Neredeyse her yörede yetişmiş şairlerin şiirleri içerisinde bulunmaktadır. Şiirleri bulunan şairlerin yaşadığı dönemlere bakılarak incelediğimiz cönkün 19. yy'da yazıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca cönkün 40 b varağında alınan notların altına “Fi 22 Teşrinisâni sene 1307” (4 Aralık 1891) tarihi düşürülmüştür. Buradan da anlaşılmaktadır ki cönkün yazımı 19. yy'ın sonlarına doğru hala devam etmektedir. Mukavva ciltli olan cönkün ön yüzü ebru baskılıdır. Cönk toplam 43 varak, 86 sayfadan oluşmaktadır. Cönk 115x220 mm ebadındadır. Cönte bulunan şiirlerden 8 dîvân, 37 gazel, 3 muhammes, 9 müseddes ve 4 semâ'î aruz vezni ile yazılırken; 7 destân ve 21 koşma ise hece ölçüsüyle yazılmıştır. İncelediğimiz cönk çoğunlukla rika hattıyla yazılmıştır. Açık ve okunaklı sayfalar bulunduğu gibi, karışık, silik ve okunmayan sayfalar da mevcuttur. Cönte bulunan şiirlerin tamamı Türkçedir.

Bazı şiirlerin sonuna “Tamam” yazılarak bazılarına ise alt alta üç çizgi atılarak şiirin bittiği belirtilmiştir. Şiirlerin tekrarlanan beyitleri genellikle tekrardan yazılmayarak bağ anlamına gelen “Rabıta” ya da bu da böyle anlamına gelen “Eyzan” kelimeleri yazılmıştır. Genellikle mahlasları belirtmek için üstleri çizilmiştir. Şiirlerin başlığı çoğunlukla gazel, koşma gibi nazım şekli adı olarak yazılmıştır. Ancak doğrudan şairin adını almış yahut nazım şekli ve şairi birlikte yazılmış başlıklar da vardır. Örneğin; 17a varağında Fuzûlî yahut 37b varağındaki Gazel-i Virânî Baba gibi. 4 a ve 40 b varağında nesir olarak yazılmış notlar bulunmaktadır.

İncelediğimiz cönte 7 destan, 8 dîvân, 38 gazel, 21 koşma, 3 muhammes, 9 müseddes ve 4 semâî olmak üzere toplam 90 şiir bulunmaktadır. Şiirler yazılırken şairlerin isimlerine göre alfabetik bir sıra gözetilmemiştir. Birden çok şiiri bulunan şairlerin şiirleri bazen arka arkaya yazılmış bazen de karışık bir şekilde başka şiirlerden

sonra yazılmıştır. Sayfalar genellikle tek sütun olarak yazılmıştır. Ancak sağlı sollu çift sütun olarak yazılan sayfalar da mevcuttur. Cönkte kafiye ve redif düzenine göre bir sıralama bulunmamaktadır.

Genellikle bir sayfada birden fazla şiir yazılmıştır. Yani şiirin son kısmı yazıldıktan sonra aynı sayfaya başka bir şiir de yazılmaya başlanmıştır. Ancak bazı sayfalarda tamamlanan şiirin ardından başka şiir yazılmayarak sayfanın geri kalanı boş bırakılmış, yeni şiir bir sonraki sayfada yazılmaya başlanmıştır.

İncelediğimiz eserde bazı sorunlar da bulunmaktadır. Başlık ve şiir bazen birbirini tutmamaktadır. Örneğin başlıkta semâî yazılmışken şiir müseddes nazım şeklinde yazılmış olabilmektedir.

Cönkün bazı bölümleri okunması güç bir yazıyla yazılmıştır. Bu da şiirlerin eksiksiz okunmasına ve şairlerinin tespit edilmesine engel olmaktadır. Bazı şiirlerin okunaklı yazılmaması vezin hataları, hece ve kelime eksikleri, yazım yanlışları, satırların karışması gibi ciddi hatalara yol açmıştır. Bu hatalar yüzünden özellikle vezni tespit edilemeyen şiirleri okumada sıkıntılar çıkmaktadır.

Cönkte sayfa numaraları bulunmamaktadır. Bu da karışıklığa yol açmaktadır. Bir sayfada bitmeyen şiirlerin devamı bazen onu takip eden sayfada değil de başka sayfalarda verilmektedir. Örneğin bir gazelin ilk bölümü 2b varağında iken son bölümü 10a varağında yer almaktadır. Kendimiz karışıklıkları ortadan kaldırmak ve araştırmacılara yardımcı olmak adına varakları numaralandırdık.

Cönkte konu olarak baştan sona bir bütünlük yoktur. Ancak çoğunluğu Alevî-Bektaşîliği öven şiirler oluşturmaktadır. Cönkteki şiirlerde genellikle aşk, Hz. Hüseyin'in şehit edilmesinden dolayı çekilen acı, Hz. Ali ve diğer Alevî imamlarına olan sevgi Ehl-i beyt sevgisi, Allah'tan af dileme, peygamber kıssaları gibi konular işlenmiştir.

İncelediğimiz cönkte en çok işlenen konulardan biri aşktır. Şairler, genellikle sevgiliyi bazı özelliklerinden dolayı sembolik şeylere benzeterek övmüşlerdir. Klasik Türk şiirinde yer alan sevgili tiplmesi ile özdeş bir yapı vardır.

“Gülsitân-ı ‘âlemi bir bir temâşâ eyledim

Bir şanavber görmedim serv-i hırâmânım gibi

*Geşt idüp gezdim cihānı sen gibi yir bulamadım
Lāciverdī ḳubbeniñ altında sulṭānım gibi”⁸*

*“Māh cemālin var iken ḥūrşīd-i tābān olmasın
Ḳadd-i mevzūnuñ yeter serv-i ḥirāmān olmasın”⁹*

Cönkte yer alan birçok şiirde Hz. Ali’ye olan sevgi dile getirilerek Hz. Ali yüceltilmiştir.

*“Tañrı’nıñ arşlanı Ḥazreti ‘Ali
Yürütđi Ḥaydār-ı Kerrār önünce”¹⁰*

*“Zülfikār elinde süvār Düldül’e
Bā-ḥuşuş ki şīr-i Yezdān yürüdi”¹¹*

Azbî’ye ait olan bir şiirde, Hz. Ali’ye ve hanedanına gönül verildiği şöyle ifade edilmektedir:

“Cān-ı dilden men muḥibb-i ḥānedān-ı ‘Āli’yim”¹²

Cönkün 4a varak numarasında bir not düşüldükten sonra 12 imamın ismi sırasıyla yazılmıştır. 4a varağından sonraki varaklarda yer alan şiirlerde bu imamların isimleri sık sık geçmektedir. Bu şiirlerde 12 imam övülmektedir.

*“‘Alī, Ḥasan, Ḥüseyn, Zeyne’l ‘Ābidīn, Muḥammed Bākīr, Ca‘fer-i Şādık,
Mūsā Kāzım, Mūsā Rızā, Muḥammed Taḳī, ‘Alī Hādi, Ḥasan ‘Asker, Muḥammed
Mehdī”¹³*

⁸ İC, s.5b

⁹ İC, s.5b

¹⁰ İC, s.11b

¹¹ İC, s.19b

¹² İC, s.16a

¹³ İC, s.4a

Âşık Dertlî bir koşmasında 12 imamın müminlere yol gösterici, rehber olduklarını şöyle dile getirmektedir:

*“Dertlî dergâhına irdim on iki
Üçer üçer dörde virdim on iki
Dört kapudan üçer girdim on iki
On ikidir mü ’mînlere reh-nümâ”¹⁴*

Cönkte Hz. Hüseyin’in şehit edilişi ve bu sebeple gönüllerde açılan yara, çekilen acı sık sık dile getirilmektedir. Hz. Hüseyin ismiyle beraber Kerbelâ, Yezîd, muharrem ayı gibi isimler sıklıkla kullanılmıştır.

*“Kim ‘Alî evlâdıdır kılsın Yezîd’e la‘neti
Şâh Hüseyin’im Kerbelâ’da çünkü kan ağlar bugün
Tutdı ol şâhı Yezîd’ler itdiler susuz şehîd
Ol sebebdan zâr ider harf-i Kur’ân ağlar bugün”¹⁵*

*“Ehl-i maḥşer dest-i Ḥalîl’den içerken Kevşeri
Sen şusuzlukla şehîd-i Kerbelâ’sın yâ Hüseyin”¹⁶*

Allah, Hz. Muhammed ve Hz. Ali isimleri bazı yerlerde birlikte kullanılmıştır.

*“Gitdigim rāh-ı velîdir tutduğım dāmen velî
Çağırırım ‘Azbi’yim Allāh Muḥammed yâ ‘Alî”¹⁷*

Cönkte Hacı Bektâş Velî’nin yüceltiildiği birçok şiir de bulunmaktadır. Onun hak evliya olduğu dile getirilmiştir.

¹⁴ İC, s.14b

¹⁵ İC, s.16b

¹⁶ İC, s.29b

¹⁷ İC, s.16a

*“Fahri’yim rāh-ı hākīkat içre gezdim tā elest
Hacı Bektāş-ı Velī hāk evliyādır sevdiğim”¹⁸*

Hacı Bektāş-ı Velī’ye verilen önemi belirtmek için bir şiirde Hz. Muhammed ve Hz. Ali’yi bil dedikten sonra Hacı Bektāş-ı Velī’yi bil denilmiştir.

*“Gel Muhammed Muştafā’yı Haydar-ı Kerrārı bil
Yek nazar kıl Hacı Bektāş-ı Velī Hünkārı bil”¹⁹*

Günah işlemekten pişman olma, Allah’tan af dileme, Allah’ın rahmetine evliyaların hatta peygamberlerin bile muhtaç olduğu dile getirilmiştir.

*“Raḥm kıl yā Rabbenā bu **Dertli**’niñ ‘işıyānına
Raḥmeten li’l-‘ālemīn ismi düşüpdür şānına
Baş açık yüzüm kara nice varam dīvānına
Enbiyā vü evliyā muhtāc senin iḥsānına”²⁰*

Bir şiirde nasihat tarzında geçici zevkler için ahireti terk etmemenin, günah işlememenin, imanı korumanın, gaflete düşmemenin ve dikkatli olmanın gerektiği dile getirilmiştir.

*“Fānī için terk eyleme bekānı
Ecel gelir bir gün tuṭar yaḳanı
Cehd eyle sıdḳ ile rabṭ it imānı
Aç gözün **Necmiyā** eyleme gaflet”²¹*

İncelediğimiz cönkte peygamber isimleri de birçok yerde geçmektedir. Başta Hz. Muhammed olmak üzere Hz. İbrahim, Hz. İsmail, Hz. Âdem, Hz. Nuh, Hz. Musa, Hz. İsa, Hz. Yusuf, Hz. Yakub vb. Özellikle Hz. İbrahim’in Hz. İsmail’i kurban etmesini

¹⁸ İC, s.23a

¹⁹ İC, s.33a

²⁰ İC, s.4b

²¹ İC, s.14b

konu alan 35 dörtlükten oluşan Destn-ı Hazret-i İbrahim başlıklı bir destan bulunmaktadır. Yine 12b-13a varakları arasında yer alan başka bir destanda birçok peygamber ismi geçmektedir. Destanda ismi geçen peygamberlerin kıssalarına telmihte bulunulmuştur.

*“Dinleyiñ sözlerim cn-ı gñlden
Hzret İbrhim’i ideyim beyn
Görünce ayrılır bülbül glnden
Mazn olur bĞ-bn bozulur gülşen”²²*

*“On iki yerden şu ağdı ağladı
Ya’kb oğlı Yusf iin ağladı
Eyyb trl türlü verem bağladı
Yaralandı teni kĞdı ne iin”²³*

2.1.2.1. Dil ve slup

İncelediğimiz cönkte yer alan şiirler genellikle sade bir dille yazılmıştır. oğu şiiri sözlüğe bakmadan anlamak mümkündür. Özellikle dil, hece lsyle yazılmış koşma ve destanlarda aruz lsyle yazılmış şiirlerden daha sadedir. Sade bir dille yazılan şiire aşağıdaki destanı örnek verebiliriz.

*“şh Hüseyin gördi bunları hemn
Didi y Rabb bunlar naşıl Mslmn
Evld-ı Resl’e oldılar dşmn
Kimse görmüş değil böyle seyrnı”²⁴*

Cönkte yer alan şiirlerdeki bazı kelimelerin son hecelerinde yuvarlaklaşma söz konusudur. Günümüz Trkesinde -ıp/-ip, -ım/-im gibi ekler şiirlerde -up/-p, -um/-m olarak geçmektedir. rnek:

²² İC, s.7b

²³ İC, s.13a

²⁴ İC, s.43a

*“Açılup cāğ-ı şükûfe ile şahra donanır
Gül-i sır-âb ile rûhsâr-ı dîl-âra boyanır*

*Gelüp eyyâm esüp kıddi hırâm etmekden
‘Anber-i bûy-ı şabâdan nice tûbâ uşanır’²⁵*

Eserdeki şiirlerde halk dilinde kullanılan birçok kelime yer almaktadır. Bu kelimelerden biri “ko” kelimesidir. Halk dilinde kullanılan bu kelime bırak, koy anlamlarına gelmektedir. Örnek:

*“Cânıma evvel benim sûz-ı Hüseyn’den düşdi nâr
Âteş-i hicrânına şabr itmege tākāt mi var
El ne derse **ko** disin sevdim Hüseyn’i kâr zarâr
Gitdi elden çâresiz hesb-i inân-ı ihtiyâr’²⁶*

Bu kelimelerden biri de “katır” kelimesidir. Cevâbî’nin yazdığı bir gazelde katır kelimesi “kahbe” kelimesiyle birlikte redif olarak kullanılmıştır. Divan şiirinde böyle örneklere pek rastlanılmamaktadır.

*“Dilâ yüz döndi seyr eyle gedâsından **katır kahbe**
Şaķınmaz mı ‘aceb bir kez Hudâ’sından **katır kahbe***

*Naşihat diñlemez aşlâ ebed uşanmaz ‘arlanmaz
Meded uşlanmadı gitdi cefâsından **katır kahbe**’²⁷*

Şiirler yazılırken m>b, d>t, g>k değişimleri söz konusudur. Aynı sayfada iki defa geçen bir kelimenin, ilkinde t harfi ile yazılmışken ikincisinde d harfi ile yazılması söz konusudur. Örneğin 18a varağında yer alan destânın üçüncü dörtlüğünde dert kelimesinin son harfi “dal” ile yazılırken aynı sayfanın yedinci dörtlüğünde dert kelimesinin son harfi “te” ile yazılmıştır. Yine 15a varağında ‘Azbî’nin ilk gazeline

²⁵ İC, s.2a

²⁶ İC, s.4b

²⁷ İC, s.28b

bana kelimesinin ilk harfı “be” ile yazılırken ikinci gazelindeki ben kelimesinin ilk harfı “me” ile yazılmıştır.

Başka bir husus ise ٢ harfinin kullanımıdır. Bazen “i” sesi için, bazen tamlama “i” si olarak, bazen de bağlaç olan “u, ü, vu, vü” yü karşılamak için ٢ harfi yerine kullanılmıştır. Özellikle yukarıda belirttiğimiz son kullanım şekli hem şiiri okuma yönünden hem de vezni tespit etme yönünden problem olmaktadır. Aşağıdaki örnekte aynı mısradaki “ye” harfi önce bağlaç “u, ü” yerine kullanılırken hemen ardında tamlama “i” si olarak kullanılmıştır.

*‘N’ola hayrān olursam rūz u şeb āyīne-veş Vāşif
Ḥayāl u ‘akl u fikrim şūret-i dilberde qalmışdır’²⁸*

Cönkte yer alan şiirlerde birçok deyim bulunmaktadır. “Baş kesmek, kan dökmek” bu deyimlerdendir.

*‘Nice kişi vardır başlar kesmede
Nice başlar kesip kanlar dökmede
Cephāneciler cepḥānesin çekmede
Nice yol açıcı bel-dār önünce’²⁹*

Kurban etmek, deymi de bunlardan biridir. Özellikle Hz. İbrahim kıssasını anlatan şiirlerde bu deyme sıkça rastlanılmaktadır.

*‘Mevzūnī çağırır her dem yā Celīl
Ḥaqq’ın sevgilisi İbrāhim Ḥalīl
Ḳurbān itmek için olmuşdı melīl
Dağ başında çerāğ yakdı ne için’³⁰*

Bir diğeri ise “harap etmek” deyimidir.

²⁸ İC, s.5a

²⁹ İC, s.12a

³⁰ İC, s.13a

“*Āşık nice dilden kılmazın zārı*
Harāb itdi dil-i yār intizārı
Ol hāl-i rüyunda kudret-i Bārī
Noқта-i emelde ma‘nā degil mi”³¹

Farklı türlerde şiirler bulunmaktadır. Genellikle tasavvufi ve hikemi şiirler göze çarpmaktadır. Tasavvufi şiirlerin sayısı diğer şiirlerin sayısından daha fazladır. Tasavvufu konu olan bu şiirlere şu örnek verilebilir:

“*Tālībe Haqq’dan keremdir nuṭṭ-ı pīri beklemek*
Sālike cāndır emānet cān baş terk eylemek
Söz degil vaşlım ‘alāmet şāhidim ins ü melek
Neylerim tāc-ı kabāyı baña sulṭānım gerek”³²

Okuyanlara öğüt ve bilgi vermek gibi amaçlar güden hikemi şiire şu örneği verebiliriz:

“*Maqbūl-ı mergūb-ı Mevlā olursun*
Tevekkülde qarār idersen qardeş
Giderek ‘ārif-i dānā olursun
‘Aşk ile dökersen dīdiden kan yaş”³³

2.1.3. Cönkteki Şairler ve Şiirleri

İncelediğimiz cönkte toplam 90 tane şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden 86 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilirken 4 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilememiştir. Toplam 50 tane şair tespit edilmiştir. Cönkte çoğunlukla 19. yüzyılda yaşamış şairler bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda cönkte yer alan şairlerin

³¹ İC, s.21b

³² İC, s.16a

³³ İC, s.14a

yaşadıkları yüzyıllar, yazdıkları şiirlerin nazım şekilleri, sayıları ve sayfa numaraları verilmiştir.

Tablo 1: Cönkteki Şairler, Yaşadıkları Yüzyıllar, Şiirlerinin Nazım Şekli, Sayısı ve Sayfa Numaraları

Sıra Nu:	Yaşadığı yy.	Mahlas	Nazım Şekli	Şiir Sayısı ve V. Nu
1.	17.yy	Āhū	Destān	2. (11 b-12a, 17 b-19 a)
2.		‘Afiḫī	Gazel	1. (2b/10a)
3.	19.yy	‘Ārif	Gazel	2. (29 b, 29 b)
			Müseddes	1. (37 a- 37 b)
4.	18.yy	‘Āşık Ḥamdī	Koşma	1. (35 a)
5.		‘Azbi	Gazel	4. (10 b, 15 a, 15a, 16 b)
			Müseddes	1. (15 b)
			Muhammes	1. (16 a)
6.		‘Azmi	Koşma	1. (13 b- 14 a)
7.		Cāri	Divān	1. (9 b)
8.		Cemālī	Gazel	1. (32 a)
9.	19.yy	Cesārī	Gazel	1. (32 b- 33 a)
10.		Cevābī	Gazel	2. (16 b- 17 a, 28 b)
11.		Cezbī	Koşma	2. (10 a, 10 a)
12.	19.yy	Dertlī	Müseddes	2. (4 b- 5 a, 36 a)
			Divān	4. (5 b, 5 b- 6 a, 6 a, 25 a)
			Koşma	5. (14 a, 14 a, 14 b, 21 b, 35 a- 35 b)
			Gazel	1. (30 a)
13.	19.yy	Ecrī	Gazel	1. (11 a)
14.	19.yy	Emrāḥ	Divān	1. (39 a)
			Gazel	1. (39 a)
			Koşma	2. (39 b, 39 b- 40 a)

15.		Fahrî	Gazel	2. (23 a, 23b)
			Koşma	1. (27 b)
16.		Ferâğî	Koşma	1. (25 b)
17.		Firûzî	Müseddes	1. (22 a)
18.	16.yy	Fuzûlî	Gazel	2. (17 a, 17 b)
19.		Gâlib	Gazel	1. (26a)
20.		Gencî	Gazel	1. (28 a)
21.		Ĥâlî	Müseddes	1. (3 b)
22.		Ĥandî	Muhammes	1. (24 a)
23.	19.yy	Hengâmî	Gazel	1. (3 a/ 9 b)
24.		Hüznî	Semâ'î	1. (31 b)
25.		Îrşâdî	Destân	1. (19 a- 21 a,)
26.		Kelâmî	Gazel	2. (26 b)
27.		Kul Nesîmî	Gazel	2. (26 b- 27 a, 27 b- 28 a)
28.		Mevzûnî	Destân	1. (12 b-13 a)
29.		Meylî	Gazel	1. (30 a)
30.	19.yy	Mir'âti	Destân	1. (41 a- 43 b)
31.		Nâdî	Gazel	1. (30 b- 31 a)
32.		Necmî	Koşma	3. (13 b, 14 b, 14 b)
33.		Nehrî	Muhammes	1. (36 b)
34.		Nûrî	Semâ'î	1. (32 b)
35.		Perişânî	Gazel	1. (31a)
			Semâ'î	1.(30 b)
36.		Pertevî	Destân	1. (7 b- 9 a)
37.		Raĥmî	Gazel	1. (23 b-24 a)
38.		Râzî	Koşma	1. (13 b)
39.		Şaydi	Gazel	1. (2 a)
			Müseddes	1. (24 b)
40.	19.yy	Seyrânî	Koşma	1. (14 a)
41.		Şıdkî	Gazel	1. (3 a)

42.	19.yy	Şem'î	Gazel	2. (6 b- 7 a, 28 b- 29 a)
			Divân	1. (7 a)
43.	18.yy	Şîrî	Destân	1. (33 b- 34 b)
44.	19.yy	Türâbî	Gazel	1. (30 a)
			Müseddes	1. (33 a- 33 b)
45.	19.yy	Vâşîf	Semâ'î	1. (5 a)
46.		Vaşî	Gazel	1. (37 b)
47.		Vechî	Gazel	1. (6 b)
			Koşma	1. (21 a)
48.	18.yy	Vehbî	Gazel	1. (2 b)
49.	16-17.yy	Virânî	Müseddes	1. (22 b- 23 a)
50.		Yesârî	Gazel	1. (38 a)
51.		Mahlas Bulunmayan	Divân	1. (1 b)
			Gazel	1. (1 b)
			Koşma	2. (21 b, 38 b)

2.1.3.Cönkteki Şiirlerin Nazım Şekli

Cönkte toplam 90 şiir bulunmaktadır. Bu şiirler destan, dîvân, gazel, koşma, muhammes, müseddes ve semai nazım şekilleriyle yazılmışlardır. En çok kullanılan nazım şekli gazel iken en az kullanılan nazım şekli muhammestir. Aşağıdaki tabloda cönkte bulunan şiirlerin nazım şekilleri ve sayıları verilmiştir.

Tablo 2: Cönkte Bulunan Şiirlerin Nazım Şekilleri ve Sayıları

Cönkte Kullanılan Nazım Şekilleri ve Sayıları		
Sıra No:	Nazım Şekli	Şiir Sayısı
1.	Destân	7
2.	Dîvân	8
3.	Gazel	38

4.	Koşma	21
5.	Muhammes	3
6.	Müseddes	9
7.	Semā'î	4

2.1.3.1. Destan

Destan Farsçadan dilimize geçmiş bir kelimedir. Nazım türü ve nazım şekli olarak ikiye ayrılmaktadır. “Halk edebiyatında çok kullanılan, şekil bakımından tıpkı koşmaya benzeyen, dörtlük sayısı konuya göre çoğalan, topluluğu ilgilendiren olaylar üzerine düzülmüş, ölçüsü on bir heceli halk şiiri, konularını çok defa savaşlar, mahalli kavgalar, isyanlar, yangınlar, gülünç hayat sahneleri teşkil eder.” (Karaalioğlu, 169: 54) Destanlar genelde sosyal konuları teşkil ettikleri için halk nezdinde önemli ve değerlidirler. Hikâye şeklinde bir olayı adım adım anlatarak betimlemektedirler.

İncelediğimiz cönkte destan nazım şekliyle yazılmış 7 tane şiir bulunmaktadır. Eserde yer alan diğer nazım şekillerine oranla destanlar oldukça uzundur. Özellikle Pertevî ve Mir‘âtî’nin yazmış oldukları destanlar 35 dörtlüğü aşmaktadır. Pertevî’nin Hz. İbrahim kıssasını anlattığı destân şöyledir:

“DESTÂN-I HAZRETİ İBRÂHİM

I

*Dinleyiñ sözlerim cân-ı gönülden
 Hazret İbrâhim’i ideyim beyân
 Görünce ayrılır bülbül gülünden
 Maḥzûn olur bâğ-bân bozulur gülşen*

II

*Haḫ Peygamber idüp verdi devletin
 Hem ‘âdil eyledi şân-ı şöhetîñ
 Kudret-i Haḫ çokdur seniñ hikmetiñ*

Ne mümkün fehm ide sırrını nādān

III

Ḥalīl İbrāhim'in çok idi mālī
Nazar kıl sonuna ne oldu ḥālī
Bir evlād diledi luṭf-ı Celālī
Ḥaḳ kıldı emriyle bir evlād iḥsān

IV

Sen bilirsın benim ḥālīmī yā Rabb
Bir evlād iḥsān it 'ālemi yā Rabb
Saṇa ḳurbān idem gülümü yā Rabb
Emr-i Ḥaḳ'la kıldı o 'ahdi emān
...³⁴

2.1.3.2. Dîvân

Dîvân kelimesinin birçok farklı anlamı bulunmaktadır. Dîvân, dîvân şiiri terimi olarak “Dîvân şairlerinin, yerleşmiş bir tertip üzere şiirlerini dizerek meydana getirdikleri eser” (Türk Dil Kurumu Sözlük Kolu Çalışmaları, 1948: 36) anlamına gelmektedir. Dîvân halk edebiyatında da kullanılan bir terimdir. “Yine saz şairleri tarafından, aruzun Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün kalıbıyla yazılan şiirlere de dîvân adı verilir.” (Pala, 1989: 252) Halk edebiyatındaki dîvân aslında saz şairlerinin dîvân şairlerinden etkilenmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. “Rintçe ve laübalice yazılmış gazel” (Türk Dil Kurumu Sözlük Kolu Çalışmaları, 1948: 36) anlamı da bulunmaktadır.

İncelediğimiz cönkte dîvân nazım şekliyle yazılmış 8 tane şiir bulunmaktadır. Bunlardan 4 tanesi Dertlî'ye aittir. Eserdeki dîvânlarda genellikle aşk konusu işlenmiştir. Örnek olarak şu dîvânı verebiliriz:

“DİVÂN

1 Māh cemālin var iken ḥūrşīd-i tābān olmasın

³⁴ İC, s.7b

Ḳadd-i mevzūnuñ yeter serv-i ḥırāmān olmasın

- 2 *Perde çek zülf-i siyāhından bulut vir rüyuna*
Māh hacālet çekmesin ḥurşid perīṣān olmasın
- 3 *İnsi cinni mārı mūr halkı musahḥar kıhmağa*
Ḥātemin la‘li yeter mühr-i Süleymān olmasın
- 4 *Ehl-i ‘aşk semler içüp imānı artır şevk ile*
Münkire bal şerbeti olsun da imān olmasın
- 5 *Ārz mı çekmez behiştin şürbün eklün ehl-i ‘aşk*
Lezzet-i ‘aşk el verir Firdevs-i Rıdvān olmasın
- 6 *Derd-i ‘aşkın def‘ine tedbīr-i dermān eyleme*
*Ölmeyince derdine ey **Dertli** dermān olmasın*³⁵

2.1.3.3. Gazel

Arapçadan gelme bir kelime olan gazel, “sevgi, güzellik ve içki konusunda yazılmış, tek kafiyeli, beş beyitten az olmayan manzume” (Karaalioğlu, 1969: 244) anlamına gelmektedir. Arap edebiyatında kasidenin bir bölümü olarak geçen gazel daha sonra ayrılarak farklı bir nazım şekli olmuştur. Türk ve İran edebiyatında çokça kullanılmıştır. Dîvân şiirinde en çok kullanılan nazım şeklidir. Şairlerin dîvânlarına bakıldığında dîvânların büyük bölümünü, gazellerin teşkil ettiği görülmektedir. “İlk beyti musarra (kendi arasında kafiyeli) olur. Daha sonraki beyitlerin ilk dizesi serbest, ikinci dizeler ilk beyit ile kafiyelidir (a-a, x-a, x-a..). Gazeller konularına göre âşıkâne, şûhâne, rindâne, hakîmâne gibi isimler almaktadırlar. Yine gazeller, farklı özelliklerine bağlı olarak birçok farklı isimler alabilmektedir. (mutavvel gazel, müselsel gazel, zü‘l-matâli gazel vb.)

³⁵ İC, s.5b

İncelediğimiz cönkte 38 tane gazel bulunmaktadır. Bu aynı zamanda cönkte en çok bulunan nazım şeklidir. Eserde en çok gazeli bulunan şair 4 gazelle Azbî'dir. Eserde bulunan gazellerde aşk, Allah'tan af dileme, Hz. Muhammed ve 12 imam sevgisi, Hz. Hüseyin'in şehit edilmesi ve bundan duyulan acı gibi konular işlenmiştir. Örnek olarak şu gazeli verebiliriz:

“GAZEL

- 1 *Elvedā' ey sâḳiyā ülfet tamām oldı tamām*
Bezm-i mey oldı şikest 'işret tamām oldı tamām
- 2 *Kesr-i mey kaldıysa bahş itdik bu bezmin ehline*
Biz bayıldık gidelim nevbet tamām oldı tamām
- 3 *Taze bulsun müşteri pîr-i muḡān ḥāneye*
Vaḳti aḳşām eyledik şöḡbet tamām oldı tamām
- 4 *Donatup yelkenleri fülk-i dilim buldu havā*
Esdı vuşlat yelleri ğurbet tamām oldı tamām
- 5 *Dosta doḡrı döndürüp rûyın ele aldı yolu*
*Der ki **Şem**'î derdimend ḡasret tamām oldı tamām*³⁶

2.1.3.4. Koşma

Koşma terimi halk edebiyatında kullanılan bir nazım şekli için kullanılmaktadır. “Yakıştırmak, isnat etmek” (Erşahin, 2005: 168) anlamına gelmektedir. “Koşma, halk edebiyatımızın en yaygın nazım şekillerinden biridir. Çoğu 4+4+3 veya 6+5 durak olmak üzere on bir hecelidir. Klasik şekli dörtlük denilen, dört mısralık millî nazım birimlerimizden 3-6 sınıfın art arda sıralaması ile meydana gelir. Kafiye düzeni birinci dörtlükte abcb veya abab; diğer dörtlüklerde aaab şeklindedir. Aşk, sevgi, tabiat güzellikleri koşmanın en belli başlı konuları arasındadır.” (Karaalioğlu, 1969: 389)

³⁶ İC, s.6b

Dîvân şiirinde gazelin yerini halk şiirinde koşma almaktadır. Koşma konuları itibarıyla da gazele benzemektedir. Yine koşmalar da gazeller gibi işledikleri konulara göre farklı isimler almaktadırlar (taşlama, ağıt, güzelleme vb.). Saz şairleri meclislerde şaz eşliğinde koşma okurlar.

İncelediğimiz cönkte gazelden sonra en çok bulunan nazım şekli koşmadır. Toplamda 21 tane koşma bulunmaktadır. Bu koşmaların çoğunda aşk konusu işlenmiştir. Ancak bazılarında öğüt verme ve çok azında ise dini konular işlenmiştir. Aşk konusunun işlendiği koşmalara şu örneği verebiliriz:

“KOŞMA

I

*Yine beyân ideyim derd derûnum
Sen dinle ey şâh-ı levendim benim
Kemend-i zülfünle cân-ı bedenim
Çekilse destinle kemendim benim*

II

*Cismim delik delik ney gibi oldu
Akdı çeşmim yaşı çay gibi oldu
Büküldi kâmetim yây gibi oldu
‘Aşkından ey serv-i bülendim benim*

III

*Sen **Emrâh** zâd-ı konce-i dehensin
Emşâlin bulunmaz nâzik bedensin
Hağ bilir rûz u şeb gönlümde sensin
Sevdiceğim şâh-ı efendim benim”³⁷*

2.1.3.5. Muhammes

³⁷ İC, s.39b

Kelime anlamı olarak “beşgen, beş parçalı, beşli, beş mısralı parçalardan meydana gelen manzume” (Karaalioğlu, 1969: 470) anlamlarına gelmektedir. “İlk bendin beş dizesi birbiriyle kafiyeli, sonraki bendlerin son bir veya iki dizesi ilk bend ile kafiyeli olur (aaaaa-bbbba vs. veya aaaaa-bbbbaa vs.). Son bir veya iki dize her bendin sonunda aynen tekrar ediyorsa mütekerrir muhammes; yalnızca kafiye yönünden ilk bend ile benzeşiyorsa müzdevic muhammes adını alır.” (Pala, 1989: 206) Genellikle son mısraı tekrar eden muhammesler yazılmıştır. Son iki mısraı birden tekrar eden muhammeslere çok az rastlanılmaktadır.

İncelediğimiz cönkte muhammes nazım şekliyle yazılmış 3 şiir bulunmaktadır. Bunların hepsi mütekerrir olmakla birlikte, iki tanesinin sadece bir mısraı tekrar ederken bir tanesinin son iki mısraı birden tekrar etmektedir. Şu muhammesi örnek olarak verebiliriz:

“MUHAMMES

I

*Zāhidā bu rāh-ı Hāḡ iḥfāda mı ifşāda mı
İtdigīñ da‘vā bugūn rū‘yāda mı ḥūlyāda mı
Ḥālet-i Mecnūn’u gör Leylā’da mı sevdāda mı*

*Hikmet-i sırr-ı ilāhī lāda mı illāda mı
Lāda var illāda var yoḡsa ḡurūf-ı bāda mı*

II

*Aşl-ı zātıñdır seniñ kim Ādem’i Havvā’yı bul
Mürde-i cān ol özün bil Meryem’i ‘İsā’yı bul
Vasl-ı Hāḡ Mi‘rāc-ı Aḡmed Leyletü’l-esrāyı bul
Eyżan*

III

*Kendi mir’ātında izle gör nedir ki şeş cihāt
Mācerā-yı Hāḡḡ’ı iste fetḡ ola her müşkilāt
‘Arż ider bu ḡālī böyle mecmu‘āt-ı kā’ināt*

Eyżan

IV

*Nehriyā cünbüşe geldi şol yedi deryā bugün
Nāle vü āh itmede hep bülbül-i şeydā bugün
Bu ne hikmet bu ne kudret didiler eşyā bugün*

*Hikmet-i sırr-ı ilāhī lāda mı illāda mı
Lāda var illāda var yoḥsa ḥurūf-ı bāda mı*³⁸

2.1.3.7. Müseddes

Kelime anlamı olarak müseddes; altılı, altılık, altı parçadan oluşan vb. anlamlara gelmektedir. Edebiyat terimi olarak müseddes “aynı vezinde altışar dizelik bentlerden oluşan nazım şekli. İlk bendin altı dizesi birbirleriyle kafiyeli, sonraki bentlerin son bir veya iki dizesi ilk bend ile kafiyeli olur (aaaaaa, bbbba vs. veya aaaaaa- bbbbaa vs.). Son bir veya iki dize her bendin sonunda aynen tekrar ediliyorsa mütekerrir müseddes; yalnızca kafiye yönünden ilk bend ile benzeşiyorsa mezdevic müseddes adını alır.” (Pala, 1989: 206)

İncelediğimiz cönkte müseddes nazım şekliyle yazılmış 9 tane şiir bulunmaktadır. Çoğunda dini konular işlenmiştir. Şu muhammesi örnek olarak verebiliriz:

“MÜSEDDES

I

*Ḳayş-veş saḥrālara düşdüm çok efḡān eyledim
Lāle-veş beytü’l-ḥazende ḥūn-i giryān eyledim
Şoyunup abdāl olup kendimi ‘üryān eyledim
Cāme-i şabrım tutup çāk-ı girībān eyledim*

*Kendimi ‘aşkın yolunda dosta ḳurbān eyledim
Gerdān-ı mecrūḥumu kesdim ḳızıl ḳan eyledim*

³⁸ İC, s.36b

II

*Cānıma evvel benim sūz-ı Hüseyn'den düşdi nār
Āteş-i hicrānına şabr itmege tākāt mi var
El ne derse ƙo disin sevdim Hüseyn'i kār zarār
Gitdi elden çāresiz hesb-i iñān-ı ihtiyār
Rabıta*

III

*Tīr-i 'aşqım merhem itdim derdimiñ dermānına
Kılamaz dāğlar tahammül itdigim feryādıma
Bir nişān eyledim şāh-ı şehīd sulţānıma
Rūz-ı mahşerde gelüp baksın benim gerdānıma
Rabıta*

IV

*Kendimi ādem şanırdım hayvān-ı nāṭık menem
Hayra dāhil bir 'amel yok fācir-i fāsık menem
Līk ikrārında kizbī olmayan şādık menem
Her ne cevritse sezādır miḥnete lāyık menem
Rabıta*

V

*Raḥım ƙıl yā Rabbenā bu **Dertli**'niñ 'işyānına
Raḥmeten li'l-'ālemīn ismi düşüpdür şānına
Baş açık yüzüm ƙara nice varam dīvānına
Enbiyā vü evliyā muḥtāc seniñ iḥsānına'³⁹*

2.1.3.7.Semaî

³⁹ İC., s.4b

Semai halk şiirinde kullanılan nazım şeklinin adıdır. “Âşık edebiyatı türlerinden biridir. Konuları sevgi, ayrılık, doğa, dindir. Bu türün hem hece hem de aruz ölçüsünde örneklerine rastlanır. Aruz ölçüsünde oluşturulanlar: Aruz ölçüsünü (Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün) kalıbıyla oluşturulup özel bir ezgiyle söylenen âşık şiiri türlerinden biridir.” (Baba, 2007: 139-140) Aruzla yazılan semailerin kafiye örgüsü gazelin kafiye örgüsüyle aynı olup, a-a, b-a, c-a şeklindedir.

İncelediğimiz cönkte toplam 4 tane semai bulunmaktadır. Bunların hepsi aruzun Mefâilün/ Mefâilün/ Mefâilün/ Mefâilün kalıbıyla yazılmıştır. Hepsinin konusu aşktır. Şu muhammesi örnek olarak verebiliriz:

“SEMÂ‘Î

- 1 *Seniñ hâl-i ‘izârından nişân ‘anberde kalmışdır
Benim sūz-ı derūnumdan eser micmerde kalmışdır*
- 2 *Ararlar nüşha-i ‘adli gezerler cā-be-cā ammā
O nüşha var ise şandūķ-ı İskender’de kalmışdır*
- 3 *Denilir bozdılar bıkı-i niżām-ı ‘ālemi şimdi
Niżām ancak efendi şūret-i defterde kalmışdır*
- 4 *Müheyyā bezm-i ‘işret bir kadehle al elim sākī
Benim yār ile beynimde hemān bir perde kalmışdır*
- 5 *N’ola hayrān olursam rūz u şeb āyīne-veş Vāşıf
Hayāl-i ‘akl-ı fikrim şūret-i dilberde kalmışdır”⁴⁰*

2.1.4. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Vezinleri ve Hece Ölçüleri

Cönkte yer alan toplam 90 şiirin 89 tanesinin vezin veya ölçüsü tespit edilirken 1 tane şiirin vezni tespit edilememiştir.

⁴⁰ İC., s.5a

2.1.4.1. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Vezinleri

Remel Bahri

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün: Cönkte en çok kullanılan aruz kalıbıdır. 39 şiir bu vezinedir. Aruz vezniyle yazılmış şiirlerin neredeyse üçte ikisi bu kalıpla yazılmıştır.

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün: Cönkteki toplam 7 şiir bu kalıpla yazılmıştır. Bu kalıpla yazılan şiirlerin tamamı gazeldir.

Hezec Bahri

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün: Cönkteki toplam 15 şiir bu kalıpla yazılmıştır. Cönkte bulunan 4 semainin tamamı bu vezinedir.

Aşağıdaki tabloda cönkte bulunan şiirlerin aruz kalıpları ve sayıları verilmiştir.

Tablo 3: Cönkte Bulunan Şiirlerin Aruz Vezinleri ve Sayıları

Sıra No:	Kullanılan Vezinler	Sayı
1.	Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün	39
2.	Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün	7
3.	Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün	15

2.1.4.2. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Hece Ölçüleri

Cönkte bulunan şiirlerden koşma ve destanlar hece ölçüsüyle yazılmıştır. Bunların sayıları toplam 28 tanedir. Hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerin tamamı 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Tablo 4: Cönkte Bulunan Hece Ölçüleri ve Sayıları

Sıra No:	Kullanılan Hece Ölçüsü	Sayı
1.	11'li hece ölçüsü	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU 22 SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN MESTAP'A GÖRE TABLOSU VE TRANSKRİPSİYONLU METNİ

3.1. CÖNKÜN TAVSİFİ⁴¹

Kütüphane: Edirne Selimiye Kütüphanesi

Koleksiyon: Yazma Eserler Koleksiyonu

Kayıt Numarası: SEL 7168

Cilt Özelliği: Mukavva ciltlidir.

Kâğıt: Muhtelif

Yazı: Cönkün geneli rika hattıyla yazılmıştır. Ancak birkaç sayfada birbirinden farklı yazı türleri de bulunmaktadır.

Dil: Türkçe

Mürekkep: Cönkün tamamı siyah mürekkeple yazılmıştır.

Varak: 43 varaktan oluşmaktadır.

Sütun: Belirsiz

Satır: Belirsiz

Reddade: Yok

Derkenar: Yok

Sayfa Numaraları: Yok

Ebat: 115x220 mm ebadındadır.

Derleme Tarihi: -

Derleyen: -

Başı: Ey kamer-ṭal' aṭ serāb 'āsumān durdukça dur
[...] baḡ [...] 'ālem šems-i cihān durdukça dur

Sonu: Böyledir bizlerde Mîr'âtî âdet

⁴¹ Cönkün tavsifinde, kayıtlı olduğu Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Koleksiyonu'nda verilen bilgilerden yararlanılmıştır. <http://www.yazmalar.gov.tr/eser/gazel-mecmuasi/213598> Erişim Tarihi: 15.03.2021

Peyğamber dostuna okuruz rahmet
Düşmânına olsun şad hezâr la‘ net
Zîrâ terk itmeyiz yolu erkânı

İncelediğimiz cönk Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Koleksiyonu, SEL 7168 numarada ‘Gazel Mecmû‘ası’ ismiyle kayıtlıdır. Eserin 4a varağında Latin harfleriyle “muhtelif gazeller” yazılmıştır. Eserin içine bakıldığında; eserin aslında mecmû‘a değil, cönk olduğu anlaşılmaktadır. Eserin içinde gazeller çoğunluktadır. Buna rağmen neredeyse yarısı farklı nazım şekillerinde yazılmış şiirlerden oluşmaktadır. Yani eserin farklı nazım şekillerinden oluşan bir cönk olduğunu söyleyebiliriz.

43 varaktan oluşan cönkte toplam 90 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin çoğunun şairi tespit edilmiştir. Ancak mahlası okunamayan ya da mahlası bulunmayan şiirler de mevcuttur. Tespit edilen şairler genellikle 18-19. yüzyıllarda yaşamış şairlerdir. Eserde nesir olarak yazılmış iki nottaki tarihler de göz önünde bulundurulduğunda cönkün 19. yüzyıla ait olduğu anlaşılmaktadır. Nesir bölümde “Edirneli Berber Rıza” diye geçen ismin, cönkün derleyicisi olduğu tahmin edilebilir. Ancak bu konuda kesinlik söz konusu değildir.

Cönkün ön iç yüzü ebrû desenlidir. İlk 4 sayfanın kenarları yırtık ve sayfalar tamamen kopuktur. İlk sayfalarda bulunan şiirler özensiz ve karışık bir yazı ile yazılmıştır. Özellikle ilk 2 sayfada yer alan şiirler kelime hataları ile doludur ve okunması güç bir rik‘a hattıyla yazılmıştır. Cönkün ilerleyen bölümlerinde de böyle sayfalara rastlanılmaktadır. Sayfalarda yırtıkların yanı sıra bazı katlanma izleri, mürekkep lekeleri ve rutubetten dolayı oluşan lekeler bulunmaktadır. Cönkte devamı bulunmayan veya devamı birkaç sonraki sayfalarda ortaya çıkan şiirler bulunmaktadır. Bu da eserin bazı sayfalarının koptuğunu ve rastgele diğer sayfaların arasına yerleştirilebileceği ihtimalini göz önüne getirmektedir. Cönkün ön iç yüzü hariç herhangi bir süslemeye, tezyine rastlanılmamaktadır. Cönkte satır ve sütun sayısı ile ilgili bir düzen bulunmamaktadır. Bazı sayfaların tamamı iki sütun şeklinde yazılmışken, bazı sayfalarda sadece ön sayfadaki şiirin devamı olan tek dörtlük yazılarak gerisi boş bırakılmıştır. Cönkün tamamı siyah mürekkep ile yazılmıştır.

3.2. DERLEYİCİNİN KİMLİĞİ VE CÖNKÜN DERLENME TARİHİ

İncelediğimiz cönkün iki sayfasında nesir bölümler yer almaktadır. 4a sayfasında “Edirneli Berber Rızā 13 Muḥarrem sene [12]83” notu bulunmaktadır. Ancak sadece bu nottan yola çıkarak cönkün derleyicisi ve tarihi tespit edilememektedir. Ayrıca “sene 83” ibaresinde 83’ten önce gelmesi gereken iki rakam eksiktir.

40b sayfasında “Ḳadir’in dünyāya geldiği tāriḥ/ Cum‘a irtesi gecesī sā‘at üç raddelerinde/ Fī 18 Şubat [12]98

Ḳız dünyāya geldiği tāriḥ cum‘a irtesi şabāḥ sā‘at üç raddelerinde/ İsmi Şāḥsı/ Günler Ḳāsim 29/ Fī 22 Teşrin-i sānī sene [1]307” notları bulunmaktadır. Bu notlardaki tarih sayesinde eksik olan rakamlar tamamlanarak, sırasıyla tarihlerin “13 Muḥarrem 1283, 18 Şubat 1298, 22 Teşrin-i sani 1307” olduğu tespit edilmiştir. İlki Hicri, diğer ikisi Rumi takvime göre düşürülen bu tarihleri Miladi takvime çevirdiğinde, sırasıyla “28 Mayıs 1866, 2 Mart 1883, 4 Aralık 1891” tarihleri elde edilmektedir. Bu tarihler çerçevesinde, cönkte yer alan şairlerin yaşadığı yüzyıllar da göz önünde bulundurulduğunda, cönkün derlenme tarihinin 19.yy olduğu açıktır.

Derleyicinin ismini kesin olarak tespit etmek mümkün değildir. Ancak düşülen notlar ve tarihler incelendiğinde 4a sayfasında yer alan nottaki kişinin cönkün derleyicisi olduğu ve diğer nottaki iki kişinin de onun çocukları olduğu tahmin edilebilir. İhtimaldir ki 1866 yılında doğan Edirneli Berber Rıza derlediği cönkünde ilk notta kendi isim ve doğum tarihini, sonraki notta ise çocuklarının doğum tarihlerini not etmiştir. Tarihler bakıldığında yaş farkının bu ihtimali doğruladığı görülmektedir. Ancak yukarıda da söylendiği gibi bu sadece bir ihtimaldir.

3.3. METNİ KURARKEN İZLENEN YÖNTEM

1. Metin oluşturulurken bilimsel metin neşri çalışmalarında kabul gören transkripsiyon (çeviri yazı) alfabesi esas alınmıştır.
2. Metne sonradan yapılan eklemeler “[]” işreti içinde gösterilmiştir.
3. Metindeki şiirlerin sıralamasında herhangi bir değişiklik yapılmadan cönkteki tertibe uyulmuştur.

4. Metindeki varak numaraları sol üste gelecek şekilde numaralandırılmıştır.
5. Özel isimler büyük harfle başlatılmış, bunlara gelen ekler kesme işareti ile ayrılmıştır.
6. Şairleri tespit edilen şiirler, dîvânlarda yer alıyorsa bulunarak karşılaştırılmıştır. Bu şiirler sadece dîvânlar değil, bilimsel makale ve yayınlarda yer alıyorsa da tespit edilerek karşılaştırılma yapılmıştır. Tespit edilen farklılıklar dipnotta gösterilmiştir.
7. Karşılaştırma yapılırken dîvânlar için kısaltmalar kullanılmıştır. Örneğin Ecrî Dîvânı için “ED” gibi.
8. Cönkteki şiir ile karşılaştırma yapılan eser arasındaki farklar dipnotta belirtilirken aralarına “:” işareti konulmuştur. Örnek: şöhet: ‘işret §§
9. Cönkteki şiirlerde mahlaslar kalın olarak gösterilmiştir.
10. Şiirlerin vezinleri, şiir başlıklarının altında italik olarak verilmiştir.
11. Metinde okunamayan bölümlerin yerni görselleri eklenmiştir.
12. Şiirlerde bulunan vezin kusurları ve hece eksiklikleri dipnotta tek tek belirtilmiştir. Eğer şiirin büyük bir bölümünde kusur varsa şiir başlangıcında dipnot verilerek tek dipnotta şiirin büyük bölümünün ölçü açısından kusurlu olduğu belirtilmiştir.
13. Derleyicinin eğitim durumunun düşük olmasından dolayı cönkte yazım yanlışları oldukça fazladır. Yanlış yazılmış kelimeler tespit edilerek dipnotta doğru yazılışları gösterilmiştir.
14. Yine derleyicinin eğitim seviyesinin düşük olmasından dolayı cönkte özellikle düzlük-yuvarlaklık açısından aynı kelime ya da hecelerin sayfa içerisinde birbirinden farklı yazıldığı görülmektedir. Metinde birlik sağlamak amacıyla metin, 19.yy’da kullanılan dilin özelliklerine göre okunmaya çalışılmıştır. Metin içerisinde âyet ve hadisler dipnotta gösterilmiştir.
15. Vezin tasarruflarında bulunulduğu için bazı kelimelerde ünlü düşmesinin olduğu yerlerde kesme işareti ile ayrılarak gösterilmiştir. Örnek: N’ola
16. Metin tespitinde birlik sağlamak amacıyla Arapça ve Farsça kelime ve tamlamaların yazılışında İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” makalesindeki tekliflere uyulmaya çalışılmıştır.

Tablo 5: Transkripsiyon İşaretleri

Ünlüler	
a) Kısa	b) Uzun
ا : a, e, ı, i, u, ü	ā, ā̃ : ā
ه, و : a, e	ī : ī
ی : ı, i,	ū, ū̃ : ū, ō
او, و, و, و : u, ü, o, ö	

Sessizler			
ء ʾ	خ ḫ	ص ṣ	ك k, g, ñ
ب b, p	د d	ض ḍ, ḏ	گ g
پ p	ذ z	ط ṭ	ل l
ت t	ر r	ظ ḏ	م m
ث s	ز z	ع ʿ	ن n
ج c, ɟ	ژ j	غ ğ	ه h
چ ɟ	س s	ف f	و v
ح ḥ	ش š	ق q	ی y

3.4. EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU 22 SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN MESTAP'A GÖRE TABLOSU⁴²

Tablo 6: Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168 Numarada Kayıtlı Cönkün MESTAP'a Göre Tablosu

Yer Nu.: Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Koleksiyonu 22 SEL 7168							
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1b		Ey kamer-tal' at serâb' âsumân durdukça dur [...] bak [...] 'âlem şems-i cihân durdukça dur	[...] gibi yoluna yüz biñ cân olsun sevdiğim [...] dü-cihân durdukça dur	Divân/ 4 Beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Divân
1 b		'Azez başın için ey kaşı kemân Bu cevri-cefâlardan ferâgat eyle	Gel sözüm dinle ey ruhları mâhım Ağladu bendeni alma günâhım	[...]		[...]	Gazel
2 a	Şaydi	Açılıp câğ-ı şükûfe ile şâhra donanır Gül-i sır-âb ile rûhsâr-ı dil-ârâ boyanır	Uğrasa [...] açar gözünden [...] Şaydiyâ la' l-i [...] âb-ı sübhâ boşanır	Gazel/ 7 Beyit		..--/..--/..--/..--	Gazel
2 b	Vehbî	Nedir ol zülf-i 'anber-bû o şühîñ gül yanağında Gül-i sünbül meger bir yerde bitmiş hüsn-i bağında	Ne 'akla uydun öyle bir delikanlı civân sevdiñ Henüz kan damlar ey Vehbî o kûzünüñ buçâğında	Gazel/ 5 Beyit		.---/.---/.---/.---	
2 b/ 10 a	'Afîfî	Gezer 'ışk ehli dâ'im zâhidâ meyhâne meyhâne Emer la' l-i lebin mey bulmasa peymâne peymâne	' Afîfî bâde-i 'ışkî içüp sâkî-yi Leylâ'dan Düşer kim Kayş-veş şahrâlara dîvâne dîvâne	Gazel/ 5 Beyit		.---/.---/.---/.---	Destür
3 a/ 9 b	Hengâmî	Burc ucundan attı tûb-ı şems şafâk geldi şabâ Çarh-ı gerdûna müzeyyen nûr ile kıldı şabâ	Doğdı bir yıldız-nişân Hengâmî fecr oldu tamâm Tîğ-i hasret bağrıma biñ zarb urup deldi şabâ	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Gazel
3 a	Şıdkî	Ağlama dökme nemi dide-i Ceyhûn'um sen Ba' dezân çekme gamı ey dil-i mecnûnum sen	Gülşen-i yâre varup nağme-i bülbül de okur [---] Şıdkî gibi ey gülşen-i mazmûnum sen	Gazel/ 5 Beyit		..--/..--/..--/..--	Gazel
3 b	Hâlî	Efendim bezm-i fânide şafâlarla dırâhşân ol Perişân içre beñ olduça señ zevkünde rûşen ol Ki ol eţvârdan rahne-i 'âlemde Nu' mân ol Düşen üftâdının hâkkinda zulmetle perişân ol Ki ben kan ağladıkça sen açıl gül gibi handân ol	Kapansın nâr-ı hasrette gönül her dem fezâ itsin Akıtsın çeşm-i giryânım hemân eşki revân itsin Düşüp Hâk' a niyâz itdikçe dil-zârı nihân itsin Seniñ evşâf-ı kaydın üzre Hâlî nakd-ı cân itsin Ki ben kan ağladıkça sen açıl gül gibi handân ol	Müseddes / 4 Bend	Mütekerrir Müseddes	.---/.---/.---/.---	

⁴²Cökteki yazım farklılıkları transkribe edilen metin kısmında verildiği için tabloda manzumelerle ilgili farklılıklar gösterilmeyecektir.

4 b- 5 a	Dertli	Bakup dil murge-i zâre ferâh bul gönli şadân ol Kays-veş sahrâlara düşdüm çok efgân eyledim Lâle-veş beytû'l-hazende hûn-i giryân eyledim Şoyunup abdâl olup kendimi 'üryan eyledim Câme-i şabrım tıtuşup çâk-ı giribân eyledim Kendimi 'aşkın yolunda dosta kurbân eyledim Gerdân-ı mecrûhumu kesdim kızıl kan eyledim	Bakup dil murge-i zâre ferâh bul gönli şadân ol Rağm kıl yâ Rabbenâ bu Dertli 'niñ 'işyanına Rağmeten li'l-'âlemîn ismi düşüpdür şânına Baş açık yüzüm kara nice varam divânına Enbiyâ vü evliyâ muhtâc seniñ ihsânına Kendimi 'aşkın yolunda dosta kurbân eyledim Gerdân-ı mecrûhumu kesdim kızıl kan eyledim	Müseddes / 5 Bend	Mütekerrir Müseddes	-.--/-.--/-.--/-.--	
5 a	Vâşîf	Seniñ hâl-i 'izârından nişân 'anberde kalmışdır Benim süz-ı derûnumdan eser micmerde kalmışdır	N'ola hayrân olursam rûz u şeb âyine-veş Vâşîf Hayâl-i 'akl-ı fikrim şüret-i dilberde kalmışdır	Semâ'î / 5 Beyit		---/---/---/---	Semâ'î
5 b	Dertli	Râz-ı 'aşkın dilde pünhân eylerim cânım gibi Sine-i gencinede mağbûsdur imânım gibi	Rişte-i reyhâna teşbih itme zülfün Dertliyâ Sünbül-i bağ olmaya kâhkül perişânım gibi	Divân/ 6 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Divân
5 b- 6 a	Dertli	Mâh cemâlin var iken hürşid-i tâbân olmasın Kadd-i mevzûnuñ yeter serv-i hürâmân olmasın	Derd-i 'aşkın def'ine tedbir-i dermân eyleme Ölmeyince derdine ey Dertli dermân olmasın	Divân/ 6 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Divân
6 a	Dertli	'Âşık-ı şâdık muhibb-i Muştafâ derler bize Derd ile gayret-keş-i Âl-i 'Abâ derler bize	Gerçi men Dertli 'yem ammâ derdim yetimler derdidir Çek elin bizden tabibâ bî-devâ derler bize	Divân/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Divân
6 b	Vechî	Dil-i virânemize âteş-i süzân yakışır Âteş-i 'aşk-ı Hudâ 'âşığa her ân yakışır	Hâl-i 'aşkım baña andan olamaz özge mekân Yürü ey Vechî saña aḡker-i külhân yakışır	Gazel/ 7 Beyit		..--/..--/..--/..--	Gazel
6 b- 7 a	Şem'î	Elvedâ' ey sâkiyâ ülfet tamâm oldı tamâm Bezm-i mey oldı şikest 'işret tamâm oldı tamâm	Dosta doğru döndürüp rûyın ele aldı yolu Der ki Şem'î derdimend ḡasret tamâm oldı tamâm	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Gazel
7 a	Şem'î	Pehlevân-ı 'aşk olan bâzûda kuvvet gezdirir İmtihân olmaqlığa ḡasmina kisbet gezdirir	Gül nihâlinde kuru feryâd idersin 'andelib Bezm-i sâki Şem'iyâ pervâne şerbet gezdirir	Divân/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Divân
7 b- 9 a	Pertevî	Dinleyiñ sözlerim cân-ı gönülden Ḥazret İbrâhim'i ideyim beyân Görünce ayrılır bülbül gülünden Maḡzûn olur bağ-bân bozulur gülşen	Pertevî bu da ḡikmet-i Mevlâ Evvel harâb ise sonuñ Ḥaḡ kıldı a' lâ 'İbret alsın diyü cihân dünyâ Anların hâlini eyledim destân	Destân/ 35 Dörtlük		11'li hece ölçüsü	Destân-ı Ḥazret-i İbrâhim
9 b	Câvî	Kıl tefehhüm zâhidâ sırr-ı İlâhîdir gönül On sekiz biñ 'âlemiñ hem pâdişâhıdır gönül	Bu ḡaḡîḡat remzidir kim baḡn-ı Ḥaḡḡ'ı kıl keşân Câriyâ gör zât-ı Ḥaḡḡ'ın taḡt-ḡaḡıdır gönül	Divân/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Divân
10 a	Cezbî	Beyhûde hâlini 'arz itme gönül Derûnuñ zaḡmına bulunmaz tabib Vişâl-i yâre sen ire mi dersin Arada var iken o ḡaḡbe raḡîb	Cezbiyâ neyledi o çeşm-i cādû Gülşen-i 'ömrümi eyledi ḡamu 'Adû'da 'ahdimi koymam yâhû Virirse maḡşadım Hudâ 'an-ḡarîb	Ḳoşma/ 4 Dörtlük		11'li hece ölçüsü	Ḳoşma

10 a	Cezbî	Bilmedim cürmümi ey yüzi mâhım Ugradım ‘âkıbet bir nice derde O gonce rûhların zülf-i siyâhım Fiğânım eren verir şâm seherde	Rahm eyle hâlîme gel bu dem cânâ Seniñçün iderim âh-ı vâveylâ Cezbîyem mislini görmedim aşlâ Seyyâh olup gezerim bahrla yerde	Koşma/ 4 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Koşma
10 b	‘Azbi	Benim sevgili sultânım şeh-i hûbân-ı devrânım Leb-i la’l-i şeker-bârım boyı serv-i hîrâmânım	Murâdım istegim sa’yim acizim rahmanım sensin Fakîrim ‘ Azbi’yim hâkim ser-i küyında hayrânım	Gazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Destür
11 a	Ecrî	Fikr-i zülf-i yâr ile memlû ‘aya sevdâ mıyım Hüsni-i tedbîr-i hûrşîd-i cihân-ârâ mıyım	Khahr-ı zülf-i âyet-i seb’ a’l-meşânî Ecriyâ Kâhkül-i dilber gibi ve’l-Leylet-i esrâ mıyım	Gazel/ 6 Beyit		---/---/---/---	Gazel
11 b- 12a	Âhû	İslâm pâdişâhı yetdi gâzâya Evliyâlar ikrâr itdi önünce Şadr-ı a’zam çekdi gayret kılınıcı Bir şece’ at itdi izhâr önünce	Âhû der kim bu yerlerin harâbı Bir zamân yaşlandım taş tûrâbı Şehîdler şunmada Kevser şarâbı Doldurur sâkiler ebrâr önünce	Destân/ 11 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	
12 b-13 a	Mevzûnî	İsmi biñ bir kendi lâ-nazîr Sübhân Dünyânîñ yüzine bakdı ne için Gün gibi yaratdı yedi âsumân Heşabsız kandiller tağdı ne için	Mevzûnî çağırır her dem yâ Celîl Hakq’ın sevgilisi İbrâhim Halîl Kurbân etmek için olmuşdı melîl Dağ başında çerâğ yakdı ne için	Destân/ 12 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	
13 b	Râzî	Kâtib-i kudretle hâme-i Mevlâ İki kaşın elif memdûd eyleyen Şem’î rüyuñ gibi bulunmaz aşlâ Cîger-gâhım zâtü’l-vukûr eyleyen	Düşersin ben gibi dil telâşına Âhım okı geçer bağı taşına Var mı Râzî gibi iki kaşına On iki harf ile sücûd eyleyen	Koşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	
13 b	Necmî	Hikmet-i İlâhî şâm-ı seherde Seherde bād eser bāğ-ı İrem’den Bāğ-ı İrem budur ‘aşkı eserde Eser ‘aşkın bādı dil-i muhteremden	Maḥrem ile ‘âlem kesb ider hüner Hüner ile ehli bulur mu’teber Mu’teberdir feyz-i Hâk Necmî kader Kaderle halk olur zât-ı ekremden	Koşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	
13 b- 14 a	‘Azmi	‘Aksine dönmese bu çarḥ-ı gerdün ‘Âşıklar mehzûnı o zâtı gözler Bu bir başka esrâr bir başka fûnûn Şâdıklar cân içre cânânı gözler	Ḥamdulî’lîlâh gene yetdik bu deme Zâhirde bātında yâr olma kime Bu bir gizli sırdır kimseye dime ‘ Azmi bu gönülden cânânı gözler	Koşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Koşma
14 a	Seyrânî	Hüsne mağrûr olma ey yüzi mâhım Niceler bu tarz-ı revîciden geçdi Kâr itmeydi saña feryâd-ı âhım Tîğ-i âhım Kûh-ı Keşîş’den geçdi	Benden saña destür ey çeşm-i âfet Kimlerle istersen eyle muḥabbet Şimden soñra sen şâğ ben de selâmet Seyrânî bu alış verişden geçdi	Koşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Koşma
14 a	Dertli	Ey sâkî meyinde nedir bu esrâr Bir kaṭresi kıldı meşâne beni Câm-ı şarâbında ne keyfiyet var Söyledir efsâne efsâne beni	Bakmazlar Dertli’ye maḥzûndur deyü Ḥakîkat bahrine dalğındır deyü Bir şaç-ı Leylâ’ya Mecnûn’dur deyü Yazmışlar deftere divâne beni	Koşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Koşma

14 a	Dertlî	Maqbûl-ı mergûb-ı Mevlâ olursun Tevekkülde karar idersen kardaş Giderek ‘arîf-i dâna olursun ‘Aşk ile dökersen dîdeden kan yaş	‘Ko cefâ eylesün habîb Dertlî’ye Hiç dermân itmesin tabîb dertliye Diyâr-ı gurbetde garîb dertliye Kimi Akkûlâh der kimi Kızılbaş	‘Koşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	‘Koşma
14 b	Necmî	Güzeli sevmeye tabîb getirdim Şifâ-yâb olmadım kaldı bu ‘illet ‘Hasret bucâğında hasta yatırdım ‘Çok şükür Mevlâ’ya irdi semâvat	Fânî için terk eyleme beķanı Ecel gelir bir gün tutar yaķanı Bir baķr-ı yanıkım lutf ile ķandır Aç gözün Necmiyâ eyleme ğaflet	‘Koşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	‘Koşma
14 b	Necmî	‘Aşķın âteşiyile sersem olmuşum Bilmem ne hikmet ĥor baķmayın yâhû şu ben gedâya faķîr ednâya ‘Ĥırķâmı çekmişem ebsem olmuşum Buldum selâmet meyl itmezem aşlâ fânî dünyâya tûrlü eşyâya	Maĥal-i ‘irfândır bâdeyi doldır Ciger kebâb oldu yanmadan söndür Bir baķr-ı yanıkım lutf ile ķandır Gel çekme zaķmet Necmiyâ ‘âşıkdır ol ķaşı yâya lebi şaĥbâyâ	‘Koşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	‘Koşma
14 b	Dertlî	Şâfi-i kıyâmet rûz-ı nedâmet Serdâr-ı şehidâ şâh-ı Kerbelâ Maqbûl-i ila’llâh mergûb-ı ĥazret Dü çeşm-i ‘âlemsin İbni Murtażâ	Dertlî dergâhına irdim on iki Üçer üçer dörde virdim on iki Dört kapıdan üçer girdim on iki On ikidir mü ‘mînler reh-nümâ	‘Koşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	‘Koşma
15 a	‘Azbi	Eyleyen ‘arz-ı cünûnî ĥâ ile mîmdir baña Öğreden esrâr-ı Ĥaķķ’ı lâm ile cîmdir baña	Kendi aşıñ fehm iden añlar bu remz-i mümkînât Yoĥsa ‘ Azbi bu fenâ mülķünde hem-demdir baña	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Gazel
15 a	‘Azbi	Bende-i âl-i Resûl’ûñ Mescid-i Akşâ’sıyım Kâfire oldım kilisâ herkesiñ aķşâsıyım	Kimse bilmez ‘ Azbi’yim men ĥaķ mıyım bâtil mıyım Herkesiñ bir ismile vird-i zebân-ı ĥâşıyım	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	
15 b	‘Azbi	Yerde gökde istegim ĥürşid-i mâĥımdır benim İkisiniñ nuţķ-ı pâki Ĥaķķ’a râĥımdır benim İkisi birlik yüzünden dil-penâĥımdır benim Zâĥir u bâtın ĥaķîkat kıble-gâĥımdır benim Muştafâ’nıñ ĥâķ-i pâyı secde-gâĥımdır benim Şâĥ ‘Alıyyü’l-Murtażâ Ĥaķ pâdişâĥımdır benim	Ca’ fer-i şâdık ma’arîf sırr-ı ekber kânîdir Hem ‘Alî Mûsâ Rızâ Ĥaķ cânımıñ cânânıdır Şâĥ Taķî u bâ-Naķî ‘âşıkların sulţânıdır Mehdi-i Âl-i Muĥammed ‘ Azbi’nîñ Ĥaķ cânıdır Muştafâ’nıñ ĥâķ-i pâyı secde-gâĥımdır benim Şâĥ ‘Alıyyü’l-Murtażâ Ĥaķ pâdişâĥımdır menim	Müsedd es / 5 Bend	Mütekerrir Müseddes	-.--/-.-/-.-/-.-	Gazel
16 a	‘Azbi	Cân-ı dilden men muĥıbb-i ĥânedân-ı ‘Âli’yim Hem erenler çâķeriniñ ĥâķ-i pâ pâmalıyım Şâriĥ-i sulţân-ı ‘âlem Muştafâ vîsâliyim Cümleden geçdim velî ancâķ ‘Alî meyâliyim ‘Âşıkım ser-pâ büreĥne şâĥ Ĥüseyn ‘abdâliyim	Hâdi-i zât-ı Ĥüdâ’yım mażhar-ı enver Celî Bâ-pîrim şâĥ erenler Ĥacı Bektâşî Velî Ĥitdigim râĥ-ı velidir tutdığım dâmen velî Çaķırırım ‘ Azbi’yim Allâĥ Muĥammed yâ ‘Alî ‘Âşıkım ser-pâ büreĥne şâĥ Ĥüseyn ‘abdâliyim	Muham mes / 6 Bend	Mütekerrir Muhammes	-.--/-.-/-.-/-.-	Gazel
16 b	‘Azbi	Bu fenâda salţanatdır sevdigim zillet baña Rû-be-rû dildârı görmek bes yeter devlet baña	Çün Muĥammed’dır re’isim erce’idir ĥüccetim ‘Âķıbet olur müyesser ‘ Azbiyâ vuşlat baña	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Destür

16 b- 17 a	Cevābī	İrdi ol mäh-ı muharrem tende cân ağlar bugün Âh idüp taht-ı gônûlden ‘âşıkân ağlar bugün	‘Akıl irmez ey Cevābī Lâ-fetâ’nıñ sırrına Men nice ağlamayam bî-mekân ağlar bugün	Gazel/ 8 Beyit	Mersiye	-.--/-.--/-.--/-.--	Gazel
17 a	Fuzûlî	Küfr-i zülfûñ şalalı rañneler îmanımıza Kâfir ağlar bizim aĥvâl-i perîşânımıza	Ėam-ı eyyâm Fuzûlî bize bîdâd itdi Gelmişiz ‘aciz ile dâd itmege sultânımıza	Gazel/ 5 Beyit		..--/..--/..--/..--	Fuzûlî
17 b	Fuzûlî	Yâr raĥm itdi meger nâle-i eĖĖânımıza Ki ĥadem başdı bugün külb-i aĥzânımıza	Dil-berin cânı imiş Fuzûlî gel kim Cân virüp dil-bere miĥnet qoyalım cânımıza	Gazel/ 7 Beyit		..--/..--/..--/..--	Fuzûlî
17 b- 19 a	Âĥû	İkrâr virdim dönmem elest bezminden Virdigim ikrârı îmandan aldım Başka seyrân gördüm çeşm-i zârımdan Ben bu muĥabbeti bir cânımdan aldım	Âĥû der utandım kendi sözümde Mest olup tûrâba yatdım özümde Ėanlı yaş dökerim iki gözümde Ben câri çeşm-i giryândan aldım	Destân/ 14 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Destân
19 a- 21 a	İrşâdî	Şol vakit ki âl-i ‘Osmân üstüne Nice bîñ kâfir düşmân yürüdi Bilendi merâm-ı düşmân üstüne Çekildi sancaĥ âl-i ‘Osmân yürüdi	Bi-ĥamdi’llâh tamâm oldu dâstân Fehm iden ‘ârife âferin her ân İrşâdî bî-ĥâre bir ĥaylî zamân Bu hâline vâlih ü ĥayrân yürüdi	Destân/ 14 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Destân
21 a	Vechî	Tâ bezm-i elestden ‘âşık olanlar İbtidâ yol ile erkânı gözler Ezelden mü’min-i Müslim olanlar Rızâdan döner mi ĥurbânı gözler	Meyl iden cihânda beyhüde yâre Bülbül gibi düşer âh ile zâre Vechiyâ ezelden meylim hünkâra Ĥaĥîkat ol şâh-ı merdânı gözler	Ėoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Ėoşma
21 b	Dertlî	Ėayrıya nazar ĥılma gel insân baĥ Aĥsen-i şüretde ĥalk itdi Yezdân Gör neler yaratmış Feyyâz-ı Muĥlaĥ Sûre-i Ve’t-tini ĥaĥkında bürĥân	Vech-i Ĥaĥĥ’ı gören ĥayrını n’ider Şalâĥatla olur ĥaĥ râĥa gider Bu miskin Dertlî’den kim me’mül ider Ĥarîkat bâbında ĥaylice ‘irfân	Ėoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Ėoşma
21 b		Cemâliñ şu’lesi bedr-i ĥamerdir Rûyunda sûre-i Tîn degil mi ‘Âşığın çeşminde hem nûr-ı ferdî Şümme vechu’llâh-i Mevlâ degil mi	‘Âşık nice dilden ĥılmasın zârı Ĥarâb itdi dil-i yâr intizârı Ol ĥâl-i rûyunda ĥudret-i Bârî Nokta-i emelde ma’ nâ degil mi	Ėoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Ėoşma
22 a	Firûzî	İlâhî çeşmime zindân olupdur gülşen-i bağlar Gül-i ĥandân mı bend eylemiş eyvâĥ ĥara şanağlar Anıñĥün gün bugün şehir-i dilim derd-i elem bağlar Baña mekân olur şimden-gerü Mecnûn gibi dağlar Gül-i ruĥsâr için çeşm-i girîbânım hemân ağlar Yedi deryâ yedi ‘ummân gibi durmaz revân çağlar	Firûzî derdmendin ĥâlini izĥâr iden Allâĥ Baña bu ‘aşkı sevdâyı dem-â-dem yâr iden Allâĥ Meni ĥamdan azâd eyle bu âĥ-ı zâr iden Allâĥ Ėamu ins ĥamu cinni meniden var iden Allâĥ Gül-i ruĥsâr için çeşm-i girîbânım hemân ağlar Yedi deryâ yedi ‘ummân gibi durmaz revân çağlar	Müsedd es / 5 Bend	Mütekerrir Müseddes	..--/..--/..--/..--	Destûr
22 b- 23	Virânî	Biz Urum abdâlıyız serdarımız Ėızıl Velî	Ey Virânî dâmenin elden ĥoma şâĥın müdâm	Müsedd	Mütekerrir	-.--/-.--/-.--/-.--	Nutĥ-ı Virânî

a		Çeşmimizde şu‘le-i envârımız Kızıl Velî Bülbul-i şeydâ biziz gül-zârımız Kızıl Velî Dinimiz imânımız ikrârımız Kızıl Velî Nûr-ı Ahmed Haydar-ı Kerrârımız Kızıl Velî Kande baksağ dem-be-dem dîdârımız Seyyid ‘Alî	Tâ olasin gün-be-gün şâh yolunda müstedâm Hubb-i evlâdın haqqıçün eylegil anı tamâm Kim bu virdi yâd ider şâm-ı seherde yâ İmâm Nûr-ı Ahmed Haydar-ı Kerrârımız Kızıl Velî Kande baksağ dem-be-dem dîdârımız Seyyid ‘Alî	es / 7 Bend	Müseddes		
23 a	Fahrî	Hâtem-i kân-ı nübüvvet Muştafâ’dır sevdiğim Haydar-ı şâh-ı velâyet Murtaẓâ’dır sevdiğim	Fahrî’yim râh-ı haqqîkat içre gezdim tâ elest Hacı Bektâş Velî haq evliyâdır sevdiğim	Gazel/ 6 Beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Gazel
23 b	Fahrî	Sâkiyâ şun câm-ı ‘aşqdan gör ki maḥmûrlardañız Neş’emiz bezm-i elestden ol ki mesrûrlardañız	Şâhımız Haydar ‘Alî’dır ceddimiz âl-i Resûl Ol sebebdan Fahrîyâ biz her taraf ma‘mûrlardañız	Gazel/ 7 Beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Gazel
23 b-24 a	Rahmî	Nesl-i pâkim Murtaẓâ’dır Haydarî’yim Haydarî Halk-ı Hasan şâh şehidân bâveriyim bâverî	Mehdi-i şâhib zamânîñ bir gedâsı Rahmî ’dir Ol cihânda ma‘sumânîñ kemteriyim kemterî	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Gazel
24 a	Handî	Dil-ârâ ol gül-i n’şükûfte-i a‘dâya râm oldu ‘Adû kâm aldı andan va‘de-i vaşlın tamâm oldu Meni ok gibi yabâna atıp ‘âlemde nâm oldu Anıñçün tâ ezelden tâlî‘im sarı hûṭâm oldu Ne kâra günlere kâldım baña dünyâ ḥarâm oldu	Hudâ rezzâk-ı ‘âlemdir seni dil-şâd ider Handî Gönül ber-bâd ise bir gün olur abâd ider Handî Düşüp kâlmışlara her demde istimdâd ider Handî O gül ruḥsâr için murğ-ı dilim feryâd ider şimdi Ne kâra günlere kâldım baña dünyâ ḥarâm oldu	Muham mes / 3 Bend	Mütekerrir Muhammes	.---/.---/.---/.---	Destûr
24 b	Şaydî	Efendim görmesin ‘âlem seni fikr-i kaşâvetde Temâşâ eyleyüp bulsun gelüp bezm-i muḥabbetde Ola ki menşûbuñ ‘anķâ hemîşe bu vilâyetde Müyesser eylesin Mevlâ Süleymân’ı ‘adâletde Resûl-i kibriyânîñ ‘aşkına dârâ-yı devletde Maḳâmîñ nûr ile tolsun gerek dünyâ aḥiretde	Naķîrî Şaydiyâ bî-çâre-i ğamdan azâd eyle Terahhûm eyleyüp bâbıñ gönül şehriñ güşâd eyle Kemâlat ehlini maḥsûn idüp aĝlatma şâd eyle Tenimden çıkmadan cânım gerek kıl bir murâd eyle Resûl-i kibriyânîñ ‘aşkına dâdâ-yı devletde Maḳâmîñ nûr ile tolsun gerek dünyâ aḥiretde	Müsedd es / 4 Bend	Mütekerrir Müseddes	.---/.---/.---/.---	Destûr
25 a	Dertlî	Yâri da‘vet eyledim ben ḥâlî kıldım ḥalvetim Âteş-i ‘aşkımla yandırdım çerâğ-ı zulmetim	Râz-ı ‘aşkıñ dilde pünhân itmeyüp fâş eyledim Anıñ için halk içinde Dertli derler şöhetim	Divân/ 5 Beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Divân
25 b	Ferâğî	Dilberâ ‘aşkından bulamam rehâ Zencir-i zülfüne pek bağladılar Cemâl-i pâkine bulunmaz bahâ Vücûd-ı cevheriñ kimyâladılar	Muşhaf-ı hüsnünde görünce resmin Hayâle döndürdü o perî cismın Ĝam çekme ‘âlemde Ferâğî ismin Defter-i ‘aşk içre imzâladılar	Koşma/ 5 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Koşma
26 a	Ĝalib	Kişver-i sū-yi nihânda ‘âlicâh ister gönül Kimse bilmez lâ-mekânda ḥanķâh ister gönül	Kimseler ḥal itmedi bu müşkil-i râz-ı dili Ĝalibâ [...] der ki şâh-râh ister gönül	Gazel/ 9 Beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Hüve’l-Maṭlûb

26 b	Kelāmī	Dilberi sevmek haṭadır yüz ider nā-dān baña Ben nice sevmem dilberi baḥş ider imān baña	Ey Kelāmī dilberāna [...] ḥalka kıl nazar Dilberin merā-i vechi gösterir bürhān baña	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Gazel
26 b- 27 a	Kul Nesīmī	Āsumān atlās kuşandı giydi zibālar gibi Yer yüzi şāh ‘aşkına donandı kemhālar gibi	Ey Nesīmī bir gönülde rāh-ı Ḥaydār olmasa Anda çalınur çānlar güyā kilisālar gibi	Gazel/5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Gazel
27 b	Faḥrī	Kuşūru bizlere bulmasa bu ‘ālem Ḥāşāli’llāh kimsede yok bizde var Ezelden böylece çalınsa kalem Ḥāşāli’llāh kimsede yok bizde var	Faḥriyā baña mesciddir meyhāneye Fedā olsun ma‘mūr her vīrāneye İmānsız dimişler ben divāneye Ḥāşāli’llāh kimsede yok bizde var	Çoşma/ 5 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Çoşma
27 b- 28 a	Kul Nesīmī	Ehl-i imān işlerin şol demde inkār itdiler Çün Nesīmī’yi Ḥaleb şehrinde ber-dār itdiler	Ey Nesīmī vāşıl oldıñ Ḥālīk-ı Rahmān’a sen Cennetü’l- me’vāyı buldıñ yeriñi gül-zār itdiler	Gazel/ 7 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Nesīmī Baba
28 a	Gencī	Ḥamdulī’llāh cānımıñ cānānı geldi dem bu dem Taḥt-ı ‘ālem göñlümüñ sultānı geldi dem bu dem	Bu sefil Gencī karīb ‘arzū çekerken ser-te-ser Rāz ola bu luṭfumuñ burhānı geldi dem bu dem	Gazel/ 6 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Gencī Baba
28 b	Cevābī	Dilā yüz döndi seyr eyle gedāsından kaṭır kaḥbe Şakınmaz mı ‘aceb bir kez Ḥudā’sından kaṭır kaḥbe	Cevābī vasfinā yüz biñ ḡazel kayd eylese boşdır Ṭabī’atdan geçer mi hiç bināsından kaṭır kaḥbe	Gazel/ 5 Beyit		.---/.---/.---/.---	Ġazel-i Cevābī
28 b- 29 a	Şem‘ī	‘Alī evlāda hücum itdi ol kelb-i [...] Ehl-i beyte neler itdi layık o kavm-i rüsvī	Şem‘ī ‘aşk-ı Ḥüseynīyem ‘Alevīyem ‘Alevī Rūḥ-ı edāyı yakar āteş-i ‘aşkıñ ‘alevi	Gazel/ 6 Beyit		..--/..--/..--/..--	Ġazel
29 b	‘Ārif	Kurretü’l-‘ayn-ı ḥabīb-i Kibriyāsın yā Ḥüseyn Nūr-ı çeşm-i şāh-ı merdān Murtażā’sın yā Ḥüseyn	Kıl şefā‘at ‘ Ārif e ceddiñ Muhammed ‘aşkına ‘Arşa-i maḥşerde maḥbūl-ı recāsın yā Ḥüseyn	Gazel/ 10 Beyit	Mersiye	-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i ‘Ārif
29 b	‘Ārif	Ḥamdüli’llāh bende-i Āl-i ‘Abā derler bize Aḥḡar-i taḥt-ı [...] hem Murtażā derler bize	Münkeriñ ṭa‘n itdiginden bir zamān ḡavf etmeyiz ‘ Ārif i el çek recādan bī-recā derler bize	Gazel/ 8 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel
30 a	Türābī	Şerbet-i mevti içirdi ‘ākıbet devrān baña Vakt-i sā‘at irdi mühlet virmedi bir ān baña	Şermsarım rü-siyāḥ cürmümle şāhım el emān Pir ḡünkārım meded kıl eyle bir dermān baña	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Nuṭḡ-ı Ḥazret-i Türābī Baba
30 a	Meylī	Tekke-gāḥ aşlımızdır ehl-i beyt-i Muştafā Ḳible-gāḥ zātımızdır nesl-i pāk-i Murtażā	Hem Taḡī’dır hem Naḡī’dır ‘Askerī Meḡdī olar Şübhesiz Meylī buladur vāriş-i sır enbiyā	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel
30 a	Dertlī	Nūr-ı zāt-ı vāḡıf-ı sırr-ı Ḥudā derler bize Bende-i ḡāş-ı Ḥabīb-i Ḳibriyā derler bize	Dertlī’yim derde ṭabībim bir devā bulmaz ise Ey ṭabībā çek elin sen bī-devā derler bize	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel
30 b	Perişānī	Şehā bu rāh-ı ‘aşk içre ne çok üftāde ḡalmışdır Kimi Mecnūn-veş abdāl kimi şāḡrāda ḡalmışdır	Perişān ‘aḡlını cem‘ it buña cūş-ı nazar eyle Kimi güller gibi ḡandān kimi feryāda ḡalmışdır	Semā‘ī/ 5 Beyit		.---/.---/.---/.---	Semā‘ī

30 b- 31 a	Nādī	Ehl-i ‘aşkıñ kāmili erkânına yokdur sözüm Meclisi ‘irfân olan meydânına yokdur sözüm	Nādiyâ sen cân verirsın ehl-i dil rāhında çün Bende-i mürşid olan merdânına yokdur sözüm	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel
31 a	Perişānī	Ehl-i diller küşe-i vahdetde imkân oldılar Dil verüp bir dilberin küyinde mihmân oldılar	Pâ bürehne baş açık bu yolda yüz bin sen gibi Senden aqdem ey Perişân kim perişân oldılar	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel
31 b	Hüznī	Göñül imdi taħammül kıl benim fırkat tecellimdir Muqadder tā ezel sevdâ benim ħasret tecellimdir	Mana Mecnûn ile Ferhâd bu ħasretle mişâl olmaz Fırâk-ı derd ü ğam Hüznî benim zillet tecellimdir	Semâ‘î/ 5 Beyit		..---/..---/..---/..---	Semâ‘î-i Hüznî
32 a	Cemālī	Şol kitâb-ı vech-i pâkin sırr-ı Mevlâ gösterir Leblerin la‘lini gördüm şerh Tâ-Sîn gösterir	Ey Cemālî vech-i yâre nice qurbân olmayam Her nigâhda sûre-i İnnâ fetâhna gösterir	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Cemālî
32 b	Nürî	Cihânda şad hezâr üftâdeler ‘aşktan eşer görmüş Kimisi zâr-ı ser-gerdân olup ğâyet keder görmüş	Gezüp geşt ü güzâr etseñ cihânı ser-te-ser Nürî Bulunmaz sen gibi ‘âlemde bir şâhib-i haz görmüş	Semâ‘î/ 5 Beyit		..---/..---/..---/..---	Semâ‘î
32 b- 33 a	Cesârî	Bahâr eyyâmıdır seyr eyledim bâlâ yeşillenmiş Güyâ Firdevs-i a‘lâ içre ol tûbâ yeşillenmiş	Mühâlif âdeti bir şey‘ görülmemiş cihân içre ‘Alâmet ħayr ola yâ Rabb gül-i ħamra yeşillenmiş	Gazel/ 5 Beyit		..---/..---/..---/..---	Ġazel
33 a- 33 b	Türâbî	Ey dilâ ma‘nâ bu yüzden defter-i Rahmânı bil Kıl tefekkür ‘âlem içre yâri bil ağıyârı bil Serseri gezme cihânda ol Ġanî-settârı bil ‘Ârif ol ‘ibret nazarla çarĥı bil devvârı bil Gel Muħammed Muştafâ’yı Ħaydar-ı Kerrârı bil Yek nazar kıl Ħacı Bektâş Velî Hünkârı bil	Evvelî bâb-ı şer‘at Ahmed içre âşikâr Ol tarîkat ‘Alî’dır bil sen anı Döldül süvâr Hem Ħacı Bektâş Velî tam oldı pîrim nâmdâr Ey Türâbî bunları bilmek imiş ‘âlemde kâr Gel Muħammed Muştafâ’yı Ħaydar-ı Kerrârı bil Yek nazar kıl Ħacı Bektâş Velî Hünkârı bil	Müsedd es / 6 Bend	Mütekerrir Müseddes	-.--/-.--/-.--/-.--	Semâ‘î
33 b- 34 b	Şirî	Cihân var olmadan ketm-i Âdem’de Ħaĥ ile birlikde yektaş idim ben Var itdi o mülki çünki o demde Yazdım taşvîrini naĥķâş idim ben	Şimdi Ħamdüli’llâh Şirî dediler Geldim gitdim zâtım hiç bilmediler Bir kimse bu rumuz fehm itmediler Her gelen maĥlûķa kârdâş idim ben	Destân/ 16 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Destân-ı Ħazret-i Pîr Ħacı Bektâş Velî Ķuddise Sırru’l- Celî
35 a	‘Âşık Ħamdî	Ħaķîkat rāhıdır bizim rāhımız Erenler zümresin ‘âşikâr itdi Luţf-ı ‘izzetinden şeyh ü şāhımız Bu sırrı esrârı yâdigâr itdi	‘Ârif oldır güş eylesin bu pendî Bir pîr-i suħandan aldık bu fendi Ene’l-Ħaĥ nâ‘râsı ey ‘Âşık Ħamdî Bu yolda Mânşûr’ı çekdi dâr itdi	Ķoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Ķoşma
35 a- 35 b	Dertlî	Hecrin ile uyķu girmez gözüme Bî-devlet ser-te-ser yâr kucağını Deymiş bād-ı sabâ perişân itmiş Deste deste duran zülfün bağını	Ayaĥlar altında Dertlî bir kıldur Ağıyârda gevherdir bahâda puldur Sâķî nevbet gözet cām-ı mey doldır Bâdedir yandıran ‘aşķ ocagını	Ķoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Ķoşma
36 a	Dertlî	Sâķi-i kevşer dürrür cennette şîr-i Kırdigâr Rahm-i mâderdeyken oldı Muştafâ’ya yâdigâr	Bildiñiz mi şol Yezid’in bağrının taş olduğıñ Şüretâ İslâm olup bātında qallâş olduğıñ	Müsedd es / 6	Mütekerrir	-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel

		Oldı seyfiñden anıñ dîn-i Muhammed âşikâr Leşker-i a‘dâyı tığından geçirdi bî-şümâr Yâ nice medh itmeyem dünyâ vü ‘uqbâ nâmı var Lâ-fetâ illâ Alî lâ-seyfe illâ Zülfikâr	‘Ayb kılman dertler ile gözlerim yaş olduğıñ Kimseler ‘ayb itmesin Dertli Kızılbaş olduğıñ Yâ nice medh itmeyem dünyâ vü ‘uqbâ nâmı var Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikâr	Bend	Müseddes		
36 b	Nehrî	Zâhidâ bu râh-ı Hâk ihfâda mı ifşâda mı İtdiğñ da‘vâ bugün rû‘yâda mı hûlyâda mı Hâlet-i Mecnûn‘u gör Leylâ‘da mı sevdâda mı Hikmet-i sırr-ı ilâhî lâda mı illâda mı Lâda var illâda var yoğsa hurûf-ı bâda mı	Nehriyâ cünbüşe geldi şol yedi deryâ bugün Nâle vü âh itmede hep bülbül-i şeydâ bugün Bu ne hikmet bu ne kudret didiler eşyâ bugün Hikmet-i sırr-ı ilâhî lâda mı illâda mı Lâda var illâda var yoğsa hurûf-ı bâda mı	Muham mes / 4 Bend	Mütekerrir Muhammes	-.--/-.--/-.--/-.--	Ğazel
37 a- 37 b	‘Ârif	Yine geldi ‘isî tâze gönül mâh-ı Muharremdir Bu ma‘nâdan haberdâr olmayan nâdân ki hürremdir Hüseyn-i Kerbelâ şâhıñ şehîd olduğı bu demdir Derûna âh-ı kibriyân eylemek mü‘mine elzemdir Kim ol evlâd-ı şâh-ı enbiyâ-yı nûr-ı hâtemdir Hezâr la‘net Yezîd’e mü‘mine rahmet bu mâtemdir	Muhibb-i hânedân Âl-i ‘Abâ ol ‘ Ârif i ednâ Gönül hüznile giryân it ki rahmet gözyaşın deryâ Dilersiñ mağfîret âh it günâhından giçe Mevlâ [...] Hâk [...] hük-m-i hâkim meclis-i kübrâ Kim ol evlâd-ı şâh-ı enbiyâ-yı nûr-ı hâtemdir Hezâr la‘net Yezîd’e mü‘mine rahmet bu mâtemdir	Müsedd es / 4 Bend	Mütekerrir Müseddes	-/-...-/-...-/-...-	Ğazel
37 b	Vaşfi	Muhibb-i hânedân-ı ‘aşk olan ağlar Muharrem‘de Dü çeşmin kıatresi deryâ olur çağlar Muharrem‘de	İmâmın ‘aşkına pervâne-veş taşlar ile Vaşfi Dögüp bağrım âteşlere dâğlar Muharrem‘de	Gazel/ 5 Beyit	Mersiye	-/-...-/-...-/-...-	Ğazel-i Vaşfi Baba
38 a	Yesârî	Ey perî müşkil işim âsân iderseñ al götür Bu devâsız derdime dermân iderseñ al götür	Ben seniñ ‘aşkınla ey güzel dil-teşneyim Şerbet-i lâl-i lebinden ihsân iderseñ al götür	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ğazel
38 b		Meyl virmişem bir konce-i hûriye Görünce bu cânım aşıldı kaldı Ol melek simâ neşeli periye Âh itdim efgânım aşıldı kaldı	Melâmet mülkünün sultânı mısın Cennetü‘l-me‘vânıñ gılmânı mısın Bağr-ı Qandiyâ‘nın Lokmân‘ı mısın Elinde dermânım aşıldı kaldı	Qoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Qoşma
39 a	Emrâh	Yine bir hûrî-şifât sûre-i Rahmân‘ı okur Okudukça ‘aşığın kıatline fermânı okur	Dilerim hayr ile yâd eylesin Emrâh adını Bugün elîfale bu nazım-ı dirâhşânı okur	Gazel/ 5 Beyit		..--/..--/..--/..--	Ğazel
39 a	Emrâh	Levh-i gönlümde hayâl-i yâre taşvîr eyledim Dide-i gam didemi nûr ile tenvîr eyledim	Mâh-rûlar hüsnünü tavşîf için Emrâh men Böyle bir rengin gazel şüretliyi taştîr eyledim	Divân/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Divân
39 b	Emrâh	Yine beyân ideyim derd derûnum Sen dinle ey şâh-ı levdim benim Kemend-i zulfünle cân-ı bedenim Çekilse destinle kemendim benim	Sen Emrâh zâd-ı konce-i dehensin Emşâlin bulunmaz nâzik bedensin Hâk bilir rûz u şeb gönlümde sensin Sevdiceğim şâh-ı efendim benim	Qoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Qoşma
39 b- 40	Emrâh	Tekke-i kesretten çıkdım ey derviş Vağdetde bir fânî [...] buldum	Emrahî mihr-veş-i rüşendir sözüm Hemîşe Mevlâ‘ya doğrudur özüm	Qoşma/ 3		11’li hece	Qoşma

a		Cümle tarikatdan nefret eyledim Civâr-ı Hakk'a bir doğru râğ buldum	Cihân hûblarından çevirdim yüzüm Kişveri bu dilde pâdişâh buldum	Dörtlük		ölçüsü	
41 a- 43 b	Mir'âtî	Güş eyle pendimi 'ârif-i dâñā Dâñā iseñ fehm it sırr-ı Yezdân'ı Yezdân ne hikmetler eyledi nümā Nümā itmek için zât-ı Sübhân'ı	Böyledir bizlerde Mir'âtî âdet Peyğamber dostuna okuruz rahmet Düşmânına olsun şad hezâr la'net Zirâ terk itmeyiz yolu erkânı	Destân/ 36 Dörtlük		11'li hece ölçüsü	Destân-ı Kerbelâ

3.5. METİN

[1b]

1⁴³

DİVÂN

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Ey kamer-ṭal‘ aṭ serāb ‘āsumān⁴⁴ durdukça dur
شَوَال⁴⁵ baḡ شَوَال ‘ālem şems-i cihān durdukça dur
- 2 Suḡre شَوَال tamām seniñ ḥüsnüne zevāl irmez
Naḡş-ı bālā ḡasr-ı ṭübā yā cinān durdukça dur
- 3 Ser-firāz ola ‘ālem üzre sevdigim nazlı güzel
Ka‘ be-yi evliyāne gibi gül mekān durdukça dur
- 4 سَدَّ gibi yoluna yüz biñ cān olsun sevdigim
أَبُو حَيْفَ عَدَى وَشَى dü-cihān durdukça dur

2⁴⁶

ĠAZEL

- 1 ‘Azez başıñ için ey ḡaş kemān
Bu cevri-cefālardan ferāgat eyle
- 2 Nedir bu sūzeninde ey çeşmin dānem
Gāhice ḡuluna ināyet⁴⁷ eyle

⁴³ Şiirin genelinde vezin bozukluğu vardır.

⁴⁴ Bu kelime cönkte ‘āsumān olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı āsumān şeklindedir.

⁴⁵ Metin içerisinde farklı sebeplerden dolayı okunamayan tüm kelimeler bu şekilde gösterilecektir.

⁴⁶ Şiirin vezni tespit edilememiştir.

⁴⁷ Bu kelime cönkte ināyet olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ‘ināyet şeklindedir.

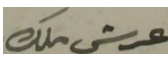
- 3 Gel sözüm dinle⁴⁸ ey ruhları⁴⁹ mähım
Ağladup bendeni alma günāhım

[2a]

3

GAZEL

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Açılup cāğ-ı şükūfe ile şahra donanır
Gül-i sîr-āb ile rūhsār-ı dil-ārā boyanır
- 2 Gelüp eyyām esüp kıddi hırām etmekden
‘Anber-i bûy-ı şabādan nice tûbā uţanır
- 3 Menzile dur a cihān içre koşup gezmekden
Esb-i rāhında anıñ gönölü müdārā dayanır
- 4 Kaçar ol dār-ı ser-i şûret-i eşhāb-ı şehir
Kızarır nûr-ı Hudā kıandîl-i mînā uyanır
- 5 İki hūnnāb sirişkinden o şūhıñ şāfî
Çeşm-i ebrûda olan ‘arız-ı deryā bulanır
- 6 Karışup kûh-ı derûna şeb-i micmer tîğ-i felek
Şacı bir mār-ı iklimi Leylā dolanır
- 7 Uğrasa açar gözünden
Şaydiyā la‘l-i āb-ı sübhā boşanır

[2b]

⁴⁸ Bu kelime cönkte dinle olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı diñle şeklindedir.

⁴⁹ Bu kelime cönkte ruh olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ruh şeklindedir.

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün

- 1 Nedir ol⁵⁰ zülf-i ' anber-bū o şūhıñ gül yanağında
Gül-i⁵¹ sünbül meger bir yerde bitmiş hüsni-i⁵² bāğında
- 2 O müşgîn zülfünü⁵³ koçladma kırılşın burnu ağyārın
Fesād oldıgını bilmez misin cānā dimāğında
- 3 Girer mi talyesān ile der-i meyḥāneden zāhid⁵⁴
Nice rūbāḥlar kıyruḳ şalar⁵⁵ arslan yatağında
- 4 Ḥased ol rinde kim tenḥā çekilmiş gūşe-i bāğa
Sebū zānūda destinde ḳadeḥ dilber ḳucağında
- 5 Ne ' akla uydun öyle bir deliḳanlı civān sevdiñ
Henüz ḳan damlar ey **Vehbī** o ḳüzünüñ⁵⁶ buḳāğında

5⁵⁷

DESTÜR

mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

- 1 Gezer ' ıṣṣ ehli dā'im zāhidā meyḥāne meyḥāne
Emer la' l-i lebin mey bulmasa peymāne peymāne
- 2 Meger ' azm-ı gülistān eylemiş ol tıfl-ı nevreste
Ararken şehir-i dilde sen anı⁵⁸ kāşāne kāşāne

⁵⁰ ol: bu **SVD** s.511

⁵¹ Gül-i: Gül ü **SVD** s.511

⁵² hüsni-i: hüsni **SVD** s.511

⁵³ zülfünü: zülfü **SVD** s.511

⁵⁴ zāhid: zühād **SVD** s.511

⁵⁵ rūbāḥlar kıyruḳ şalar: kıyruḳ şalar rūbahlar **SVD** s.511

⁵⁶ ḳüzünüñ: hūniniñ **SVD** s.511

⁵⁷ Şiirin 1-3. beyitleri 2b varāğında, 4-5. beyitleri 10a varāğında yer almaktadır.

⁵⁸ Bu kelime cönkte anı olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı anı şeklindedir.

- 3 Şafālansın temāşā-yı rūḥuñla meclis-i ‘işret
Tulū‘ it mey gibi gel meclise rindāne rindāne
- 4 Müzeyyen ālude ḥūn eylemiş hep çeşm-i ‘uşşākı
Süzerken çeşm-i āhūyı meded mestāne mestāne
- 5 ‘**Affī** bāde-i ‘aşkı içüp sākī-yi Leylā’dan
Düşer kim Kayş-veş şahrālara dīvāne dīvāne

[3a]

6

GAZEL

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Ağlama dökme nem-i dīde-i Ceyḥūn’um sen
Ba‘d-ez-ān çekme ğamı ey dil-i mecnūnum sen
- 2 Getürüp bu ḥaberi bād-ı şabā Leyli dimiş
İstemem ğayrı dil-i bende-i mecnūnum sen
- 3 Felege bakma şaḳın ‘aksine devr itmek işi
Dön hemān şaġına ey baḥt-ı dīġer-gūnum sen
- 4 Getir ey sākī mey-i la‘l-i lebinden mezeler
Düşme elden dolaş ey sāġar-ı gülgūnum sen
- 5 Gülşen-i yāre varup naġme-i bülbul de okur
 Şıdkı gibi ey gülşen-i mazmūnum sen

[3b]

7

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

I

Efendim bezm-i fānīde şafālarla dırāḥşān ol
Perişān içre beñ olduḡça señ zevḡinde rūşen ol
Ki ol eṭvārdan raḡne-i ‘ālemde Nu‘ mān ol
Düşen üftādının ḡaḡḡında ḡulmetle perişān ol

Ki ben ḡan aḡladıḡça sen açıl gül gibi ḡandān⁵⁹ ol
Baḡup dil murḡe-i zāre ferāḡ bul ḡöñli şādān ol

II

Ne müşkindir bu ḡurbetde dem-i mihnet fezā olmak
Nedāmet küncüne ḡavvaş olup girdābına ḡalmak
Geçüp bunca muḡabbet mevsim-i ḡaydına lāl olmak
ḡalup aḡyār ile ülfetde yārāndan cüdā olmak

Eyḡan

III

Bu fānī ḡülşeninin ācizidir bülbul-i şeydā
İder ol ḡonce olduḡuñ ḡördükce vāveylā⁶⁰
Ki kalmaz yanına itdigin ‘uşşāḡa şaḡın cānā
Peşimān olduḡuñ ḡün dirsini elbet n’itmişim eyvā

Eyḡan

IV

Ḳapansın nār-ı ḡasrette ḡöñül her dem fezā itsin
Aḡıtsın çeşm-i giryānım hemān eşki revān itsin
Düşüp Ḳaḡḡ’a niyāz itdikçe dil-zārı nihān itsin
Seniñ evşāf-ı ḡaydın üzre Ḳālī naḡd-ı cān itsin

⁵⁹ Bu kelime cönkte ḡandān olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḡandān şeklindedir.

⁶⁰ Mısradā vezin kusuru vardır.

Eyzan

[4a]⁶¹

[4b]

8

Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/ Fâ' ilün

I

Kayş-veş sahrâlara düşdüm çok efgân eyledim
Lâle-veş⁶² beytü'l-ḥazende⁶³ ḥün-i giryân eyledim
Soyunup abdâl olup kendimi ' üryân eyledim
Câme-i şabrım tıptup çāk-ı girîbân eyledim⁶⁴

Kendimi ' aşkın yolunda dosta kırbân eyledim
Gerdân-ı mecrûḥumu⁶⁵ kesdim kızıl kan eyledim⁶⁶

II

Cânıma evvel benim sūz-ı Ḥüseyn'den düşdi nâr
Âteş-i hicrânına şabr itmege⁶⁷ tākāt mi var
El ne derse қо⁶⁸ disin sevdim Ḥüseyn'i kâr zarâr
Gitdi elden çâresiz ḥesb-i inân-ı⁶⁹ ihtiyâr

Rabıṭa

III

Tîr-i ' aşkım merhem itdim derdimiñ dermânına⁷⁰
Kılamaz dāğlar tahammül itdiğim feryādıma⁷¹

⁶¹ 4a varağında sadece mensur notlar bulunmaktadır. Önce bir tarih not edilmiş daha sonra 12 imamın ismi sırasıyla yazılmıştır. Notlar şöyledir: Edirneli Berber Rızâ 13 Muḥarrem sene [12]83,

'Alî, Ḥasan, Ḥüseyn, Zeyne'l 'Âbidîn, Muḥammed Bākîr, Ca'fer-i Şâdık, Mūsâ Kâzım, Mūsâ Rızâ, Muḥammed Takî, 'Alî Hâdî, Ḥasan 'Askerî, Muḥammed Mehdî

⁶² Lâle-veş: Leylî-veş DD s.131

⁶³ beytü'l-ḥazende: beytü'l-ḥazānda DD. s.131

⁶⁴ Bendin üçüncü ile dördüncü mısraı yer değişmektedir. DD s.131

⁶⁵ Gerdân-ı mecrûḥumu: Gerden-ı mecrûḥumu DD s.131

⁶⁶ Bendin son iki mısraı yer değişmektedir. DD s.131

⁶⁷ şabr itmege: şabretmeye DD s.132

⁶⁸ қо: қой DD s.132

⁶⁹ ḥesb-i inân-ı: inân-ı esb-i DD s.132

⁷⁰ Tîr-i ' aşkım merhem itdim derdimiñ dermânına: Tîr-i ' aşkı merhem ettim derd-i bî- dermânıma DD s.133

Bir nişân⁷² eyledim şâh-ı şehîd sulţânıma⁷³
Rûz-ı mahşerde gelüp baqsın benim gerdânıma
Rabıta

[5a]

IV

Kendimi âdem şanırdım hayvân-ı nâlık menem⁷⁴
Hayra dâhil⁷⁵ bir ‘amel yok fâcir-i fâsık⁷⁶ menem
Lîk⁷⁷ ikrârında kizbî olmayan şâdık menem
Her ne cevır itse sezâdır miñnete lâıık menem⁷⁸

Rabıta

V

Rahm kıl yâ Rabbenâ bu **Dertli**’niñ ‘işyânına⁷⁹
Rağmeten li’l-‘âlemîn ismi düşüpdür şânına
Baş açık yüzüm kara⁸⁰ nice varam dîvânına
Enbiyâ vü evliyâ muhtâc seniñ ihsânına⁸¹

Kendimi ‘aşkın yolunda dosta qurbân eyledim⁸²
Gerdân-ı mecrûhumu⁸³ kesdim kıızıl kan eyledim⁸⁴

9

SEMÂ‘Î

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

⁷¹ Kılamaz dâğlar tahammül itdigim feryâdına: Kûh u sahralar tahammül eylemez efgânıma DD s.133

⁷² nişân: nişâne DD s.133

⁷³ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁷⁴ (Şiir boyunca)menem: benim DD s.134

⁷⁵ dâhil: dâ‘ir DD s.134

⁷⁶ fâcir-i fâsık: fâcir ü fâsık DD s.134

⁷⁷ Lîk: lâkin DD s.134

⁷⁸ Bendin üçüncü ile dördüncü mısraı yer değişmektedir. DD s.134

⁷⁹ Dertli’niñ ‘işyânına: Dertli pür-‘işyânına DD s.135

⁸⁰ yüzüm kara: yalın ayak DD s.135

⁸¹ Bendin üçüncü ile dördüncü mısraı yer değişmektedir. DD s.135

⁸² Bendin son iki mısraı yer değişmektedir. DD s.135

⁸³ Gerdân-ı mecrûhumu: Gerden-ı mecrûhumu DD s.135

⁸⁴ Mısrada vezin kusuru vardır.

- 1 Seniñ ħāl-i ‘izārından nişān ‘anberde qalmışdır
Benim sūz-ı derūnumdan eser micmerde qalmışdır
- 2 Ararlar nüṣḥa⁸⁵ -i ‘adli gezerler cā-be-cā⁸⁶ ammā
O nüṣḥa⁸⁷ var ise şandūķ-ı İskender’de qalmışdır
- 3 Denilir bozdılar bıkı-i nızām-ı ‘ālemi şimdi
Nızām ancak efendi şüret-i defterde qalmışdır
- 4 Müheyyā bezm-i ‘iṣret bir kadeħle al elim sāķī
Benim yār ile⁸⁸ beynimde hemān bir perde qalmışdır
- 5 N’ola ħayrān olursam rūz u şeb āyīne-veş **Vāṣıf**
Ĥayāl⁸⁹ u ‘akl u fikrim şüret-i dilberde qalmışdır

[5b]

10

DİVÂN

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Rāż-ı ‘aşqın dilde pūnhān⁹⁰ eylerim cānım gibi
Sīne-i gencīnede maħbūsdur⁹¹ imānım gibi
- 2 Nāle-i⁹² feryādına bā‘ iş nedir bülbul seniñ
Yoksa bir kōncan mı⁹³ var gül-berg-i ħandānım gibi

⁸⁵ Bu kelime cōnkte nüṣḥa olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı nüṣḥa şeklindedir.

⁸⁶ cā-be-cā: nā-be-cā **EVD** s.300

⁸⁷ Bu kelime cōnkte nüṣḥa olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı nüṣḥa şeklindedir.

⁸⁸ Benim yār ile: Benimle yār **EVD** s.301

⁸⁹ Bu kelime cōnkte ħayāl olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ħayāl şeklindedir.

⁹⁰ pūnhān: pinhān **DD** s.100

⁹¹ maħbūsdur: mahfūzdur **DD** s.100

⁹² Nāle-i: Nāle vü **DD** s.100

⁹³ kōncan mı: goncen mi **DD** s.100

- 3 Hāk-i dehrim şad hezār şürse şulasa bāğbān⁹⁴
Bitmemiş bitmez felek devrinde bostānım gibi⁹⁵
- 4 Gülsitān-ı ‘ālemi bir bir temāşā eyledim
Bir şanavber görmedim serv-i hūrāmānım gibi
- 5 Geşt idüp⁹⁶ gezdim cihānı sen gibi yir bulamadım⁹⁷
Lāciverdī kubbenniñ altında sulţānım gibi
- 6 Rişte-i reyhāna teşbīh itme zülfün **Dertliyā**
Sünbül-i bāğ olmaya kākül⁹⁸ perişānım gibi

11

DİVÂN

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Māh cemālin var iken⁹⁹ hūrşid-i tībān olmasın
Kadd-i mevzūnuñ yeter serv-i hūrāmān olmasın
- 2 Perde çek zülf-i siyāhından bulut vir¹⁰⁰ rüyuna
Māh hacālet çekmesin hūrşid perişān olmasın¹⁰¹

[6a]

- 3 İnsi cinni mārı mūr¹⁰² halkı musahhhar kılmağa
Hātemin la‘ li¹⁰³ yeter mühr-i Süleymān olmasın

⁹⁴ Hāk-i dehrim şad hezār şürse şulasa bāğbān: Hāk-i dehri bin kere sürse suvarsa bāğbān DD s.101

⁹⁵ Üçüncü beyit ile beşinci beyit yer değişmektedir. DD s.100-101

⁹⁶ Geşt idüp: Geşt-i ālem eyleyüp DD s.100

⁹⁷ sen gibi bir bulamadım: görmedim DD s.100

Mısrada vezin kusuru vardır.

⁹⁸ kākül: kākül DD s.101

⁹⁹ Māh cemālin var iken: Nūr-ı vechin elverir DD s.152

¹⁰⁰ bulut vir: bulut-veş DD s.152

¹⁰¹ İkinci beyit ile üçüncü beyit yer değişmektedir. DD s.152

¹⁰² İnsi cinni mārı mūr: İns ü cinn ü dīv perī DD s.152

¹⁰³ Hātemin la‘ li: Hātem-i la‘ lin DD s.152

- 4 Ehl-i ‘aşk semler içüp¹⁰⁴ ĩmānı artar şevk ile
Münkire¹⁰⁵ bal şerbeti olsun da ĩmān olmasın
- 5 Arz mı çekmez behiştin şürbün eklün ehl-i ‘aşk¹⁰⁶
Lezzet-i ‘aşk el verir Firdevs-i Rıdvān olmasın¹⁰⁷
- 6 Derd-i ‘aşkın def ine tedbīr-i dermān eyleme
Ölmeyince derdine ey **Dertli** dermān olmasın

12

DİVÂN

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 ‘Āşık-ı şādık muhibb-i Muştafā derler bize
Derd ile ğayret-keş-i Āl-i ‘Abā derler bize
- 2 Bir gürühız şorsalar ey kavm siz kimlersiñiz
Ṭabī‘ -i şāh-ı velāyet Murtażā derler bize
- 3 Cānı başı terk idüp bizler ĩmāmıñ¹⁰⁸ ‘aşkına
Bende-i şāh-ı şehīd-i Kerbelā derler bize
- 4 ‘Aşk ile tığler¹⁰⁹ çeküp münkire karşı durmuşuz
Ol sebebdan kavm-i Süfyān ‘eşkıyā¹¹⁰ derler bize
- 5 Gerçi men **Dertli’yem** ammā¹¹¹ derdim yetimler derdidir¹¹²
Çek elin bizden ṭabībā bī-devā derler bize

¹⁰⁴ semler içüp: cāmlar içir DD s.152

¹⁰⁵ Münkire: Sofiye DD s.152

¹⁰⁶ Mısrada vezin kusuru vardır.

¹⁰⁷ Bu beyit bulunmamaktadır. DD s.152

¹⁰⁸ Cānı başı terk idüp bizler ĩmāmıñ: Cān u baş terk eyleriz bizler ĩmāmeyn DD s.89

¹⁰⁹ Bu kelime cönkte tığ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tığ şeklindedir.

¹¹⁰ Bu kelime cönkte ‘eşkıyā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı eşkıyā şeklindedir.

¹¹¹ Dertli’yem ammā: bir Dertli’yim DD s.89

¹¹² Mısrada vezin kusuru vardır.

[6b]

13

ĞAZEL

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Dil-i virānemize āteş-i sūzān yakışır
Āteş-i ‘aşk-ı Hudā ‘āşığa her ān yakışır
- 2 Geliñiz eyleyelim yāre siyeh şebnemde
Nāvek-i tığ-i¹¹³ ğazā zaḥme-i hicrān yakışır
- 3 Ezeli ādet olan bozmayalım kânūnı
Dilbere cevri-cefā ‘āşığa efgān yakışır
- 4 Dökelim seyl-i sirişk āh idelim tāb-ı seher
Çeşm-i hūn-bārımıza kaṭre-i al kan yakışır
- 5 İçelim cām-ı meyi sāķi-i gül-rūyla bu dem
Yed-i sāķiye yine bāde-i peymān yakışır
- 6 Çarḥ-ı¹¹⁴ gerdünuna biz bakmayalım bu felege
Aña ma‘kūs-ı devīr miḥnet-i devrān yakışır
- 7 Hāl-i ‘aşkı baña andan olamaz özge mekân
Yürü ey **Vechī** saña aḥker-i külhān yakışır

14

ĞAZEL

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

¹¹³ Bu kelime cönkte tığ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tığ şeklindedir.

¹¹⁴ Bu kelime cönkte çarḥ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı çarḥ şeklindedir.

1 Elvedā[‘] ey sāḳiyā ülfet tamām oldı tamām
Bezm-i mey¹¹⁵ oldı ūkest [‘]ışret¹¹⁶ tamām oldı tamām

2 Kesr-i mey ḳaldıysa baḥş itdik bu bezmin ehline
Biz bayıldık gidelim nevbet tamām oldı tamām¹¹⁷

[7a]

3 Taze bulsun müşteri pīr-i muḡān ḥāneye¹¹⁸
Vaḳti aḳşām eyledik şoḥbet¹¹⁹ tamām oldı tamām

4 Donatup yelkenleri fülk-i dilim buldı hevā
Esdı vuşlat yelleri ḡurbet tamām oldı tamām¹²⁰

5 Dosta doğru döndürüp rûyın ele aldı yolu
Der ki Şem[‘]î derdimend ḥasret tamām oldı tamām

15

DİVÂN

Fā[‘]ilātün/ Fā[‘]ilātün/ Fā[‘]ilātün/ Fā[‘]ilün

1 Pehlevān-ı [‘]aşḳ olan bāzūda¹²¹ ḳuvvet gezdirir
İmtihān olmaḳlıḡa ḥasmına¹²² kisbet gezdirir

2 Kimini zencīr-i miḥnetle ider dünyāda¹²³ bend
Kimini dervīş ider Mevlā mücerred gezdirir

¹¹⁵ Bezm-i mey: Mey-i hum §§ s.51

¹¹⁶ [‘]ışret: soḥbet §§ s.51

¹¹⁷ İkinci beyit ile üçüncü beyitin son mısraları yer değişmektedir. §§ s.51

¹¹⁸ ḥāneye: demḥāneye §§ s.51

Mısrada vezin kusuru vardır.

Bu kelime cönkte ḥāne olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥāne şeklindedir.

¹¹⁹ şoḥbet: [‘]ışret §§ s.51

¹²⁰ Dördüncü beyitten sonra İC'te yer almayan bir beyit bulunmaktadır. §§ s.51

¹²¹ bāzūda: pāzuda §§ s.18

¹²² ḥasmına: ḥasm-ile §§ s.18

¹²³ dünyāda: dünyāya §§ s.18

- 3 Var ise levh-i kaderde başına lâbüd konar
Bir melek zerrîn kafesde murğ-ı devlet gezdirir
- 4 İstemez kimse rızasıyla diyâr-ı gurbeti
Âb u dâne serpilir insânı kısmet gezdirir
- 5 Gül nihâlinde¹²⁴ kuru feryâd idersin ‘andelîb
Bezm-i¹²⁵ sâkî **Şem‘iyâ**¹²⁶ pervâne şerbet gezdirir

[7b]

16¹²⁷

DESTÂN-I HAZRETİ İBRÂHİM

I

Dinleyiñ sözlerim cân-ı gönül den
Hazret İbrâhim’i ideyim beyân
Görünce ayrılır bülbül gülünden
Maḥzûn olur bâg-bân bozulur gülşen

II

Haḫ Peyğamber idüp verdi devletin
Hem ‘âdil eyledi şân-ı şöhretiñ
Kudret-i Haḫ çokdur seniñ hikmetiñ
Ne mümkün fehm ide sırrını nâdân

III

Halîl İbrâhim’in çok idi mâlı
Nazâr kıl şonuna ne oldu ḫâlî

¹²⁴ nihâlinde: dırahtında **ŞŞ** s.18

¹²⁵ Bezm-i: Bezme **ŞŞ** s.18

¹²⁶ Şem‘iyâ: Şem‘i’ye **ŞŞ** s.18

¹²⁷ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Bir evlād diledi luṭf-ı Celālî
Ḥaḳ kıldı emriyle bir evlād iḥsân

IV

Sen bilirsın benim ḥālîmî yâ Rabb
Bir evlād iḥsân it ‘âlemi yâ Rabb
Saña ḳurbân idem gülümü yâ Rabb
Emr-i Ḥaḳ’la kıldı o ‘ahdi emân

V

Ḥazer kıl dünyânîñ nihâyetinden
Zuhûr ‘alâmet-i beşâretinden
Verdi bir evlād ‘inâyetinden¹²⁸
Ḥâmile zevcesi oldu nümâyân

VI

Dehre oğul anlar güldiler¹²⁹
Aña ata şâd [u] ḥurrem oldılar
İsmâ‘îl’dir diyü isim ḳoydılar
İsmiyle yaşasın ol tıfl-ı şıbyân

VII

Ḥaḳ şâd itdi anıñ dil-i şâdını
Bağışladı aña Ḥaḳ evlâdını
Sevinçle unuttı Ḥaḳḳ’a va‘dini
Rü’yâsında Ḥaḳḳ’dan geldi bir figân

VIII

Ḥikmetini seyrân idecek idin
Nâm ‘aqlını ḥayrân idecek idin

¹²⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

¹²⁹ Mısrada hece kusuru vardır.

Sevdigini kurbān idecek idin
Lāyık mı sözünde çıkasın yalan

IX

Uyandı rü'yādan 'aqlı perīṣān
Tefekkür eyledi durdu bir zamān
Biñ deve eyledi sevgili kurbān
Bu degil kurbānıñ kalbinde nihān

X

İbrāhim'in hāli yamān olıcaķ
Şonuñda Hāķ hikmeti beyān olıcaķ¹³⁰
Gülün İsmā'ıl'dir kurbān olıcaķ
Boş yere mālını eyleme ziyān

[8a]

XI

Ol vakit añladı evlādı için
Niyāz itdi Hāķķ'a murādı için
Çağırdı yanına irşādı için
Gel seni gezdirem kılayım seyrān

XII

İsmā'ıl andan gör neler diler¹³¹
Ta'zīm eyleyerek çok niyāz ider
Gidecek seyrāna durmayup güler
Şöyle memnūn oldu kalbi şād-mān¹³²

XIII

Aña ben seyrāna giderim dedi

¹³⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³¹ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³² Mısrada hece kusuru vardır.

İzin virdi anı meserred eyledi¹³³
Elin kınalayup saçın taradı
Bezitdi her yanıñ eyledi raḥşān

XIV

Çeḳilsün semāya dil feryādımdır
‘Ömrümün ḥāşılı bir murādımdır
Pek cāndan severim bir evlādımdır
Gözetle gülümü gelmesin ziyān

XV

Çeşminden akıtdı kanlı selini
Perişān eyledi ğarip ḥālını
Tuṭup elin teslim itdi gülünü
Baba oğul yola oldılar revān

XVI

Kınalı elleri saçları belde
Bezenmiş zīnetin yok anıñ gülde
Ḥasb-i ḥāl iderek baba oğul yolda¹³⁴
‘İrfān rāğına vardılar el-ān¹³⁵

XVII

Yıkıldı bu cihān başıma dardır
İşim bülbül gibi āh ile zardır
Söylim oğlum saña bir ricām vardır
Emr-i Ḥaḳḳ’dır sözüm söyleyim şāyān

XVIII

İsmā‘il der baba sözini söyle

¹³³ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³⁵ Mısrada hece kusuru vardır.

Nedir bu hicrân talmışsın böyle¹³⁶
Ne ise cürmümi âşikâr eyle
Añlat söyle suçum olsun nümâyân

XIX

İbrâhim der oğlum rü 'yâda gördim
Kesildi tākâtım bî-mecâl oldım
Ben seni bu rāğa kesmege geldim
Boyatsın şahrâyı ağan kızıl kan

XX

İsmâ'îl der kalbim şadıkdır babam
Şandım evlâdına 'âşıkdır babam
Gel beni öldürme yazıkdır babam
Hiç baba oğluna olur mı düşmân

[8b]

XXI

İbrâhim der oğlum gelmez elimden
Hak kurbân istedi gonca gülümden
Kurbân itdim Hakk'a olan mālımdan
Bu degil kurbânıñ buyurdi Sübhân

XXII

İsmâ'îl der beni istemiş Mevlâ
Yâ niçin şaklayup idersin ihfâ
Hak virdi bu cānı kıla i' tã¹³⁷
Ben şandım işledim başka bir ' işyân

XXIII

¹³⁶ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³⁷ Mısrada hece kusuru vardır.

Bunı baña evvel diyeydin baba
Anamdan helâllik alaydım baba
Ėam degil ‘ömürse gideydi hebā
Hasret kıyāmete kaldı el-emān

XXIV

Anamın hasreti bende var idi
Pek cāndan severdi özge yār idi
Elim kınalayup saçım taradı
Rūz [u] şeb ağlasın cigeri biryān

XXV

İsmā‘ il oturdı dizi üstüne
Duralım emri sözi üstüne¹³⁸
Uram evlādımı yüzi üstüne
Kān revān içinde ideyim kurbān

XXVI

Elvedā‘ ey ‘aṭa zār idüp ağla
Benim için cigerin odla dāğla
Gūñāhkār¹³⁹ olmayam kollarım bağla
Belki ururum saña tatlıdır bu cān¹⁴⁰

XXVII

Deli bülbul gibi nidāya geldi
Şanki kādī keşf-i da‘ vāya geldi
La‘ in iblis anda ağvāya geldi
Atdı taşı anda kör oldu şeytān

XXVIII

¹³⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³⁹ Bu kelime cönkte gūñāhkār olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı günahkār şeklindedir.

¹⁴⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

İbrāhim evlādın pūş itdi gözin
Tūṭalım emri söylenir sözün¹⁴¹
Kolların bağlayup kıbleye yüzün
Çevirüp getirdi tekbir-i Raḥmān

XXIX

Zār idüp ağladı عرنائی داغی
Bozuldı bülbülün bağçesi¹⁴² bāğı
Kıpayup gözini çaldı bıçağı
Zerrece ol bıçak itmedi nişān

XXX

Hışmla bıçağı çaldı bir taşā
Kesmez bıçak kesdi t̄ā başdan başā
Kudretu'llāhdır baqışi bu işe
Kudretten bıçağa virildi lisān

[9a]

XXXI

Ne urursun taşā nedir ' işyānım
Kesme diyü emr-i Hāḫḫ'dan fermānım
Kesirim her şey'i kār [u] ziyānım
Emr-i Hāḫ sırrını ideyim ' ayān

XXXII

Ol dem Cebrā'il'e emr itdi Mevlā
Cennetden қоқ қurbān eyledi i' t̄ā
İtdi qurbān anda kesildi da' vā
İbrāhim İsmā'il oldılar ḥandān

¹⁴¹ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴² Bu kelime cönkte bağçe olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı bāğçe şeklindedir.

XXXIII

Añlar ki şād olup gülmeseydi¹⁴³
Hakq'ın emri yerini bulmasaydı
Cennetden çoç qurbān gelmeseydi¹⁴⁴
Qurbān olurdı yılda Hakq için insān¹⁴⁵

XXXIV

Andan şoñra anlar sürdiler bir dem
Kedersiz ʿālemde pür şād [u] hurrem
Rūhına Fātiha okuyan ādem
Āhiretde aña eş olur imān

XXXV

Pertevī bu da hikmet-i Mevlā¹⁴⁶
Evvel harāb¹⁴⁷ ise sonuñ Hak kıldı aʿ lā¹⁴⁸
ʿİbret alsın diyü cihān dünyā¹⁴⁹
Anların hālını eyledim destān

[9b]

17

DİVÂN

Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün

- 1 Kıl tefehhüm zāhidā sırr-ı İlāhīdir gönül
On sekiz biñ ʿālemiñ hem pādīşāhıdır gönül
- 2 *Ḳābe Ḳavseyn'inde*¹⁵⁰ mihrābıñ görüp kıldım sücūd

¹⁴³ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴⁵ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴⁶ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴⁷ Bu kelime cönkte harāb olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı harāb şeklindedir.

¹⁴⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴⁹ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁵⁰ “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu.” Necm/9 **KM** s.586

Bilmişiz bizler kâmunuñ secde-gâhıdır gönül

- 3 Âdemiñ vechinde gördüm mescidin mihrâbını
Ol sebep erbâb-ı ‘ aşkıñ kıble-gâhıdır gönül
- 4 Bunca dilde kim zühûr eyler o Hâk envârı gör
Çün tülû‘ eyler cihânıñ şemsi mâhıdır gönül
- 5 Bu hâkîkat remzidir kim batn-ı Hâk’ı kıl keşân
Câriyâ gör zât-ı Hâk’ıñ taht-gâhıdır gönül

18¹⁵¹

GAZEL

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

- 1 Burc ucundan attı tob şems-i şafâk geldi şabâ¹⁵²
Çarh-ı gerdûna müzeyyen nûr ile kıldı şabâ¹⁵³
- 2 Bu gice cânım gibi cânân ile hem-dem idik
Cilveler itdik şafâ-yı¹⁵⁴ zevk ile oldı şabâ¹⁵⁵
- 3 Feth-i bâb oldı bütün ‘ arz-ı vişâlim kalmadı
İştîyâkım¹⁵⁶ rütbesince merkezin buldı şabâ¹⁵⁷
- 4 Kırmızı¹⁵⁸ ya‘ kûd gibi dâğlar kızıl reng oldılar
Ağarup dâñ yerleri âh ‘ aklımı aldı şabâ¹⁵⁹

¹⁵¹ Şiirin 1-2. beyitleri 9b varâğında, 3-5. beyitleri 3a varâğında yer almaktadır.

¹⁵² şabâ: sabâh **SŞH** s.27

¹⁵³ şabâ: sabâh **SŞH** s.27

¹⁵⁴ şafâ-yı: safâ vü **SŞH** s.27

¹⁵⁵ şabâ: sabâh **SŞH** s.27

¹⁵⁶ İştîyâkım: İştîyâkım **SŞH** s.27

¹⁵⁷ şabâ: sabâh **SŞH** s.27

¹⁵⁸ Kırmızı: Ol kızıl **SŞH** s.27

¹⁵⁹ şabâ: sabâh **SŞH** s.27

- 5 Doğdı bir yıldız-nişān **Hengāmī** fecr oldı tamām
Tığ-i¹⁶⁰ ḥasret bağıma biñ zarb urup deldi şabā¹⁶¹

[10a]

19¹⁶²

KOŞMA

I

Beyhüde ḥālını ‘arz itme gönül
Derūnuñ zaḥmına bulunmaz tabīb
Vişāl-i yāre sen ire mi dersin
Arada var iken o kaḥbe raḳīb

II

Cüdādır bendeden ol perī-zāde
Şimdi ağıyār ile zevk-i şafāda
Ağlarım rüz [u] şeb dār-ı dünyāda
Görüşmek bir daḥı olur mı naşīb

III

Cā-be-cā ḥatırım eylemez su’āl
İdermiş ḥaqqıma bunca kıl [ü] kāl
Ma’lūmundur seniñ ayā zü’l-Celāl
Künc-i felāketde qalmışım ġarīb

IV

Cezbiyā neyledi o çeşm-i cādū
Gülşen-i ‘ömrümi eyledi tamu
‘Adū’da ‘ahdimi koymam yāhū
Virirse maḳşadım Hudā¹⁶³ ‘an-ḳarīb¹⁶⁴

¹⁶⁰ Bu kelime cönkte tığ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tığ şeklindedir.

¹⁶¹ şabā: sabāh **SŞH** s.27

¹⁶² 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

KÖŞMA

I

Bilmedim cürmümi ey yüzi mähım
 Ugradım ‘ākıbet bir nice derde
 O ğonce rūhların zülf-i siyāhım
 Fiğānım eren virir şām seherde

II

Ṭurmadın ‘ahdine ey dil-pesendim
 Bağladın göñlümi zülf-i kemendim
 Vişālın görmege nāzik efendim
 Anıñçün eglenüp qaldım bu yerde

III

‘Adū-yi bed-fa‘āl girdi araya
 Başladın sevdiğim cevr-i cefāya
 İrişdi āteşim ‘arş-ı semāya
 Şerārım zerresi qaldı ağırde

IV

Raḥm eyle ḥālime gel bu dem cānā
 Seniñçün iderim āh-ı vāveylā
Cezbiyem mişlini görmedim aşlā
 Seyyāh olup gezerim baḥrla yerde

[10b]

¹⁶³ Bu kelime cönkte Ḥudā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ḥudā şeklindedir.

¹⁶⁴ Mısırda hece kusuru vardır.

¹⁶⁵ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

DESTÜR

Mefâ' ilün/ Mefâ' ilün/ Mefâ' ilün/ Mefâ' ilün

- 1 Benim sevgili sultânım şeh-i hûbân-ı¹⁶⁶ devrânım
Leb-i la' l-i şeker-bârım boyı serv-i hırâmânım
- 2 Saña güyem esîrim hem fakîrim¹⁶⁷ zâr-ı mechûrum
Sa' âdetli kerâmetli benim devletli¹⁶⁸ sultânım
- 3 Şebîm rûzım dilim cânım çerâğım tâli' im¹⁶⁹ şevkim
Hayâlîm fikrim eglencem benim hûrşid-i¹⁷⁰ tâbânım
- 4 İmânım mezhebim dînîm şalâtım tâ' atım fahrim¹⁷¹
Tavâfım mescidim kıblem benim maḥbûb-ı zî-şânım¹⁷²
- 5 Zuhûrumsuñ penâhımsuñ ğafûrumsuñ şekûrumsuñ¹⁷³
Karînim mazharım yârîm refîkim hem-demim cânım¹⁷⁴
- 6 Gülüm lâlem meneşsem¹⁷⁵ sünbülüm bûy-ı¹⁷⁶ şafâ-baḥşım
Meşâm-ı ' anberim miskim cemâl-i vird-i ḥandânım
- 7 Murâdım istegim sa' yim acizim¹⁷⁷ raḥmanım sensin¹⁷⁸
Fakîrim ' **Azbi'yim** ḥâkim ser-i kûyında¹⁷⁹ ḥayrânım

¹⁶⁶ hûbân-ı: hûbân AD s.323

¹⁶⁷ esîrim hem fakîrim: fikîrüm hem esîrüm AD s.323

¹⁶⁸ Devletli: 'izzetlü AD s.323

¹⁶⁹ tâli' im: tâl' im AD s.324

¹⁷⁰ hûrşid-i: hûrşid AD s.324

¹⁷¹ fahrim: fehzüm AD s.324

¹⁷² Dördüncü beyitten sonra İC'te bulunmayan bir beyit bulunmaktadır. AD s.324

¹⁷³ şekûrumsuñ: şükürümsüñ AD s.324

¹⁷⁴ cânım: yârüm AD s.324

¹⁷⁵ meneşsem: benefşem AD s.324

¹⁷⁶ bûy-ı: boyum AD s.324

¹⁷⁷ Bu kelime cönkte aciz olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ' aciz şeklindedir.

¹⁷⁸ sensin: senüñ AD s.324

¹⁷⁹ ḥâkim ser-i kûyında: Ḥaḳḳ'um sır-ı güyende AD s.324

[11a]

22

GAZEL

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Fikr-i zülf-i yār ile memlū ' aya¹⁸⁰ sevdā mıyım
Hüsn-i tedbîr-i¹⁸¹ hürşîd-i cihân-ārā mıyım¹⁸²
- 2 Bir gül açılmış ki bû-yı gönlüme kıldı eser
Anıñ için bilmezim ki bülbül-i şeydā mıyım
- 3 Mürdeler Meryem'den aldı rûh-ı qudsi bir nefes
Mu' cizât-ı Muştafâ yâ Hâzreti ' İsa mıyım¹⁸³
- 4 Bir zamân dünyâ vü mâfihâda cevlan eyledim
Şimdi dünyâ bizde peydâ bilmezim dünyâ mıyım
- 5 Âdem idim sûret içre¹⁸⁴ Beyt-i Ma' mûr-ı mülûk¹⁸⁵
Her gelen¹⁸⁶ eyler tavâfım Ka' be-i ' ulyâ mıyım
- 6 Kahr-ı zülf-i âyet-i seb' a' l-meşânî¹⁸⁷ Ecriyâ
Kâhkül-i dilber¹⁸⁸ gibi ve ' l-Leylet-i esrâ¹⁸⁹ mıyım

[11b]

23¹⁹⁰

¹⁸⁰ ' aya: ayâ ED s.129

¹⁸¹ tedbîr-i: tedbîr ile ED s.129

¹⁸² Mısrada vezin kusuru vardır.

¹⁸³ Üçüncü beyitten sonra İC'te bulunmayan bir beyit bulunmaktadır. ED s.130

¹⁸⁴ sûret içre: secde-gâh-ı ED s.130

¹⁸⁵ mülûk: melek ED s.130

¹⁸⁶ gelen: kişi ED s.130

¹⁸⁷ "Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur'an'ı verdik." Hicr/87 KM s.285

¹⁸⁸ Kâhkül-i dilber: Kâkül-i Leylâ ED s.130

¹⁸⁹ "Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir." İsrâ/1 KM s.301

I

İslām pādişāhı¹⁹¹ yetdi gāzāya
Evliyālar ikrār itdi¹⁹² önünce
Şadr-ı a‘zam çekdi¹⁹³ gayret kılınıcı
Bir şece‘at itdi izhār önünce

II

Dört tarafa fermān şaldı¹⁹⁴ Zıllu’llāh
Cümle hāzır oldı hasbina’llāh¹⁹⁵
‘Ālemler çağrışır *Naşru-min-Allāh*¹⁹⁶
Resülün şancağı hünkār¹⁹⁷ önünce

III

Erenler bu işe didiler¹⁹⁸ belī
Kılınç kabzasında urdılar¹⁹⁹ eli
Tañrı’nıñ arşlanı Hāzreti ‘Alī
Yürütdi²⁰⁰ Haydār-ı Kerrār önünce

IV

Erenleri bile diri²⁰¹ görenler
Ricāl-i gaybından²⁰² haber virenler
Bunca evliyālar bunca erenler
Yürütdi²⁰³ Aḥmed-i Muḥtār önünce

¹⁹⁰İC’te yer alan destān 11 dōrtlükten oluşurken asıl kaynakta 20 dōrtlükten oluşmaktadır. Dōrtlük numaraları değışiklik göstermektedir.

11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

¹⁹¹İslām pādişāhı: Padişahım ālem **AB** s.287

¹⁹²ikrār itdi: itti ikrar **AB** s.287

¹⁹³çekdi: kuşandı **AB** s.287

¹⁹⁴Dört tarafa fermān şaldı: Çün gāzāya ferman itti **AB** s.287

¹⁹⁵hasbina’llāh: fi-sebil-illah **AB** s.287

Mısra da hece kusuru vardır.

¹⁹⁶“Seveceğiniz başka bir kazanç daha var: Allah’tan bir yardım ve yakın bir fetih (Mekke’nin fethi). (Ey Muhammed!) Mü’minleri müjdele!” Saff/13 **KM** s.621

¹⁹⁷Resülün şancağı hünkār: Habibin sancağı ensār **AB** s.287

¹⁹⁸bu işe didiler: evliyalar didi **AB** s.287

¹⁹⁹Kılınç kabzasında urdılar: Kılıç kabzasına sundular **AB** s.287

²⁰⁰Yürütdi: Yürüdü **AB** s.287

²⁰¹diri: didi **AB** s.287

²⁰²gaybından: gaibden **AB** s.287

V

Cümlemiz birden idelim şenā²⁰⁴
Meded senden kerem senden Rabbenā
Yüz yirmi²⁰⁵ sekiz hāfız *İnnā-fetaḥnā*²⁰⁶
Cān-ı dilden okur²⁰⁷ her bār önünce

VI

Erenler yüzini²⁰⁸ kıbleye döndi
Cümle melā'ikler²⁰⁹ secdeye indi
Karaca Aḥmed Sultān arşlana bindi²¹⁰
Elinde kamçısı bir mār²¹¹ önünce

VII

Altı biñdir tamām Urum illeri²¹²
Altı biñ de Ḥorāsān'ın yirleri²¹³

[12a]

Ḥacı Bektāş Velī'sin²¹⁴ neferleri
Yürütdi bir cānsız tuvar²¹⁵ önünce

VIII

Söyünmez çerāğı şem'î yanımda
Kırk biñ derviş ile semā²¹⁶ dönmede

²⁰³ Yürütdi: Yürüdü **AB** s.287

²⁰⁴ Cümlemiz birden idelüm şenā: Her dem şükr ü şenā idelim sana **AB** s.288

²⁰⁵ Yüz yirmi: Yirmi **AB** s.288

²⁰⁶ “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.” Fetih/1 **KM** s.566

²⁰⁷ Cān-ı dilden okur: Okur cān ü dilden **AB** s.288

²⁰⁸ Erenler yüzini: Evliyalar yüzün **AB** s.288

²⁰⁹ Cümle melā'ikler: Hakka niyaz idüp **AB** s.288

²¹⁰ Mısra da hece kusuru vardır.

²¹¹ Elinde kamçısı bir mār: Yılandan kamçısı bimār **AB** s.288

²¹² biñdir tamām Urum illeri: bin altı yüz Urum erleri **AB** s.287

²¹³ Altı biñ de Ḥorāsān'ın yirleri: Altmış bin de Horasan'ın beyleri **AB** s.287

²¹⁴ Velī'sin: Velī'nin **AB** s.287

²¹⁵ tuvar: divar **AB** s.287

²¹⁶ ile semā: semāvatta **AB** s.287

Kelle koltuğunda bāde²¹⁷ şunmada
Şems-i Tebrîz Monla Hünkâr önünce

IX

Çarkacı yazalar igidiñ²¹⁸ hâşîñ
Mevlâm kabûl eyler²¹⁹ kulun du‘ âsîñ
Topcılar çekmede top arabasîñ
Kuşanır²²⁰ silâhın tekrâr önünce²²¹

X

Nice kişi vardır başlar kesmede²²²
Nice başlar²²³ kesip kanlar dökmede
Cephâneciler²²⁴ cephânesin çekmede
Nice yol açıcı bel-dâr²²⁵ önünce

XI

Âhû der kim²²⁶ bu yerlerin harâbı
Bir zamân yaşlandım taşî²²⁷ türâbı
Şehîdler şunmada²²⁸ Kevser şarâbı
Doldurur sâkîler²²⁹ ebrâr önünce

[12b]

24²³⁰

²¹⁷ Kelle koltuğunda bāde: Seri koltuğunda Kevser **AB** s.287

²¹⁸ yazalar igidiñ: yazarlar yiğidin **AB** s.288

²¹⁹ Mevlâm kabûl eyler: Mevlâ kabul itsün **AB** s.288

²²⁰ Kuşanır: Kuşandı **AB** s.288

²²¹ Dokuzuncu ile onuncu dördlüğün son mısraları yer değişmektedir. **AB** s.288

²²² Nice kişi vardır başlar kesmede: Kırk bin kemankeş zırhlar sökmede **AB** s.288

²²³ Nice başlar: Gaziler ser **AB** s.288

²²⁴ Cephâneciler: Cebeciler **AB** s.288

²²⁵ Nice yol açıcı bel-dâr: Bunca yol açıcı berdâr **AB** s.288

²²⁶ der kim: ider **AB** s.289

²²⁷ yaşlandım taşî: yaslandık taş ü **AB** s.289

²²⁸ Şehîdler şunmada: Şehidlere sundu **AB** s.289

²²⁹ Doldurur sâkîler: Yürüttü saki-i **AB** s.289

²³⁰ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

I

İsmi biñ bir kendi lā-naẓīr Sübhān
Dünyānıñ yüzine bakdı ne için
Gün gibi yaratdı yedi āsumān
Heşabsız andiller adı ne için

II

Heşābsız andiller o ‘arşā arşı
Zemīnde zāhire meydāndır başı
udretle yaratdı ayı güneşı
Şu‘ lesin ‘āleme şaldı ne için

III

Şu‘ lesi ‘ālemde ziyā olmakda yād²³¹
Haqq’ıñ emri ile zuhūr itdi bād
Yedi iklim ar kūşe gördiler imdād²³²
Dört ırma cennetden adı ne için

IV

Dört ırma cennetden adı didi āh
Dünyāya temeldir bu gün ile māh
Haızırız vezīriyiz birdir o şāh
İblisi dergāhdan sürdi ne için

V

İblisi dergāhdan sürdi açırdı
Benlik cevābını dilden uçurdı
La‘net halkasını adı geçirdi
Yedi at amuya atdı ne için

²³¹ Mısrada hece kusuru vardır.

²³² Mısrada hece kusuru vardır.

VI

Yedi kat ʔamuya başdı ʔademi
Hiç cehennemden  ıkmasın bu demi
D rt Őeyden²³³ yaratdı H zreti  dem'i²³⁴
Anıñ Şol egisin  ekdi ne i in

VII

Anıñ Şol egisin  ekdi rim na
M h-i t b olup geldi cih na²³⁵

[13a]

Őey  an tebd l olup geldi y lana
 dem  anlı yaşlar d kdi ne i in

VIII

 dem  anlı yaşın d ny ya d kdi
K firler her biri bir p  a  apdı
N   Pey amber ol dem bir gemi yapdı
Şaldı ol  umm na  ekdi ne i in

IX

Ol  umm nda b -kes olmadı gemi
  riflerde olur s z n enc mı
M s 'yla Fir  avn'dan neydi a  k mı
U urdu dery ya bo uldu ne i in²³⁶

X

U urdu bo uldu ı ı g rdi²³⁷
Hamd ed p Mevl 'ya sen lar  ıldı

²³³ Bu kelime c nkte Şey olarak yazılmıştır. Ancak do ru yazılışı Şey' Şeklindedir.

²³⁴ M srada hece kusuru vardır.

²³⁵ M srada hece kusuru vardır.

²³⁶ M srada hece kusuru vardır.

²³⁷ M srada hece kusuru vardır.

Elinde asāyı bir ʔaşa ʔaldı
On iki yerden şü aʔdı ne için

XI

On iki yerden şü aʔdı ʔağladı
Ya‘ ʔūb oğlı Yusūf için ağladı
Eyyūb türlü türlü verem bağladı
Yaralandı teni ʔoʔdı ne için

XII

Mevzūnī ʔağırır her dem yā Celīl
ḤaʔḤ’ın²³⁸ sevgilisi İbrāhim Ḥalīl
Ḥurbān itmek için olmuşdı melīl
Dağ başında ʔerāğ yakdı ne için

[13b]

25²³⁹

I

Kātib-i ʔudretle ḥāme-i²⁴⁰ Mevlā
İki ʔaşın elif memdūd eyleyen
Şem‘ -i rūyuñ gibi bulunmaz aşlā
Ciger-gāhım zātū’l-vuḫūr eyleyen

II

Cevrīne mecbūrsuñ ey perī-şūret
Ḥıllarsıñ nimet²⁴¹-gāh üzre ‘ afāret
Seni ḥāke²⁴² urmak ʔābildir elbet
Güzellikde ḥaddiñ ḥudūd eyleyen

²³⁸ Bu kelime cönkte ḤaʔḤ’ın olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḤaʔḤ’iñ şeklindedir.

²³⁹ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁴⁰ Bu kelime cönkte ḥāme olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥāme şeklindedir.

²⁴¹ Bu kelime cönkte nimet olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ni‘ met şeklindedir.

²⁴² Bu kelime cönkte ḥāk olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥāk şeklindedir.

III

Düşersin ben gibi dil telâşına
Âhım okı geçer bağı taşına
Var mı **Râzî** gibi iki kaşına
On iki harf ile sücûd eyleyen

26²⁴³

I

Hikmet-i İlâhî şâm-ı seherde
Seherde bād eser bâğ-ı İrem'den
Bâğ-ı İrem budur 'aşkı eserde
Eser 'aşkın bādı dil-i muhteremden²⁴⁴

II

Muhteremdir zâtı şifâtı ekrem
Ekremle halk²⁴⁵ oldu mahfuẓ-ı kalem
Kalem her eşyâya vâkıf-ı elzem
Elzemde 'aşk ehli câh-ı mahremden

III

Mahrem ile 'âlem kesb ider hüner
Hüner ile ehli bulur mu' teber
Mu' teberdir feyz-i Hâk **Necmî** kader
Kaderle halk olur zât-ı ekremden

27²⁴⁶

KOŞMA

²⁴³ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁴⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

²⁴⁵ Bu kelime cönkte halk olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı halk şeklindedir.

²⁴⁶ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

I

‘ Aksine dönmese bu çarḥ-ı²⁴⁷ gerdün

‘ Āşıklar mevzūnı o zātı gözler

Bu bir başka esrār bir başka fūnūn

Şādıklar cān içre cānānı gözler

II

*Naḥnü ḳasemnāda*²⁴⁸ bu imiş naşib

Beni helāk itdi bir kelb-i raḳīb

Dil-i mecrūḥuma bulunmaz ṭabīb

Gözlerim Felāṭūn Loḳmān’ı gözler

[14a]

III

Ḥamdulī’llāh gene yetdik bu deme

Zāhirde bātında yār olma kime

Bu bir gizli sırdır kimseye dime

‘ **Azmī** bu gönülden cānānı gözler

28²⁴⁹

ḲOŞMA

I

Ḥüsne maḡrūr olma ey yūzi²⁵⁰ māhım

Niceler bu ṭarz-ı revicden²⁵¹ geçdi

Kār itmedi saña feryād-ı āhım

²⁴⁷ Bu kelime cönkte çarḥ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı çarḥ şeklindedir.

²⁴⁸ “Rabbini rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için, (çeşitli alanlarda) kimini kimine, derece derece üstün kıldık. Rabbini rahmeti, onların biriktirdikleri (dünyalık) şeylerden daha hayırlıdır.” Zuhruf/32 **KM** s.543

²⁴⁹ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁵⁰ yūzi: rû-yı **SO** s.510

²⁵¹ Bu kelime cönkte revic olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı reviş şeklindedir.

Ṭig-i²⁵² ahım Kūh-ı Keşîş'den geçdi

II

Seni bî-mürivvet seni bî-vefâ
Kim kime itmişdir ittigin baña
Şimdi yâr olmaklık dilersin²⁵³ ammâ
Ne çâre²⁵⁴ sevdiğim iş işden geçdi

III

Benden saña destûr²⁵⁵ ey çeşm-i âfet
Kimlerle istersen²⁵⁶ eyle muhabbet
Şimden şöıra²⁵⁷ sen sağ ben de selâmet
Seyrânî bu alış verişden geçdi

29²⁵⁸

KOŞMA

I

Ey sâķî meyinde nedir bu esrâr
Bir kaçresi kıldı meştâne beni
Câm-ı şarâbında ne keyfiyet var
Söyledir efsâne efsâne beni

II

Qaldır niķâbını²⁵⁹ ey vech-i enver
Zulmet-i gönlümüz olsun münevver
Şarâb-ı la' liniñ lezzeti dilber

²⁵² Ṭig-i: Tîr-i SO s.510

²⁵³ olmaklık dilersin: olmaķ istersin SO s.510

²⁵⁴ Ne çâre: Nideyim SO s.510

²⁵⁵ destûr: izin SO s.510

²⁵⁶ Kimlerle istersen: Var kimi seversen SO s.510

²⁵⁷ şöıra: girü SO s.510

²⁵⁸ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁵⁹ Qaldır niķâbını: Ref'et zülûflerin DD s.110

Gezdirir meyḥāne meyḥāne beni²⁶⁰

III

Bakmazlar **Dertli'ye** maḥzūndur deyü
Ḥaḳīkat baḥrine dalgındır deyü
Bir saç-ı Leylā'ya Mecnūn'dur deyü
Yazmışlar deftere dīvāne beni

30²⁶¹

ḲOŞMA

I

Maḳbūl-ı²⁶² mergūb-ı Mevlā olursun
Tevekkülde ḳarār idersen ḳardaş²⁶³
Giderek 'ārif-i dānā olursun
'Aşḳ ile dökersen dīdeden ḳan yaş²⁶⁴

II

Bize cevır iden²⁶⁵ devr-i felekdir²⁶⁶
Münāfıḳın bağı²⁶⁷ demirden pekdir
Kişiniñ cevheri²⁶⁸ zātı gerekdir
Sürḥ ile lāl olmaz her bir ḳara taş

III

Ḳo cefā eylesin ḥabīb **Dertli'ye**
Hiç²⁶⁹ dermān itmesin ṭabīb Dertli'ye

²⁶⁰ Bu dörtlükten sonra **İC**'te bulunmayan bir dörtlük bulunmaktadır. **DD** s.110

²⁶¹ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁶² Maḳbūl-ı: Maḳbūl ü **DD** s.209

²⁶³ Bendin ikinci ile dördüncü mısraı yer değiştirmektedir. **DD** s.209

²⁶⁴ dīdeden ḳan yaş: sen kan ile yaş **DD** s.209

²⁶⁵ cevır iden: çevreleyen **DD** s.209

²⁶⁶ Mısrada hece kusuru vardır.

²⁶⁷ Münāfıḳın bağı: Münāfık derūnu **DD** s.209

²⁶⁸ Kişiniñ cevheri: Renkte bir cevherin **DD** s.209

²⁶⁹ Hiç: Tek **DD** s.209

Diyār-ı ğurbetde²⁷⁰ ğarīb Dertli'ye
Kimi Akkülāh der²⁷¹ kimi Kızılbaş

[14b]

31²⁷²

KOŞMA

I

Güzeli sevmeye tabīb getirdim
Şifā-yāb olmadım kaldı bu 'illet
Hasret bucāğında hasta yatırdım
Çok şükür Mevlā'ya irdi semāvat

II

'Aşkın deryāsına düşdüm ezeli
Anın için gönül sever güzeli
'Aşk-ı mecāz ile ben bu ğazeli
Mecmā'-ı 'irfāna idem işāret

III

Fānī için terk eyleme beķānı
Ecel gelir bir gün tutar yakānı
Cehd eyle şıdķ ile rabķ it imānı
Aç gözün **Necmiyā** eyleme ğaflet

32²⁷³

KOŞMA

I

²⁷⁰ Diyār-ı ğurbetde: Miskīn Beypazarlı DD s.209

²⁷¹ der: eder DD s.209

²⁷² 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁷³ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

‘ Aşkın âteşiyle sersem olmuşum
Bilmem ne hikmet hor bakmayın yâhû şu ben gedāya fakîr ednāya
Hırkāmı çekmişem ebsem olmuşum
Buldum selāmet meyl itmezem ašlā fāni dünyāya türlü eşyāya

II

Harābāt ehliyim şanma revāne
‘ Aşk elinden sīnem yandı sūzāne
Kaçma tez yetişdir sākī peymāne
İrişdi hemen bu bezm-i rindānda gel gir araya başla şadāya

III

Maḥal-i ‘ irfāndır bādeyi doldır
Ciger kebāb oldu yanmadan söndür
Bir bağır-ı yanıxım luṭf ile qandır
Gel çekme zahmet **Necmiyā** ‘ āşıqdır ol kaşı yāya lebi şahbāya

33²⁷⁴

KOŞMA

I

Şāfi-i kıyāmet rûz-ı²⁷⁵ nedāmet
Serdār-ı şehīdā²⁷⁶ şāh-ı Kerbelā
Maḥbûl-i ila’llāh mergûb-ı ḥazret
Dü çeşm-i ‘ ālemsin²⁷⁷ İbni Murtaẓā

II

Münāfīk sözlerin almam egnime
Teslīm kılıcını çaldım boynıma

²⁷⁴ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁷⁵ rûz-ı: yevm-i **DD** s.80

²⁷⁶ şehīdā: şehīdān **DD** s.80

²⁷⁷ ālemsin: Mustafā **DD** s.80

Ḳāl ḳāl-ı²⁷⁸ cihān girmez²⁷⁹ aynıma²⁸⁰
Dilde ism-i zikrim²⁸¹ ʿ Alī lā-fetā

III

Dertlī dergāhına irdim²⁸² on iki
Üçer üçer dörde virdim on iki
Dört kapıdan üçer girdim on iki
On ikidir mü ’mīnlere reh-nümā

[15a]

34

GAZEL

Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün

- 1 Eyleyen ʿarz-ı cünūnı hā ile mīmdir baña
Ögreden esrār-ı Hakk’ı lām ile cīmdir baña
- 2 Şüretim Hakk’dır sözüm Hakk’dır vücūdum vech-i nūr²⁸³
Şüretā esbāb-ı hilḳat²⁸⁴ vech-i ādemdir baña
- 3 Devr ider āyineyim geldim ḥabībe rū-be-rū
Anıñ için işbu şüret feyz-i aḳdemdir baña
- 4 Zerreyim zātım şifātım yok fenāya²⁸⁵ bāḳiyim
Söyleyen kimdir derūnum içre maḥremdir baña
- 5 Kendi aşıñ fehm iden añlar bu remz-i mümkināt

²⁷⁸ Ḳāl ḳāl-ı: Kāl ü kāl-ı **DD** s.80

²⁷⁹ girmez: gelmez **DD** s.80

²⁸⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

²⁸¹ ism-i zikrim: zikrim ism-i **DD** s.80

²⁸² dergāhına irdim: dertlerini gördüm **DD** s.80

²⁸³ vech-i nūr: fānidür **AD** s.246

²⁸⁴ Bu kelime cönkte hilḳat olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hilḳat şeklindedir.

²⁸⁵ fenāya: fenāda **AD** s.247

Yohsa ‘Azbi bu fenā mülkünde hem-demdir ²⁸⁶baña

35

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Bende-i āl-i Resūl’ün Mescid-i Aḳṣā’sıyım
Kāfire oldum kilisā herkesiñ Aḳṣā’sıyım
- 2 Bendeyim şāh-ı zamānım mülhidim ²⁸⁷naşrāniyim
Ehl-i iḳrārıñ özünde cümleñiñ a‘lāsiyım
- 3 Cīn miyim şeytān mıyım bilmem melek mi yā neyim
Müñkiriñ inkārı oldum lāsiyım illāsiyim ²⁸⁸
- 4 Cümleñiñ merdūduyım bilmem kimin maḳbūliyım
Hem ²⁸⁹Yezid’iñ hem mezidin kem-ter-i ednāsiyım
- 5 Kimse bilmez ‘Azbi’yim men ḥaḳ mıyım bāṭıl mıyım
Herkesiñ bir ismile vird-i zebān-ı ²⁹⁰ḥāşiyım

[15b]

36 ²⁹¹

GAZEL

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

I

Yerde gökde istegim ḥürşid-i ²⁹²māhımdır benim
İkisiniñ nuṭḳ-ı pāki Ḥaḳḳ’a rāhımdır benim

²⁸⁶ hem-demdir: hem-dār AD s.247

²⁸⁷ mülhidim: mülhid-i AD s.332

²⁸⁸ illāsiyim: ā‘lāsiyam AD s.332

²⁸⁹ Hem: Her AD s.332

²⁹⁰ zebān-ı: zebān AD s.202

²⁹¹ Şiirin başlığında gazel yazılmaktadır ancak şiirin kendisi müseddes nazım şekliyle yazılmıştır.

²⁹² ḥürşid-i: ḥürşid AD s.202

İkisi birlik yüzünden dil-penâhımdır benim
Zâhir u bâtın hâkikat kıble-gâhımdır benim

Muştafa'nın hâk-i²⁹³ pâyı secde-gâhımdır benim
Şâh 'Alıyyü'l-Murtaza Hâk pâdişâhımdır benim

II

Añlarıñ bir geç nigâhı cümle rahmetdir baña
Şah-ı hâk-i²⁹⁴ zillete düşsem 'inâyetdir²⁹⁵ baña
Bir nigâh itse tecâhül hoş sa'âdetdir baña
Kapısında yollarıñ²⁹⁶ kullukda devletdir baña

Rabıta

III

Hadice²⁹⁷ ümmü'l-nisâdır eş-şalâdır²⁹⁸ ve's-selâm
Fâtıma hayrü'l²⁹⁹-nisâdır hem odur zevc-i imâm
Cân-ı dilden âline aşhâbına³⁰⁰ yüz biñ selâm
Birine Selmân-ı pâkim birine Kanber gulâm

Rabıta

IV

Şâh Hasan hulq-ı³⁰¹ rızâdır tâc-ı erbâb-ı yakîn
Şâh Hüseyin Kerbelâ'dır reh-nümâ-yı sâlikin
Dest-giri her hatâdır³⁰² şâh Zeyne'l-'Âbidîn
Hem Muhammed Bâkırî'dir mehdi-i³⁰³ huld-i berîn

²⁹³ Bu kelime cönkte hâk olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hâk şeklindedir.

²⁹⁴ Bu kelime cönkte hâk olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hâk şeklindedir.

²⁹⁵ 'inâyetdir: sa'âdetdür AD s.202

²⁹⁶ yollarıñ: bunlarıñ AD s.202

²⁹⁷ Bu kelime cönkte Hadice olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Hadice şeklindedir.

²⁹⁸ eş-şalâdır: eş-şalât ü AD s.202

²⁹⁹ Bu kelime cönkte hayr olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hayr şeklindedir.

³⁰⁰ aşhâbına: evladına AD s.203

³⁰¹ hulq-ı: hulk-ül AD s.203

Bu kelime cönkte hulq olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hulq şeklindedir.

³⁰² Bu kelime cönkte hatâ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hatâ şeklindedir.

³⁰³ mehdi-i: mebd-i AD s.203

Rabıṭa

V

Ca' fer-i şādık ma' ārif sırr-ı ekber kânîdir
Hem ' Alî Mūsā Rızā Hâk cānımıñ cānânıdır
Şāh Takî u bā-Nakî ' āşıkların³⁰⁴ sulṭânıdır
Mehdi-i Āl-i Muḥammed ' **Azbî**' niñ Hâk cānıdır

[16a]

37³⁰⁵

ĞAZEL

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

I

Cān-ı³⁰⁶ dilden men muḥıbb-i ḥānedān-ı³⁰⁷ ' Āli'yim
Hem erenler çākeriniñ ḥāk-i³⁰⁸ pā³⁰⁹ pāmāliyım
Şāriḥ-i sulṭān-ı ' ālem Muşṭafā vīsāliyım
Cümleden geçdim velî ancāk ' Alî meyāliyım

' Āşıkıım ser-pā³¹⁰ büreḥne şāh Hüseyñ ' abdāliyım

II

Qayd-ı³¹¹ ' uḳbā vü fenādan olmuşım ğamdan berî
Baña teslim-i³¹² rızādır taḥt-gāh-ı ḥāverî
Diñlemem³¹³ ṭa' n-ı ' adūyı Ḥaydarî'yım Ḥaydarî³¹⁴

³⁰⁴ Bu kelime cönkte ' āşıkların olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ' āşıqların şeklindedir.

³⁰⁵ Şiirin başlığında gazel yazılmaktadır ancak şiirin kendisi muhammes nazım şekliyle yazılmıştır.

³⁰⁶ Cān-ı: Cān u AD s.226

³⁰⁷ ḥānedān-ı: ḥāndān AD s.226

Bu kelime cönkte ḥānedān olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥānedān şeklindedir.

³⁰⁸ Bu kelime cönkte ḥāk olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥāk şeklindedir.

³⁰⁹ pā: pāy AD s.226

³¹⁰ ser-pā: ser AD s.226

³¹¹ Qayd-ı: Qayd u AD s.226

³¹² teslim-i: teslim u AD s.226

³¹³ Diñlemem: Diñlemen AD s.226

³¹⁴ ḥaydarî: Ca' ferî AD s.226

Olmuşum düde imāmiñ bende-i fermān-berī

Rabıṭā

III

Baṇa zemiñden gelür zemzem degil gönüm melül

Zāhid-i ³¹⁵ḥod-bīn gör kim hoş edāsı pek ³¹⁶fuzül

‘**Azbī** pīrinden ḥavālet istedi aldı uşül

Sen baṇa dersin Kızılbaş men dirim şıdķ-ı ³¹⁷Resül

Rabıṭā

IV

Kim ider terk-i ta‘ alluķ anı ‘İsā öz ider

Cān-ı İsmā‘ il fedā itdikle ḳurbān ḳoç ³¹⁸yiter

Zecr-i ḳahrından ḥabībiñ āteş içre gül biter

Şerḥa şerḥa eylesem cism-i libās-ı cān giyer ³¹⁹

Rabıṭā

V

Ṭālibe Ḥaḳḳ’dan ³²⁰keremdir nuṭķ-ı pīri beklemek

Sālike ³²¹cāndır emānet cān ³²²baş terk eylemek

Söz degil vaşlım ‘alāmet ³²³şāhidim ins ü melek

Neylerim tāc-ı ³²⁴ḳabāyı baṇa sulṭānım gerek

Rabıṭā

VI

Hādi-i zāt-ı ³²⁵Ḥüdā’yım mazḥar-ı enver ³²⁶Celī

³¹⁵ Zāhid-i: zāhid u AD s.226

³¹⁶ hoş edāsı pek: her edāsı biñ AD s.226

³¹⁷ dirim şıdķ-ı: didüm şadaķ AD s.226

³¹⁸ ḳoç: ḳaç AD s.227

³¹⁹ eylesem cism-i libās-ı cān giyer: eylese cismüm libāsuñ cān keser AD s.227

³²⁰ Ṭālibe Ḥaḳḳ’dan: ‘Āşıķa feyz-i AD s.227

³²¹ Sālike: Ṭālibe AD s.227

³²² cān: cān u AD s.227

³²³ ‘alāmet: emānet AD s.227

³²⁴ tāc-ı: tāc u AD s.227

³²⁵ zāt-ı: rāh-ı AD s.227

Bā-pīrim šāh³²⁷ erenler Hacı Bektāş Velī
Gitdiğim rāh-ı velīdir tıtdığım dāmen velī
Çağırırım ‘Azbi’yim Allāh Muḥammed yā ‘Alī

[16b]

38

DESTÜR

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Bu fenāda saltanatdır sevdiğim zillet baña
Rū-be-rū dildārı³²⁸ görmek bes yeter devlet³²⁹ baña
- 2 Āh-ı efgān eylemekdir ağlamak kan³³⁰ kārımız
‘Āşıkım hicr-i³³¹ elemdir dem-be-dem rāḥat baña
- 3 Olmuşum fermān-berī yüz biñ³³² cefāsından ne ğam
Eyleye bir gün teraḥḥum sevdiğim şāyet baña
- 4 Cān ilinden irmişim cānān ile bir ḥāle kim
İş bu keşret şūretinde olalı vaḥdet baña
- 5 Çün Muḥammed’dir re’isim erce’idir ḥüccetim
‘Āķibet olur müyesser ‘Azbiyā vuşlat baña

39

GAZEL

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

³²⁶ enver: nūr-ı AD s.227

³²⁷ šāh: šāhı AD s.227

³²⁸ dildārı: dildār AD s.242

³²⁹ bes yeter devlet: gibi devletdür AD s.242

³³⁰ Āh-ı efgān eylemekdir ağlamak kan: Āh u efgān eyleyüp kan ağlamakdur AD s.242

³³¹ hicr-i: hicr ü AD s.242

³³² yüz biñ: cevır ü AD s.242

- 1 İrdi ol māh-ı muḥarrem tende cān ağlar bugün
Āh idüp taht-ı³³³ gönülden ‘ aşıkān ağlar bugün
- 2 Sen niçin ġāfil durursın ey muḥibb-i ḥānedān
Fırkatinden hū çeker cümle cihān ağlar bugün
- 3 Kim ‘ Alī evlādıdır kılsun Yezīd’e la‘ neti
Şāh Hüseyn’im Kerbelā’da çünki kan ağlar bugün
- 4 Haḫḫ’ı inkār eyleyen münkir münāfık ağlamaz
Dīdesinden kan döker ehl-i imān ağlar bugün
- 5 Tıtdı ol şāhı Yezīd’ler itdiler susuz şehīd
Ol sebebdan zār ider ḫarf-i Qur’ān ağlar bugün
- 6 Zārını duydu zemīn başdan başa çāk oldu hep
Ḳatre ḳatre nemm döker āsumān ağlar bugün

[17a]

- 7 Bunca pīr bunca velī hiç ḳalmadı ağlamadık
Cedd-i pāki bā-ṣafā peygamberān ağlar bugün
- 8 ‘ Aḳıl irmez ey **Cevābī** Lā-fetā’nıñ sırrına
Men nice ağlamayam bī-mekān ağlar bugün³³⁴

40

FUZŪLİ

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Küfr-i zülfüñ şalalı raḫneler imānımıza

³³³ Bu kelime cönkte taht olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı taht şeklindedir.

³³⁴ Mısradan vezin kusuru vardır.

Kâfir ağlar bizim ahvâl-i perîşânımıza

2 Seni görmek müte‘azzîr görünür böyle ki eşk

Saňa baqdıkda tolar dîde-i giryânımıza

3 Cevri çok eyleme kim olmaya nâgeh tükene

Az idüp cevri-i³³⁵ cefâlar kılasıñ³³⁶ cânımıza

4 Eksik olmaz ğamımız bunca ki bizden ğam alup

Her gelen ğamlu gider şâd gelür³³⁷ yanımıza³³⁸

5 Ğam-ı eyyâm **Fuzûlî** bize bîdâd itdi

Gelmişiz ‘acz ile dâd itmege sulţânımıza

[17b]

41

FUZÛLÎ

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

1 Yâr rahm itdi meger nâle-i³³⁹ efgânımıza

Ki qadem başdı bugün külbe-i ahzânımıza

2 Eşk bārânı meger kıldı eşer kim nâgeh

Bitdi³⁴⁰ bir şâh-ı gül-i tâze gülistânımıza

3 Bizde âh-ı ateşin³⁴¹ yandığı andan bilinir

Ki çerâğ eyledi rüşen şeb-i hicrânımıza

³³⁵ cevri-i: cevri ü **LM** s.227

³³⁶ kılasıñ: kluban **LM** s.227

³³⁷ gelür: gelüp **LM** s.227

³³⁸ Dördüncü beyitten sonra İC’te yer almayan bir beyit bulunmaktadır. **LM** s.227

³³⁹ nâle-i: nâle vü **LM** s.223

³⁴⁰ Bitdi: Dökdü **LM** s.223

³⁴¹ Bizde âh-ı ateşin: Bize âh ateşinin **LM** s.223

- 4 Bu vişāle yuḥu aḥvāli dimek mümkün idi
Eğer olsaydı yuḥu dīde-i giryānımıza
- 5 Bir ḥayāl ola meğer gördüğümüz yoḥsa³⁴² nigār
Muṭlaқа ḥātıra gelmez ki gele yānımıza
- 6 Yāre³⁴³ miḥmānımız oldu gelin ey cān u göñül
Kılalım şarf nemiz var ise miḥmānımıza
- 7 Dil-berin cānı³⁴⁴ imiş **Fuzūlī**³⁴⁵ gel kim³⁴⁶
Cān virüp dil-bere minnet kıoyalım cānımıza

42³⁴⁷

DESTĀN

I

İkrār virdim dönmem elest bezminden³⁴⁸
Virdigim ikrārı imāndan aldım
Başқа seyrān gördüm çeşm-i zārımdan³⁴⁹
Ben bu muḥabbeti bir cāndan³⁵⁰ aldım

[18a]

II

Āb ile türābdan³⁵¹ ḥalk olup geldim
Kendimi ben ana raḥminde buldım
Müddet tamām oldu dünyāya geldim

³⁴² gördüğümüz yoḥsa: gördüğümüzü yoksa **LM** s.223

³⁴³ Yāre: Yār **LM** s.223

³⁴⁴ cānı: cāna **LM** s.223

³⁴⁵ Fuzūlī: kasdı Fuzūlī **LM** s.223

³⁴⁶ Mısrada vezin kusuru vardır.

³⁴⁷ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

³⁴⁸ bezminden: bezminde **AB** s.284

³⁴⁹ zārımdan: zarımda **AB** s.284

³⁵⁰ Ben bu muḥabbeti bir cāndan: Bu muḥabbeti ol seyrandan **AB** s.284

³⁵¹ Āb ile türābdan: Bir kâtre meniden **AB** s.285

Bu ‘ârî gayreti cihândan aldım

III

Bildigim unuttum eylerim feryād
Derd-i dilim³⁵² dönmez isterim imdād
Bana tekrār³⁵³ ta‘lîm itdi bir üstād
Dersimi mekteb-i ‘irfândan aldım

IV

Dünyādan el çeküp erkândır işim³⁵⁴
Çeşm-i pūr hūnumdan akıtdım yaşıım
Dost yoluna fedā³⁵⁵ eyledim başım
Bu³⁵⁶ yeşil yaprağı Selmân’dan aldım

V

Muhabbet görünmez bilmem nerededir
Gerçeklere ‘ayân bizde perdedir
Bu esrār-ı haqîkat³⁵⁷ gizli yerededir³⁵⁸
Haqîkat şâhını³⁵⁹ Merdân’dan aldım

VI

‘Âlem başdan başa bir seyrân-gâhdır
Gir gönül şehrine gör ne dergâhdır
Bu bir gizli sırdır kudretu’llâhdır
Yaratmamış defteri dīvândan³⁶⁰ aldım³⁶¹

³⁵² Derd-i dilim: Dert budur dil **AB** s.285

³⁵³ Bana tekrār: Tekrar ile **AB** s.285

³⁵⁴ Dünyādan el çeküp erkândır işim: Gör ki bu âlemde aşka telaşım **AB** s.285

³⁵⁵ Dost yoluna fedā: Pirlere hediye **AB** s.285

³⁵⁶ Bu: Ol **AB** s.285

³⁵⁷ Bu esrār-ı haqîkat: Esrar-ı muhabbet **AB** s.285

³⁵⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁵⁹ Haqîkat şâhını: Hakikati Şah-ı **AB** s.285

³⁶⁰ Yaratmamış defteri dīvândan: Yazılı defteri rahmandan **AB** s.285

³⁶¹ Mısrada hece kusuru vardır.

VII

Çalış bu girdābîñ sen cefa köşküne³⁶²
Dermān gizlidir evvel dert üstüne³⁶³
Merhemiñ şariver ‘ aşık dostuna³⁶⁴
Bu ‘ ilm-i hikmeti Loqmān’dan aldım

[18b]

VIII

Gerçi haṭā ile ‘ işyānım çokdur
Qalbimde benlik ısrārı³⁶⁵ yokdur³⁶⁶
Zebūr Tevrāt İncil³⁶⁷ dört kitāb Haqq’dır
Ledünni āyet-i Qur’ān’dan aldım

IX

Şerī^c at sancağı geldi dikildi
Ma‘ rifet yoluna³⁶⁸ terler döküldi
Hayır himmet oldu gül-bang çekildi
İcāzet virdiler meydāndan³⁶⁹ aldım

X

Haqīkat sözüme hile katmadım³⁷⁰
Bu sırrı kimseye³⁷¹ beyān itmedim
Bilmeyen üstāda hizmet itmedim³⁷²
Bu³⁷³ naṣīḥati bir cāndan aldım³⁷⁴

³⁶² sen cefa köşküne: çık karasına **AB** s.286

³⁶³ gizlidir evvel dert üstüne: da gizlidir dert arasına **AB** s.286

³⁶⁴ ‘ aşık dostuna: aşk yarasına **AB** s.286

³⁶⁵ benlik ısrārı: benliğin eseri **AB** s.286

³⁶⁶ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁶⁷ Zebūr Tevrāt İncil: İncil Zebur Tevrat **AB** s.286

³⁶⁸ yoluna: yolunda **AB** s.286

³⁶⁹ İcāzet virdiler meydāndan: Tarikata rahını erkāndan **AB** s.286

³⁷⁰ sözüme hile katmadım: sözüne hiyle katmazam **AB** s.285

³⁷¹ Bu sırrı kimseye: Herkese bu sırrı **AB** s.285

³⁷² Bilmeyen üstāda hizmet itmedim: Bilinmeyen yerde anı satmazam **AB** s.285

³⁷³ Bu: Ben bu **AB** s.285

³⁷⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

XI

Mūsā'ya tecelli göründi ẓūr'da
Maṭ³⁷⁵ olup 'aqlını şaşırdı anda³⁷⁶
Ene'l-Ḥaḫ sırrına irdi Maṣṣūr da
Ḥaḫīḳat kemendiñ gīryāndan³⁷⁷ aldım

XII

Gel düşme 'aqlile çıkmaz³⁷⁸ bu 'ilim
Dergāh-ı Ḥudā'ya³⁷⁹ uğradı yolum
Ḳudret hazīnesiniñ miftāhı dilim³⁸⁰
Bilmeyenler zan ider³⁸¹ dükkāndan aldım³⁸²

XIII

Mü'miniñ elinde budur berātı
Mü'min olan elbet bulur³⁸³ necātı
Mi' rācdan indirdi yolu erkānı³⁸⁴
Ḥaḫ budur Ḥazreti Sulṭān'dan aldım

XIV

Āhū der utandım kendi sözümden
Mest olup tūrāba yatdım özümden

[19a]

Ḳanlı yaş dökerim iki³⁸⁵ gözümden
Ben cārı³⁸⁶ çeşm-i giryāndan aldım³⁸⁷

³⁷⁵ Maṭ: Mest **AB** s.286

³⁷⁶ şaşırdı anda: yitirdi nurda **AB** s.286

³⁷⁷ gīryāndan: gerdandan **AB** s.286

³⁷⁸ düşme 'aqlile çıkmaz: düşünme akla sığmaz **AB** s.286

³⁷⁹ Bu kelime cönkte Ḥudā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ḥudā şeklindedir.

³⁸⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁸¹ zan ider: sanır **AB** s.286

³⁸² Mısrada hece kusuru vardır.

³⁸³ elbet bulur: bulur bunda **AB** s.286

³⁸⁴ yolu erkānı: savm ü selatı **AB** s.286

³⁸⁵ yaş dökerim iki: yaşlar döker oldum **AB** s.286

³⁸⁶ Ben cārı: Macerayı **AB** s.286

³⁸⁷ Mısrada hece kusuru vardır.

DESTÂN

I

Şol vaqıt ki âl-i ‘Osmân üstüne
 Nice biñ kâfir düşmân yürüdi³⁸⁹
 Bilendi merâm-ı düşmân üstüne
 Çekildi sancağ âl-i ‘Osmân yürüdi

II

Nāgehān dururken kopdı kıyāmet
 Quruldı bir ‘azīm ceng-i nedāmet
 ‘Āleme şāy oldı işbu ‘alāmet
 Qalmadı ‘ālemde insān yürüdi

III

Şāf-be-şāf durdılar ibtidāsından
 Nişān verdi Hüseyn Kerbelā’sından
 Tuṭuldı ‘ālem hū sedāsından³⁹⁰
 Hep leşker-i ehl-i imān yürüdi

IV

Qıldılar ezelden ne ise kânūn
 Nice şehīdānı itdiler medfūn
 ‘Asākīr-i İslām oldılar zebūn
 İçleriden şayd-ı figān yürüdi

V

Didiler giderse böyle yamāndır

³⁸⁸ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

³⁸⁹ Mısra da hece kusuru vardır.

³⁹⁰ Mısra da hece kusuru vardır.

Böyle iş olmadı hayli zamandır
Bakdılar gördiler hâl perîşandır
Eṭrâf-ı eknâf-ı fermân yüridi

[19b]

VI

Gül-bang-i Aḥmedî çektiler hemân
Bir hû şadâsıdır gitti bir zamân
Ḥâzırân gâibân oldılar ‘ayân
Erdi evvel faḥr-i cihân yüridi

VII

Gördiler ‘âlemler çekilir gelir
Her taraftan şaf şaf dökülür gelir
Nihâyeti yokdur sökülür gelir
Güyâ tenlerine dermân yüridi

VIII

Ne hikmet oldığın kamu bildiler
Yeni başdan cenge ḥâzır oldılar
Şaḥâbe peygamber cümle geldiler
Ebûbekir ‘Ömer ‘Oṣmân yüridi

IX

Şaldılar ‘âleme o dem gulgüle
Kıyas ile şanki kopdı zelzele
Zülfikâr elinde süvâr Düldül’e
Bâ-ḥuşûş ki şîr-i Yezdân yüridi

X

Kâfirîñ ser-şikest döndürüp sille

Ḥarmān itdiler ʿaskerin virdiler yele³⁹¹
Yüz yigirmi dört biñ peygamber ile
Dillerinde vird-i Sübhān yürüdi

XI

Şanur şanki ibtidādan kamuşu haberli³⁹²
Ḥāzır olmuş nice beli kemerli
Hem önünce seksen biñ eli tırli
Ḥacı Bektāş Velī sulṭān yürüdi

XII

Bir taraftan gelir ol Monla hünkār
Hem yanında Şems-i Tebrizī nam-dār

[20a]

Ḳaraca Aḥmed olmuş arslan süvār
Elinde kamçısı yılan yürüdi

XIII

Bir taraftan bir toz oldu hüveydā
Erenler gelişin bildiler ḥālā
Pür nār olmuş gelir şol ʿabdāl Mūsā
Bir taraftan Balım sulṭān yürüdi

XIV

Bir taraftan zuhūr itdi çok İslām
Onlar da kim imiş aldılar peyām
Der-ʿaḳab yetişdi on iki imām
Şāh-ı Ḥüseyn merd-i cihān yürüdi

³⁹¹ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁹² Mısrada hece kusuru vardır.

XV

Bir arafdan zıh r itdi   ilimler
On iki t r kat erleri begler
Ő u  le virerek gelir teberler³⁹³
Bir arafdan A med B c n y ridi

XVI

Bir arafdan gelir ok p r-i d n 
Mevc urur ő hr  miő l-i dery ³⁹⁴
Dillerinde vird-i * nn  f ta n *³⁹⁵
Bu  adar h f z-ı K r  n y ridi

XVII

Bir arafdan zıh r itdi bir  ur ő 
K mus  ol demde old lar   m ő 
Gelir akz deli b t n  ar k-p ő 
 br him Edhem sult n y ridi

XVIII

Bir arafdan oldu bir   asker z hir
Fend ker metlerinde hep oldu m hir³⁹⁶
Evliy  enbiy  c mlesi   z r
Bunca vel  bunca p r n y ridi

[20b]

XIX

Bir arafdan bunca ő r nlar ile
Gelir toz dumanlar ile³⁹⁷
Hem on sekiz k ra  tlar ile³⁹⁸

³⁹³ M srada hece kusuru vardır.

³⁹⁴ M srada hece kusuru vardır.

³⁹⁵ “Ő phesiz biz sana apa ık bir fetih verdik.” Fetih/1 **KM** s.566

³⁹⁶ M srada hece kusuru vardır.

³⁹⁷ M srada hece kusuru vardır.

O Ȧamza-i řāhib-kırān yüridi

XX

Bir Ȧarafdan gelir bir ħayli serkeş
Hem mevcūd bařında yüz biñ kemānkeř
Sa' id Vaķķāř hemān olmuş pür-āteř
Ol Ħālid İbni Sa' dān yüridi³⁹⁹

XXI

Bir Ȧarafdan gelir nefer-i ma' būd
Yüzlerinde siper ellerinde 'āmūd⁴⁰⁰
Nice beg yanında ħahramān mevcūd
Ellerinde oķla kemān yüridi

XXII

Bir Ȧarafdan ābā Müslim teber-dār
Bunca řāhib ħurūc olmuř yādigār
Gelir sür' atile yanar āteř-vār
Yanınca şad hezār merdān yüridi

XXIII

Bir Ȧarafdan zāhir oldı bir çerī
Anide yetişti ol esmā-perī
Yanınca hep kūh-ı Ķāf' iñ devleri
Bunca dü āteř-i zebān yüridi

XXIV

Böyle cenk olmadı 'ālemde ħāřā
Gökde melā'ikler kıldı temāřā
Ȧoldı leş ile hep başdan bařa⁴⁰¹

³⁹⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁹⁹ Mısrada hece kusuru vardır.

⁴⁰⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

Sel gibi çağladı al an yüridi

XXV

Meger ki bir gice bitirdim ālī
Māh-nev bezetmidı tamām kemālī
Ol gice ma‘ nāda gördüm bu ālī

[21a]

āsılı almadı bir cān yüridi

XXVI

Bi-amdüli‘llāh tamām oldu dāstān
Fehm iden ‘ārife āferīn her ān
İrādī bī-āre bir aylī zamān
Bu hālīne vālīh ü ayrān yüridi⁴⁰²

44⁴⁰³

OMA

I

Tā bezm-i elestden ‘āı olanlar
İbtidā yol ile erkānı gözler
Ezelden mü‘min-i Müslīm olanlar
Rızādan döner mi urbānı gözler

II

a için güzel baş ile baş iden
Erenlere kendin arındā iden
arīatda ozan hem Bektā iden
Yedu‘llah’a irer bürhānı gözler

⁴⁰¹ Mısrada hece kusuru vardır.

⁴⁰² Mısrada hece kusuru vardır.

⁴⁰³ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

III

Meyl iden cihānda beyhūde yāre
Bülbül gibi düşer āh ile zāre
Vechiyā ezelden meylim hünkāra
Ḥaḳīḳat ol šāh-ı merdānı gözler

[21b]

45⁴⁰⁴

ḲOŞMA

I

Ġayrıya⁴⁰⁵ naẓar kılna gel insān baḳ
Aḥsen-i şūretde ḥalk itdi Yezdān
Gör neler yaratmış⁴⁰⁶ Feyyāz-ı Muṭlaḳ
Sūre-i *Ve ’t-tīn*⁴⁰⁷ ḥaḳḳında⁴⁰⁸ bürhān

II

Nūf itdi⁴⁰⁹ Cebrā ’īl virdi⁴¹⁰ Meryem’e
Çün Mesīh pederim⁴¹¹ geldi ‘āleme
*Ve leḳad kerremnā benī Ādeme*⁴¹²
Ḳur ’ān’da buyurdi⁴¹³ Ḥallāḳ-ı⁴¹⁴ cihān⁴¹⁵

III

Vech-i Ḥaḳḳ’ı gören⁴¹⁶ ğayrını n’ider

⁴⁰⁴ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁴⁰⁵ Ġayrıya: Gayra **DD** s.145

⁴⁰⁶ Görenler yaratmış: Buyurmuş hakkında **DD** s.145

⁴⁰⁷ “Tīn’e ve zeytūn’a andolsun.” Tīn/1 **KM** s.691

⁴⁰⁸ ḥaḳḳında: deġil mi **DD** s.145

⁴⁰⁹ Nūf itdi: Yenfehu **DD** s.145

⁴¹⁰ virdi: batn-ı **DD** s.145

⁴¹¹ Pederim: bī-peder **DD** s.145

⁴¹² “Andolsun, biz insanoġlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.” İsrâ/70 **KM** s.309

⁴¹³ Ḳur ’ān’da buyurdi: Buyurmuş Ḳur ’ān’da **DD** s.145

⁴¹⁴ Bu kelime cönkte Ḥallāḳ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ḥallāḳ şeklindedir.

⁴¹⁵ Bu dörtlükten sonra **İC**’te bulunmayan bir dörtlük bulunmaktadır. **DD** s.145

Şalāhatla⁴¹⁷ olur ḥaḳ rāha gider
Bu miskin **Dertli'den** kim me'mūl ider
Ṭarīḳat bābında⁴¹⁸ ḥaylice 'irfān

46⁴¹⁹

KOŞMA

I

Cemāliñ şu'lesi bedr-i ḳamerdir
Rūyunda *sūre-i Ṭin*⁴²⁰ degil mi⁴²¹
'Āşığın çeşminde hem nūr-ı ferdir
Şümme vechullāh-i Mevlā degil mi

II

Ḳābe-i Ḳavseyn'de *ev ednā*⁴²²
Cemāliñ 'āşığa cennetü'l me'vā
Mekān-ı lā-mekān zāt-ı kibriyā
Evsāf-ı ḥüsnünde inşār degil mi

III

'Āşık nice dilden ḳılmasın zārı
Ḥarāb⁴²³ itdi dil-i yār intizārı
Ol ḥāl-i rūyunda ḳudret-i Bārī
Nokṭa-i emelde ma'nā degil mi

[22a]

47

⁴¹⁶ Vech-i Ḥaḳḳ'ı gören: Bu esrārı bilen **DD** s.145

⁴¹⁷ Şalāhatla: Salahatte **DD** s.145

⁴¹⁸ Ṭarīḳat bābında: Hakikat bahsinde **DD** s.145

⁴¹⁹ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁴²⁰ "Ṭin Sûresi. Mekke döneminde inmiştir. 8 âyettir. Ṭin, incir demektir." Ṭin **KM** s.691

Bu tamlama cönkte şüre-i Ṭin olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı sūre-i Ṭin şeklindedir.

⁴²¹ Mısrada hece kusuru vardır.

⁴²² "(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu." Necm/9 **KM** s.586

⁴²³ Bu kelime cönkte ḥarāb olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥarāb şeklindedir.

DESTÜR

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün

I

İlāhī çeşmime zindān olupdur gülşen-i bāğlar
Gül-i ḥandān⁴²⁴ mı bend eylemiş eyvāh kara şanāğlar
Anuñçün gün bugün şehir-i dilim derd-i elem bāğlar
Baña mekân olur şimden-gerü Mecnûn gibi dāğlar

Gül-i ruhsār için çeşm-i girībānım hemān ağlar
Yedi deryā yedi 'ummān gibi durmaz revān çağlar

II

Göñül eglenmesin şimden-gerü nār-ı muḥabbetde
Yıkıldı ḥāne-i⁴²⁵ kalbim fenā cevri-i meşakḳatde
Bu ḥasret nārına yandı dilim seyyāh-ı ğurbetde
Ḥilāfım yok lisānımda benim elbetde elbetde

Rabīṭā

III

Ne ğamdır bendene verdin İlāhī fehmi iderler yā
Derūnumda yanar sūz-ı meded meş' al gibi ḥālā
Gören pervāneler cevelān per yakmağa illā
Meded yok kimseden bir kimseye yā Ḥazreti Mevlā

Rabīṭā

IV

Benim bu derd-i ahvālim yamān yā Rabbi yā Rabbi
Dü çeşmim kan döker ağlar nihān yā Rabbi yā Rabbi
Görünmez gözüme devri-i zamān yā Rabbi yā Rabbi

⁴²⁴ Bu kelime cönkte ḥandān olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥandān şeklindedir.

⁴²⁵ Bu kelime cönkte ḥāne olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥāne şeklindedir.

Liyākāt qalmadı tende emān yā Rabbi yā Rabbi

Rabıṭā

V

Firūzī derdmendın hālını ızhār iden Allāh

Baṇa bu ‘aşkı sevdāyı dem-ā-dem yār iden Allāh

Meni ğamdan azād eyle bu āh-ı zār iden Allāh

Ḳamu insi Ḳamu cinni meniden var iden Allāh

Rabıṭā

[22b]

48

NUTḲ-I VİRĀNĪ

Fā‘ilatün/ Fā‘ilatün/ Fā‘ilatün/ Fā‘ilün

I

Biz Urum abdālınız serdārımız Ḳızıl Velī

Çeşmimizde şu‘le-i envārımız Ḳızıl Velī

Bülbül-i şeydā biziz gül-zārımız Ḳızıl Velī

Dinimiz imānımız ikrārımız Ḳızıl Velī

Nūr-ı Aḥmed Ḥaydar-ı Kerrārımız Ḳızıl Velī

Ḳande baḳsaḳ dem-be-dem dīdārımız Seyyid ‘Alī⁴²⁶

II

Çekdi tıği⁴²⁷ şecerī şāḳḳ itdi seng-i mermeri

Söyleden oldur Fırāt üstüne⁴²⁸ İbni Mürmer’i

Var tavāf eyle Sināb’da ol dikipdir mermeri⁴²⁹

Bu söze ikrār idenler oldılar ğamdan berī

⁴²⁶ Seyyid ‘Alī: Kızıl Velī **VD** s.18

⁴²⁷ Bu kelime cönkte tığ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tığ şeklindedir.

⁴²⁸ üstüne: üstüde **VD** s.18

⁴²⁹ mermeri: minberi **VD** s.18

Rabıṭā

III

Ol velāyet ma‘ deni serdār-ı şāh-ı ğaziyān
Raḥmet-i deryāsına ğarķ oldu cümle mü‘ minān
Na‘ ra ursa ṭābe düşerdi zemīn-i⁴³⁰ āsumān
Ṭiġ-i⁴³¹ zārbindan yere geçdi la‘ īni⁴³² bed-gümān

Rabıṭā

IV

Tañrı daġı mekān⁴³³ oldu bil aña ey merd-i şāh
Zübde-i Āl-i ‘ Abā’nıñ her biri bir pādişāh
Bir muḥabbet⁴³⁴ eylesen biñ biñ ider⁴³⁵ bī-iştibāh
Bu⁴³⁶ faķire onların oldu cemāli secde-gāh

Rabıṭā

V

Zāhidā şek şübhe yokdur evliyānıñ rāhına
Cennet-i a‘ lāya irer yüz süren dergāhına
Bu kelāmı vird idüp şām⁴³⁷ seherde rāhına⁴³⁸
Gel beri irmek dilersen ol erenler şāhına

Rabıṭā

[23a]

VI

Şāh Ḥasan şāh Ḥüseyn⁴³⁹ hem İmām-ı ‘ Ābidīn

⁴³⁰ zemīn-i: zemīn ü **VD** s.18

⁴³¹ Bu kelime cönkte ṭiġ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ṭiġ şeklindedir.

⁴³² Ṭiġ-i zārbindan yere geçdi la‘ īni: Ṭiġ darbından yer geçti lāin **VD** s.18

⁴³³ mekān: mesken **VD** s.18

⁴³⁴ muḥabbet: muhabber **VD** s.18

⁴³⁵ ider: ede **VD** s.18

⁴³⁶ Bu: ben **VD** s.18

⁴³⁷ idüp şām: eden şām ü **VD** s.19

⁴³⁸ rāhına: āhına **VD** s.19

⁴³⁹ şāh Ḥüseyn: şāh-ı şehid **VD** s.19

Bâkır ü Ca' fer İmâm⁴⁴⁰ Kâzım Rızâ'dır şâh-ı dîn
Şâh Takî bâ-Nakî hem ' Askerî'dir şâh-ı dîn⁴⁴¹
Mehdi-i şâhib- zamân ol evvelin⁴⁴² âhîrîn
Rabîfâ

VII

Ey **Virânî** dâmeniñ elden koma şâhın müdâm
Tâ olasin gün-be-gün şâh⁴⁴³ yolunda müstedâm⁴⁴⁴
Hubb-i⁴⁴⁵ evlâdın haqqıçün eylegil anı⁴⁴⁶ tamâm⁴⁴⁷
Kim bu virdi yâd ider şâm-ı⁴⁴⁸ seherde yâ İmâm

49

GAZEL

Fâ'ilatün/ Fâ'ilatün/ Fâ'ilatün/ Fâ'ilün

- 1 Hâtem-i kân-ı nübüvvet Muşafâ'dır sevdiğim
Haydar-ı şâh-ı velâyet Murtażâ'dır sevdiğim
- 2 Hem Hâdîce Fâtıma hayrî'n⁴⁴⁹-nisâ bendesiyim
Âl-i evlâdı ' Alî halkü'r-rızâdır sevdiğim
- 3 Cân [u] başı mâlı mülki ' aşkına virdim ezel
Şâh-ı mazlûm Hüseyn-i Kerbelâ'dır sevdiğim
- 4 Şâh Zeyne'l-Âbidîn'le hem Muhammed Bâkır
Mezheb-i⁴⁵⁰ pâk Ca' fer-i şâdık vefâdır sevdiğim

⁴⁴⁰ İmâm: İmâm-ı **VD** s.19

⁴⁴¹ Şâh Takî bâ-Nakî hem ' Askerîdir şâh-ı dîn: Hem Takî vü bâ-Nakî Askerdurur şâh-ı zemîn **VD** s.19

⁴⁴² evvelin: evvelin ü **VD** s.19

⁴⁴³ şâh: şâhın **VD** s.19

⁴⁴⁴ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁴⁵ Hubb-i: Ceddin **VD** s.19

⁴⁴⁶ haqqıçün eylegil anı: hakkıçün sen ânı eyle **VD** s.19

⁴⁴⁷ Bendin üçüncü ile dördüncü mısraı yer değişmektedir. **VD** s.19

Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁴⁸ virdi yâd ider şâm-ı: medhi yâd ede şâm ü **VD** s.19

⁴⁴⁹ Bu kelime cönkte hayr olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hayr şeklindedir.

- 5 Cān-ı dilden ‘ Askerī’niñ kulum kurbānıym
Şāh-ı Taķī bā-Naķī peder ricādır sevdigim
- 6 **Faķri’yim**⁴⁵¹ rāh-ı haķīkat iķre gezdım tā elest
Hacı Bektāşı Velī haķ evliyādır sevdigim

[23b]

50

ĠAZEL

Fā‘ilatün/ Fā‘ilatün/ Fā‘ilatün/ Fā‘ilün

- 1 Sāķiyā şun cām-ı ‘ aşķdan gör ki maķmūrlardañız
Neş’emiz bezm-i elestden ol ki mesrūrlardañız
- 2 Biz ħarābāt erleriyiz ‘ ālem-i meyĥānede
Zerrece ğam çekmeyiz biz böyle meşhūrlardañız
- 3 İķmişiz biz dost elinden cām-ı vaĥdet tā ezel
Her demi ol sāķi-yi ĥūb⁴⁵² bāde mecbūrlardañız
- 4 Dersimiz ezber okuruz gizli⁴⁵³ dil iķre mūdām
Ķalbimizde sırr-ı Ķur’ān bil ki mestūrlardañız
- 5 Aķmışız dilde bu ğaflet perdesin biz zāhidā
Bulmuşuz Hāķķ-ı haķīkat özge mezkūrlardañız
- 6 Ol Muĥammed Mehdi şāķib-i zamānıñ kulumuz
Gelmişiz şāķib cihān bu mülke me’mūrlardañız

⁴⁵⁰ Bu kelime cönkte mezheb olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı mezheb şeklindedir.

⁴⁵¹ Bu kelime cönkte Faķri olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Faķri şeklindedir.

⁴⁵² Bu kelime cönkte ĥub olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ĥub şeklindedir.

⁴⁵³ Vezin gereĝi gizli olarak okunmuştur.

- 7 Şāhımız Haydar ‘Alī’dir ceddimiz āl-i Resūl
Ol sebebdan **Fahriyā**⁴⁵⁴ biz her taraf ma‘ mūrlardañız⁴⁵⁵

51

ĠAZEL

Fā‘ilatün/ Fā‘ilatün/ Fā‘ilatün/ Fā‘ilün

- 1 Nesl-i pākım Murtaẓā’dır Haydarī’yim Haydarī
Halkı Hasan şāh şehīdān bāverīyim bāverī
- 2 ‘Ābidīn ser-efserim mimberim hem kıble-gāh
Bākırī’dır secde-gāhım Ca‘ ferīyim Ca‘ ferī
- 3 Rāh-ı Hakk’dan rehberimdir Mūsa-i Kāzım benim
- [24a] Ol rızānıñ eşiginde çākerīyim çākerī
- 4 Şāh Takī bā-Nakī’dır münbit-i erkān-ı dīn
Müstemend-i Lā-fetāyım ‘ askerīyim ‘ askerī
- 5 Mehdi-i şāhib zamānıñ bir gedāsı **Rahmī**’dir
Ol cihānda ma‘ sumānıñ kemterīyim kemterī

52

DESTŪR

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

I

⁴⁵⁴ Bu kelime cönkte Fahriyā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Fahriyā şeklindedir.

⁴⁵⁵ Mısra da vezin kusuru vardır.

Dilārā ol gül-i n'şükūfte-i a' dāya rām oldu
‘ Adū kām aldı andan va' de-i vaşlın tamām oldu
Meni oğ gibi yabāna atup ‘ ālemde nām oldu
Anıñçün tā ezelden t̄ālī' im sarı huṭām oldu

Ne қара günlere қaldım baña dünyā Һarām oldu

II

Қızıl қана boyandı ағламақдан Һeşm-i giryānım
Bu ḥālī görmeyeydim āh Һıқaydı sīneden cānım
Uyup a' dā-yı bī-dīne beni deren itdi sulṭānım
Kime şerḥ eyleyem şimden gerü ḥāl-i perīşānım

Rabīṭā

III

Ḥudā⁴⁵⁶ rezzāk-ı ‘ ālemdir seni dil-şād ider Ḥandī⁴⁵⁷
Göñül ber-bād ise bir gün olur abād ider Ḥandī
Düşüp қalmışlara her demde istimdād ider Ḥandī
O gül ruḥsār için murğ-ı dilim feryād ider şimdi

Rabīṭā

[24b]

53

DESTŪR

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün

I

Efendim görmesin ‘ ālem seni fikr-i қаşāvetde
Temāşā eyleyüp bulsun gelüp bezm-i muḥabbetde
Ola ki menşubuñ ‘ anķā hemīşe bu vilāyetde

⁴⁵⁶ Bu kelime cönkte Ḥudā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ḥudā şeklindedir.

⁴⁵⁷ Bu kelime cönkte Ḥandī olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ḥandī şeklindedir.

Müyesser eylesin Mevlâ Süleymân'ı 'adâletde

Resûl-i kibriyânîñ 'aşkına dârâ-yı devletde
Maķâmıñ nûr ile olsun gerek dünyâ ahiretde

II

İki ebrûlarıñ vavdır cemâliñ hem kelâmu'llâh
İder 'âşıķların Haccâc şadr-ı bâb-ı beytu'llâh
Seniñ her bir velâyetde bulunmaz aķranıñ bi'llâh
Kıyâmet haşre dek şâhım haţâdan⁴⁵⁸ şaķlasın Allâh

Rabıţâ

III

Saňa devletli sulţânım erenlerden nazâr olsun
Murâdıñ rûz-şeb Haķķ'a bareka'llâh berâr olsun
'Alîyü'l-Murtażâ Düldül'üne emriñ süvâr olsun
Cihânıñ gülü haķķına nüfûsıñ Zülfikâr olsun

Rabıţâ

IV

Naķirî Şaydiyâ bî-çâre-i ğamdan azâd eyle
Terahhüm eyleyüp bâbıñ gönül şehriñ güşâd eyle
Kemâlat ehlini maşsûn idüp ağlatma şâd eyle
Tenimden çıķmadan cânım gerek kıl bir murâd eyle

Resûl-i kibriyânîñ 'aşkına dârâ-yı devletde
Maķâmıñ nûr ile olsun gerek dünyâ ahiretde

[25a]

⁴⁵⁸ Bu kelime cönkte haţâ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı haţâ şeklindedir.

- 1 Yāri da' vet eyledim⁴⁵⁹ ben hāli kıldım hālvetim
Āteş-i ' aşkımla yandırdım çerāğ-ı zulmetim
- 2 Farzı zā'il eyledim sünnet⁴⁶⁰ nedir bilmem ' aceb⁴⁶¹
Bende suç yok ey hocam⁴⁶² sünnetçi kesmiş sünnetim⁴⁶³
- 3 Ğayrıya aňlat hocam⁴⁶⁴ şavm ü şalātin ecrini
Çok şükür şavmü's-şalāta yokdur benim⁴⁶⁵ niyyetim⁴⁶⁶
- 4 Tālib-i hūrī⁴⁶⁷ ğilmān olmadımın⁴⁶⁸ vechi var
Vāşıl-ı zāt-ı ilāh olmak⁴⁶⁹ hemīşe ğayretim
- 5 Rāz-ı ' aşkın dilde pünhān⁴⁷⁰ itmeyüp fāş eyledim
Anın için⁴⁷¹ halk içinde **Dertli** derler⁴⁷² şöhetim

[25b]

55⁴⁷³

KOŞMA

I

Dilberā ' aşkından bulamam rehā

Zencir-i zülfüne pek bağladılar

⁴⁵⁹ eyledim: eyleyip DD s.142

⁴⁶⁰ sünnet: vācib DD s.142

⁴⁶¹ ' aceb: anı DD s.142

⁴⁶² hocam: hāce DD s.142

⁴⁶³ Bu beyitten Sonra İC'te bulunmayan bir beyit yer almaktadır. DD s.142

⁴⁶⁴ Ğayrıya aňlat hocam: Gayrı şerh et ey hāce DD s.142

⁴⁶⁵ şavmü's-şalāta yokdur benim: yoktur benim şavm u salāta DD s.142

⁴⁶⁶ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁶⁷ hūrī: hūrī vü DD s.142

⁴⁶⁸ olmadımın: olmadığım DD s.142

⁴⁶⁹ Vāşıl-ı zāt-ı Allāh olmak: Zāt-ı Hakk'a vāsıl DD s.142

⁴⁷⁰ Bu kelime cönkte pünhān olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı pinhān şeklindedir.

⁴⁷¹ Anın için: Ol sebepten DD s.142

⁴⁷² derler: oldu DD s.142

⁴⁷³ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Cemāl-i pākine bulunmaz bahā
Vücūd-ı cevheriñ kimyāladılar

II

Geşt idüp cihānı gezdim ser-ā-pā
Görmedim ‘ālemde hüsününe hemtā
Kudret naqqāşı çeke ezel zāhirā⁴⁷⁴
Yanağın lā‘ lile boyaladılar

III

Lebleriñ ‘āşığa tiryāk-ı ekber
Yalın ayak başı açık kem-terler
Dāmen-i vaşlinda secde iderler
Ka‘ be-i hüsününi zibāladılar

IV

Karşımda nümāyān yārin cemāli
Hayāl-i yār ile buldum kemāli
Şahrālara düşdüm Mecnūn mişāli
Dīvānedir deyü yuḥālادılar

V

Muşhaf-ı hüsünde görünce resmin
Hayāle döndürdü o perī cismin
Ėam çekme ‘ālemde FerāĖi ismin
Defter-i ‘aşk içre imzaladılar

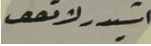
[26a]

56

HÜVE’L-MAṬLŪB

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

⁴⁷⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

- 1 Kişver-i sū-yi nihānda ‘ālicāh ister gönül
Kimse bilmez lā-mekānda hānķāh ister gönül
- 2 Gāh ‘ulvī gāh süflī ma‘ bud olmasın ‘āleme⁴⁷⁵
Hālını ‘arz itmek için bir penāh ister gönül
- 3 İstimā‘ itdikçe gāhi meyl ider
Şüphe yok ber-bāb-ı şāhā āh vāh ister gönül
- 4 Merzden hābb-ı vaṭanda ihtiyār mevt ider
Geldigi semt-i ḳademde bār-gāh ister gönül
- 5 Bād-ı vaşfını vü tāb-ı dilber ü bū-yı nağam
Bilmemezlikdir ki ayā ḳanğı māh ister gönül
- 6 Her nere baḳsa āvāzını
Ṭurmayup dā‘ vetiñe seyr-i rāh ister gönül⁴⁷⁶
- 7 Hīç ḳanā‘ at eylemez bu dār-ı idrāk zevḳine
Başḳa bir ‘ālemde cānā cilve-gāh ister gönül
- 8 Bundan üç biñ yıl mukaddem ḳaḳıya mevti didi
Hep merātibden geḳüp ilāh olmaḳ ister gönül⁴⁷⁷
- 9 Kimseler ḳal itmedi bu müşkil-i rāz-ı dili
Ġālibā der ki şāh-rāh ister gönül

[26b]

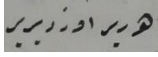
⁴⁷⁵ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁷⁶ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁷⁷ Mısrada vezin kusuru vardır.

GAZEL

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

- 1 Dilberi sevmek haṭādır⁴⁷⁸ yüz ider nā-dān baña
Ben nice sevmem dilberi baḥş⁴⁷⁹ ider imān baña⁴⁸⁰
- 2 Leblerinden selsebīl hem ruḥların bāğ-ı behişt
Kāmeti tūbā Cennet-i Rıdṽan baña
- 3 Her kaçan baña nefis dīdār olmasam yārdan cūdā⁴⁸¹
Ey velī dünyā değil cennet olur seyrān baña
- 4 Çarḳ-ı kitābın ḥaḳīḳat ma' nası dilberdedir
Defter-i Raḥmān olur şūret-i insān baña
- 5 Ey Kelāmī dilberāna ḥalka⁴⁸² kıl nazār
Dilberin merā-i vechi gösterir bürhān baña

GAZEL

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

- 1 Āsumān atlās kuşandı giydi zībālar⁴⁸³ gibi
Yer yüzi şāh ' aşḳına donandı⁴⁸⁴ kemhālar gibi
- 2 Āl-i⁴⁸⁵ evlād-ı Resūl'ü cān [ü] dilden sevmeyen⁴⁸⁶

⁴⁷⁸ Bu kelime cönkte haṭā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥaṭa şeklindedir.

⁴⁷⁹ Bu kelime cönkte baḥş olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı baḥş şeklindedir.

⁴⁸⁰ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁸¹ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁸² Bu kelime cönkte ḥalk olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥalk şeklindedir.

⁴⁸³ atlās kuşandı giydi zībālar: donandı atlas kuşandı dībālar **KN** s.51

⁴⁸⁴ donandı: boyandı **KN** s.51

[27a]

Görmez⁴⁸⁷ anıñ gönli gözi qalbi⁴⁸⁸ a^c malar gibi

3 Muştafa'yı⁴⁸⁹ Murtaza'yı nūr-ı vāḥid bilmeyen
Belli ki anıñ yoq imān put-i⁴⁹⁰ tersalar gibi

4 Ḥaydar'ın evlādını hep cān-ı dilden sevdiler⁴⁹¹
Qalbleriñ nūri doldı⁴⁹² mevc-i deryalar gibi

5 Ey Nesimī bir gönülde rāh-ı⁴⁹³ Ḥaydar olmasa
Anda çalınır çanlar⁴⁹⁴ güyā kilisalar gibi⁴⁹⁵

[27b]

59⁴⁹⁶

KOŞMA

I

Quşūr bizlere bulmasa bu ^c ālem⁴⁹⁷
Ḥāṣāli'llāh kimsede yoq bizde var
Ezelden böylece çalınsa qalem
Ḥāṣāli'llāh kimsede yoq bizde var

II

Severim maḥbūbı iderim ^c işret

⁴⁸⁵ Āl-i: Kim ki **KN** s.51

⁴⁸⁶ sevmeyen: sevmedi **KN** s.51

⁴⁸⁷ Görmez: Kördür **KN** s.51

⁴⁸⁸ qalbi: sanki **KN** s.51

⁴⁸⁹ Muştafa'yı: Mustafa vü **KN** s.51

⁴⁹⁰ Belli ki anıñ yoq imān put-i: Zerrece yoktur imanı dini **KN** s.51

⁴⁹¹ evlādını hep cān-ı dilden sevdiler: evlādın kim can ü dilden medheder **KN** s.51

⁴⁹² Qalbleriñ nūri doldı: Kalbi doldu nur ile kim **KN** s.51

⁴⁹³ rāh-ı: hubb-ı **KN** s.52

⁴⁹⁴ çalınır çanlar: çanlar çalınur **KN** s.52

⁴⁹⁵ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁹⁶ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁴⁹⁷ Ölçüden dolayı y harfi okunmamıştır.

Giderim kilisāye zāhide nisbet⁴⁹⁸
Şu benim haqqımda söylenen soḥbet
Ḥāşāli'llāh kimsede yok bizde var

III

Faḥriyā⁴⁹⁹ baña mesciddir meyḥāneye⁵⁰⁰
Fedā olsun ma' mūr her vīrāneye
İmānsız dimişler ben divāneye
Ḥāşāli'llāh kimsede yok bizde var

60

GAZEL-İ NESİMİ BABA

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Ehl-i imān işlerin şol demde inkār itdiler
Çün Nesîmi'yi Haleb şehrinde ber-dār itdiler
- 2 Müftüler fetvā virüp Haḫ söze bātıl didiler
Küfr idüp imāna gelmez gelmege 'ār itdiler
- 3 Bileyüp bıçaqları çün cānıma kaşd itdiler
Sağ iken ben 'āşığı gör nice bīmār itdiler
- 4 Şoydılar çıkardılar çün kim benimden derimi
Yās idüp⁵⁰¹ gökde melekler cümlesi zār itdiler

[28a]

- 5 Haḫ bana söyle dedi emr itdi ben de söyledim
Sözlerim destān olup 'ālemde tekrār itdiler

⁴⁹⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

⁴⁹⁹ Bu kelime cönkte Faḥriyā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Faḥriyā şeklindedir.

⁵⁰⁰ Bu kelime cönkte meyḥāne olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı meyḥāne şeklindedir.

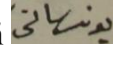
⁵⁰¹ Vezin gereği yas idüp şeklinde okundu.

- 6 Seyyide cevri itdiler zulm ile haqqı başıdılar
Ahsen-i takvimi gör kim nece inkâr itdiler
- 7 Ey **Nesimî** vâşıl oldıñ Hâlık-ı⁵⁰² Raḥmân'a sen
Cennetü'l- me'vâyı bulduñ yeriñ gül-zâr itdiler⁵⁰³

61

GAZEL-İ GENCİ BABA

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

- 1 Ḥamdulî'llâh cānımıñ cānānı geldi dem bu dem
Taht-ı 'ālem göñlümüñ sulṭānı geldi dem bu dem
- 2 Secde-gāhım Kible-i Beytü'l-Ḥarām'dır cemāl
Şüphe yoḡdır dīnimiñ imānı geldi dem bu dem
- 3 Men gedāyānıñ da kemter ḡuluyum hem rûz u şeb
Mecruḡum ol derdimiñ dermānı geldi dem bu dem
- 4 Çok zamāñdır ḡasret-i ḡam çilesin çekmiş iken
Tā ezelden ḡalbimiñ miḡmānı geldi dem bu dem
- 5 Şād idüp gösterdi rûyun çün kemāl-ı zāt-ı pāk
'İlm-i ḡırā'at mücerribiniñ geldi dem bu dem
- 6 Bu sefîl **Gencî** ḡarîb 'arzû çekerken ser-te-ser
Râz ola bu luḡfumuñ burhānı geldi dem bu dem

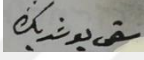
[28b]

⁵⁰² Bu kelime cönkte Hâlık olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Hâlık şeklindedir.

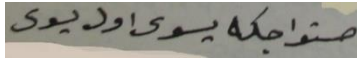
⁵⁰³ Mısradaki vezin kusuru vardır.

ĞAZEL-İ CEVĀBĪ

mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

- 1 Dilā yüz döndi seyr eyle gedāsından qatır qahbe
Şaķınmaz mı ‘aceb bir kez Hudā’sından qatır qahbe
- 2 Naşihat diñlemez aşlā ebed uñanmaz ‘ārlanmaz
Meded uşlanmadı gitdi cefāsından qatır qahbe
- 3 Muḥabbet niyyeti zerre qadar yoķdır
Yaķar ‘uşşāķı cevriyle edāsından qatır qahbe
- 4 Gezer Lūṭī ile her dem anıñ bir ‘illeti vardır
Gire meşreblenir günü şafāsından qatır qahbe
- 5 **Cevābī** vasfınā yüz biñ ğazel kayd eylese boşdır
Ṭabī‘ atdan geķer mi hiç bināsından qatır qahbe

ĞAZEL⁵⁰⁴*fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilün*

- 1 ‘Ali evlāda hücüm itdi ol kelb-i küfvī
Ehl-i beyte neler itdi layıķ o qavm-i rüsvī
- 2 İtmedi itdigini devr-i felek de şekvī
Mātem-i şāh-ı şehīdān ile yandım bitevī
- 3 Munker-i

⁵⁰⁴ Şiirin genelinde vezin kusurları vardır.

Cism-i leb zāriyle her

زاده ده کدوبوی

[29a]

- 4 Tūtuşur kūşe-i mātem gide ten cān mesvî⁵⁰⁵
Dāğ dāğ oldu gine la‘ le gibi göñlüm evi
- 5 Bende-i Āl-i ‘ Abā’yım ezeli Muştafāvî
Menem ol şāh-ı şāh şems-i ḥaḳīḳat ziverî
- 6 Şem‘î ‘ aşk-ı Hüseynîyem ‘ Alevîyim ‘ Alevî
Rūḥ-ı ā‘ dāyı yakar āteş-i ‘ aşkım ‘ alevi

[29b]

64

GAZEL-İ ‘ ÂRİF⁵⁰⁶

fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

- 1 Kurretü’l-‘ ayn-ı ḥabīb-i Kibriyāsın yā Hüseyn
Nūr-ı çeşm-i şāh-ı merdān⁵⁰⁷ Murtaẓā’sın yā Hüseyn
- 2 Hem ciger-pāre-i Zehrā Fāṭıma ḥayrū’n-nisā
Ehl-i beyt-i Müctebā⁵⁰⁸ Āl-i ‘ Abā’sın yā Hüseyn
- 3 Halkān ü hulkān müşābihsin Resūlu’llāh’a sen
Nāzenile enbiyā-yı⁵⁰⁹ evliyāsın yā Hüseyn
- 4 Yā men minni dendi vāliden şānına çün
Mirza-ı şāh pādişāh-ı enbiyāsın yā Hüseyn

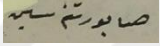
⁵⁰⁵ Kelimenin aslı mesvādır, kafiye gereği mesvî olarak okunmuştur.

⁵⁰⁶ Şiirin genelinde vezin kusurları vardır.

⁵⁰⁷ merdān: Merdān-ı OM s.33

⁵⁰⁸ Müctebā: Mustafā OM s.33

⁵⁰⁹ Nāzenile enbiyā-yı: Nāzenin-i enbiyā ü OM s.33

- 5 *Rabbī lā terḥam min*⁵¹⁰ iken didi ceddin ḥaḳḳına
Pīşüvā-yı etḳıyā-yı evliyāsın yā Ḥüseyn
- 6 Ehl-i maḥşer dest-i Ḥalīl'den⁵¹¹ i erken Kev eri
Sen şusuzlu la⁵¹² şehīd-i Kerbelā'sın yā Ḥüseyn
- 7 Sa a g lle t  unan  mīd ider mi ma  iret
G rmediler ki seni ' ayn 'l-ver sın yā Ḥüseyn
- 8 Şad hez r la' net b  p y nına ol Yez d'in
Nice  asd itdi sa a [n r-ı] Ḥuda'sın yā Ḥüseyn
- 9 La' net olsun hem a a a' v nına en  rına
 Ḥab b-i M cteb sın yā Ḥüseyn
- 10  ıl şef 'at '  r f e ceddin Mu ammed 'a  ına
' Ar a-i ma  erde ma   l-ı⁵¹³ rec sın yā Ḥüseyn⁵¹⁴

65

 AZEL

f 'il t n/ f 'il t n/ f 'il t n/ f 'il n

- 1 Ḥamd l 'll h bende-i  l-i ' Ab  derler bize
A  ari ta t-ı hem Murta   derler bize
- 2 Fikrimiz virdik ol ' Al 'nin 'a  ına
R h-ı Ḥa  'a v şılız bezm-i li   derler bize

⁵¹⁰ "Dediler ki: "Rabbimiz! Biz kendimize zul m ettik. E er bizi ba  ılamaz ve bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz."" A' r f/23 **KM** s.166

⁵¹¹ Ḥal l'den: Hayder'den **OM** s.33

⁵¹² şusuzlu la: susuzluktan **OM** s.33

⁵¹³ ma   l-ı: ma   l 'r- **OM** s.33

⁵¹⁴ Gazel yedi beyit olarak yer almaktadır. **OM** s.33

- 3 Sevmişiz nesl-i Resûl'ü dâ'imā mü'min biziz
Hem teberrā ehliniñ a'c mālını münker biziz
- 4 Ol tevellī ehline cān u başı kıldık fedā
Biz haqīkat ehliyiz rāh-ı fenā derler bize
- 5 İçmişiz bezm-i elestden cām-ı vahdet cür'asın
Yakmışız 'ışk ile bizler bezm-i kesret şüm'asın
- 6 Şol hışār-ı fikri yıkdık dīni ta'mīr eyledik
Ol şehīd-i Kerbelā'ya cān fedā derler bize
- 7 Biz muḥibb-i ḥānedān-ı ehl-i beyte mülḥikiz
Tīg-i⁵¹⁵ a'c dā ile meşhūd Kerbelā'ya mülḥikiz
- 8 Münkeriñ ta'n itdiginden bir zamān ḥavf etmeyiz
'Ārifī el çek recādan bī-recā derler bize

[30a]

66

NUTQ-I ḤAZRET-İ TÜRĀBĪ BABA

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Şerbet-i mevte içirdi 'ākıbet devrān baña
Vakt sâ'at irdi mühlet virmedi bir ān baña
- 2 Var ümīdim kaṭ'-ı dest itmeme tutup dāmānını
Merḥamet şefkat kılar elbette şāh⁵¹⁶ Merdān baña

⁵¹⁵ Bu kelime cönkte tīg olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tīg şeklindedir.

⁵¹⁶ elbette şāh: elbet şeh-i TD s. 746

- 3 Mağlaşım derler **Türābī** nāmım El-hac ‘Alī⁵¹⁷
Post-nişānlik hizmetin Hāḳ eyledi ihsān baña
- 4 Vüs‘atın elde iken söyle didi tārīhini
Hāme⁵¹⁸ destimde işāret eyledi bir cān baña
- 5 Şermsārım rū-siyāh cürmümle şāhım el emān
Pīr hūnkārım meded kıl eyle bir dermān baña

67

ĠAZEL

fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

- 1 Tekke-gāh-ı aşlımızdır ehl-i beyt-i Muştafā
Kıble-gāh-ı zātımızdır nesl-i pāk-i Murtaẓā
- 2 Ol Ḥasan nūrundan oldıḳ dergeh-i Hāḳḳ’a füyūẓ
Feyẓ-i Hāḳ’dır bahş kıldı şāh Hüseyn-i Kerbelā
- 3 Hem ‘Alī’dir hem velīdir veled-i hem Bākır’ın
Zeyn idüp izhār kıldı Hāḳ tağıtdı rūşenā
- 4 Ca‘fer idi cāmi‘ Ca‘fer nokṭa-i sırrı aḥād
‘Āḳıbet küncinde Kāẓım ‘Ali Musāyü’r- Rızā
- 5 Hem Taḳī’dir hem Naḳī’dir ‘Askerī Mehdī olar
Şübhesiz **Meylī** buladur vārış-i sırr enbiyā

68

ĠAZEL

⁵¹⁷ Mısra da vezin kusuru vardır.

⁵¹⁸ Bu kelime cönkte Hāme olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Hāme şeklindedir.

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Nūr-ı zāt-ı vākıf-ı sırr-ı Hüdā derler bize
Bende-i hāş-ı Hābīb-i Kibriyā derler bize
- 2 Mā'il-i āl-i cenābız *mā teḳaddemden*⁵¹⁹ berü
Lā-cerem nācī gürūh-ı enbiyā derler bize
- 3 Sūre-i *İnnā fetaḥnāyī*⁵²⁰ ezel vird eyledik
Sūre-i eczām-ı⁵²¹ 'ālem *hel etā*⁵²² derler bize
- 4 Deyiñiz ey ḳavm bize ki kimler derler size⁵²³
Biz 'Alī'niñ bendesiyiz Muştafā derler bize
- 5 **Dertli'yim** derde ṭabībim bir devā bulmaz ise
Ey ṭabībā çek elin sen bī-devā derler bize

[30b]

69

SEMĀ'İ

mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

- 1 Şehā bu rāh-ı 'aşḳ içre ne çok üftāde ḳalmışdır
Kimi Mecnūn-veş abdāl kimi şaḥrāda ḳalmışdır
- 2 Nice 'āşık nice ma' şūḳ gelüp geçdi bu fāniden
Kimi maḳşūdına irdi kimi sevdāda ḳalmışdır

⁵¹⁹ “Ta ki Allah, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın, sana olan nimetini tamamlasın, seni doğru yola iletsin ve Allah sana, şanlı bir zaferle yardım etsin.” Fetih/2 **KM** s.566

⁵²⁰ “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.” Fetih/1 **KM** s.566

⁵²¹ Bu kelime cönkte eczām olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ecsām şeklindedir.

⁵²² “İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) üzerinden uzunca bir zaman geçti.” İnsān/1 **KM** s.76

⁵²³ Mısırda vezin kusuru vardır.

- 3 Nice şāhib-i haz geldi irişdi emr-i Hāk gitdi
Kimi qarada defn oldı kimi deryāda qalmışdır
- 4 Bu dehrin hāline yāhū naẓar kıl çeşm-i ʿibretle
Kimi bir hoş kelām söyler kimi ğavġāda qalmışdır
- 5 **Perişān** ʿaqlını cemʿ it buña cūş-ı naẓar eyle
Kimi güller gibi hāndān⁵²⁴ kimi feryāda qalmışdır

70

ĠAZEL

fāʿ ilātün/ fāʿ ilātün/ fāʿ ilātün/ fāʿ ilün

- 1 Ehl-i ʿaşkıñ kāmili erkānına yoġdur sözüm
Meclisi ʿirfān olan meydānına yoġdur sözüm
- 2 Dil kebīr-i şādır olmaz bende-i bī-çāreden
Dāʾimā femden çıkan lisānına yoġdur sözüm
- 3 Dehr-i dūn içre cefā çekdim güzeller ʿaşkına
Ey gönül ʿārif olan ʿirfānına yoġdur sözüm
- 4 Şad hezārān ʿāşıkānıñ şāhısın kevn içre sen
Cismini hālķ eyleyen Sübhānʾına yoġdur sözüm

[31a]

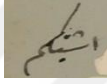
- 5 **Nādiyā** sen cān verirsin ehl-i dīl rāhında çün
Bende-i mürşid olan merdānına yoġdur sözüm

71

ĠAZEL

⁵²⁴ Bu kelime cönkte hāndān olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hāndān şeklindedir.

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Ehl-i diller kūşe-i vaḥdetde imkân oldılar
Dil verüp bir dilberin kûyında mihmân oldılar
- 2 Mâl u mülki dîni devlet külli eşyâdan geçüp
Hırқа-püş tâc u 'abâ altında pinhân oldılar
- 3 Nefse kulluğuñ geçüb en rā[h-ı] Ḥaqq'a yüz tutup
Heft iklim şehir-i dil tahtında sultân oldılar
- 4 Ey tozı koz añlayan kec-fehm ehl-i
Cân u serden geçdiler hep şanma âsân oldılar
- 5 Pâ bürehne baş açık bu yolda yüz biñ sen gibi
Senden aqdem ey **Perişân** kim perişân oldılar

[31b]

72

SEMÂ' İ-İ HÜZNİ

mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

- 1 Göñül imdi taḥammül kıl benim fırqat tecellimdir
Muḳadder tâ ezel sevdâ benim ḥasret tecellimdir
- 2 Teşekkî etmezem ferdâ bu aḥvâl-i yamânımdan
Amân şabr it bu hicrâna çekem zaḥmet tecellimdir
- 3 Şabâvetden berü gurbet diyârına ire oldum
Bileli kendi kendimi benim miḥnet tecellimdir

- 4 Benim *naḥnū ḳasemnāda*⁵²⁵ dağıtmış dānemi Mevlā
Diledi ki Ḥudā böyle gezem ğurbet tecellimdir
- 5 Mana Mecnūn ile Ferhād bu ḥasretle miṣāl olmaz
Fırāk-ı derd ü ğam **Ḥüzni** benim zillet tecellimdir

[32a]

73

ĠAZEL-İ CEMĀLİ

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Şol kitāb-ı vech-i pākin sırr-ı Mevlā gösterir
Leblerin la' lini gördüm şerḥ-i *Ṭā-sīn*⁵²⁶ gösterir
- 2 Gözlerin remz-i Ene'l-Ḥaḳ söyledi Maṣṣūr'a kim
Dār-ı zūlfūñ üzre mi' rācı mu' allā gösterir
- 3 Şād olur rencide düçār-ı esir-i fırḳatiñ
Her kaçan nīmu nigāhın remz-i imā gösterir
- 4 Hızr ile hem-dem olur vechiñ görenler nitekim
Ḥazreti Mūsā'ya Ḥaḳ Ṭūr'ı tecellī gösterir
- 5 Ey **Cemālī** vech-i yāre nice ḳurbān olmayam
Her nigāhda sūre-i *İnnā fetāḥnā*⁵²⁷ gösterir

[32b]

74

⁵²⁵ “Rabbinin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için, (çeşitli alanlarda) kimini kimine, derece derece üstün kıldık. Rabbinin rahmeti, onların biriktirdikleri (dünyalık) şeylerden daha hayırlıdır.” Zuhruf/32 **KM** s.543

⁵²⁶ “Ṭā-Sīn. Bunlar Kur'an'ın, apaçık bir kitabın âyetleridir.” Neml/1 **KM** s.415

⁵²⁷ “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.” Fetih/1 **KM** s.566

SEMÂ'İ

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

- 1 Cihānda şad hezār üftādeler ' aşktan eşer görmüş
Kimisi zār-ı ser-gerdān olup gāyet keder görmüş
- 2 Çoğu nā-kām olup kalmış sefil miḥnet ocağında
' Aceb var mı güzellerden kerem tırnağ kadar görmüş
- 3 Dilā dervīş olup ' ilm-i ledün sırrını fehm ile
Haḳīkat üzre ol kim anları Haḳ mu' teber görmüş
- 4 Eger vahdet nişin olmak diler bu bezm-i sevdāda
Bu meydān-ı muḥabbetde olursun cān u ser görmüş
- 5 Gezüp geşt ü güzār etseñ cihānı ser-te-ser Nūrī
Bulunmaz sen gibi ' ālemde bir şāhib-i haz görmüş

75⁵²⁸

GAZEL

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

- 1 Bahār eyyāmıdır seyr eyledim bālā yeşillenmiş
Güyā Firdevs-i a' lā içre ol tūbā yeşillenmiş
- 2 İrişdi emr-i Rabbānī müzeyyen eyledi ' Adnī⁵²⁹
Ne hikmetdir kamu her bir melek-simā⁵³⁰ yeşillenmiş⁵³¹
- 3 Şaşı Leylā'ların ṭab' ın mu' azzele kılur teskīn

⁵²⁸ Şiir CD'nda terbî olarak geçmektedir.

⁵²⁹ 'adni: 'adeni CD s.409

⁵³⁰ melek-simā: melk-i semā CD s.409

⁵³¹ Bu beyitten donra İC bulunmayan bir beyit yer almaktadır.

Arām kılmak için Mecnûn'ları bālā⁵³² yeşillenmiş⁵³³

- 4 **Cesārī** kime ki düşdi⁵³⁴ mecāzī gülsitān içre
Kılır⁵³⁵ tā haşre⁵³⁶ dek āh u fiğān içre [yeşillenmiş]

[33a]

- 5 Mühālif ādeti⁵³⁷ bir şey' görülmemiş cihān içre
‘ Alāmet hayr ola yā Rabb gül-i hamra yeşillenmiş

76

SEMĀ'Ī

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

I

Ey dilā ma' nā bu yüzden defter-i Raḥmānı⁵³⁸ bil
Kıl tefekkür 'ālem içre yāri bil ağyārı bil
Serseri gezme cihānda ol Ġanī-settārı bil⁵³⁹
‘ Ārif ol 'ibret nazarla çarhı bil devvārı bil

Gel Muḥammed Muştafā'yı Ḥaydar-ı Kerrārı bil
Yek nazar kıl Hacı Bektāşı Velī Hünkārı bil

II

Sevdiğim pend ü naşīḥat söylenen güftāra bak
*Mutu ḳable ente mūtū*⁵⁴⁰ hay olan esrāra bak
Varını terk eyle cāndan şıdkīle bāzāra bak
Dām-i berzaḥtan ba' id ol derdine bir çāre bak

⁵³² bālā: şahrā **CD** s.409

⁵³³ Bu beyitten donra **İC** bulunmayan iki beyit yer almaktadır. **CD** s.409

⁵³⁴ düşdi: düşdü bu **CD** s.409

⁵³⁵ Kılır: Kılır bülbül gibi **CD** s.409

⁵³⁶ Bu kelime cönkte haşr olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı haşr şeklindedir.

⁵³⁷ ādeti: ādete **CD** s.409

⁵³⁸ bu yüzden defter-i Raḥmānı: yüzünden defter-i esrār-ı **TD** s. 676

⁵³⁹ Bu bendin üçüncü mısraı ile dördüncü mısraı yer değiştirmektedir. **TD** s. 676

⁵⁴⁰ “Ölmeden önce ölünüz.” Hadis olarak bilinen ancak hadis olduğuna dair delil olmayan bir sözdür.

Eyżan

III

Cümle eşyā emr-i Kün'de nigh var⁵⁴¹ bünyād olan⁵⁴²
Heft Һarf üzre bināsıñ⁵⁴³ üstüvār ābād olan
Dağı deldi ‘aşk ucundan Şirin’e Ferhād olan
Һaққ’a vāşıl olmaқ istersen budur irşād olan

Eyżan

IV

Kenz-i Һaққ’ıñ gevheridir bu sözüm bürhān saña⁵⁴⁴
Gūşuna mengūş idüp⁵⁴⁵ pendim budur el-ān saña
Bu Һafes tebdīl olursa Һāk olur yārān saña
Қaddini dāl eyleyüp işler ider devrān saña

Eyżan

[33b]

V

Na‘ra-i yā Hū ile her demde illāmız budur
Kūh mesken⁵⁴⁶ eyleyen Mecnūn’a Leylā’mız budur
İsteyen⁵⁴⁷ dīdār-ı vechin ‘arş-ı a‘lāmız budur
Zāhidā inkārı terk it noқta-i bāmız budur

Eyżan

IV

Evveli⁵⁴⁸ bāb-ı şerī‘ at AҺmed içre āşikār
Ol Һarīkat ‘Ali’dir bil sen⁵⁴⁹ anı Düldül süvār

⁵⁴¹ Kün'de nigh var: kendin nigh ver TD s. 676

⁵⁴² Mısrada vezin kusuru vardır.

⁵⁴³ bināsıñ: binası TD s. 676

⁵⁴⁴ Şirin üçüncü ile dördüncü bendi yer değıştirmektedir. TD s. 676

⁵⁴⁵ İdüp: idiñ TD s. 676

⁵⁴⁶ Kūh mesken: Kūha meskān TD s. 676

⁵⁴⁷ İsteyen: İsteriz TD s. 676

⁵⁴⁸ Evveli: Evvelā TD s. 676

⁵⁴⁹ Һarīkat ‘Ali’dir bil sen: Һarīkatda ‘Ali’dir bil TD s. 676

Hem Hacı Bektāş Velī tam⁵⁵⁰ oldu pīrim nāmdār
Ey Tūrābī bunları bilmek imiş ‘ālemde kār

Gel Muḥammed Muştafā’yı Ḥaydar-ı Kerrārı bil
Yek nazar kııl Hacı Bektāş Velī Hünkārı bil

77⁵⁵¹

DESTĀN-I ḤAZRET-İ PİR HACI BEKTĀŞ VELİ KUDDİSE SIRRIHU’L
CELİ

I

Cihān var olmadan ketm-i Ādem’de
Ḥaḡ ile birlikde yektaş idim ben
Var itdi o mülki çünki o demde
Yazdım taşvīrini naḡḡāş idim ben

II

‘Anāşırdan ben bir libās büründüm
Nār ü bād ü āb ü ḡākdan göründüm
Ḥayrū’l-beşer ile dünyāyā geldim
Ādem ile bile bir baş idim ben

III

Ādem’iñ şulbünden Şīt olup geldim
Nūḡ ile bir olup Ṭūfān’a girdim
Bir zamān bu mülke İbrāhim oldım
Yapdım Beytullāh’ı taş taşıdım ben

IV

İsmā‘il göründüm bir zamān ey cān

⁵⁵⁰ Hacı Bektāş Velī tam oldu: vārisi Hacı Bektāş TD s. 676

⁵⁵¹ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

İşhak Ya‘ kûb Yûsuf oldım bir zamân
Eyyûb geldim çok çağırdım el’emân
Kurd yedi vücûdum kan yaş idim ben

[34a]

V

Zekeriyyâ ile beni biçdiler
Yaḥyâ ile bile kanım saçdılar
Dâvud geldim çok peşime düşdiler
Müḥr-i Süleymân’ı çok taşıdım ben

VI

Mübârek ‘ aşâyı Mûsâ’ya virdim
Rûḥu’l-Ḳudûs olup Meryem’e irdim
Cümle enbiyâya ben rehber oldım
Mu‘ ciz murğ-ı şeb-i ḥuffâş idim ben

VII

Şulb-ı pederinden Aḥmed-i Muḥtâr
Raḥm-ı mâderinden irdi Zülfiḳâr
İrişdi cihâna oldım yâdigâr
Kul iken zâtına sırdâş idim ben

VIII

Tefekkür eyledim ben kendi kendim
Mu‘ cizât görmeden imâna geldim
Şah-ı Merdân ile Düldül’e bindim
Zülfiḳâr bağlandım tığ-dâş idim ben

IX

Şükür maṭlûbımı getirdim ele
Gül oldım feryâdı virdim bülbüle

Cem‘ oldıķ bir yere ehl-i beyt ile
Kırklar meydānında ferrāş idim ben

X

Seķāhüm ĥamrinden içildi şerbet
Ref‘ oldı ĥicāblar itdik muĥabbet
Açıldı meydānda sırr-ı ĥaķķat
Aldıkım esrārı çok taşdıım ben

XI

Hidāyet irişdi bize Allah’dan
Bī‘ at itdik cümle Resūlu’llāh’dan
Ĥaber virdi bize sırr-ı fillāhdan
Şāh-ı Merdān ile sırdāş idim ben

XII

Bu cihān mülküne devr idüp geldim
Kırklar meydānında erkāna girdim
Şāh-ı Velāyet’den kemer-best oldım
Selmān-ı pāk ile yoldāş idim ben

XIII

İķrār verdik cümle düzüldük yola
Sırrı fāş itmedik aşlā bir kıla
Kerbelā’da İmām Ĥüseyn ile
Pāy itdik evrādı ĥaķķāş idim ben

XIV

Bu dünyāya ben de çok gelüp gitdim
Yağmur olup yağdım ot olup bitdim
Rūm diyārını ben irşād itdim⁵⁵²

⁵⁵² Mısrada hece kusuru vardır.

Ḥorasān'a geldim Bektāş idim ben

XV

Gāhi nebī gāhi velī göründüm
Gāhi uslu gāhi deli göründüm
Gāhi Aḥmed gāhi 'Alī göründüm
Kimse bilmez sırrım ḳallāş idim ben

[34b]

XVI

Şimdi Ḥamdüli'llāh Şīrī dediler
Geldim gıtdim zātım hīç bilmediler
Bir kimse bu rumuz fehmi itmediler
Her gelen maḥlūḳa ḳardāş idim ben

[35a]

78⁵⁵³

ḲOŞMA

I

Ḥaḳīḳat rāhıdır bizim rāhımız
Erenler zümresin 'āşikār itdi
Luṭf-ı 'izzetinden şeyh ü şāhımız
Bu sırrı esrārı yādigār itdi

II

Görünür bir nūr-ı bāb-ı hidāyet
Maḳām-ı Kerbelā ḳıldı ziyāret
Teşne şehīd oldu şāh-ı velāyet
Çekdi gül-bangını Ḥaḳḳ'ı yād itdi

⁵⁵³ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

III

‘ Ārif oldır gūş eylesin bu pendî
Bir pîr-i suḥandan aldık bu fendi
Ene’l-Ḥaḫ nā’ rāsı ey ‘ Aşık **Ḥamdî**
Bu yolda Mānşūr’ı çekdi dār itdi

79⁵⁵⁴

KOŞMA

I

Hecrin ile⁵⁵⁵ uyku girmez gözüme
Bî-devlet ser-te-ser⁵⁵⁶ yār kucağını

[35b]

Deymiş bād-ı sabā perîşān itmiş
Deste deste duran zülfün bāğını

II

Mübtelâsı oldım bir nev-civānıñ⁵⁵⁷
Sînem nişānesi ebrû-kemānıñ
Gülşen-i ‘ âlemde nev-res⁵⁵⁸ fidānıñ
Gül lâle ḫayṭa etmiş sol⁵⁵⁹ şağını

III

‘ Ayaklar⁵⁶⁰ altında **Dertlî** bir kıldur
Ağyārda⁵⁶¹ gevherdir bahāda puldur
Sāḫî nevbet gözet cām-ı mey doldır

⁵⁵⁴ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁵⁵⁵ Hecrin ile: Hicrânınla **DD** s.97

⁵⁵⁶ ser-te-ser: ser ister **DD** s.97

⁵⁵⁷ Müptelâsı oldım bir nev-civānıñ: Cāndan hayrānıyım ben bu civānın **DD** s.97

⁵⁵⁸ ‘ âlemde nev-res: hüsni içre gonce **DD** s.97

⁵⁵⁹ Gül lâle ḫayṭa etmiş sol: Şükûfeler almış sol u **DD** s.97

⁵⁶⁰ Bu kelime cönkte ‘ ayak olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ayak şeklindedir.

⁵⁶¹ Ağyārda: Ayarda **DD** s.97

Bâdedir yandıran ʿaşk ocağını

[36a]

80⁵⁶²

GAZEL

fâʿ ilātün/ fâʿ ilātün/ fâʿ ilātün/ fâʿ ilün

I

Sāki-i kevşer dūrür cennette şîr-i Kirdigār
Rahm-i māderdeyken oldı⁵⁶³ Muştafā’ya yādigār
Oldı seyfiñden anıñ dîn-i Muḥammed āşikār
Leşker-i aʿ dāy⁵⁶⁴ tığından geçirdi bî-şümār

Yā nice medḥ itmeyem dünyā vü ʿuḳbā nāmı var
Lā-fetā illā Alī lā-seyfe illā Zülfiḳār

II

Zevce-i bint-i Muḥammed İbni ʿamm-i Murtażā
Tā ezelden ol durur⁵⁶⁵ sırr-ı nebîye āşinā
Vāriş-i Peyğamber oldı⁵⁶⁶ vāḳıf-ı sırr-ı Ḥudā
Āl-i⁵⁶⁷ evlādına biñ cānım daḥi olsun fedā

Eyżan

III

Şāfiʿ -i rûz-ı kıyāmet vāli-i mülk-i velī
Kāşif-i genc-i ḥaḳīḳat evliyālar ekmeli
Men muḥibb-i Muştafā’yım tabiʿ -i ṭaraf ʿ Alī
Mesken itdi kendine inkār idenler esfeli

⁵⁶² Şiirin başlığında gazel yazılmaktadır ancak şiirin kendisi müseddes nazım şekliyle yazılmıştır.

⁵⁶³ māderdeyken oldı: māderden oluptur DD s.165

⁵⁶⁴ aʿ dāy: küffār-ı DD s.165

⁵⁶⁵ der: ol DD s.165

⁵⁶⁶ ol durur: oldur DD s.165

⁵⁶⁷ Āl-i: Āl ü DD s.165

Eyżan

IV

Hem ‘Alî’dir hem velîdir hem Muhammed⁵⁶⁸ şâhıdır
Hem nücüm-ı şems kamer-i burc⁵⁶⁹ felekler mâhıdır
Kâfirîñ küfrüdür⁵⁷⁰ hem mü’miniñ penâhıdır⁵⁷¹
Zâhir ü bâtında ins ü cinni pâdişâhıdır⁵⁷²

Eyżan

V

Âteşe gül ol dise âteş gülistânlık ider
Güle baksa qahr ile güller haristânlık ider
Taşa arslan ol dise taş taşken⁵⁷³ arslanlık ider⁵⁷⁴
Mûra kılsa iltifât mûrlar Süleymân’lık ider

Eyżan

VI

Bildiñiz mi şol⁵⁷⁵ Yezîd’in bağrınıñ taş olduğıñ
Şûretâ İslâm olup⁵⁷⁶ bâtında qallâş olduğıñ
‘Ayb⁵⁷⁷ kılman dertler ile gözlerim yaş olduğıñ
Kimseler ‘ayb itmesin Dertli⁵⁷⁸ Kızılbaş olduğıñ

Eyżan

[36b]

81

GAZEL

⁵⁶⁸ Muhammed: velâyet DD s.166

⁵⁶⁹ nücüm-ı şems kamer-i burc: nücüm u hem de şems ü hem DD s.166

⁵⁷⁰ küfrüdür: küfrüdür ol DD s.166

⁵⁷¹ Mırsada vezin kusuru vardır.

⁵⁷² Üçüncü mısra ile dördüncü mısra yer değişmektedir. DD s.166

⁵⁷³ taşken: elbet DD s.167

⁵⁷⁴ Üçüncü mısra ile dördüncü mısra yer değişmektedir. DD s.167

⁵⁷⁵ şol: siz DD s.167

⁵⁷⁶ Şûretâ İslâm olup: Zâhiren İslâmlığın DD s.167

⁵⁷⁷ ‘Ayb: Ta’ n DD s.167

⁵⁷⁸ Kimseler ‘ayb itmesin Dertli: Ayıp görmen Dertli’nin sizler DD s.167

fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

I

Zāhidā bu rāh-ı Hāḡ iḡfāda mı ifşāda mı
İtdigiñ da‘ vā bugün rü ‘yāda mı ḡülyāda mı
Ḥālet-i Mecnūn’u gör Leylā’da mı sevdāda mı

Ḥikmet-i sırr-ı ilāhī lāda mı illāda mı
Lāda var illāda var yoḡsa ḡurūf-ı bāda mı

II

Aşl-ı zātıñdır seniñ kim Ādem’i Havvā’yı bul
Mürde-i cān ol özün bil Meryem’i ‘İsā’yı bul
Vasl-ı Hāḡ Mi‘ rāc-ı Aḡmed *Leyletü’l-esrāy*⁵⁷⁹ bul

Eyżan

III

Kendi mir’ātında izle gör nedir ki şeş cihāt
Mācerā-yı Hāḡḡ’ı iste feth ola her müşkilāt
‘Arż ider bu ḡālī böyle mecmu‘ āt-ı kā’ināt

Eyżan

IV

Nehriyā cünbüşe geldi şol yedi deryā bugün
Nāle vü āḡ itmede hep bülbul-i şeydā bugün
Bu ne ḡikmet bu ne ḡudret didiler eşyā bugün

Ḥikmet-i sırr-ı ilāhī lāda mı illāda mı
Lāda var illāda var yoḡsa ḡurūf-ı bāda mı

⁵⁷⁹ “Kendisine āyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed’i) bir gece Mescid-i Haram’dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa’ya götüren Allah’ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.” İsrâ/1 **KM** s.301

[37a]

82

GAZEL

mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

I

Yine geldi ‘ıṣī tāze gönül mäh-ı Muḥarrem’dir
Bu ma‘ nādan ḥaberdār olmayan nādān ki hürremdir
Hüseyn-i Kerbelā ṣāhiñ ṣehīd oldığı bu demdir
Derūna āh-ı kibriyān eylemek mü ’mine elzemdir⁵⁸⁰

Kim ol evlād-ı ṣāh-ı enbiyā-yı nūr-ı ḥātemdir⁵⁸¹
Hezār la‘ net Yezīd’e mü ’mine raḥmet bu mātemdir

II

Hezār[ān] la‘ net olsun ṣol Yezīd’e Ṣimr Mervān’a
Ana tabi‘ olan iblīs[il]e cins u nādāna
Ṣehīd itdi ṣuṣuz Āl-i Resūl’ı kıydılar cāna
Terahḥum itmeyüp ol beyt-i ṣāb-i ṣıbyāna⁵⁸²

Eyzan

III

‘İbādetsiz geçirmezdi vaḳtini ṣüre-i
Yıkup ol beyt-i Raḥmān’ı sevindirdi o şeytānı
Hudā’nın ḥıṣmı tāk itdi Resūl’üñ oldı düşmānı
Anıñ için la‘ nete lāyık oldı anlarıñ cānı

Eyzan

[37b]

IV

⁵⁸⁰ Mırsada vezin kusuru vardır.

⁵⁸¹ Bu kelime cönkte ḥatem olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥatem şeklindedir.

⁵⁸² Mırsada vezin kusuru vardır.

ĞAZEL

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Ey perî müşkil işim āsān iderseñ al götür
Bu devāsız derdime dermān iderseñ al götür
- 2 'Īd-i ekberdir gelen şāhım 'Arafāt dağına
Teslim oldum қоç gibi қurbāñ iderseñ al götür
- 3 Hāzreti şāh-ı şehīd-i Kerbelā'nıñ 'aşkına
Tığ-i⁵⁸⁸ a' dāya beni қalkān iderseñ al götür
- 4 Kūşe-i gāmda neşīd oldı **Yesārī** āşıkın
Bāri bir şeb hānene⁵⁸⁹ miḥmān iderseñ al götür
- 5 Ben seniñ 'aşkınla ey güzel dil-teşneyim⁵⁹⁰
Şerbet-i lāl-i⁵⁹¹ lebinden iḥsān iderseñ al götür⁵⁹²

[38b]

85⁵⁹³

ҚОҒМА

I

Meyl virmişem bir konce-i hūrīye
Görünce bu cānım aşıldı қaldı
Ol melek simā neşeli perīye
Āh itdim efgānım aşıldı қaldı

⁵⁸⁸ Bu kelime cönkte tığ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tığ şeklindedir.

⁵⁸⁹ Bu kelime cönkte hāne olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hāne şeklindedir.

⁵⁹⁰ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁵⁹¹ Bu kelime cönkte lāl olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı lā' l şeklindedir.

⁵⁹² Mısrada hece kusuru vardır.

⁵⁹³ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

II

Bağdād'da Başra'da der-i İslām'da
Bilesin Buşrā'da Mışır'da Şām'da
Yokdur mişliñ Gürcistan'da 'Acem'de
Astanda fermānım aşıldı kaldı

III

Melāmet mülkünüñ sulṭānı mısın
Cennetü'l-me'vānıñ ğilmānı mısın⁵⁹⁴
Baħr-ı Qandiyā'nıñ Loḡmān'ı mısın
Elinde dermānım aşıldı kaldı

[39a]

86

ĠAZEL

fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

- 1 Yine bir hūrī-şifāt sūre-i Raḥmān'ı okur
Okudukça 'āşığın qatline fermānı okur
- 2 Dehen-i tengini açınca pür inci saçılır
Ne nezāketle gülüm baħr-ı gülistānı okur⁵⁹⁵
- 3 Gine⁵⁹⁶ meydān-ı muḥabbetde okur⁵⁹⁷ bu ġazeli
Her ne dem nāz ile āvāz ile Furḡān'ı okur
- 4 Gel gülüm⁵⁹⁸ gel varalım mescide ḥāzır olalım
Ḥāfızım şimdi gelir Ḥazreti Qur'an'ı okur⁵⁹⁹

⁵⁹⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

⁵⁹⁵ Bu beyitten sonra İC'te olmayan bir beyit bulunmaktadır. **EED** s. 113

⁵⁹⁶ Gine: Sen de **EED** s. 113

⁵⁹⁷ okur: oku **EED** s. 113

⁵⁹⁸ Gel gülüm: Ey gönül **EED** s. 113

⁵⁹⁹ Bu beyitten sonra İC'te olmayan bir beyit bulunmaktadır. **EED** s. 113

- 5 Dilerim hayr ile yād eylesin **Emrāḥ** adını
Bugün elṭāfile⁶⁰⁰ bu nazm-ı dırāḥşānı⁶⁰¹ okur

87

DİVÂN

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Levh-i gönlümde hayāl-i⁶⁰² yāre⁶⁰³ taşvîr eyledim
Dîde-i gam dîdemi nûr ile tenvîr eyledim
- 2 Cebhe-i⁶⁰⁴ pâkinde gördüm *Ḳābe Ḳavseyn*⁶⁰⁵ âyetin
Ol perî şüretliyi ismile teşhîr eyledim⁶⁰⁶
- 3 İsmiñi tām⁶⁰⁷ eyledim Esmâ-i Ḥüsnâ'dan ' anıñ
Ḳıl qalemle lafz-ı Bismi'llāh⁶⁰⁸ taḥrîr eyledim
- 4 *Men 'aref*⁶⁰⁹ sırrında buldum ' ârif-i⁶¹⁰ dānālîğı
Remzini tebdîl⁶¹¹ idüp re'yini tefsîr eyledim
- 5 Māh-rûlar ḥüsnüni tavşîf için **Emrāḥ**⁶¹² men
Böyle bir rengin gâzel şüretliyi taştîr⁶¹³ eyledim⁶¹⁴

[39b]

⁶⁰⁰ Bugün elṭāfile: Her kim i'mâyla **EED** s. 113

⁶⁰¹ dırāḥşānı: dîrer-efşānı **EED** s. 113

⁶⁰² Bu kelime cönkte hayāl olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hayāl şeklindedir.

⁶⁰³ yāre: yâri **EED** s. 203

⁶⁰⁴ Cebhe-i: Veche-i **EED** s.203

⁶⁰⁵ "(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu." Necm/9 **KM** s.586

⁶⁰⁶ İkinci beyit ile üçüncü beyitin son mısraları yer değişmektedir. **EED** s.203

⁶⁰⁷ tām: tarh **EED** s.203

⁶⁰⁸ Bismi'llāh: Bismi'llāhı **EED** s.203

⁶⁰⁹ "Kendini bilen Rabb'ini bilir." Hadis olarak bilinen ancak hadis olduğuna dair delil olmayan bir sözdür.

⁶¹⁰ ' ârif-i: hâce-i **EED** s.203

⁶¹¹ tebdîl: te'vîl **EED** s.203

⁶¹² Emrāḥ: Emrāhi **EED** s.203

⁶¹³ şüretliyi taştîr: sūzişli takrîr **EED** s.203

⁶¹⁴ Mısradaki vezin kusuru vardır.

88⁶¹⁵

KOŞMA

I

Yine⁶¹⁶ beyân ideyim derd⁶¹⁷ derûnum
Sen dinle ey şâh-ı levendim benim
Kemend-i zülfünle cân-ı bedenim⁶¹⁸
Çekilse destinle kemendim benim

II

Cismim delik delik ney gibi oldu
Akdı çeşmim yaşı çay gibi oldu
Büküldi kâmetim yâ-y gibi oldu
‘Aşkından ey serv-i bülendim benim

III

Sen **Emrâh** zâd-ı konce-i⁶¹⁹ dehensin⁶²⁰
Emşâlin⁶²¹ bulunmaz nâzik bedensin
Hâk bilir rûz u şeb gönlümde sensin
Sevdiceğim şâh-ı⁶²² efendim benim

89⁶²³

KOŞMA

I

Tekke-i⁶²⁴ kesretten çıkdım ey derviş

⁶¹⁵ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁶¹⁶ Yine: ben **EED** s.372

⁶¹⁷ derd: derd-i **EED** s. 372

⁶¹⁸ zülfünle cân-ı bedenim: zülfünden çekmezem elim **EED** s. 372

⁶¹⁹ Emrâh zâd-ı konce-i: Emrâh zârıma gonca **EED** s. 372

⁶²⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

⁶²¹ Emşâlin: Emsâli **EED** s. 372

⁶²² şâh-ı: şâhım **EED** s. 372

⁶²³ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁶²⁴ Tekke-i: Tekye-i **EED** s. 376

Vaḥdetde bir fānī ⁶²⁵ buldum
Cümle ṭarīkatdan nefret⁶²⁶ eyledim
Civār-ı Ḥaḳḳ'a bir doğru rāğ⁶²⁷ buldum

II

Me' ārifler kılı kıldan yararḳen⁶²⁸
Zerre şāne⁶²⁹ ile gīsū ṭararken
Ṭālī' im burucunda⁶³⁰ aḡter ararken
Evc-i melāḡatde ḡsūn-i māh buldum

[40a]

III

Emrāḡī mihr-veş-i rūşendir sözüm
Hemīşe Mevlā'ya doğrudur özüm
Cihān ḡūblarından⁶³¹ çevirdim yüzüm
Kışveri bu dilde⁶³² pādīşāh buldum

[40b]

Hū
Ḳadir'in dünyāya geldiği tāriḡ
Cum' a irtesi gecesi sā' at üç rāddelerinde
Fī 18 Şubat [12]98

Ḳız dünyāya geldiği tāriḡ cum' a irtesi şabāḡ sā' at üç rāddelerinde
İsmi Şāḡsı Günler Ḳāsım 29
Fī 22 Teşrīn-i sānī sene [1]307

⁶²⁵ fānī [...]: hayli hān-ı kāh **EED** s. 376

⁶²⁶ ṭarīkatdan nefret: tarikatta nusret **EED** s. 376

⁶²⁷ Bu kelime cönkte rāğ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı rāh şeklindedir.

⁶²⁸ Bu kelime cönkte yararḳen olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı yararḳen şeklindedir.

⁶²⁹ Zerre şāne: Şeh-i nāzı **EED** s. 376

⁶³⁰ Ṭālī' im burucunda: Şem'anın ruhunda **EED** s. 376

⁶³¹ ḡūblarından: şāḡlarından **EED** s.376

⁶³² Kışveri bu dilde: Serīr-i yurlara **EED** s.376

[41a]

90⁶³³

DESTĀN-I KERBELĀ

I

Gūş eyle pendimi ‘ārif-i dānā
Dānā iseñ fehm it sırr-ı Yezdān’ı
Yezdān ne hikmetler eyledi nümā
Nümā itmek için zāt-ı Sübhān’ı

II

Zātına tecellī itdi ibtidā
Tecellīden bir nūr olundu peydā
İdrāk eyle nedir kudret-i Mevlā
Bırakma dilinden vird-i Mennān’ı

III

Var olmazdan evvel ol nūr-ı aḳdem
Anda zuhūr itdi ervāḥ-ı ‘ālem
Rūḥ-ı Muṣṭafā’yı kıldı mükerrem
Ol sebebdan var itdi kevn mekânı

IV

Kün didi var oldu bu kevn [ü] mekân
Melā’ike ol ḳubbe-i Āsumān
Evvelā aydınlık oldu nümāyān
Ḳurdı eflāk-ı çarḥ-ı devrānı⁶³⁴

V

Yaratdı fi’l cümle eşyāyı Ma’būd

⁶³³ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁶³⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

Aḥsen-i taḳvîmi eyledi mevcûd
Ki itmedi İblîs Âdem'e sücûd
Ol vaḳit dergâhdan sürdi şeyṭânı

VI

Ol şulb-ı âdemden bunca evliyâ
Geldi bu 'âleme hep gûnâ gûnâ
Nûḥ kavmine ğaḏab itdi Mevlâ⁶³⁵
Ġarḳ itdi muşallat kıldı tûfânı

[41b]

VII

Lût kavmi ğâyetle oldılar tûĝyân
Levâ'ice düşüp rûz şeb hemân
Bir seher vaḳtinde Ḥazreti Yezdân
Zemîne ğarḳ itdi bunca insânı

VIII

Tûr'da Ḥaḳ tecellî kıldı Mûsâ'ya
Anda ḥayrân kıldı sırr-ı Mevlâ'ya
*Rabbi erni*⁶³⁶ didi durdı du'âya
Ol vaḳit işitdi ol *Lenterânî*⁶³⁷

IX

Bî-peder zuhûra geldi Mesîhâ
Nice mu'cizeler eyledi icrâ

⁶³⁵ Mısırda hece kusuru vardır.

⁶³⁶ “Mûsâ, belirlediğimiz yere (Tûr'a) gelip Rabbi de ona konuşunca, “Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım” dedi. Allah da, “Beni (dünyada) katiyen göremezsin. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin.” dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mûsâ da baygın düştü. Ayılınca, “Seni eksikliklerden uzak tutarım Allah'ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim” dedi.” A' râf/143 **KM** s.181

⁶³⁷ “Mûsâ, belirlediğimiz yere (Tûr'a) gelip Rabbi de ona konuşunca, “Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım” dedi. Allah da, “Beni (dünyada) katiyen göremezsin. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin.” dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mûsâ da baygın düştü. Ayılınca, “Seni eksikliklerden uzak tutarım Allah'ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim” dedi.” A' râf/143 **KM** s.181

Dāra çekdi anı kavm-i Nasarā
İnkār eylediler ruḥ-ı Raḥmānı

X

Akıllar irmez ol ḥikmet-i Settār
Ḥaḳ dostuñ bilmedi Nemrūd u aḡyār
Ol Ḥalilu'llāh'a gül-zār oldı nār
Ḥaḳ böyle buyurdı emr ü fermānı

XI

Ṭulū' itdi dehre faḥr-i kā'ināt
Dīn çerāḡı oldı ḥikmet taḥiyyāt
Efḍal-ı enbiyā 'ale'd-derecāt
Nūr ile ḡarḳ itdi bütün cihānı

XII

Çünkü ṭulū' itdi ol māh-ı münir
İtmek için Ḥallāk ḡabir⁶³⁸
Anıñ vaşfı dille olunmaz tabir
Dīne da'vet itdi kavm-i nā-dānı

XIII

Şerī' at sancaḡıñ çekti ol resūl
Ḥüdā⁶³⁹ itdi ana Ḳur'an'ı nüzūl
Anıñ da'vetini itdiler ḳabūl
Buldılar cennetde bāḡ-ı cinānı

[42a]

XIV

Şerī' atı ḳurdı şāh-ı enbiyā

⁶³⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

⁶³⁹ Bu kelime cönkte Ḥüdā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ḥüdā şeklindedir.

Sevenler dost oldu sevmeyen a‘ dā
Doğrı geldi ol ‘ Aliyü’l-Murtażā
Tarīkat burcına dikdi nişānı

XV

Çağrıldı dillerde Haydar-ı Kerrār
Zarbından titredi cihān ser-ā-ser
Ana munsūb oldu Düldül Zülfikār
Geçürdi tığinden⁶⁴⁰ çok münkirānı

XVI

Uyandı uykudan cihān uyurdu
Haq sırrını sırr ehline duyurdu
Hudā ana hem arslanım buyurdu
Kim bilmez kim idir şāh-ı Merdānı

XVII

‘ Alī’niñ işine ‘ aqıllar irmez
‘ Aqıl irenler de beyāna virmez
‘ Ālem Haydar olsa kör olan görmez
Bulana ‘ aşk olsun genc-i nihānı

XVIII

Nefsāniyet idüp bir alāy mel‘ ūn
Ehl-i Peyğamberi kıldılar mağbūn
‘ Abdurrahmān İbni Mülcem dökdi hūn
Gör neye uğradı Haqq’ ın arslanı

XIX

Namāz kıılmağa mescīde vardı⁶⁴¹

⁶⁴⁰ Bu kelime cönkte tığ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tığ şeklindedir.

⁶⁴¹ Mısradaki hece kusuru vardır.

Mülcem oğlu anda vaqıt arardı
Namāz kılar iken ol şāhı vurdı
Bilmedi ol mel‘ün yedigi nānı

[42b]

XX

Çünki mecrūh oldu Şāh-ı Velāyet
Ol demde nūş itdi cāh-ı şehādet
Hasan’la Hüseyn’e kıldı vaşiyyet
Bir deveci gelir gözleyin anı

XXI

Didi gelecekdir bunda bir ‘Arab
Elinde bir deve yüzinde niķāb
İster cenāzemi itmeyin cevāb
Diyip ol Hudā’ya taşırdı cānı

XXII

Ehl-i beyt içine düşdi bir fiğān
Hasan ile Hüseyn itdiler nālān
Ġusl idüp namāzıñ kıldılar hemān
İrişdi bir ‘Arab deve sar-bānı

XXIII

Yükletdi tabūdı deve üstüne
Çekdi destini aldı destine⁶⁴²
O şāh emānetiñ virdi dostuna
Hasan’la Hüseyn’e düştü hicrānı

XXIV

Hasan’la Hüseyn’e düşdi endişe

⁶⁴² Mısrada hece kusuru vardır.

Didiler kâ'il degiliz bu işe
Düştüler peşine hem koş a koş a
Tutdılar deveyi hem çeken cânı

XXV

Deveci niķāba uzatdı eli
Kaldırdı niķābı pūr nūr-ı celī
Gördiler deveci kendidir 'Alī
Ol vāķit bildiler sırr-ı Yezdān'ı

[43a]

XXVI

O şāhiñ şehīd oldıĝıñ duydılar
Ol cehūd mel'ūna ħaber şaldılar
İmām-ı Ḥasan'a zehīr virdiler
Soldırdılar ol ĝonce-i ħandānı

XXVII

Şimdi kaldı Ḥüseyn-i şāh-zāde
İşidip Yezīd'ler düşdi fesāda
Leşker çeküp kasdı āl-i evlāda
Kūfe'ye kurdılar 'azīm dīvānı

XXVIII

Kerbelā'ya Merdān varıp oturdı
Ceng-i cidāl için ordusuñ kurdı
Namāz kılar idi ezān okurdı
Abadestsiz geçirmezdi zamānı

XXIX

Şāh Ḥüseyn gördi bunları hemān
Didi yā Rabb bunlar naşıl Müslümān

Evlād-ı Resūl'e oldılar düşmān
Kimse görmüş degil böyle seyrānı

XXX

İtmediler āl-i evlāda hürmet
Şuları kesdiler virip eziyyet
Hakḳ'dan korkmadılar Hāricī millet
Şusuz bıraḳdılar şābi şıbyānı

XXXI

Şāh Hüseyn didi ey ḳavm-i 'adū
Viriñ şu yetimler içsin biraz şu
Āḫretde yeriñiz olmasiñ tamu
Mekān etmeñiz kendiñize nīrānı⁶⁴³

[43b]

XXXII

Bu söze hiç kimse olmadı memnūn
Ḳıldı teşne diller cigeri yangūn
Şāhı şehīd itdi ol Şīmr-i mel'ūn
Deşt-i Kerbelā'ya aḳıtdı ḳanı

XXXIII

On iki imāmıñ on dört ma'şūmun
Ḳanıñ aḳıtdılar bunca mazlūmuñ
Hakḳ belāsiñ virsin ol ḳavm-i şūmuñ
Ehl-i beyte ḳıldı bunca ziyānı

XXXIV

Ehl-i beyt içine ḡulgule şaldı
Deryālar mevc urup urūca geldi

⁶⁴³ Mısrada hece kusuru vardır.

Ol nübüvvet güli şarardı şoldı
Düşürdi ol mel' ün bād hezeyānı

XXXV

Nice ılan içdi ħāk-i Kerbelā⁶⁴⁴
Lā-cerem ħaşre dek kıldı teberrā
Bu da' vā 'ālemde söylenir ħālā⁶⁴⁵
Ĥağ dūr itsiñ bizden Şimr u Mervān'ı

XXXVI

Böyledir bizlerde **Mir'ātī** ādet
Peyğamber dostuna oğuruz rağmet
Düşmānına olsun şad hezār la' net
Zīrā terk itmeyiz yolu erkānı

⁶⁴⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

⁶⁴⁵ Bu kelime cönkte ħālā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hālā şeklindedir.

SONUÇ

Edirne Selimiye Kütüphanesi 7168 numarada kayıtlı cönk toplam 43 varak, 86 sayfadan oluşmaktadır. Cönkün derlenme tarihi ve kim tarafından derlendiği kesin olarak tespit edilememiştir. Ancak cönkün içinde yer alan nesir bölümlerde geçen tarih ve isimlerden yola çıkarak 19. yüzyılda Edirneli Berber Rıza isminde bir kişi tarafından derlendiği tahmin edilmektedir. Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde cönkler, mecmû'alar ve MESTAP projesi hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde cönkün incelemesi yapılmıştır. Son bölümde cönkün MESTAP'a göre tablosu ve traskripsiyonlu metni verilmiştir. Çalışmanın sonunda ek olarak cönkün tıpkıbasımına yer verilmiştir.

Cönkte toplam 90 şiir yer almaktadır. En çok kullanılan nazım şekli gazel ve koşmadır. Cönkte 38 gazel, 21 koşma, 9 müseddes, 8 dîvân, 7 destan, 4 semai, 3 muhammes bulunmaktadır. 50 şairin yazdığı 86 şiir tespit edilmiştir. 4 tane şiiri yazan şairlerin mahlası tespit edilememiştir. Tespit edilen şairlerin çoğu 18-19.yyda yaşamış şairlerdir. Şiirler yazılırken herhangi bir tertip veya alfabetik sıra gözetilmeden karışık bir biçimde yazılmıştır. Cönkte yer alan şiirler çoğunlukla aruz vezniyle yazılmıştır. Toplam bulunan 90 şiirin 61 tanesi aruz vezniyle, 28 tanesi hece ölçüsüyle yazılmıştır. 1 şiirin ise aruz vezniyle mi veya hece ölçüsüyle mi yazıldığı tespit edilememiştir. Aruz vezniyle yazılan 61 şiirde sadece 3 vezin kullanılmıştır. Bu şiirlerin 39 tanesi "*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün*" kalıbıyla, 15 tanesi "*Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün*" kalıbıyla ve 7 tanesi de "*Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün*" kalıbıyla yazılmıştır. Hece ölçüsüyle yazılan 28 şiirin ise tamamı 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

İncelediğimiz cönkte daha önce edebiyat kaynaklarında ismi geçmeyen ya da kaynaklarda sadece bir iki şiirine yer verildiği halde hayatı ve diğer şiirleri hakkında bilgi bulunmayan 7 tane şaire tesadüf edilmiştir. Bu şairlerin mahlasları Afîfî, Cârî, Ferâğî, Firûzî, Handî, Mevzûnî ve Saydî'dir. TEİS'te sadece bir tane Afîfî mahlaslı bir şair hakkında bilgi bulunmaktadır. TEİS'teki bu maddede şairin tasavvufî şiirler yazdığı söylenmiştir. Ancak Afîfî mahlaslı şairin cönkte yer alan şiiri aşk konulu olup rindâne tarzında yazılmıştır. Bundan yola çıkarak cönkte şiiri bulunan Afîfî mahlaslı şairin TEİS'te yer alan şair olma ihtimali düşüktür denilebilir. Cârî mahlaslı şair hakkında da

kaynaklarda bilgiye ulaşılamamıştır. Sadece Kâbilî'nin Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr adlı şiir mecmû'asında 17. yy'da yaşamış Cârî mahlaslı bir şairin üç beyitine yer verilmiştir. Ayrıca bu mecmû'ada şairin mahlasında Çelebî ibaresinin de bulunduğu dile getirilmiştir. Cönkte yer alan şiirde kullanılan dil ile mecmû'ada yer alan beyitlerde kullanılan dilin benzerlik göstermeyişi ve şiirlerin özelliklerinin birbirinden farklı olması bu şiirlerin farklı yy'larda yazıldığına işaret etmektedir. Ayrıca cönkteki şiirin mahlas kısmında Çelebî ibaresinin bulunmaması bu iki şairin birbirinden farklı olduğunu desteklemektedir. TEİS'te 16. yy'da yaşamış Ferâğî mahlaslı bir şairle ilgili bir madde bulunmaktadır. Bu maddeye göre divan şairi olan Ferâğî genellikle gazel nazım şekliyle şiirler yazmıştır. Cönkte bulunan şiirin koşma nazım şekliyle yazılmış olması ve daha çok son yy'larda yazılan şiirlerin özelliklerini taşıması bu iki şairin birbirinden farklı şairler olabileceğini göstermektedir. Firûzî mahlaslı şair hakkında divan edebiyatı kaynaklarında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Sadece Kâbilî'nin Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr adlı şiir mecmû'asında bu mahlasta bir şairin bir beyitine yer verilmiştir. Cönkte şiiri yer alan şair ile Kâbilî'nin mecmû'asında bir beyitine yer verilen şairin aynı şairler olup olmadığı bilinmemektedir. Ancak şiirine yer verilen mecmû'ada da cönkte yer alan şiirinin bulunmadığı muhakkaktır. Mevzûnî mahlaslı şairin hayatı ve şiirleri hakkında kaynaklarda bilgiye rastlanmamıştır. Sadece Murat Uraz, Halk Edebiyatı Şiir ve Dil Örnekleri adlı eserinde Mevzûnî mahlaslı bir şairin bir şiirine yer vermiştir. Bu eserde şiiri bulunan şair ile cönkte şiiri bulunan şairin aynı kişi olabileceği ihtimali yüksektir. Ancak incelediğimiz cönkte yer alan şiire Murat Uraz'ın eseri başta olmak üzere başka kaynaklarda ulaşılamamıştır. Cönkte iki şiiri bulunan Saydî mahlaslı şair hakkında tezkire ve biyografik eserlerde herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Sadece Pervâne Bey Mecmûası'nda Saydî mahlaslı bir şairin Hayretî'ye yazdığı bir nazire bulunmaktadır. Bu iki şairin aynı şair olup olmadığı belli değildir. Ancak Saydî'nin cönkte yer alan şiirlerine başka kaynaklarda ulaşılamadığı muhakkaktır. Daha önce üzerinde çalışma yapılmamış cönk ve mecmûalar incelenerek kendileri ile ilgili bilgi bulunmayan bu şairler hakkında bilgilere ulaşılabilir ya da yeni şiirleri tespit edilebilir.

İncelediğimiz cönkte kimliği veya mahlası tespit edildiği halde cönkte bulunan şiirleri dîvânlarda, tezkirelerde, biyografik eserlerde bulunamayan bazı şiirlere de tesadüf edilmiştir. Kaynaklarda Kethûda-zâde 'Ârif'in cönkte yer alan iki gazel ve bir

müseddesinden sadece bir gazeline ulaşılabilirken diğer iki şiirine ulaşamamıştır. Şem‘î’nin divanında cönkte bulunan üç şiirinden ikisine ulaşılabilirken bir gazeline ulaşamamıştır. Yine Pertevî mahlaslı bir şairin cönkte yer alan Destân-ı Hazret-i İbrâhim adlı şiirine kaynaklarda ulaşamamıştır.

İncelediğimiz cönk genellikle rika olarak yazılmıştır. Ancak bazı sayfalarda farklı yazı türleri de bulunmaktadır. Rikayla yazılan bölümlerde de bazı sayfalar özenerek yazılırken bazı sayfalar düzensiz, karışık, okunaklı olmayan bir yazıyla yazılmıştır. Cönkte bazı yerlerde yırtık, silik ve karalamalar mevcuttur. Bu sebeplerden dolayı okunamayan bazı kelimeler bulunmaktadır. Cönkün çoğunluğu nazım olmakla birlikte iki sayfada nesir bölümler yer almaktadır. Cönkün derleme tarihini tahmin etmemiz adına bu nesir bölümler oldukça önemlidir. Sayfalarda satır ve sütun sayısında bir sınır veya kural gözetilmemiştir. Bazı sayfalar iki sütun şeklinde yazılırken bazıları tek sütun şeklinde yazılmıştır. Satır sayıları da sayfadan sayfaya tamamen farklılık göstermektedir.

Şiirlerin içeriğine bakıldığında çoğu Alevî-Bektaşîliğe dair şiirler olduğu görülmektedir. Genellikle şiirlerde Allah aşkı, Allah’tan af dileme, Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve on iki imam sevgisi, Alevî-Bektaşîliğin esasları işlenmiştir. Yine diğer peygamberlerin kıssalarına ve onları temsil eden özelliklerine değinilmiştir. Bunların yanında sevgiliye olan aşkın işlendiği şiirler de bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Akın, B. (2011). Diyarbakırlı Türkmen Alevî Âşıklar. Köln: Alevî-Bektaşî Kültür Enstitüsü Yay.

Akın, B. (2011). IV. Murat ve IV. Mehmet Hânendeleri Arasında Diyarbakırlı Bir Alevî-Bektaşî Âşık: Âhû Baba (Karaoğlu). Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi. S.59 s.279-300.

Akkuş, Y. (2010). Benderli Cesârî'nin Dîvânı ve Dîvânçesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Aksoyak, İ. H. (2015). “Vâsîf Osman Bey”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vasif-vasif-osman-bey>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Arslan, M. (2014). “Ârif, Kethüdâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-kethudazade-haci-mehmed-arif>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Ayan, H. (1981). Leylâ vü Mecnûn. İstanbul: Dergâh Yay.

Ayan, H. (2002). Nesîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Dîvânının Tenkidli Metni. C. I. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.

Aydoğdu, B. (2013). “Seyrânî”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyrani-mdbir>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Aydoğdu, B. (2011). Türk Edebiyatında Seyrânî Olgusu: Develili Seyrânî ve Eserleri (İnceleme-Metin). (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi S. B.E.

Aykanat, T. (2011). Ecrî Dîvânı (İnceleme-Metin-Sadeleştirme). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Azar, B. (2005). Tûrabî Divânı (İnceleme-Metin). Yayımlanmamış Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.

Baba, M. O. (2007). Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Heyemola Yay.

Bayar, K. C. (2005). Asırlar Boyu Tarihi Seyri İçinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük, Kubbealtı Lugatı C. I, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.

Bayram, S. (2006). Azbi Baba Hayatı-Eserleri-Sanatı ve Dîvânı (İnceleme- Tenkitli Metin), Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi.

Beysanoğlu, Ş. (1996). Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları. C.I. Ankara: San Matbaası.

Beyzâdeoğlu, S. (2000). Sünbülzâde Vehbî. İstanbul: Şule Yay.

Bursalı, M. T. (1972). “Seyyid Nesîmî”. Osmanlı Müellifleri. C. II. İstanbul: Meral Yayınevi.

Ciğa, Ö. (2016). “Mevlâna Müzesi Kütüphanesinde Kayıtlı 1626 Numaralı İlâhî Mecnû‘ası” Dicle Üniversitesi S.B.E Dergisi, S.17, Diyarbakır.

Çağbayır, Y. (2007). Ötüken Türkçe Sözlük. İstanbul: Ötüren Yay.

Çakır, E. (2014). “Cevâbî”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cevabi>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Devellioğlu, F. (1962). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat. Ankara: Doğu Matbaası.

Diyanet İşleri Başkanlığı (2011). Kur'an-ı Kerim Meâli. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.

Duman, M. (2013). “Turâbî. Yanbolulu Ali”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/turabi-yanbolulu-ali>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Duran, H. (2016) Dana Dili Terimi ve Cönk Araştırmacılarının Karşılaştığı Bazı Problemler. Ankara: Milli Folklor S.111.

Düzgün, D. (2014). “Emrah, Erzurumlu”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emrah-erzurumlu>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Düzgün, D. (2011). Dertli Dîvânı Karşılaştırmalı Metin. Erzurum: Fenomen Yay.

Ergun, S. N. (1930). Bektaşî Şairleri ve Nefesleri. C. I. İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

Ergun, S. N. (1944). *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri*. C. II. İstanbul: Kenan Matbaası.

Ergun, S. N. (1935-1945). “Ecrî”. Türk Şairleri. C. III. İstanbul: Zaman Basımevi.

Ergun, S. N. (1935-1945). “Emrah”. Türk Şairleri. C. IV. İstanbul: Zaman Basımevi.

Ergun, S. N. (1933). XIX. Asır Saz Şairlerinden Hengâmî. İstanbul: Semih Lütfi Sühulet Kütüphanesi Yay.

Ergun, S. N. (1956). Bektaşî Edebiyatı Antolojisi On Yedinci Asırdan Beri Bektaşî-Kızılbaş Alevî Şairleri ve Nefesleri. C.II. İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

Erkal, A. (2015). Erzurumlu Emrah Dîvânı (İncele- Karşılaştırmalı Metin). Erzurum: Erzurum Büyükşehir Belediyesi.

Erol, M. ve Ünal, M. (2014). “Azbi Baba”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/azbi-baba>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Erşahin, İ. (2005). Halk Kültürü ve Edebiyatı Sözlüğü. İstanbul: Ötüken Yay.

Fedai, H. (2003). Handî Divanı I, Ankara: Özyurt Matbaası.

Fedai, H. (2013). Handî Divanı II, Ankara: Özyurt Matbaası.

Güney, E. C. (1958). Erzurumlu Emrah Hayatı ve Şiirleri. İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

Gürgendereli, M. (2014). “Sünbülzâde Vehbî Mehmed Efendi”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sunbulzade-vehbi-mehmed-efendi>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Gökyay, O. Ş. (1984). “Cönkler Üzerine”. Folklor ve Etnografya Araştırmaları. İstanbul: Anadolu Sanat Yay.

Gökyay, O. Ş. (1993). Cönk, TDV İslam Ansiklopedisi C. VIII. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.

Güner, H. (1967). Kütahyalı Şairler. Kütahya: Kütahya Basımevi.

Gürbüz, M. (2012). Kâbilî'nin “Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr” Adlı Şiir Mecnûası. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Gürel, R. (1997). Enderunlu Vâsıf Dîvânı. İstanbul: Kitabevi Yay.

Halıcı, F. (1982). *Âşık Şem'i Hayatı ve Şiirleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay.

İnal, İ. M. K. (2000). Son Asır Türk Şairleri. (Haz. M. Kayahan Özgöl). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yay.

İsen, M. (1990). Latîfi Tezkiresi. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

İvgin, H., Bozyiğit, A. E. (2004). Kalecikli Âşık Mir'âtî, Ankara: Kültür Ajansı Yay.

Kadri, H. K. (1927). Türk Lugatı, Türk Dillerinin İştikaki Ve Edebi Lugatları c. II. Ankara: Maârif Vekâleti.

Karaalioğlu, S. K. (1983). Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevi.

Karadağ, M. (1996). Erzurumlu Emrah Yaşamı Sanatı ve Şiirleri. Ankara: Ayyıldız Yay.

Karataş, T. (2007). Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yay.

Kaya, D. (2007). Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yay.

Kaya, D. (2012). Âşık Edebiyatının Önemli Yazılı Kaynaklarından Cönkler, S. 16, s. 9-11, Kültür Çağlayanı.

Kırlı, Ş. (2019). Milli Kütüphane 03 Gedik 18185 Numarada Kayıtlı Kâni'î Mecmû'ası'nın Şiir Mecmû'alarının Sistematik Tasnifi Projesi'ne (Mestap) Göre Tasnifi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir: Ahi Evren Üniversitesi S.B.E.

Koca, T. (1990). Bektaşî Nefesleri ve Şairleri. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi.

Kocatürk, V. M. (1955). Tekke Şiiri Antolojisi. Ankara: Buluş Kitapevi.

Koştan, M. (2020). Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi Y/0723 Numarada Kayıtlı Mecnû'a-i Kasâid'in Mecnû'aların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi.

Koz, S. (1977). "Cönk". Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. C. II. İstanbul: Dergâh Yay.

Koz, S. (2012). "Cönk ve Mecnû'a Yapraklarında Âşık Aramak" Mecnû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı s.157-200. İstanbul: Turkuaz Yay.

Köksal, F. (2012), Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori s. 83-101. İstanbul: Kesit Yay.

Köksal, F. (2012). Şiir Mecnû'alarının Önemi ve "Mecnû'aların Sistematik Tasnifi Projesi" (MESTAP). Mecnû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı s. 409-431. İstanbul: Turkuaz Yay.

Köksal, F. (2016). Ya Kebikeç: Mecnû'alar Arasında. İstanbul: Kesit Yay.

Kutlu, Ş. (1979). *Şair Dertli-I*. İstanbul: Kervan Kitapçılık Basın Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Macit, M. (2013). "Fuzûlî". TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuzuli-mdbir>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Mermer, A., Keskin, N. (2005). Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yay.

Özdemir, A. (1993). Cönklerden Günümüze Halk Şairlerimiz. İstanbul: Veli Yay.

Özkan, Ö. (2003). "Handî ve Dîvânçesi I". Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi. S.27 s.309-338

Özkan, Ö. (2003). “Handî ve Dîvânçesi II”. Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi. S.28 s.259-294

Özmen, İ. (1998). “Virânî”. Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi. C. II. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

Özmen, İ. (1998). “Cesari”. Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi. C. IV. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

Özmen, İ. (1998). “Mir’ati”. Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi. C. IV. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

Özmen, İ. (1988). “Hamdî”. Alevî-Bektâşî Şiirleri Antolojisi. C. V. Ankara: Tc. Kültür Bakanlığı Yay.

Öztelli, C. (1964). *Dertli- Seyrani, Hayatı, Sanatı, Şiirleri*. İstanbul: Varlık Yay.

Öztelli, C. (1969). *On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî*. Ankara: Türk Etnografya, Folklor ve Turizm Derneği Yay.

Öztelli, C. (1973). *Bektaşî Gülleri*, İstanbul: Milliyet Yay.

Pala, İ. (1989). *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü* C. II. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay.

Parlatır, İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yay.

Püsküllüoğlu, A. (1996). *Edebiyat Sözlüğü*. İstanbul: Özgür Yay.

Sakaoğlu, S. (1987). “Cönklerin Kültür Tarihimizdeki Yeri”. Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu s. 219-226. Elazığ: Fırat Üniversitesi.

Sakaoğlu, S. (1987). *Ercişli Emrah*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay.

Sakaoğlu, S. (1989) “*Türk Saz Şiiri*”, Türk Dili Dergisi, (Halk Şiiri Özel Sayısı), s.445-450.

Sarı, M. (2013). *Mevlevi Âşık ve Şair Konyalı Şem‘î Dîvânı*. Konya: Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.

Sarı, M. (2015). “Şem‘î”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semi-ahmed>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Sezer, M. (2009). *Cesârî Dîvânı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

Solmaz, S. (2005). *Ahdî ve Gülşen-i Şu‘arâsı*. Ankara: AKM Yay.

Şenödeyici, Ö., Akdağ, A. (2015) “*Mecmû‘alar ve Cönkler*”, Osmanlı Edebi Metinlerini Anlama Kılavuzu s. 367-388. İstanbul: Kesit Yay.

Şeyh Süleyman Efendi, (2003). *Lugat-i Çağatâyî ve Türkî-i Osmânî*. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları.

Tarlan, A. N. (1950). *Fuzûlî Dîvân*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay.

Tek, R. (2013). “Dertlî, İbrahim”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dertli-ibrahim>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Tek, R. (2011). *Türk Edebiyatında Dertli Olgusu Âşık Dertli ve Eserleri (İnceleme-Metin)*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi.

Tuğluk, İ. H. (2019). “*Hurûfî Mecmû‘alarında Nesîmî*”. Nesîmî Kitabı s. 83-104, Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.

Turan, F. A. (2015). “Mir‘âtî”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mirati-kalecikli-mirati-mehmed>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Türk Dil Kurumu. (1965). Tarama Sözlüğü. C. II. Ankara: TDK Basımevi.

Türk Dil Kurumu Sözlük Kolu Çalışmaları. (1948). Edebiyat ve Söz Sanatı Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Arı Matbaası.

Uraz, M. (1933). Halk Edebiyatı Şiir ve Dil Örnekleri. İstanbul: Suhulet Kütüphanesi.

Ünver, İ. (2008). “Çeviri Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”. Turkish Studies: International. 3(6) 1- 46.

Vaktidolu, A. A. A. (1998). Virânî Dîvânı ve Risalesi. İstanbul: Can Yay.

Yavuz, O. (2013). Bilinmeyen Saz Şairlerinden Biri: Âşık Cevâbî. Dil ve Edebiyat Araştırmaları. Konya: Aybil Yay.

Yekbaş, H. (2014). “Cesârî”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cesari-hasan>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Yenikale, A. (2011). Sünbülzâde Vehbî Dîvânı. Kahramanmaraş: Ukde Yay.

Yıldırım, A. (1995). Alevî-Bektaşî Deyişleri. Ankara: Ayyıldız Yay.

Yıldırım, D. (2013). Elyazması Bir Kitap Türü: Cönk/Cöng Kayıp Sarayburnu Cöngü Bağlamında, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay.

Yüksel, H. A. (1987). Âşık Seyrânî “Hayatı ve Şiirleri”. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay.

Zaman, S. (2009). Yedi Ulu Ozan. İstanbul: Can Yay.

EK LİSTESİ

EK1: TIPKIBASIM	193
------------------------------	-----

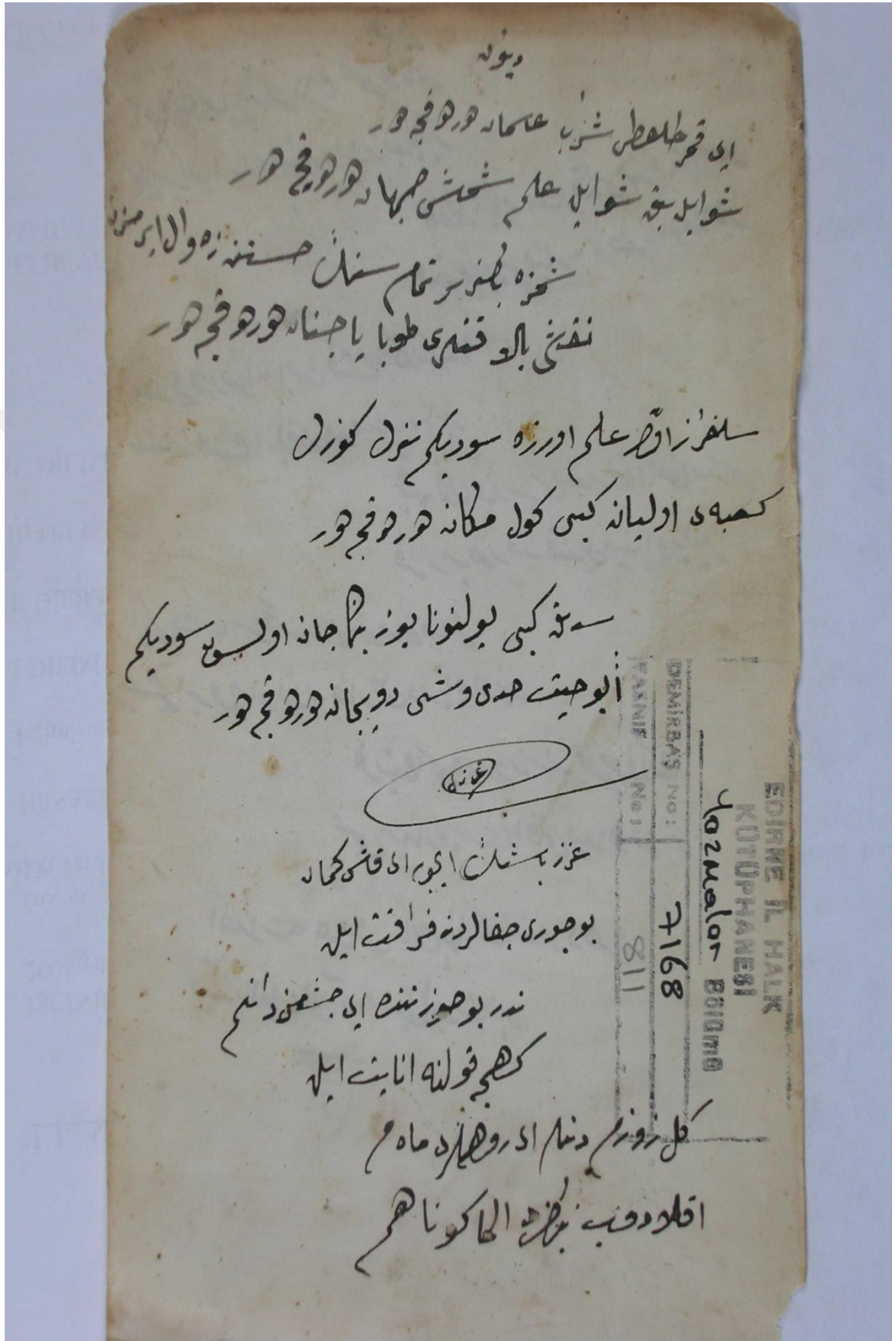

EK-1

EK-1: TIPKIBASIM

1a

قد
اهل و باغ شمع فایم صور و نانبد
کلیه سبب اید و هار دلا رب باینده
کلمه ایام همه قدسی خدام آملند
عبدالرحمن بن عبدالمطلب او طاب

منزل درجه هفتم از حق بکشد
 بر این که در این که در این که
 فقه الله در سر هر حق از حساب
 قرار بر خود فقه الله از این که

ایکی کتاب سرکشندہ او شوملتہ صافی
جستہ ابرو و اولادہ غارظی دریا بادلانبر

فریب کوه درون شب مجسم فلک
صبحی بیمار در سراسر افق

افروزه عرش ملک چار کوندند دهه
صید بالعی دمی آب سبجا بوشانید

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کبر می طلبه ساینده در میخانه ده زاهد
 نبی و با صید تو برده صلا و استواری نهانده
 چه اول رنده کیم تنها جگر کیم کدشته باغ
 سوزانج و رسته قلم ربلد تو جاعده
 عطف او بدیده او بدید بر دل فانی و جوده سوزان
 همدان و امل ای دلبری او تو بدید بد جاعده

کر خوف اهل دامن زهر بجاء بجاء
امر لای لبیک می بولس بجاء بجاء

مادر خرم کلسا و بزرگ اول طفلی ندیده
در کوه تهری نموده ای طشانه طشانه
و لطف
صفای نسبه نمتای روحه مجلس عشره
طلوع ایام می کبی کل مجلس ندانند از

فتح بان اولدی بنده عرض دیصا بزم قلوی
 استقام ربه سنجه مرگنه بولدی صبا
 قهری بقدر کبی را غدر قل رنل اولد بد
 اخرون دانه براری اده عظمی الی صبا
 دوحی بر بلبلر نسته هکسای فجر اولدی غام
 طبعی صبا بفریم بیان طرب اوروں دلدی صبا
 عذل
 اعلم هو که نمی دیده جی صوم که
 بعد از احکم غمی ای دل فی دهم که
 کندرون بوجدهی بار صبا لیلی دیم
 استم غدهی بل بنه جودم که
 ولله باقم صفیه عکسه دور اینک اش
 لاله کما صاعده ای بحق دکر کونم که
 کندرای سانی بین لعلی لبند نه مدلی
 هوشم الدنه هولوکا ای ساغری کولکونم که
 استن باره وارون نغمه بلبلده اوقوی
 طبعی صدف کبی ای کوننه مظعم که

افندم بزنی فانی صفای در جهان الله
 بر شاه اهل بیت او در قیامت زوقش روت الله
 که اول اظهار دلا در صحنه عالمی قرار الله
 و شفا افتاد شک حقیقت ظلمت ایل بر شاه الله
 که بن شاه افکار فی سبب اهل کل کوی هند الله
 بغیر دل مورغه زان فرایع بوی که طبع شاد الله

نه مشکل در بوغریشت دمی منت فر الله
 نداهت که بخت غوغا صحن الله کرد بینه ضامو
 کجوه بوغریخت موسی قید نه لا الله
 قلعه اختیار بر اولفتن یارنده جد الله

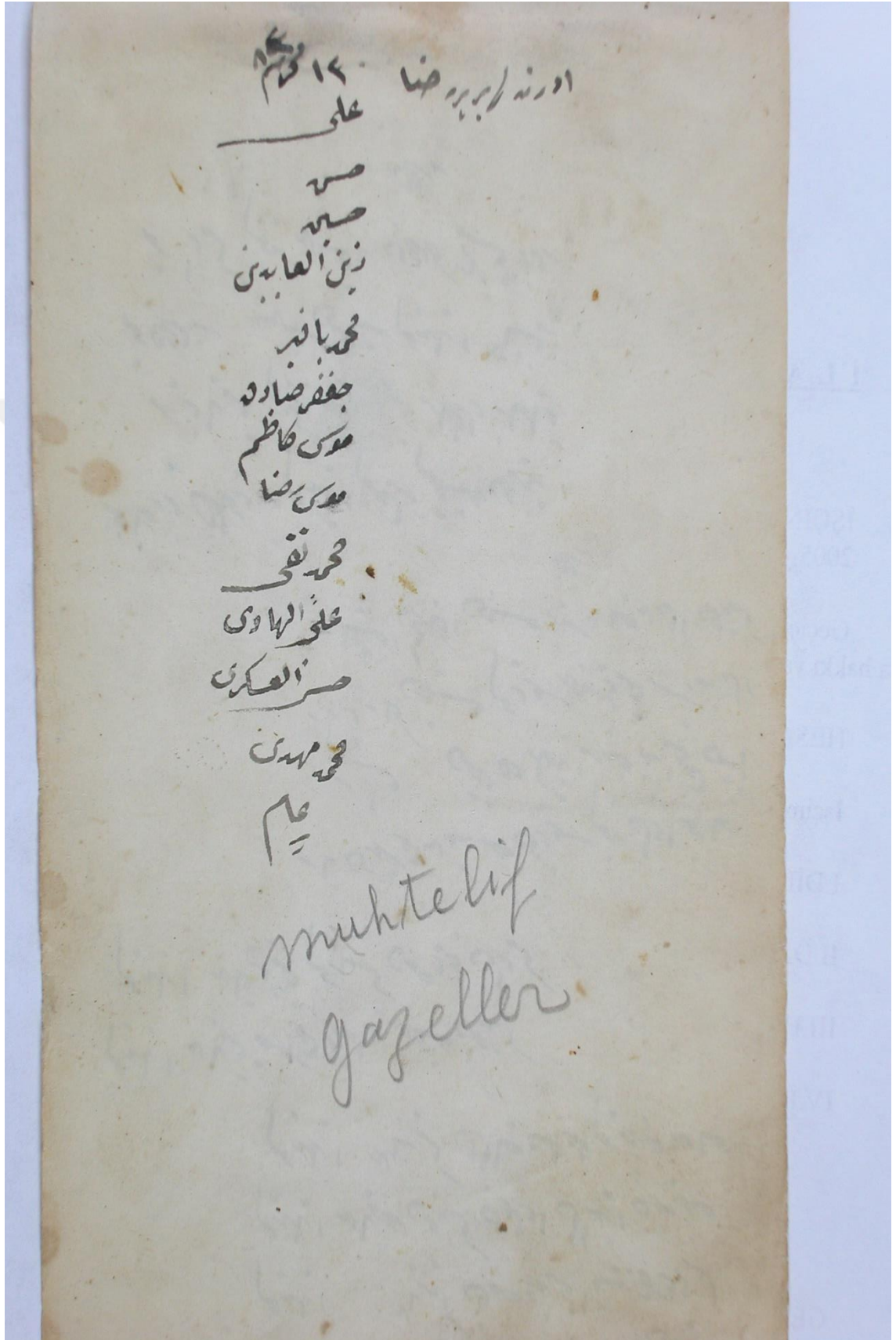
الط

بوفانی کل شتی نت اجزی دیر بلیه سید
 ایدر الله فیه الله و غلت کور و کیم و اوید
 که قیامت بانه اند یکجه فاف صفت جلال
 بشما الله و غلت که در سبب البیث اثنت

البط

قیامت ناهر سرت که کل هردم فز انص
 اقصه جهر کر یا نهمه بکلی روت انص
 هو شوب حقه نیاز اند کیم زاری نراه انص
 سنخ اوصاف قید به اوزر حال نقدی طاه انص

الط

قبیله که سحر کرده اندم جوده افکاره ابلهیم
 لود که بیت انجمنه صوفی کبریا ابلهیم
 صوفیون ابدال اولون کنده عیاره ابلهیم
 جامه صبریم طوط جان کربانه ابلهیم

کنده عن غنیمه بولنده دوسته قریانه ابلهیم
 کردانی مجروحی کسبیم قریب فانه ابلهیم

حانه اول بنم سوری حسنه دوشی نا-
 انش لحرانه صبرانه که قبیله
 اندیشه قدیم سوری صبری کارزار
 کنده الهه جاده بند صبری اکائی اصبا-

نبری غنیم مرهم انیم در دیک در مانده
 قیام از غنیم انیم یکیم فریادیم
 برشته ابلهیم شاهی شهبه سلطانه
 روزی که کلون باقیه بنم کردانه

کنند بی آدم صاف نور دیم حیوانی ناطق منم
 حیدر داخل بر عمل بوده فاجری فاسد منم
 لیک افرازنده کبری اولیا صادره منم
 هزار جور اسیر ساز بر حق تو بود منم

بصیقل یارینا بود در زندان عصبانته
 روضه للعالمیه امی شود بدو نشانته
 با سر اجود بودم فایده بخوارم دوانته
 انبیاء اولیا فحاج سنک اصانته

کنند بی عقیقه بودنده کشته قهر بانه ابله منم
 کردانی مجروحی کسبم قریل فانه ابله منم

علم

سنک حال خوارنده نشانته خبیث فلفله
 بنم سوزی در دودخانه اسیر مجروح فلفله

در ارض حق تعالی که در جایجا اما
 او نصیب دار پس صدوقی اسکندر فلفله
 و نیک بود و بد بیکر نظم عالمی شمدی
 نظم انجود آفتی صورتی دفتر فلفله

بهیا بنی غریبه بنده حال الیهم ساقی
 بنم یار به پیونده کماله برید فلفله
 نذر صداه اولو رسم رویش ایندو که واضح
 خیال غفلت فکریم صدوقی دلبر فلفله

دولت

راضی عشق دل به بونما ابدیم جانم کبی
 سینه کو خنده مجوسدو ایمانم کج
 ناله فریاد باحت نذر بلیس سنه
 یوسف به قو خنجر دار کون برل خدمت کبی
 حال دهریم صد هزار صد بر سر باغبان
 بنجم بنه فلان کورنده بوسناشم کبی
 کولستان عالی بر بونما ابدیم
 بر صوبه کوریم سردی صرامانم کبی
 کنت ابدی که دیم جبهانی کبی بر بونما
 روضه دی قبه ناک اللهه سلام کبی
 شتی ریاض نشیمن ابنه زلفه در نلبا
 سنبل باغ اولبه کاحل پیشانم کبی

دولت

ماه محاله دار ایام حور شیدی نابانه اولیه
 قدی نوزدن بند سردی صرامان اولیه
 بر جان زلفی سبزه باط و بر رونه
 ماه محاله جکسوه حور شیدی پیشه اولیه

هیچ جانی ماری نور خلقی کسی طایفه
 حاجتبه تعالی بنده مری سلیمان اولیبه
 اهلی عشقه تمکد ایوب ایمانی ارضه شوقیه
 منکده بال شبنمی اولسونه ایمانه اولیبه
 آرضی حکمت بهجتیه شوره به اکلیم اهلی عشقه
 لذه فی عشقه الویر فرو که روانه اولیبه
 دردی عشقیه دفعه نه پیری در خانه ایامه
 اولیبه در رینه ای در تنی در خانه اولیبه
 دوانه
 عشقی صادره محبتی مصطفی در لرزه
 در دله خیره کشتی الی جبار در لرزه
 بر که وجده صدر سدا ی قوم سبز کلا سکن
 طبعی شاهی دلویه مور قضا در لرزه
 جای بهی ترل ابدون بزل ایمانیه عشقه
 بنده شاهی شهیدی که بلو در لرزه
 عشقه طفله چگون منکده فر شو و منبر
 اولسینه قوم صوفیانه عشقیا در لرزه
 کرم مهر در تکلم اندر دیم بنده در دیدار
 جان الیه بنده طیبیا سید دار لرزه

غزل

دل در آینه آتش سوزانده باشد
آتش عشق چه عاقبت هر آنکه باشد
کلی گزیده لبم باره سبزه
ناوکی طیفی غدا از صحنه هجران باشد

از لاله اوله نور میالیم فانی
رلبه جوری جفا عشق افغانه باشد
دو کلیم پس سرشکی او ابد بهیم نماند
جسم خونبار به قطره افغانه باشد

ای کلیم جام می ساقی کول در دلم بدم
بدی ساقیه به باره بیجان باشد
جسم کرده به بر با فیا لیم بوفلان
اگر معشوق در بر عشق قراره باشد

حاله عشق بکا انده اوله اوز کیمکانه
بوری ای دجوهی کجا احکمی کلای باشد

غزل

الوداع ای ساقیا اوله تمام اولدی تمام
بزم می اولدی شکر عشره تمام اولدی تمام
کسی نه قلبه به محج استیال بود به به اهله
بزیانده بود کیه لم نوبه تمام اولدی تمام

ناره لوسوه مشدري بيد و مقامه جانب
 دقتي اقسام ابله صبحه غام اولدي تمام
 هوانون بلكندري فلکي دليم بولدي هوا
 اسدي وصله بلكندري غوبه تمام اولدي تمام
 دسه دغري دوزون روبه الاله دي بول
 درک شعی در بکند صبحه تمام اولدي تمام
 علم
 رواه
 بهمان غن اولوه بازود قوه کز بر
 امفله اولفله صبحه کسه کز بر
 کمنی زنجیری صبحه اید و دنیا بد
 کمنی در دنیا اید مولود کز بر
 دایره لوصه قدر بسته لوصه قونا
 بر ملک ذریقه قفسه مرغ لوصه کز بر
 اسفند کسه ضاسیه ربای غریبی
 ابدان سه بد انسان قفسه کز بر
 کول نهالنده قوری فریاد اید سیم غلبه
 پیم سانی شعیار وانه شیشه کز بر

دستگاه حضرت ابراهیم

۵

دکتر یان سوزلرم جاء کولنده
حضرت ابراهیم ایدیم بیانه
دکتر یان سوزلرم جاء کولنده
حضرت ابراهیم ایدیم بیانه
دکتر یان سوزلرم جاء کولنده
حضرت ابراهیم ایدیم بیانه

حضور ایدیم در روی کولنده
حضرت ابراهیم ایدیم بیانه
حضور ایدیم در روی کولنده
حضرت ابراهیم ایدیم بیانه
حضور ایدیم در روی کولنده
حضرت ابراهیم ایدیم بیانه

حکمتی سبانه ایدیم بیانه
نام عقلی سبانه ایدیم بیانه
حکمتی سبانه ایدیم بیانه
نام عقلی سبانه ایدیم بیانه
حکمتی سبانه ایدیم بیانه
نام عقلی سبانه ایدیم بیانه

او یانه روی باره عقلی برشته
تفکر ایدیم روی برشته
او یانه روی باره عقلی برشته
تفکر ایدیم روی برشته
او یانه روی باره عقلی برشته
تفکر ایدیم روی برشته

ابراهیم حال بیانه اولجه
صوتکده خود حکمتی بیانه اولجه
ابراهیم حال بیانه اولجه
صوتکده خود حکمتی بیانه اولجه
ابراهیم حال بیانه اولجه
صوتکده خود حکمتی بیانه اولجه

۶

۹

اولوفه اکلوری اولوری اکلوره
 سازا بنده حق مراری اکلوره
 جانی دی بانه ارشادی اکلوره
 کل سنی که بزم قلوبه سیدانه

اسمعیله انده کورند رید
 تعلیم ایلرک جووه نیاز اید
 کیده جل سیدانه قورمبون کور
 شوبله فتنه اولوی قلبی شادمانه

افکاره سیدانه کیده بزم دیدی
 ازیم و بریدی اخی سیدر ایلدی
 ایلرک قشایون صاحب طاری
 بنده سنی که بانه ایلدی حشانه

جکله سیدانه دل فریادی
 عودمان حاصلی بر مرادی
 بل جاننده سوه بزم بر اولوریدی
 کوزنه کلومی کلوسه دبانه

جستجه افندی فانی سنی
 بریشاله ایلدی غریب حالنی
 طوطی ایلرک تسلیم ایلدی کلنی
 بابا اوغل بولر اولوریدی روانه

فناح الیزی صاحبی بلده
 بنده سنی دیننده بولر ایلرک کورده
 حسب حال ایلرک بابا اوغل بولده
 عرفانه داغنه واریدل اولور

بقلمی بجه بانه بانه واریدر
 انیم بلیس کبی الهیه واریدر
 سولیم اوغلام کابیر جام واریدر
 امری حقیر سوزم سولیم شایانه

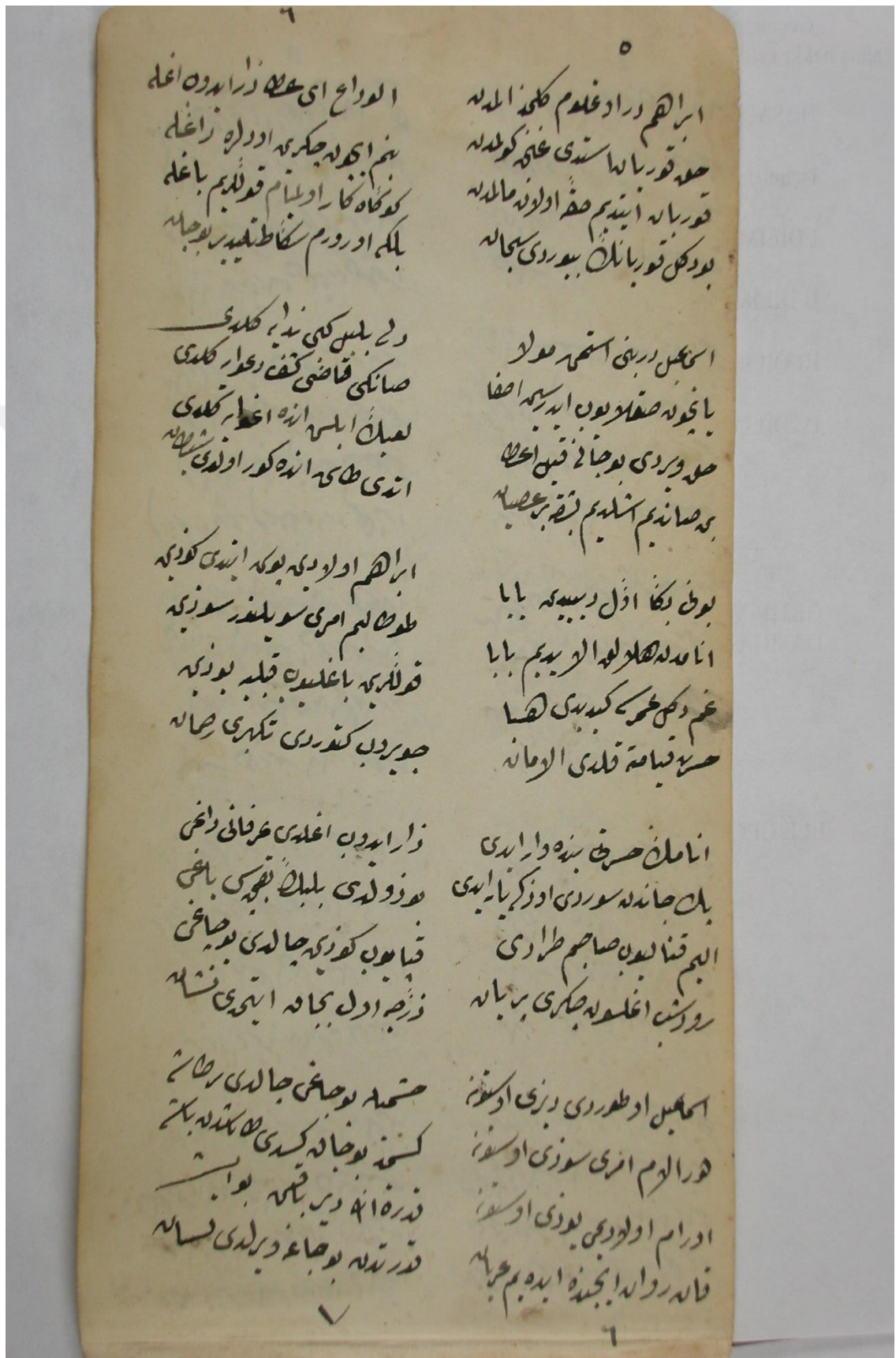
اسمعیله در بابا سوزنی سولیه
 ندر بولگی ایلرک شایانه بولیه
 بزم جووه سنی اشکار ایلرک
 اکلورک سیدانه صدوم اولورنه شایانه

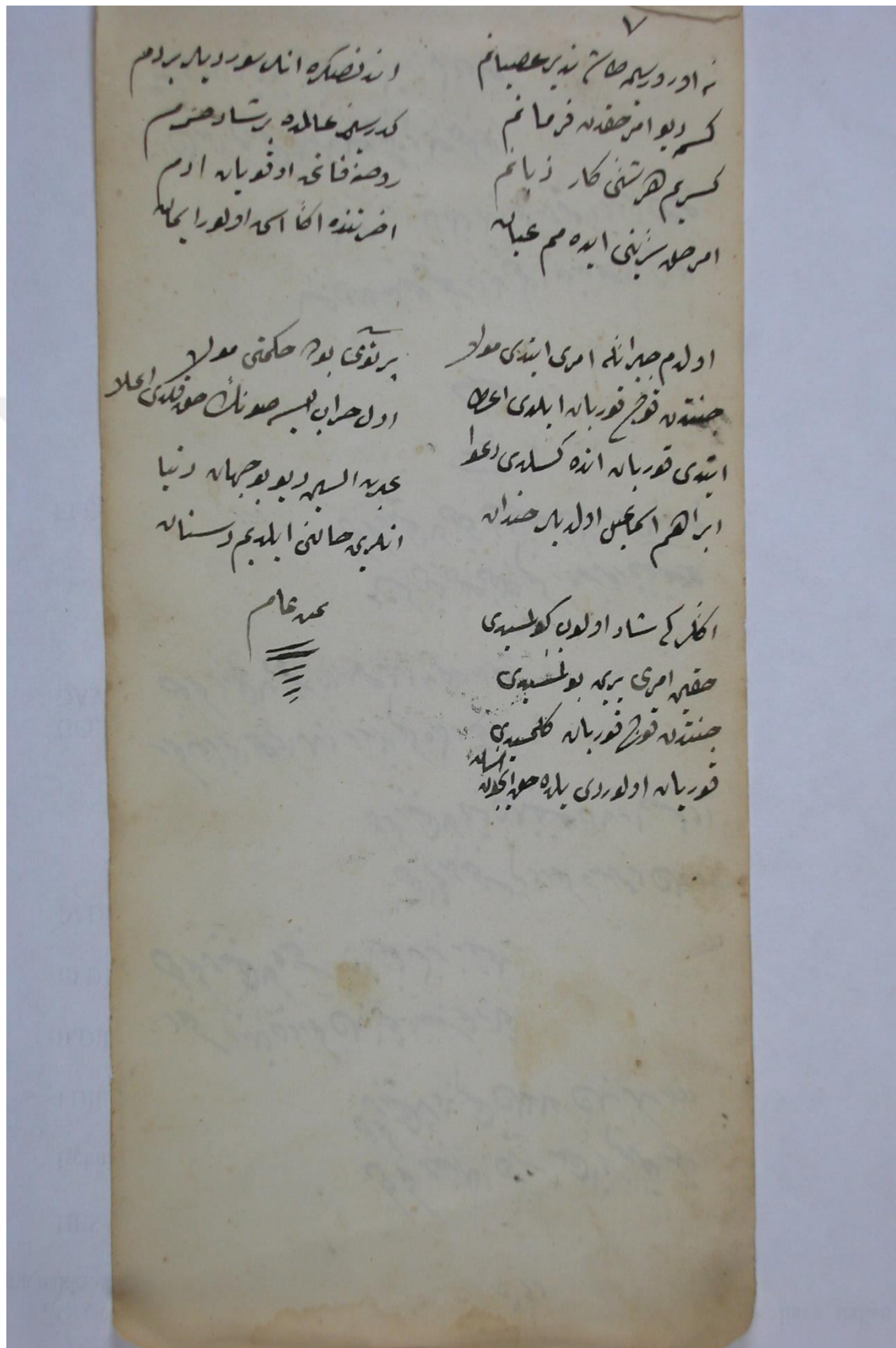
ابرارهم در اوغلام رو بام کوردم
 کسلی طقیری مجال اولدم
 به سنی بوزغ کسکه کلدم
 بویاننده صحرای افانه قران قلده

اسمعیله در قلبی صادق بابام
 صانیم اولور بزم عاتق بابام
 کلنی اولور بزم یادق بابام
 هیچ بابا اوغلام اولورمی شایانه

ه

ع

داده

قبیل تقصیر زاهد سیری الانبیا کوکل
اوده سکرینک عالمک هم بادشاهید کوکل

قادر فوسنده محرابان کوردن فایم کور
بامند زبیل فوکان سیده کاهید کوکل

اردان دهرنده کوردن مسی که خجانی
اولیب ارباب عقیق قبه کاهید کوکل

بویجه دله کیم ظهور ایلاد حو انوری کور
جوده طلوع ایلاد حو انوری کور

بوصفقت ریزه و کیم بطفی صفی قیل کور
جادیا کور زانی حقیق قنی کاهید کوکل

غزل

بورج اوجونده اظی طول شمس غفله کلدی صبا
جرم کوردن فیرنه نور به کلدی صبا

بوکیجه جانم کبی جانا بنده هم ایل
جلوه ل ایلان صفای زوفیه اولدی صبا

مژده الود حوله ابله لب جسم عتانی
سوز که جسم آهوی مد و مناه مناه

عقبنی باده عقی ایوب ساقی لبودنه
ده شکریم قصه دس صی لده دلو دلو

فدنه

فدنه

بهره حالی خضر ابله کوش
در دین زخمه بولنه طب
وصال باده سکه ابله دیشنه
ارام دار ابله اوجی رقیب

جده ابله دله اول بری زام
شوی اغیار ابله زوق صفاد
اغلام روزنه داری دساده
کوشنل بر دس اولور می نصیب

جایا حاکم ابله سوال
ابله می حقم بونجه قس قال
معلومه سنک انا زوال خلول
کنج فلا کنده فالشم غریب

جیبیا بلدی او جسم جاده
قلنی عجمی ابله دس
عده عجمی قو عجم باهو
ریز که مقصودم حد اغریب

بلجم جدم می ای بونی ملهم
او خور دیم عاقبه بر نجه درم
او خنجه رد حلیه زلفی سباهم
فغانم اره دیز بر شام سکه درم

طوره که محمدیه ای دل بسندم
بغله که کوشنل زلفی کسندم
وصال که کور که نازل افندم
انگیزه اکلنول فاله جم بوجرم

خدی به فعال کدوری ارباب
بسته که سوز بکم جوری جفا
اگرندی اقسیم عده که سما
شایرم زده ک فالدی اصد

رسم ابله حاله کل بوزم جانا
سنگینه ابله دیم او دلو
جیبیم قلنی کور عجم اصل
سناه اولون کدیم کدیم بوجرم

رسو

بنم سوکلی سلاک نم شری جدائی هر انم
 بی لعلی شکر با بزم بوی سدی صامانم
 سکا کویم اسبیم هم فقیریم زری مجبوریم
 سارنلو کرانلو بنم هر نشو سلاک نم

شیم روزیم دلیم جانم جانی غم طالعیم شوقیم
 ضیالیم فکریم اکلیم بنم حور شیدی تابانم
 ایمانم فیهیم دینم صلاتم طالعیم فحیم
 طوافیم سجدهیم قیلم بنم محبوی ریشانم

ظهور من بناه من عفو من شکو من
 فیهیم مظهریم باریم رفیقیم همه هم جانم

کولم لولم منقسم سنبلیم بوی صفا بختیم
 مقام خدییم سکیم جمال و بر دی صدانم

مادریم اسنکیم حبیبیم او فیدم رصفیم سکه
 فقیریم غریبیم حاکم سری کوبنده جدانم

مَدَل

فکری زلفی یاربده مملو به سورا میم
 صنی نه بیری حوشیدی جیلا ارا میم
 بر کول اجلها کی بونی کو کلامه فکری اگر
 انا خود به بلندی بلبلن شبیه میم
 موردل مر بکده الی روی قدی بر فکری
 معجزاتی مصطفی بر خطبه عسی میم
 بر زمانه دنیا و ما فیها در جولو به الی میم
 شوی دنیا بزم بید بلغم دنیا میم
 ادم ایدم سوریه ایجه بیت معده ی ملول
 هر کلامه ابد طوفانه کعبه علیا میم
 فکری زلفی ابنتی سبع المانی اجیبا
 کاکلی دلد کی والیده ارا میم

اسلام پادشاه بنده غریب
 اولیای اقرار بنده اوستی
 صدر اعظم حکمتی خدی فلتی
 سید صفیحه ابندی اظهار اوستی
 در بر طرم فرما حاصلی ظلال
 جمده حاضه اولدی صفا لله
 عالمی جانی نور فصد من ان
 رسولک صابغی لکها اوستی
 ارند بوی بیدار بلی
 قلیج قیده سنده اور بیدار
 نکر سندان ار صلاقی حظه علی
 بوزنی جداری کرای اوستی
 ارندی بیداری کورند
 حال غشده حدورند
 بوی اولتالر بوی ارند
 بوزنی اضمی اوستی
 جملہ برده ایدہ لم شتا
 صد سنده کرم سنده شتا
 بوزنکمی کز حافظہ انا فقہا
 جان زبده اوقد لکها اوستی
 ارند بوزنی قیدہ بوزنی
 جمده مانوئل لکها اوستی
 فصد اصی سالتہ از صلا زندی
 الله بوضه فمی بیدار اوستی
 فمی کی بر مار اوستی
 التی بیک در غام ادرم الله
 التی بیک خدا سالت بیداری

حاجی بکنده و لای سید نصر الله
 بوزندی بر جنبه طوار اولتی
 سیدی خراغی شمع باغده
 زنده سنان در ویرانه کاهلوقده
 کلاه لاله عینه بام صدوقه
 شمس طبریز فکاه کاه اولتی
 جانی یازار ابدان حاصل
 معلوم قبول ابدان فکاه کاه
 طوبی حیکمه طول ارا با سنان
 فکاه ساجده نکند اولتی
 شمس کس و در بر بند کس
 فکاه سنان کس فکاه کس
 جانی حیکمه حیکمه حیکمه
 فکاه قبول ایضی بلای اولتی
 آه و در کس کس ضای
 بر و فکاه با فکاه فکاه
 شمس کس کس کس
 فکاه سنان کس کس کس
 فکاه سنان کس کس کس

اسمیک بر کنی لوطی سجا
 رسان بر دین باقی نه ایچوله
 کوه کوه براندی بدی آسمه
 هر یک از قند لوطی نه ایچوله

هسته قند لوطی نه ایچوله
 زنده قند لوطی نه ایچوله
 قند لوطی نه ایچوله
 سده سده عالم صالای نه ایچوله

شعشع عالمه دیا اولفده باد
 حقیق امری الیه ظهور اندی باد
 بدی اقلیم جا کوشه کوه دیا باد
 هر یک از عالمه جسته اندی نه ایچوله

هر یک از عالمه جسته اندی نه ایچوله
 دنیا به نعل بر لوطی الیه ساه
 خطبه دوز بر سر دوزر او شاه
 ایسی در کاه لوطی سوری نه ایچوله

ایسی در کاه لوطی سوری نه ایچوله
 سلاک جویانی دلدی او سوری
 لغنه حلقه دلدی کبودی
 بدی خانه دلدی نه ایچوله

بدی خانه دلدی نه ایچوله
 قهق جهنم به جفته بودی
 هر یک از عالمه جسته اندی نه ایچوله
 انک صول اکسیر جکی نه ایچوله

انک صول اکسیر جکی نه ایچوله
 ماه تاب اولون کلدی نه ایچوله

ششده تیرین اولون کلدی لونه
 ادم قنن بئندو کدی نه ایدله
 ارم قنن بئنه دنیایه کدی
 کافه لاله لری بر بوطان بیدی
 ندرج بئجه اولدم سکنی بادی
 صالیدی اول عمامه چلدی نه ایدله
 اول عمامه کی کسی اولدی کدی
 عارفان اولور سوزنه انجاسی
 موسی ایلد فریغونه نه ایدی افکاهی
 اوجوردی ارباب به خولدی نه ایدله
 اوجوردی به خولدی بئنان کوردی
 حمد ایدون مولور سنال قلدی
 الله اسائی برضا به جالدی
 اوله ایکی برده صوافدی نه ایدله
 اوله ایکی برده صوافدی جاغلدی
 یعقوب اوغلی یوسف ایدله افکاهی
 ایوب دودلو کوردی درم بقلدی
 یارولندی تنی قوفدی نه ایدله
 موزونی جاغید به درم باجلین
 حقیر سولکی سی ابراهیم حلین
 قریانه انجاسی ایدله اولدی بلین
 داغ بئشه صراحی باقدی نه ایدله
 ع

حکمتی الهی شام سهرم
سهرم باد اسباب باغ ابر سهرم
باغ ابرم بود رختی اسرم
اسر غنچه بادی دل محمد صده

خیزم بر زان صفای اکرم
اگر چه صله اولدی محضه فلم
فلم هم آسپاد واقفی الذم
الذمه غنچه اهلای جاهلی محمد صده

حرم ابد عالم کس ابد رهند
هزار ابد الهی بود معبر
معبر بر فیض صده نمی قدر
قدر ابد صله اولدی زانی اکرم صده

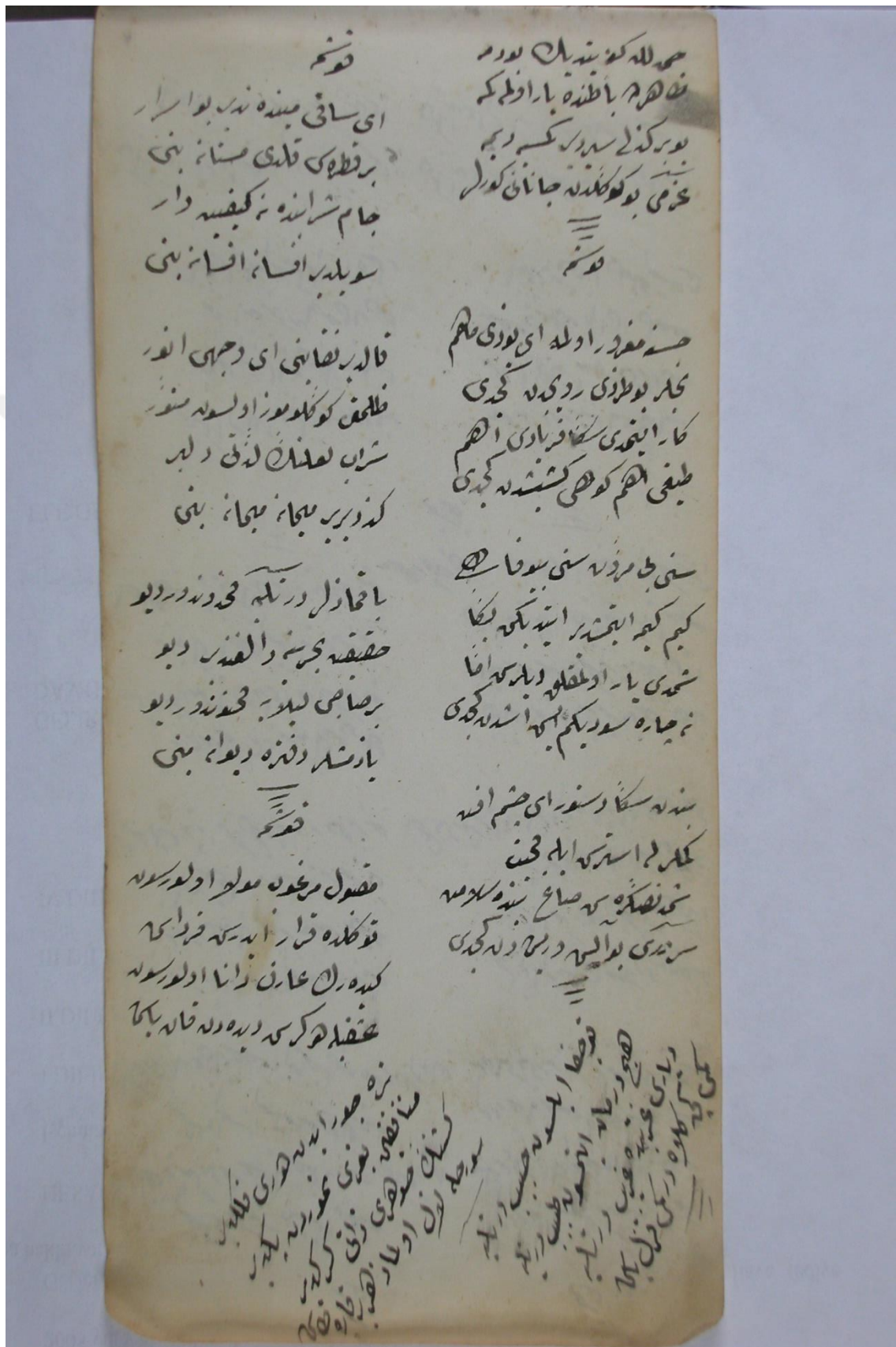
کافی قدر نه حاضره مولو
ایکی نغمه الف محمد در المیا
سختی رویش کبی بولغه اصلا
یکه کاهم زان الوقد در المیا

خویش محمد سالی ای بری صده
فلویش نغمه اوزره غفایه
سختی صال اور مانه قالدی البه
کوزلکه صیدان صدور المیا

هوسلن بی کبی دل نوتنه
الهم ادنی کبی لغی صده
دارمی رضی کبی ایکی فاشنه
اوله ایکی صحن ابد کوز المیا
فده

عکس هوسلن صده کوز
عاشق موزنی اوزانی کوزل
بدر لطف اسرار بر لطف صده
صادق جان ایچ صفا کوزل

نخن فسخه بدایمه نصیب
بنی هلال انیدی بر کلب نصیب
دلی محمد بولغه طب
کوزل کم فلو طوبه نصیب کوزل

خدا

ایمانه حقیقی جانی عالمه صمد بر بکا
او کرده اسرار حقیقی لوم الله صمد بر بکا
صورت خمد بر سوزم خمد بر بکا و صمد بر بکا
صورتنا اسباب حلقه وجه از صمد بر بکا

دورایه - اینیم کلیم صمد بر بکا
انگیزه اشو صورت فیضی از صمد بر بکا
زده بم زانم صفایم بوده قیام باقیم
سویایه کبر درونم ایوه محمد بر بکا
کندی اصلان فهم ابدله اکل دوری ملکانه
بدنم خردن بوکا ملکنه لوم بر بکا
عالم

سند آل رسولک مسوی افصا بکم
کافه اولم کلبا هر کس افصا بکم
سند بم شاه دغانم ملایم فضا بکم
الهن اقربان او زنده حمدان اعلا بکم

جنتیم به خیم بکم ملکنی یا بکم
ملکنک انکای اولم بکم الو بکم
حمدان مر در بکم بکم کلبا فضا بکم
فهم بیدان هم فیدان کندی ار بکم

کس بید غیبیم من خمدیم باطلیم
هر کس بر سله و بری زبانی حاضیم
عالم

خدا

بر در کوه استنکیم حوسه ی ماهم بر منم
 استنک نطقی یائی حقه را هم بر منم
 ابکی بر لک بوژنده دل بنا هم بر منم
 ظاهری باطل حقیقه قبله کا هم بر منم

مصطفیان جا کائی سیه کا هم بر منم
 شاه علی المرتضاه یار شاه هم بر منم

اکثرک بر کج نطقی حمله رحمت بر یفا
 صحن حال زنده کو کاسم غایت بر یفا
 بر نگاه ایسه نطقی حمله سعادت بر یفا
 فابوسه بولک قولقه تولد بر یفا

حیدر ام الشار الطور در السلام
 فاطمه حیدر الشار هم او در زوج امام
 جاء دله انه اضحاه بو زیان سلام
 بینه سلمان باکم برینه قهر غلام

شاه حیدر حلقی رضایرتاج ارباب بقیه
 شاه حیدر کردور در رهمنای سائیکه
 دستکری لرحظه در شاه بن العابی
 هم فخر باقر بر مهدی حله بر به

جعفر صاده معانی سزی اکر کانید
 هم علی موی رضا حیدر جانانید
 شاه تقی و بانق عاقلید سلطانید
 مهدی آل محمد عزتک حیدر جانید

حمد
 حامد ربك من فني حامدني عالم
 لهم انزل جاركينك حاكيا باما لهم
 تاجر سلاطنتي عالم مصطفی و بهایم
 جمله کجیم ولی انجوه علی بیایم
 عاقبت سرباره شاه صبه عبدالم
 قیدی عفا و فدا و اولشم غمده بری
 ناگه نسبی رضایر تحکاه حادری
 دکنم طعن عدوی صبه بریم صبه
 اولشم دود امامان بنده فرمانداری
 ناگه ز مکنده کلو ز فرم و کل کو کلو مملول
 زاله خود بینی کو کیم حوکه اداسی بکفصول
 غده بیرونده حواله اسندی الی اصول
 سربکار در کفرال بکای من و برم صدق رسول
 کیم ابد ز نزل نعلی الی عسی از اید
 جان اسمان ندا اینده که فرماند توچ بند
 زجر نرند حسیل انرا ابرو کل بند
 زمره شمع البسم جسم لیکن جابه کید
 طالع حقد که در نقطه بری بکامل
 ناگه جانیر امانه جابه بکای نزل اینک
 سوز و کل و صلیم علامه شاهیم انرا ممل
 نایم نام قبای باکر سلاطنت سرکل
 هادی زان حدیم مظهری انور جل
 باییدیم شاه از ندر جبه بکای ولی
 کتبیم ماه و لیدر طوبی نغم دامن ولی
 جاعزیم غمده بیسم الله محمد با علی

رسود

بوقناد سلطان سوزیکیم زالله بکاف
روبرودله ای کورمان به بند کولیه بکاف
آه افغانه ایلکدر اغلامانه قانه کایه
عاقلم لاهی ایلدر دیمم احده بکاف
اولشم فرماده سوزیکیم جفاکده نغم
ایله برکونه نغم سوزیکیم شایه بکاف
جانه الله ایلرشم جانا شایه بر جاله کیم
اشو کتده صورتده اولون دجه بکاف

جوبه کیم در رشیم ارجعیدر حقیق
عاقبه اولوبسر عینا وصله بکاف
خایم
غزل

ایله ری اول ماه کیم تنده جانه اغدر بکولوه
آه ابدول قحقی کولکده عاقفه اغدر بکولوه
سه بخونه عاقش لور سیه ای قحقی حانه آه
فرقنده هو حکر جمه جمه اغدر بکولوه
کیم علی اولوبدر قلسونه نیده لغتی
شاه حسیم کر بلور جودکده قانه اغدر بکولوه
حقق افکار ایله منکر منافعه اغلامانه
دیده سنده قانه کوکر اهلی ایله اغدر بکولوه
طلوندی اول شاهی نیه بدلر ایند بار سوزیکیم
اول سینه زار ایدر حرف قراغه اغدر بکولوه
زارین قوی دی فیه سینه سینه جال اولدی هب
قطره قطره نغم کوکر آسمانه اغدر بکولوه

بونجه بد بونجه و نه هنج قلندى اغلا بد بونجه
 جنى بال با صفا بونجه به اغلا بد بونجه
 حاقين ارمه اى جوى لوقسان سینه
 من بونجه اغلا صم بونجه به اغلا بد بونجه
 تمام

فصل

كفى ذلك صال الى رضى را بمانه
 كار اغلا بزم اصوال بيشانم
 سنى كور مك منقذ كور بند بونجه اشك
 سقا بونجه طولور بونجه كبر با سمنه
 جوى جوده ايلم كيم اوله ناكاه نوكنه
 از ابدون جوى حصار قبله سنان جانم
 اكل اولار غم بونجه بونجه بونجه غم الوب
 هر كلى غم كبر شار كلور يا سمنه

غم نامى فصل بونجه بونجه بونجه
 كلوز حمله دار اتمكه سمنه
 تمام

فصل

بارحم ابتدی مکر ناله افغانه
که قدم بصدی بکوه کلبه افغانه
اشک بارانی مکر قلدی اثر کیم ناکه
بندی بر شاه کل نازه کلستانه

برده اه اشک بانیغی انده بلده
که صیغ ابلی روشه شب هجر افغانه

بود صاله بوحواصله دیمال محکم ابلی
اگر ادلبی بوحودیده کبد باغنه

بر خیال اوله مکر کور دکر بوضیظ
مطلقا حاطره کلر که کله باغنه

یاره مهاجر اولدی کلله ای جبه کول
قبله بزم صدف نوز دار ایشیه مهاجره

دلبره جانی ایشیه فصله کل کیم
جانه و برون دلبره منه فیه لم جاننه

تمام

داستانه

افرا و بر بزم له نعم السیه بنفذه
در دیکم افرا ای ایمانه الیم
بنف سیده کوردم جشمی زارنده
به بوقی بر جاننه الیم

آیه شریفه خلوه اولون کلیم
 کندی بدانا صحنه بولم
 مد تمام اولی بنابه کلیم
 بو حای خیرین جهانده الیم

بله مکه اولونیم ایلیم فریار
 ورد بلیم کوچه استیم ایلار
 بنه تکرار تعلیم ایندی بر اوسار
 رسمی مکنی هر فائده الیم

رناده ال حکون ارکانه بر ایشیم
 جسمی بوجو نهدن اقبیم باشیم
 دسه بولنه فدا ایلیم باشیم
 بوشیل بدایه سلیمانده الیم

حیف کورنجه بلیم نره در
 کر جکده عیله نره سیر در
 بو اسرای حقیقه کینله بر در
 حقیقه شهنی مردانده الیم

عالم باشنده یکنه بر سیرانه کاهیه
 کر کوکل شهرینه کورنه در کاهیه
 بدیر کینله سیر بر فرق الله در
 بر افقاصه دفتی دیوانده الیم

چالسه بو کرانچ که حقیقه کوشکونه
 در ماه کز لیل بر اول دره اوشونه
 موهان صار در عتقه کوشکونه
 بو غای حکمتی لغزانده الیم

کرمه خط الله عصبانم جوته
 قلمه بستان اسرای نوته
 زبور نواره انجیل هر که کتب حقه
 لذه آیت قرانه الهم

سینه سخنی کله دی رکله دی
 معرفه بولونه ترله دی رکله دی
 حبله کله اوله دی کولسان جلله دی
 اجازته دیر دیر صیدانده الهم

حقیقه سوزجه حبله فایز مایم
 بوسری کسبه بیانه انجم
 بالیا اوستاد خرمه انجم
 بولنجه بی بر جانده الهم

موسی به نجلی کونیه طور
 ماط اولون علفنی شنبوری انده
 انا الطوبی بر دی حضور
 حقیقه کنبان کبدانده الهم

کون شمع غفلت حقیقه بوعلم
 در کله حبله اوغرای بولوم
 قدره خرمه سنک مفاضی بولیم
 بالیا زلفن ابده کوفانده الهم

مؤمنان الله بولور براتی
 مؤمن اولوبه الله بولور نجاتی
 معراجده انبردی بولور ارکاتی
 صولورد حقیقه سله نده الهم

القودر ازانیم کندی سوزجه
 مسه اولوب ترابه بانیم اوزجه

فانی با سده کبیم ایکی کوزیدی
به جاری چشمی کبد بانه الیم

عالم

داسنه

شول و قنکه آل عظمه اوسونه
نهی بیان کافره شاه بوریدی
بلندی مرام رشما اوسونه
جمله ی سخاوه آل عظمه بوریدی

ناکمه هر که قویدی قیامه
قورلی بر عظیم جنان نهامه
عالمه شای اولدی اشو عظمه
قاملی عالمه انسه بوریدی

صاف بصفان هر دبار اینه اسنده
نسه و بریدی حبه کرباسنده
طوطولدی عالمه هو اسنده
هه لنگری اهلی ایما بوریدی

قله درازله نه بر قافونه
نهی شریانی اندله نوله
صاکری اسلام اولدله نوله
ایلمده صیدی نغاه بوریدی

دیده کیده بویله بماندیر
بویله اینه اولدی جلی دماندیر
نقدله کور دیر حال بپشاندیر
اطراف اکثاف فرمانه بوریدی

کد لبتک اصوی حکم بد لهما
بر هوشد سیر کنی بر زمانه
حاضران غائبان اوله بد علما
اردی اول فخری جبهان بوزیدی

کور بد عالم حکم بد
هر طرفه صف صف دلو دلو
نهایتی بوزد سو کلو کلو
کوبان سینه در ماه بوزیدی

نه حکم اوله بنین فو بد
بنی باشد نه چنگه حاضر اوله بد
صحابه پیغمبر جمله کلد بد
ابوبکر عمر عثمان بوزیدی

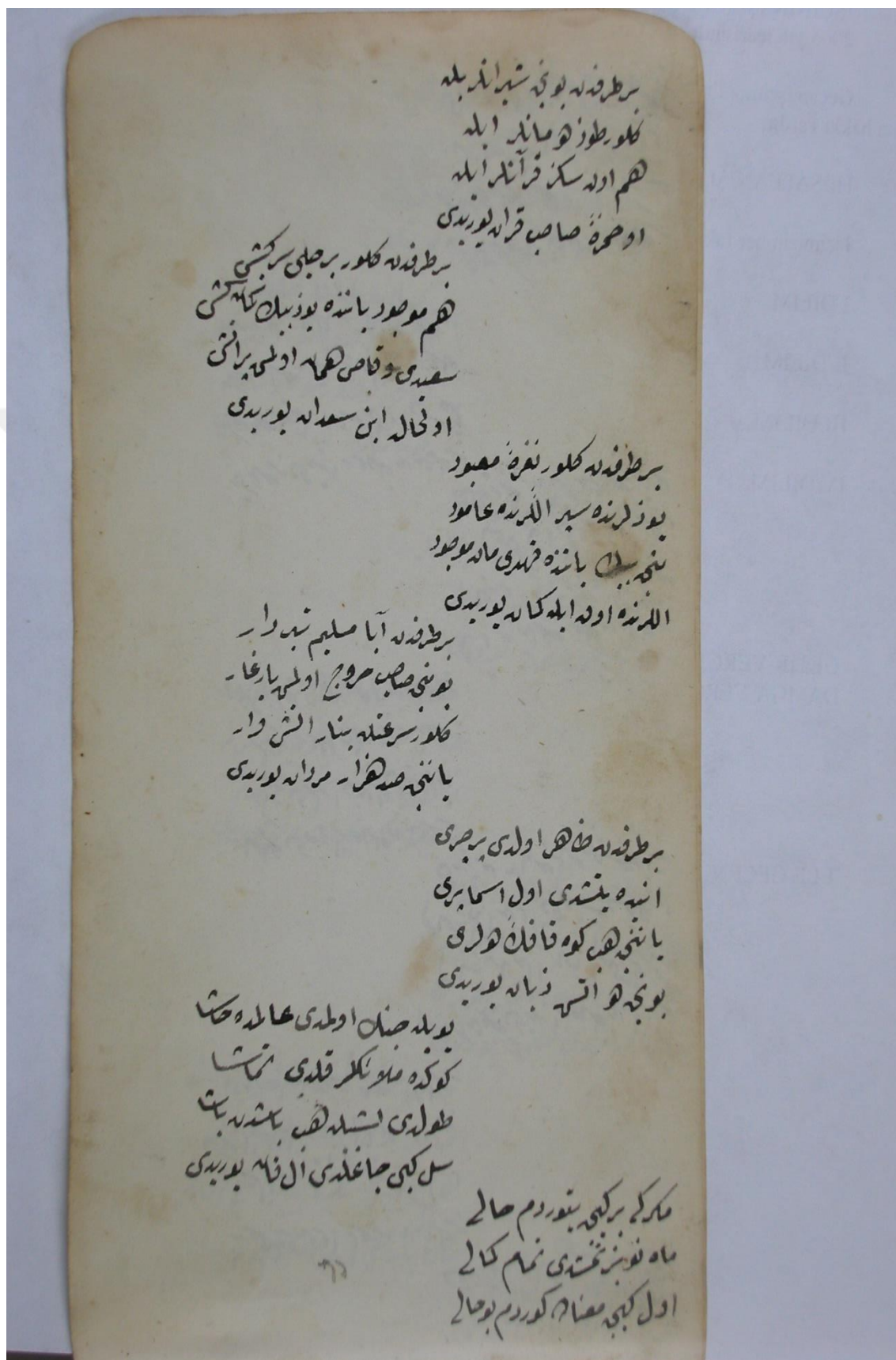
صالحه بد عالم اودم غولفله
قیاسه ابد صانکه قوبدی زلزل
ز الفقار الله سوار قوله
باحصو صکه شری بزوانه بوزیدی

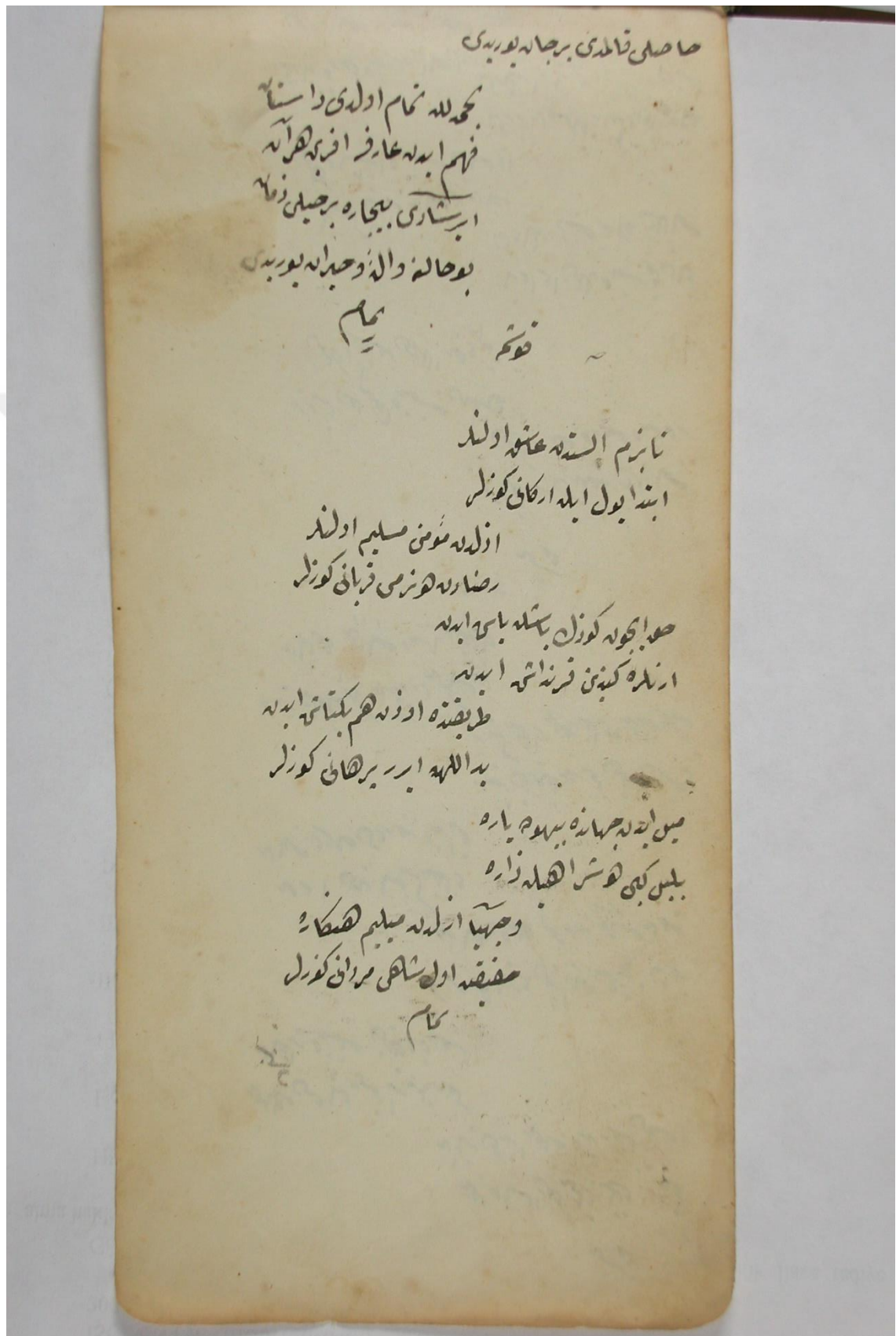
کافران شکم فوند ورن سله
خرمانه انه بد حکم بد و بز بد بد
بوز بکرم فوند بیان پیغمبر بد
دلنده و بر دی سبها بوزیدی

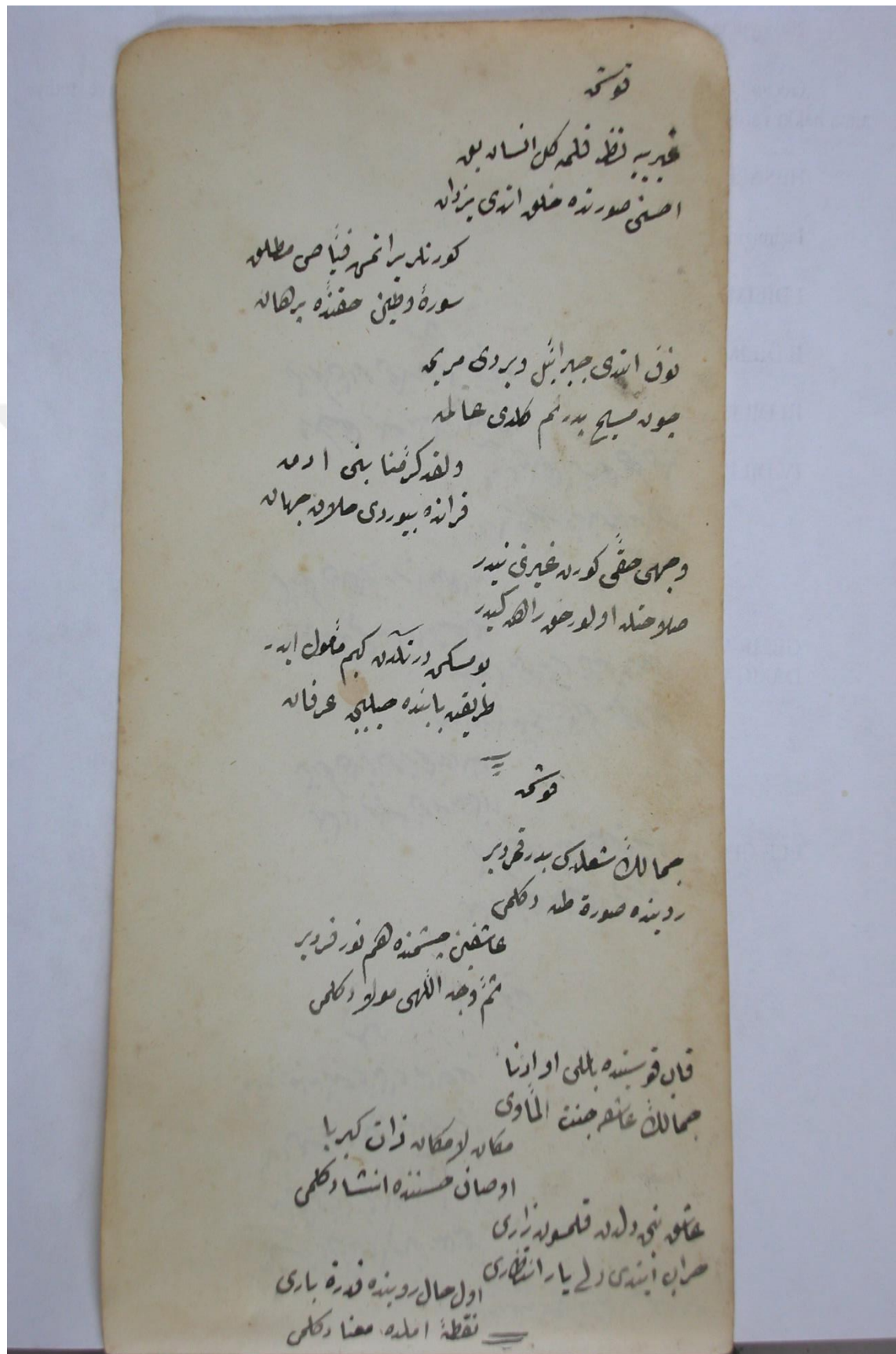
صانده صنگه استاده فو صو خد ل
حافظ اوله نه بلی کر ل
هم اگو نه سک بد بیان ال نه بد
حس بکشی و ل سله بوزیدی

بر طرفه کلو اول فلو حکم
فکر یانده سخن نه بدی خدا

فرجه احمد الوتر اسوده سوار
 الله فاجسی بلویه بوردی
 بر طرفه بر طوز اولدی هوبه
 از ناکلش به بلد حاله
 بوزنار اولم کورنول عدال موی
 بر طرفه بالیم سلطه بوردی
 بر طرفه ظهور ایندی جوده اسلام
 اندر کیم اینم الد بل پیام
 در عقب بنده اوله ایکی امام
 شاه صبه مرد جهان بوردی
 بر طرفه ظهور ایندی علامه
 اوله ایکی طبیفه ارلی بیکر
 سله ویره دن کلور تدر
 بر طرفه اصم بیجا بوردی
 بر طرفه کلور جوده بیدانا
 موج اور دوشالی وریا
 دلکند و روی انا قضا
 بوقه حافظ قرآن بوردی
 بر طرفه ظهور ایندی بر جوشه
 قحوی اوله مرده اوله بد جوشه
 کلور اینده زاولی بنوه صبه بوشه
 ابراهیم ابراهیم سلطه بوردی
 بر طرفه اولدی بر شکریه
 فته کرا فندزه نهب اولدی ماهر
 اولیا انبیا صله کی حافظ
 بونجه دلی بونجه پیرانه بوردی

دستور

الهي صومه ذنه اولوبدور كلشن باغلر
كل حنه غني بنه ايله اي راه فريضاغلر
ياكيو كونه بكونه شهري دليم دروي الم باغلر
بنا مكانه اولور شه نكرو فريضا كبي داغلر

کلی رضا ایچو جنی کر یا نم هما اعلی
بدی دیبایدی عثمانی کبی هر ماو روه جاعل

کوی اکلویه شده نکر و ناری فحشه
بفدی خانه قلبم فکا جوری منقده
بوصه ناز به یازی دلیم سیاه غمخیزه
خدا هم بوبه لاسیده منم البده البده

نقد ربنده و برین الهی فهم ابد لر با
در و نچه یار سوزی مدد متعل کی حاله
کورده بر و اندر جولو نه بر با قفقه اله
مدد بود که نه بر کعبه با حضه مولود

بنیم بودری احوالم بجه باری باری
هو چشمه فاهو که اغد زله باری باری
کورغده کوزمده هری زمانه باری باری
لباقه فاهوی تنده امه باری باری

فروزی درویشی حانفی اظهار ابدیه ۱۴
بکافو عشق سوادنی دما دم بار ابدیه ۱۴
منی غمزه ازار ابدیه بواه زار ابدیه ۱۴
قنواس قنوجنی منیده وار ابدیه ۱۴

نظمی و برانی

بیز اورم ابد الیوز سردار بجه قزله ۲
چشم فرخ شعله انوار بجه قزله ۲
بلبل لبه ابریز گلزار بجه قزله ۲
دینمزا بجه انوار بجه قزله ۲

نوری احمد صبری گزارد بجه قزله ۲
قند باقاده دیم برار بجه سید علی

حکمی طبعی شجری شاه ابنی سکنی مری
سولیده اولدور فزاة اوسونده اینی مری
دار طوق ابد سینه ابد بکوبه بر مری
بوسوزه اقرار ابد اولدور غمزه بری

اول دلو به معنی سرداری شاهی خربان
چمنی در بنه غرقه اولدی جمله نوسان
نغمه اوسه طایه خوشردی زینتی آستان
طغی ظنینه بره کدی لعلی به کومان

تکری معنی مکانه اولدی پس اکای مردی شاه
زینده ال عیانک هریری بر باد شاه
بر فیت ایمن بلبل ابد بی اشتباه
بوقظه اندین اولدی جمالی سحرگاه

زاهانک شبهه بوقدور اولسانک راهنه
چمنی اعلا ابد بوز سوره درگاهنه
بوکلوسی و بر ابد و بن شام سحر راهنه
کل بر ابرمن دلرخی اولدور شاهنه

شاهی حسن شاه حسین هم ایام عابدین
 با فرد جعفر ایام کاظم رضا بر شاهین
 شاه تقی با تقی هم عکبر بر شاهین
 مهدی صاحب زمان اول اولین آصفین

ای ویرانی راضی الدین قوما شاهین مدام
 تا اول حسین کوه بکوه شایولنه مسند ام
 حسن اولورین حقیقه ابد کل انی تمام
 کیم بود بری بار ابد شام سحر یا ایام
 غزل به علم

حاجی کافی نبوده مصطفی بر سوز یکم
 حبیبی شاه ولایت مرضا بر سوز یکم
 هم حبیبی فاطمه جبر السابیه نبیه سیم
 الی اولوری علی حلقو الرضا بر سوز یکم
 جاده بنی مال ملکی عقیقه و بر یکم اول
 شاه مظلوم حسینی کر بلور بر سوز یکم
 شاه زین العابدین هم محمد باقری
 مرصع بان جعفری صادره و فار بر سوز یکم
 جاده ولایت عکبرین قولوم قربانیم
 شاه تقی با تقی بدر جاد بر سوز یکم
 خیم راه حقیقت ایجره که دریم تا الیه
 حبیبی بکشتی و له حله اولبار بر سوز یکم
 ایام

غزل

ساقیا صوبه جام خفیفان کور که محمد زردگر
 نشسته فرزند می السنه اول که سرور زردگر
 بز حبابه از لبوز خالم بهمانه
 وز جبه خیم جاکموز بن بویه مشهور زردگر
 ای محمود بن دوسه الله جام و حبه نا اول
 هر دمی اول ساقی خوب باره مجبور زردگر
 در سبزه از بر او فو ز کز لجه دل ای که میام
 فلنمزد شری قزانه بیلکه مشهور زردگر
 ای محمود دله بو غفله بر دهن بن زدها
 بو مشور حقی خفیفه او ز که مذکور زردگر
 اول محمد مهدی صاحب زمانه قول و بند
 کلنمزد صاحب جهانه بو ملکه نامور زردگر
 شاه محمود حبه علی بر حبه بن ال رسول
 اول سینه فخر با بن هر طرفی معور زردگر
 پیام
 غزل

نشای باکم مرغضادر حبه بریم حبه ری
 خلفی حسن شاه شهبانه باور بریم باوری

عابدی سافریم محمدیم هم قبله کاه
 بافری در سینه کاه هم خفیفیم جفقی
 ره حفته ره بریم بر موسی کاظمیم

اول زمانه اشکینه خاکیم جباری

شاه تقی بانفی در صحنه ارکان دین
مستندی لوفتایم حکیم حکری

مهدی صاحب زمانه بر کداسی رحیم
اول چهارم معصومان کنیزم کنیز
دستور

دوره اول کوی نشوونده اعدایه رام اولی
عهد و کام الهی اندوه و صله تمام اولی
بنی اودکی بیانه اطلال عاقله نام اولی
انجونه نازده طالع ساری حرام اولی
دوره کونده نالهیم بقا ربا حرام اولی

تقریب قان بوباندی اخلاقیه جنسی کیدایم
بوحال کور میبیم اه جفا بی سینه جام
اولون ایوانی بدینه بنی رده ایستی سلاقم
که شرف ایلیم شکر و حال بریشانم

حد زانی عاقله رینی دل شاد ایدر حدی
کدخد بر بار ابریز کوله اولور ابار ایدر حدی
هوشون قلنده هر دمه استمه ایدر حدی
اوکل رخسار ایلجونه مرغ دلیم قبار ایدر حدی

دستور

افتم کور من عالم منی فکری فصاوتی
نما ایلیون بولسوه کلون برمی فخته
اولوکی فضاوتی عفا لکجه بولوسیه
بشر بسوه مولو سلیمانی خدا لکده

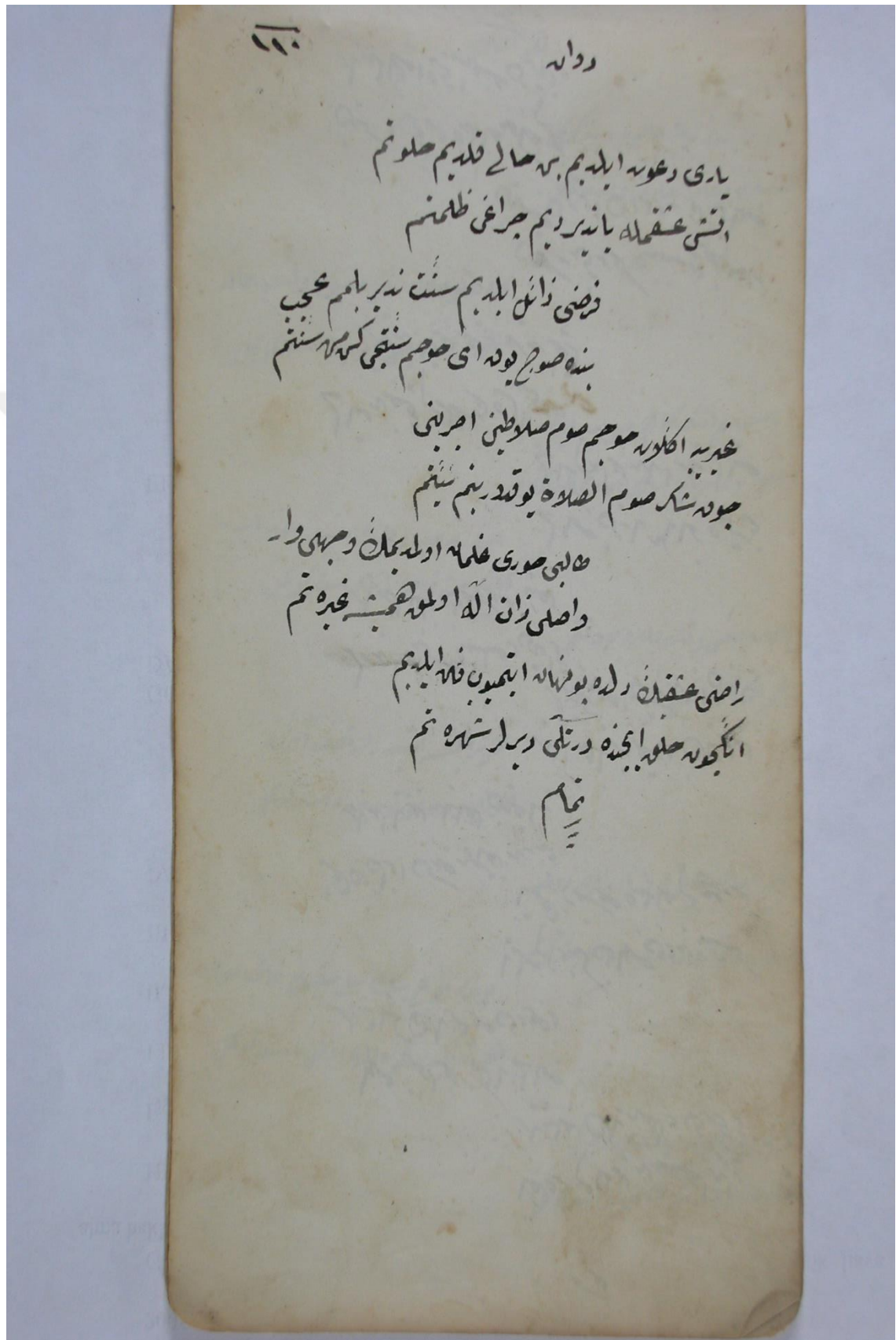
سوی کبریا آن عطفه دارائی هولته
مقامک نور ابله طوسوه کران دنیا و اخرته

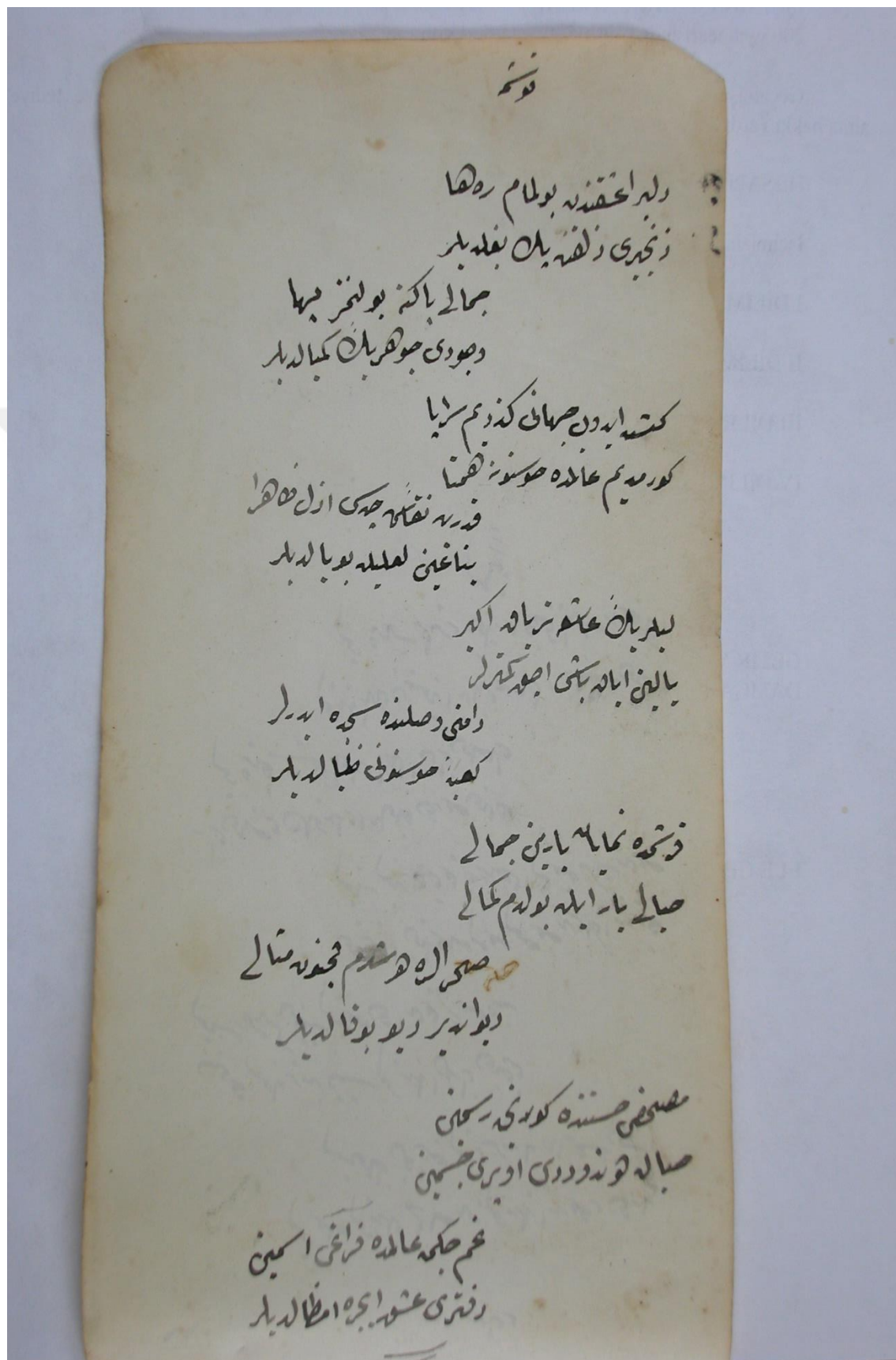
ایکی ابرور لیک و دربر جمالک هم کلوم ای
ایده عطفه ای حجاج صدی بان بیت ای
سنگ هر بر ولوسیه بولغر افرانک با ای
قیامه خردول شاهم حده ده صفیه ای

کاه کاه سلاقم ار نکرده نظر اولوسه
مرار لیک روتب حق بارق الله بر اولوسه
علی الرضا هولته امریک سوار اولوسه
جهانک کللی حلقه نقوش رواقفا اولوسه

نقدی صبیحا بجماره غمده ازار ابله
ترجم ایلیون بایلک کوکل شریک کشار ابله
کانت القللی فحسوه ایرون اغلقه شاز ابله
نعمه جفیه جانم کرم قبل برادر ابله

سوی کبریا آن عطفه دارائی هولته
مقامک نور ابله هولسوه کران دنیا و اخرته

هو الظل

کوری سوی زینت عالمی استر کوکل
کبر سلف و مکانه خانقاه استر کوکل

گاه علوی گاه خلق محبوب اولی عالم
هالی عرصه آسمانی برین استر کوکل

استماع آنچه کمالی میل آید رسید
شهر یون بر باب ساها آه واه استر کوکل

مرد زله حب وطنه اختیار موت آید
کل یک است و قد با کاه استر کوکل

باری و صفی و نایه و بربون نغم
بیلر لکه که ایا قنای ماه استر کوکل

هر زه بفر استر که تقف آوری
طور میوب دعوتی سیراه استر کوکل

همی قناعت ایفر بود ادرای دوقه

بقه بر عالمه جاننا جلوه گاه استر کوکل

بوند او حیل بیل مقصد قاقیا موندیدی
هب مرتبه کجوا اله اولوه استر کوکل

که لرحل انوری بوشکل رازدا
غالب بالای در کساها راه استر کوکل

عندل

دلبری سحران حلقه در بوز آید - بنارانه بکاف
به نجه سوخم دلبری بحسب آید را به بکاف

لبه نه سلسل هم رفته به باغ کاشنه
قافیه طوباه در بر او ز بر بر صفته رفته بکاف

هر قافیه بکاف نفسی رفته - اولیسم با - دله جدا
ای دله رفته در کن صفته اوله - سیده بکاف

چرخه کتابان حقیقه معانی دلبر در
رفته رفته اوله - صورتی انشاه رفته

ای کلومی دله انا ای صفته قس نظر
دلبره مراخی و صهی که سیده بدو صله بکاف

عندل

اسکاه اطو ح قوشنده که بیدی زیار کبی

یر یوزغیم شاه عتفه لوانته کی کما لری
للی اولادی رسا چاه دله سو میاه

در میان نور و میان قلمی نوری
 و آن
 کو رسد کونام نوری قلمی ~~نقش~~ عمارت
 در صحنه صدف نوری واحد بجا
 بک آن بود ایمان پخته ترسارگی
 جبهه را و بدنی هب چاه دله سوداگر
 قلمی قلمی کفری کفری موجد در یارگی
 ای نسبی بر کونند راه حیدر اول
 انده چنان چنان کویا کویا رگی

قوشه

قصده بنده بودم به عالم
حاشا لله مکه یومہ بنم در

اندره بودی چنانچه قلم
حاشا لله مکه یومہ بنم در

سور مع محبوب با ایدرم عشقه

که در مع کلیایه زاهد تپنه

نوعی معقیه سولینا نصبت
حاشا لله مکه یومہ بنم در

نقد بابک مکی بر میانه

فدا اولود معده هر ویرانه

ایمانند دینار صد دیوانه

حاشا لله مکه یومہ بنم در

عالم

غزل نسبی بابا

اهل ایمان اندر بنی شولدم انکار ایدر

چون نسبی حلب شریعت بر دار ایدر

مفتخر قنار و یوب همه سوخ باطله دیدر

کفر ایدر ایمان کلمه کلیمه عار ایدر

یایوب بی قلمی چیده جانی قصه ایدر

صاغر ایکنه به عاشقه کدنبه بی ایدر

صوبه نیر حیفه دیر جد ستم کشی ایدر

یا ستم طلب کد که ملکه همه زار ایدر

صه بنا سوله درى امبا سدى نبه سولسم
 سوزل بجر دستانه اولوب عالمه تکرار ایتدیه
 سینه جدر ایتدیه بطلوه هفت با صدیه
 احسن تقوی کدر کمر نجه انکار ایتدیه

ای نسیم واصل اولدک حالق سه صمانه سن
 جنت المانی بدولک بیک کدر زار ایتدیه
 عالمه

غزل کنی بابا

مردله جانمک جانانی کلدی دایم بودام
 تحت عالم کلدی سلطان کلدی دایم بودام
 بکیم کاهو قبله سینه الحامد ربکده جمال
 نسیله یوقدر دنیاک ایمانی کلدی دایم بودام
 مه کد بانیا کیم تر قودورج هر روزی شب
 بجز و صحر اولد در دیک در مانی کلدی دایم بودام
 چوقه قالد بر صحنه تی غم صیله سه طبعه ایلمه
 ناز لاله قالدیمک مرلانی کلدی دایم بودام
 شاد ایدوب کد ستردی روسیه جوده کلعلانی نانی پاک
 علم قنات بیک یونسانی کلدی دایم بودام
 بد خیال کنی قدیم طوفان کده ستر
 لاله اوله بد طغیان بده هانی کلدی دایم بودام
 عالمه

غزله جدایی

در پدید آمدن دوندی سبب ایله که اسنده قطره قرینه
صاف من من عجب بر که صد اسنده قطره قرینه
نهیتم در کله من اصلا ابد و طایفه عارفان
مدار و صلاقی کنده جفا اسنده قطره قرینه

حجت نبوی زلف قدر بود بر سخی پوشیده
یفا عشاقی جدیله اسنده قطره قرینه
کنار لوطی ایله هر دم آنکس بر غنق و در
کبر من ایله کونی صفا اسنده قطره قرینه

جدایی و صفا یوز بیک غزله قبا ایله پوشیده
طبیعتی که می همی بنی اسنده قطره قرینه

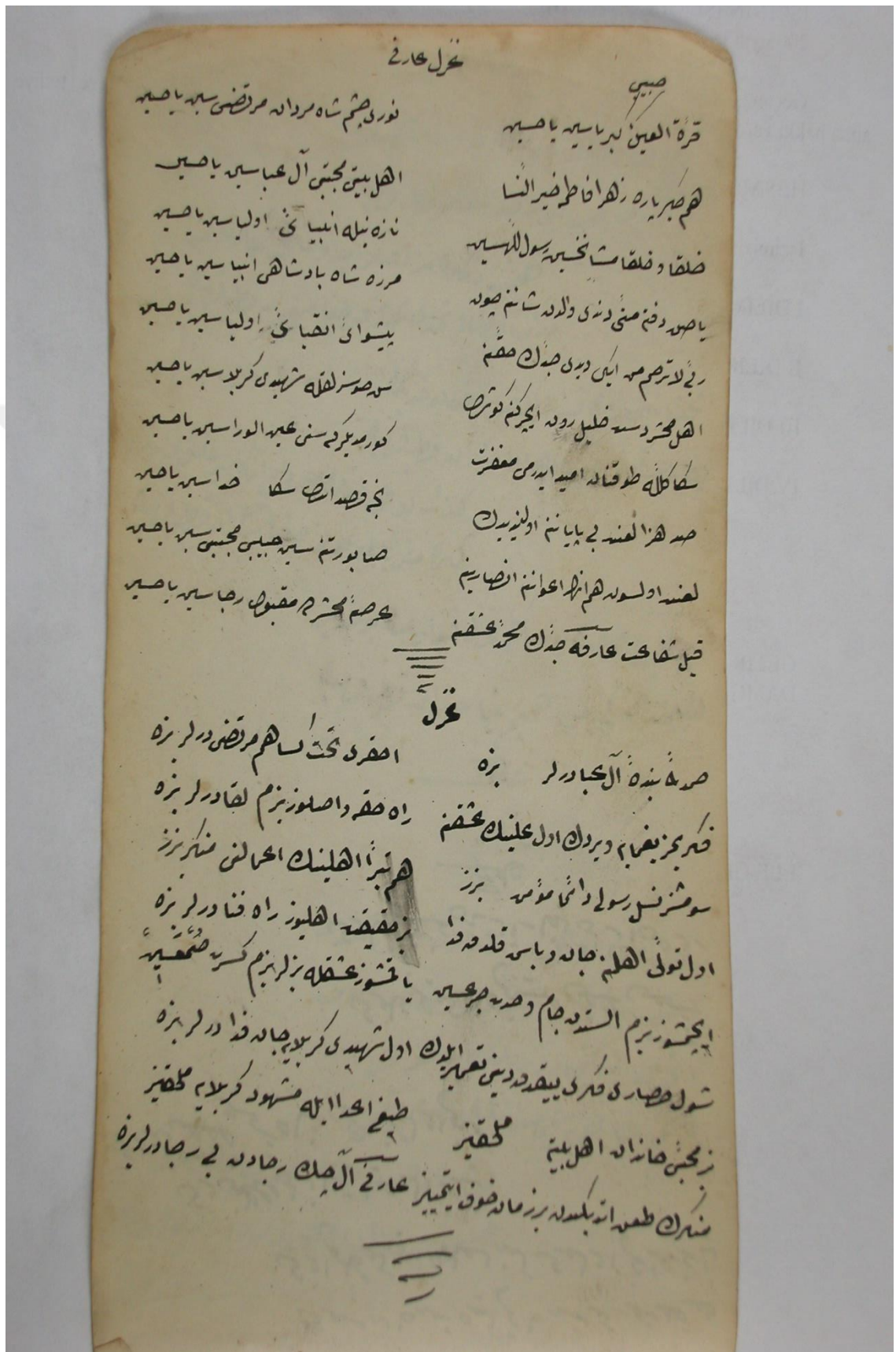
عالم

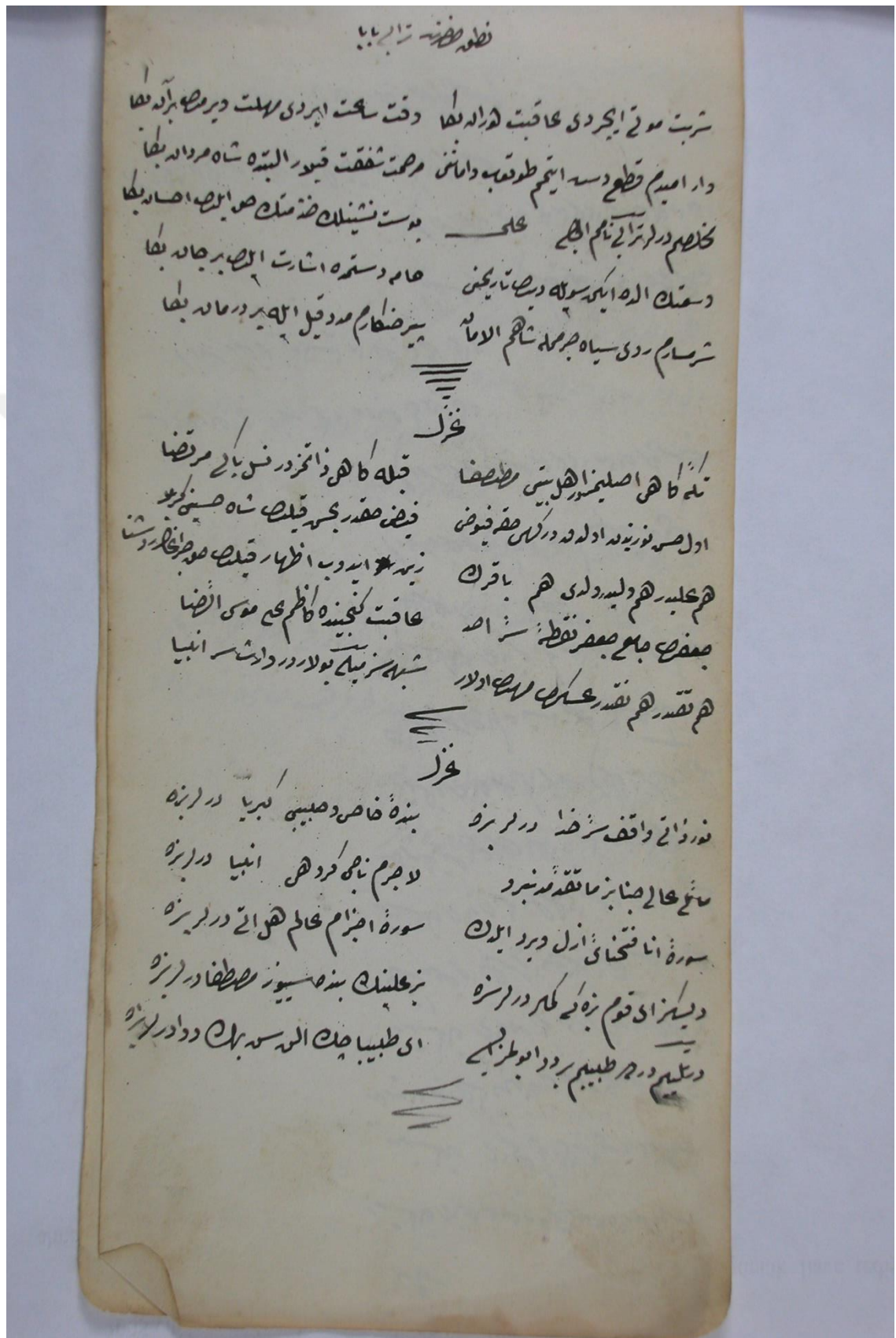
غزل

علی اولاد همی آمدی اول مجلس کفوی
اهل بیت به نام آمدی به او قومی سوی
آمدی آمدی دوزخ و فلک شکوی
ماتمی شاه شریک ایله یا ندیم بتوی
منکری صفا ایله یوی اول یوی
جسمی لب زاریده هزاره ده کدو یوی

طوطو شور کدشته مانع کیده شده جانه مسوی
 راغ راغ اولدی کنه لعله کبی کو کلیم اوی
 بنده آل عیاییم از لی و مطنی وی
 منم اول شاهی شاه شمعو صفیق ز روی

شمعو عشق صینم علوی یر علوی
 رو صی اراکی بفا آتشی عشق علوی
 علوی

سبح

سزا بد راه عقوبت ایچره نموده افتاده فاش
 کمر بچونده و سر ابدال کمر صحرا فاش
 بی چاشنی معنوده طبع کج بود فاش
 کمر مقصود رخ ابروی کمر سودا فاش
 بی صاحب هنر طبع ابرش امر صوفی فاش
 کمر قاره در دفتر اهل کمر دریا فاش
 به دهر حال با هو نظر قیل و میم عبرت فاش
 کمر بر صوکه طلام سوز کمر غوغا فاش
 به رشتن عقلنی صفت این بود که صوکه نظر فاش
 کمر طار کبر صندانه کمر فریا فاش
 غفل

اهل عقول کامی ارجح بود سوزم

کلیس عرفانه ادله میثتم بود سوزم

دل گیری صادر اولز بندگی چاره دت

دانش فزونی صفای یساست بود سوزم

دهم ده ایچره بفا جکم کوزنر عقلم

ای کمال عارف ادله عرفان بود سوزم

صد هزاره عاشقان هبیه کونه ایچره که

صفتی قلعه ایله بجات بود سوزم

نار دیا سجد جانہ در رسیده اهل دل را هفتہ چون
بنده مرثیه اولادہ مرداتم بد قدر سوزم

خل

اهل دل کو شمع و صندلہ اصحابہ اولدیر
دل در دلب بر دلبران کو بیکدہ بکامہ اولدیر
سال و ملای دینی کجالت کمال اسبابہ کجوب
صرفہ بوسہ نایب و حباب السہ بنہانہ اولدیر
نفسی قولہ غلام کجوبہ اصغر بنہ طوقب
هفت اعلیم شہر دل کجوبہ سوزہ اولدیر
ای توفی قوز اطباء کجی ختم اهل استیکم
جانبہ و سرودہ جید کجوب صافہ آسانہ اولدیر
بایر هفتم بایرہ اصغر بنہ بولہ بوز بولہ سوزہ
سوزہ اضم ای بریشادہ در بریشادہ اولدیر

سماعی ضربی

کوکل امدی تمل قیل بنم فرقت تجللمدر
مقد رتا ازل سود آخ هسرت تجللمدر

تشکی انمزم فرج بوا هو آلی یما نمد له
اماله صبرایت بو هجرانم حکم زحت تجللمدر

صبا و نده برو غرب دیار بن ایره اولم
بله لا کندی کنده بی بنم محنت تجللمدر

بنم خن قسنا هم داغتمش دانسی موله
دیله دیکی خدای بوی کزنم غربت تجللمدر

مناجنوله ایل فرهاد بوم هسرتل مال او نر
فراق درد و غم هزنی منم ذلت تجللمدر

غزل جمالے

شول کتابی و جہی پاکہ سزی مولا کو ستر
 لہریہ لعلنی کور دم شرح طم کو ستر
 کوز لہریہ رمزی انا الحق سویلی نہ صوره کیم
 داری زلفولہ اوزرہ معراجی معبود کو ستر

شاد اولور دنجیع جہاد کی اسوی فرقتہ
 ہر فجاہ بنو نکالہیہ رمزی ایسا کو ستر
 حضراہم ہرم اولور و جہیہ کونلرتیکم
 حضرفی موسیٰ ہو طوری تجدد کو ستر

ای جہالی وجہ یارہ نجم قریبہ اولیام
 ہر فکاہدہ سورۃ انافتنی کو ستر
 مہتمم

مخالف عادی بر شئی کور نموده اولاد بجز
عوضت خیر اولاد یارب کول فخر ایشلن

سروش

اولاد معنی بویورنده دفتر صمان بیل

قیو تفکر علم ایچ یاری بیل اختیار بیل

سر سوی کورنده برانغ اول غنی ستاری بیل

عارف اول عبودت نظر ایچم بیل رفار بیل

کل محمد صطفی رحیمه کزار بیل

یاس نظر قیل ایچ بکتتمه ورا افکار بیل

سودیکم بند و نصیحت سولینه کفاره بیل

موتوقیل انه قوتو صی اولاده اسرار بیل

وار فی نزل اید جهانده صدقده باره بیل

دائم برزخده بعد اول در دینم بر جاده بیل

جهد ایسا امر کفر نه و ایندار اولاده

لطف و فی اوزره بناسل او ستور ابار اولاده

دافع دلدی عشقه او جند نه شیرین زهار اولاده

هفته و اصل اولو استرسه بوردار شاد اولاده

کنته قفا کله بر بوسونم بر هله سفا

کوشتم مشکوئه ایوی بندم بور اولاده سفا

بوقض تبدیل اولورس حال کولریانه سفا

قزق دال ایویع اسلر ایدر اولاده سفا

نفره یا هوا به هر دو دره الا بود
کوه مسکه ایسانه مجنون در بود

استیاده دیدار و دره را عریضه بود
زاهدان غار ترل ایست نقطه با من بود

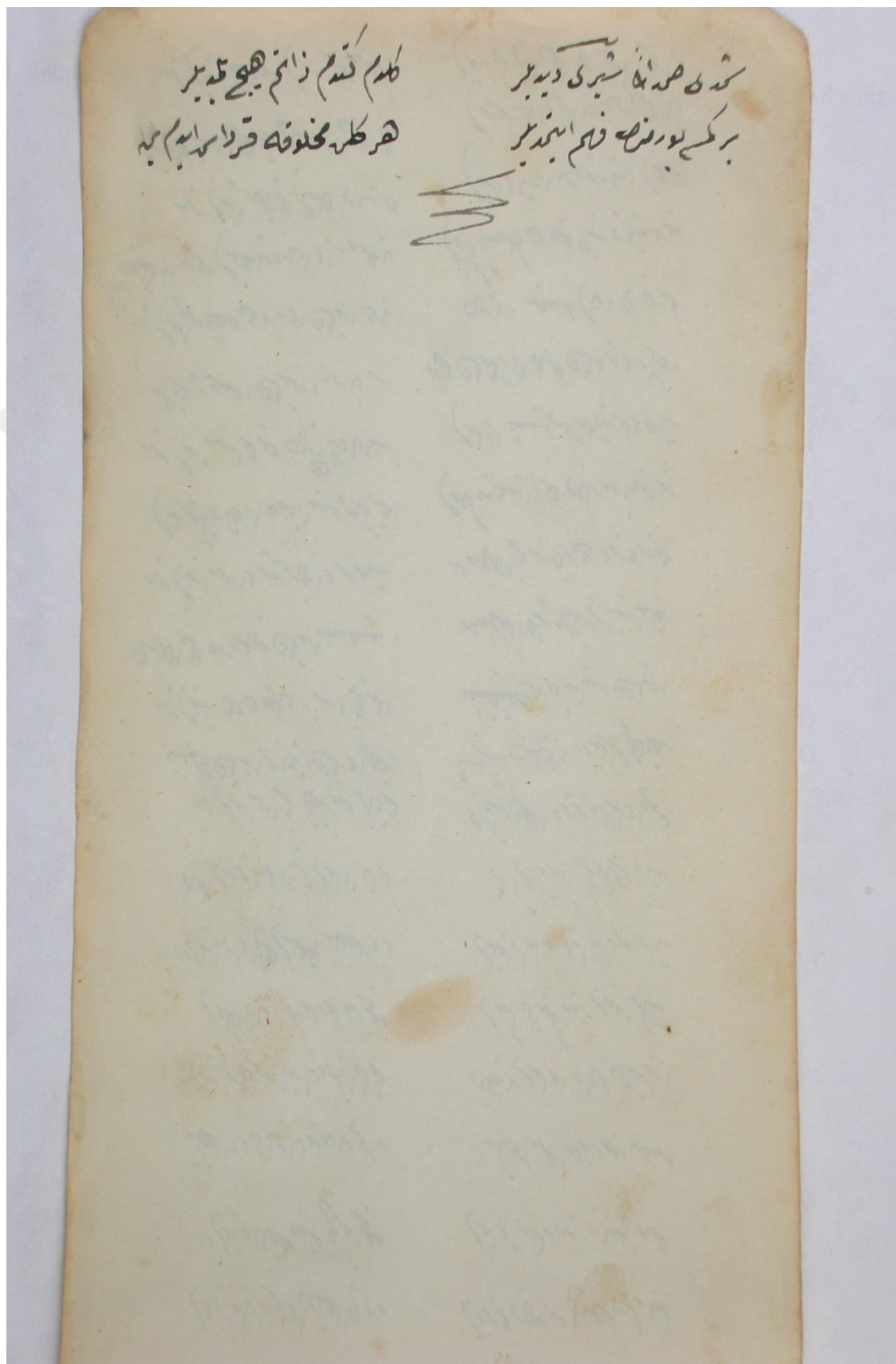
اول باب شریعت احمدیجه اشعار
اول طریقت علی بن سید الی ذلک

همه در کتب و نام اولی میرم نامدار
ای ترانه نواری بایک ایتره طالع طار
کل محمد طغیانی حیدر کرار بیل
بیت نظریه و کتب و خطاری

دستان خفته به در کتب و خطاری
قدس سوره الجلی

چهاره وار اوله کتم ارمج	هفته بر لک یکتا ایدم به
وار ایمنی او ملک جفونک ارمج	یار دلم قصورنا نقاشه ایدم به
غنا حیدر به بر لباس بورندم	نار بادای آب حاکمه کورندم
خیر البشر ایدم دنیا به کلدیم	ادلم ایدم بر بایه ایدم به
ادلم صلیحه شیشه اوله کلدیم	نوح ایدم بر اولوب طوطی کلدیم
بر رفاه بومله ابراهیم اولدم	یادیم بیتا لکلی صحره کلدیم به
اسمعی کورندم بر رفاه ای حایه	اسمه لطفه یوسف اولدم بر رفاه
ایوب کلدیم صوفه جعفر اولدم	قوت بهیدی و جودم خانه ایدم به

زکریا ایله بید بنی کجید	جیسی ایله بید قانع صید
داود کلیم جودیه پیشه کجید	مهر سید جودیه صید
مبارک عصای موسی دیرم	روح القدس اولوب بیکه ایدرم
محمد انبیاء به رهبر اولدم	معجز مرغ شبه حقایق ایدرم
صلیب به زنده آمد مختار	رحم مادر یزدانی ذوالفقار
ایرندی جلالت اولدم باغدار	قول الیمه زانه سرداسه ایدرم
تفکر ایدرم به کنده کنم	مغیرانه کورده ایمانه کلام
شاه مردانه ایلم دله لم بندم	ذوالفقار غلیم طبع زاسه ایدرم
شکر و طلوعی کتوردم الم	کول اولدم زیاده ویردم طبع
جمع اولدم بریره اهل بیت ایدرم	فرقان میدانق زاسه ایدرم
مفاهیم فهمیده ایدم شربت	رفیع اوقاف مجازاته کتخت
اصول میدانده مصفیقت	الهی اسرار صومعه شمع
هذیت ایشیه بزه الله ده	بیت صومعه کجمله سوال الله ده
ضرب و بر دی بزه شرف الله ده	شاه مردانه سیر داسه ایدرم
بوجیهان ملک فرایدوب کلام	قرقر صومعه الله ارطانه کلام
شاه ولایتیه کربست اولدم	سلامت ایلک یوله داسه ایدرم
افزار دیردن صومعه کز لک یول	شرفاسه ایتک اصویر قوال
کربلاچ امام صبر ایدرم	پای اندک اوردی صفا سید ایدرم
بودنیان بنده جودیه کلمت کلام	باغچه راودوب باغچه اوده ایدرم
روح دینین به ارشاد اندم	هرسانه کلام کلمت ایدرم
کاهننی کاهن دکن کونم	کاهن اوصاف کاهن دکن کونم
کاهن اخلاص کاهن عیون کونم	کسب بزم شرم قند کاهن ایدرم

فوشی

حقیقتاً هیدر بنم - هیمه
از ندر زومنه سر عا بنظر آیدی

لطیف غنزه تنده شهن شاه هیمه
بود هیدی اساری یادگار ابتدای

که وند - بی فدی بابو هیدیه
مقام که بلا قبلدی - بیاره

تشنه شهن اولوی شاه ویدیه
جلدی که بکنش صغی یاداشدی

عارفی اولدی که سه ایلمنه بدیندی
بی بی سوسنده الدیه بدیندی

اندک صوه ناغداش ایعا شوبه گری
بودودر مازن صوری جلدی راداشدی

فوشی

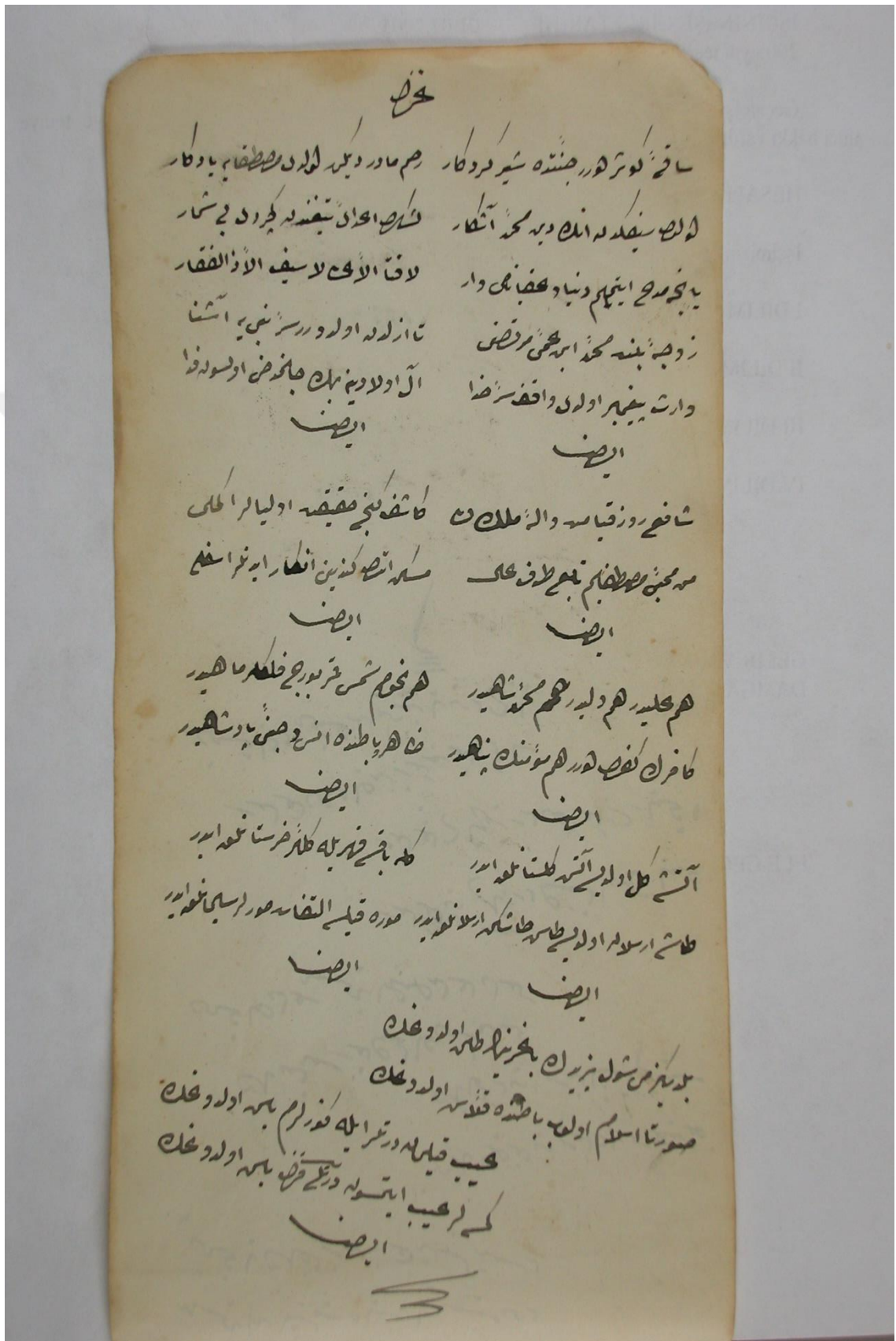
هیمه به ایله اولیو که من کدزومه
بی دولت سرته ساریا فوجا غن

دی میسه باد سیاه پیشه انیمه
دسته بسته هارده زلفات باغین

صوبلاک اولدم بی فوجوانک
سینم تشاند سراج بد کمانک
کدل شین عالمی ندر سیدانک
کدل لاله ضبط انیمه سول صاغین

عباقله انتم در تلخ بی فولد
انجبار کده در بریا ح بود
ساقی نوبه کوزه جاده بی تولد
باح در بیا نند به غنوه او باغین

۳

فقه

زاهد به راه معصافه من افشاده من

از بهنگ و بهنگ ابو کوه در بهنگ من خلیا من

ضالت مجتهد نور بهنگ من بهنگ من

حاکم سزا الهی لاجرم من الا من

لازم و از الا من و از بهنگ من خلیا من

اصل زانکه سنک کم آدم صفائی بول

مردم زانکه اول او زانکه بین مردم خلیا من

و بهنگ من بهنگ من بهنگ من بهنگ من

ابن

کسی مرآت به انزله نور زانکه بهنگ من

ماجرای حق این فنی اوله هر بهنگ من

مردم اید بهنگ من بهنگ من بهنگ من

ابن بهنگ من بهنگ من بهنگ من

ناله و آه اینده هب بهنگ من بهنگ من

بوم حاکم بوم قدرت و بهنگ من بهنگ من

حاکم سزا الهی لاجرم من الا من

لازم و از الا من و از بهنگ من خلیا من

عن الحی

بینه کلدی عسرتا زه کد کل ما هی محمد
بد معنادن صبر دارا و طیاره نادره که همدرد

صیغنی که بدو نا هفتان شمشیر اولد بغی بدو
دروغ آهوه که یانه ایلک فزینله اندر

یکم اولدی ناهلی انبیا نذر ماحد

هزار لغت یزید فزینله رحمت یوما قدر
هزار لغت اولد شوله یزیده شکر وانه
آنا یوم اولد ابله هفتونار

شبهه اتیدی صو صوز آلی رسولی قید یلچانه

تر لحن انجوش اولد بیست صاب صبیان
انظر

عبادتین کی مندی وقتانی صوره صورمان

یقین اولد بینه ره مان سونلردی او شیطانی

هسار غنیمت نا که ابتد رسولک اوردی هشتمان

آنچه لغتله لایعه اوردی اندر جان

انظر

عنده
 ای چای فلفل اینم اسامه ابرسلک آل کوند
 بدو این در دیله در عامه ابرسلک آل کوند
 عید الی در کلاذ شاهم غفات دانسته
 بنیم اولیوم قریب کی قوباه ابرسلک آل کوند
 مهره شاهی شربدی کربلا نیک غنقه
 طبعی اعدیه بن قلفاسه ابرسلک آل کوند
 کوشه غوی نسمه اولی یساری عاشقه
 بار بشت خانه و سامه ابرسلک آل کوند
 بن سنان غنقه ای کوند لیل تشنیم
 شربی لیل لندیه اصانه ابرسلک آل کوند
 ح

غزل
 بند بر صوری صفت سوز ر صله او قور
 او قور دیکایه عاشقیه قلنه قرمانه او قور
 دهی تنکله آ چیه پور انجم صاجله
 ننز آنگله کولوم تجری کولستانی او قور

که میدانم فحش او قور بوغظ
 هر دم نازیه آواز الله فورقانی او قور
 کل کولوم کل وار الیم سجده حاضر اولایم
 حظیم شری کلور هضبه قرانه او قور

دیریم خدیجه یاد الیمون امراغ ادینی
 بولور الطافله بو نظمی در احسانی او قور

دیوان

لوح کونو مع حیاتی یاره تصویر الیم
 دینه غم دیدم می نور الله تصویر الیم
 جبهه پاکش کوردم قابه قوسینی اشیه
 اول بری صورت لیلی اسمیله تخییر الیم

اسم نام الیم اسم صنادن عنک
 قل قلله لفظ بسم الله تحریر الیم
 معرف سرنه بولدم عارف دانالغی
 رفیق بی بیل ایدوب راین تخییر الیم

ماه رولر هسنی توصیف ایچیه امراغ
 بوبله بر رانکله غزل صورتیلی تخییر الیم

قوشه

بنده بیا به ایام در د درونم
سه دنه ای شاه بولدم بنم
مندی زولفنه جبار به نم
جبله دستاره مکنم بنم

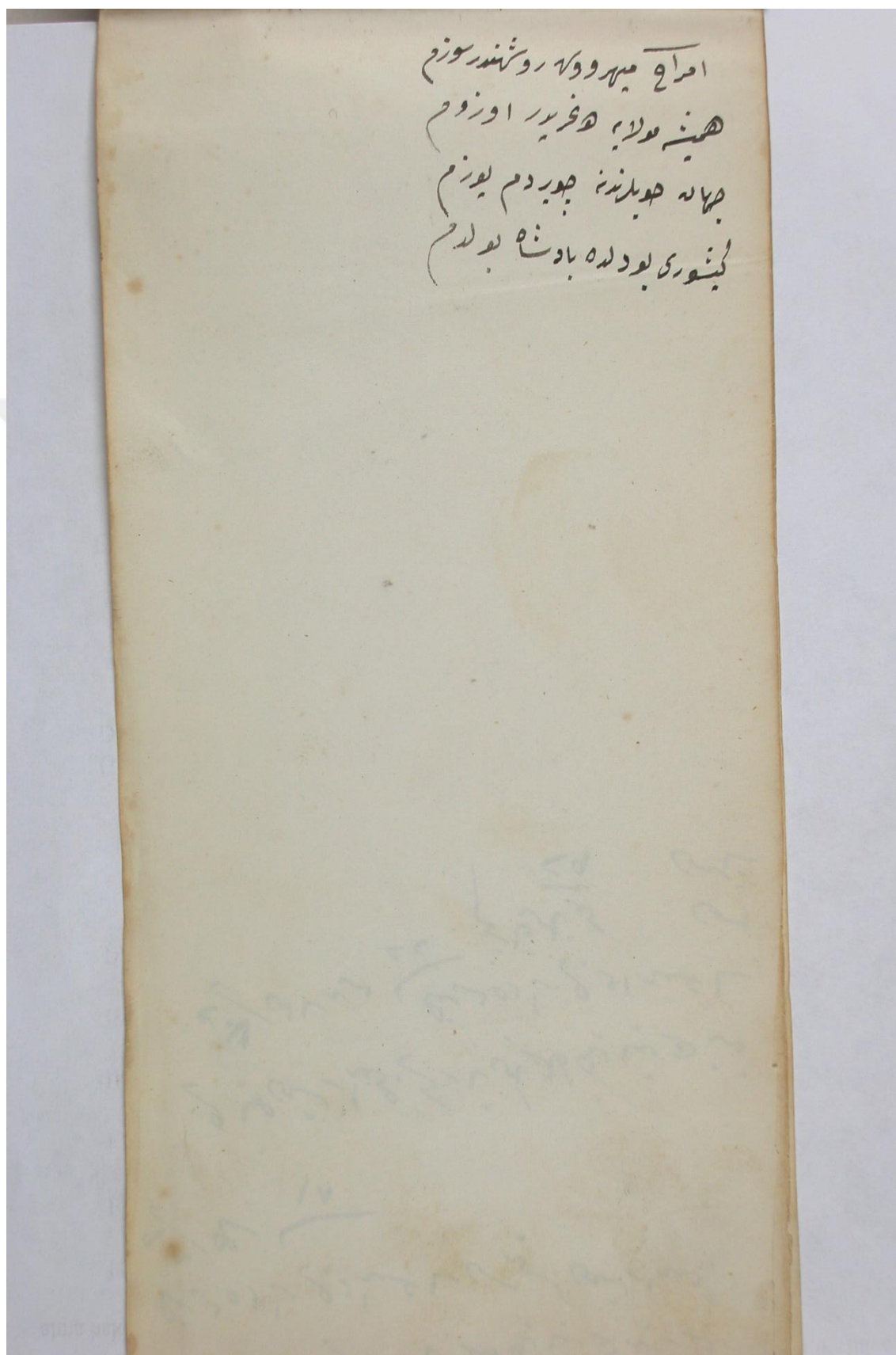
چشم دلک دلک نی لپی اولدی
اقدی چشم باشی چپی لپی اولدی
بولدی فاقم پای لپی اولدی
غنصده ای روی بولدم بنم

سه امده زاده قوشه دیهنت
اشایه بولتم نازیک برده
صوف بولم روزنبا کوشنوشه
سود بیکم شاه اقدم بنم

قوشه

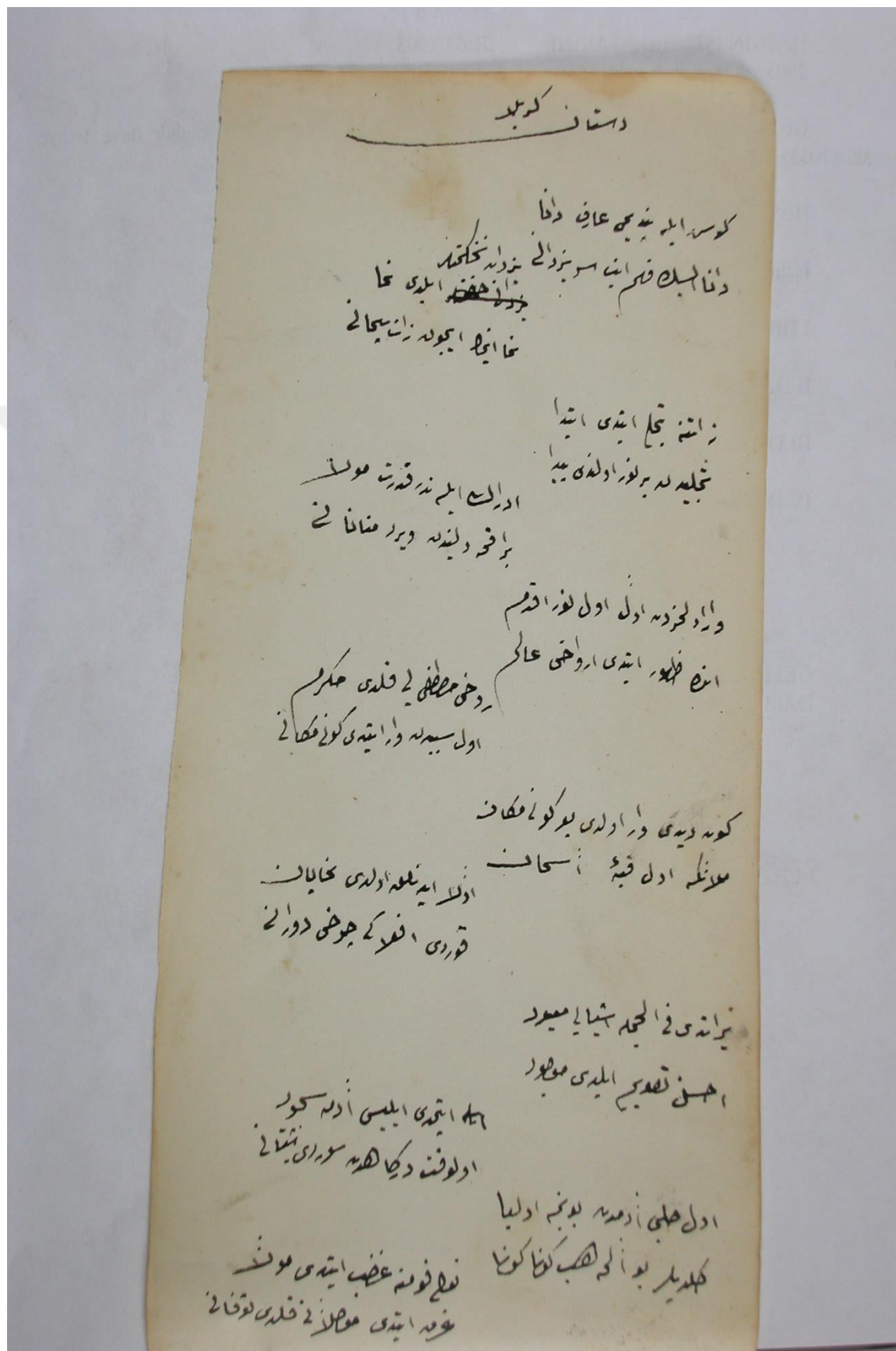
تکله کسردم جقدم ایدرو
و حدنه بر قالا قالا قه بولدم
جمله مدیقتد نفق ایدم
جبار صفه بدغری راف بولدم

معار فدر قلی قلدیم یارار قان
زده شاه ایله کوشه ایدم
طالعیم برو چینه اقدم آرا کمن
عوجی ملک حشمت صفا بولدم

۹۰
 قدس به هونیا به کلدین تاری
 محمد ارشی کسی ساعده او ج را ده درینا
 ۱۸

قدس به هونیا به کلدین تاری محمد ارشی صبا و
 ساعده او ج را ده درینا دره سالی لای
 کونلر قانچم
 ۲۹
 شاهی

لوط قلم غانیم اولدی یار طغیان
 دلاطم لاسغب روزنب کھان
 بر سه و تنج حیفه نردا
 رفینه عوفه ائیدی بدین الی
 طو حصو بجم قلمی موسی با
 ائدی حیزانه قلمی سرری مولد
 ربنا بی دیدی لوری دعا
 اولوقت ایشندی اول نترانی
 بی به کلمه کلمه کلمه کلمه
 نیجه معجز ائیدی اهل
 دره کلمه ائی قلمی دضر
 انظار ایدیلر دوشی دخال
 ایتلر ایزول کلون سنا
 جمد لوسندک یالیدی غرود اغبنا
 اول خلیل ائی کلمه اولدی سنا
 صوم بولم یوردی امور سنا
 طوع ائیدی دهره مخرک کانیات
 دینه جیغی اولدی کلون تحقیات
 فضل انسا علی الر حیات
 نور اید عوفه ائیدی بوم جیغی
 جیغی طوع ائیدی دهره کلمه
 ایتلر بوم کلون جیغی
 اندک دوشی دل ایلد ائیدی بقیه
 دینه دعوت ائیدی قلمی نادانی
 شعیب سنجلی کلمه دل سول
 جها ائیدی انا و ناز نزل
 اندک دعوت ائیدی بقیه
 بولدی جیغی بوم جیغی

مشفق تواری شهم انیا
 سوزد دوست دلدی سوسیمه اعدا
 دودنی کلدی اول علی المرتزقا
 همه لفته بودیم دلدی خشان
 چرخ سیدی دلدی خیمه کرا
 زرخنده دیتدی جهانه کراس
 انا منسوب دلدی کولک زلفقا
 کجورای طیفنده جوده مقلانی
 ایامی اولی قورده صیام اولوری
 همه سوزی سوزا اهلیم تو یورای
 خند انا هم اسلام بیوردی
 کبر بانی کیمه زهر دانی
 عیند اینتم عقله ابرین
 عقله ایندره بیام دیرنه
 عالم خیمه ادر کله اوله کورن
 نفسانیه ایوب بر لای معلون
 اهل بیغیری قلعه یار مضمون
 عبه الرحمه ابنه مایه دلدی خوف
 کورنه ادغای خفای اسلام
 غای قیامه مجه وادی
 مایه ادرغای اند وقت ادرای
 غای قیامه اکر اوله ادرای
 مایه اول معلوم بیکم نانی

چو نام مجروح اولدی اوشک شمع و لایق
 اولدیک نوره ایتدی جلم نهادت
 همه اید حسینه قندی دجهت
 بر دوشه کله کوله آئے
 دیمه کلمه کله نونه بر عرب
 اینه بر دوشه یوزنه نقاب
 هند خناره می ایتونه جواب
 دیوب اول خیمه طیشیدی جانے
 اهل بیت ایتمه کونده بر فغانه
 حسنه حسینه اندیکار ناله
 غل اید حسینه غدار قلمی بر هکات
 ایرتدی بر عرب دوشه بر آئے
 بو کلمه تابدی دوشه افسونه
 حکم دی رستنی ایدی رسته
 او مشاف امانت دیردی دوشونه
 حسنه حسینه کونده هکات
 حسنه حسینه کونده اندیکار
 دیردیر فاشی دکلان بوانت
 دوشونه رسته کونده فغانه
 دوشونه رسته کونده امانت
 دوشه جی نقاب اوزاندی الی
 قلمی دوشه نقاب یوزنه جلم
 کور دیر دوشه جی کفیه علی
 اولوقت بدیردیردین دانه

اوست هلال منجه اولاد غایت بدیدار
 اول جود معلوم جنب صالدیار
 علم حسنه رفیع دیر دیر
 سوله دیر اول عقیقه خندانی
 بنده قلدی حسیه شاه زار
 ایستد لب بند لوندی فساد
 لشکر جگجگ فقه الی اولاده
 کوفه نور دیر عظیم دیوان
 که برای ورنه وارب ادتوری
 چند جبال اجموده اور چند فرای
 خازن قیامی ازله او فرای
 آباد نسیم کچو فرای رفای
 شاه حسیه کورن بولری هلال
 دیدی یارب بولر نعل هلال
 اولاد سوله اولدیر له شخاف
 کبر کورمه دگی بولم میرانی
 ایستد یل الی اولاده خرمیت
 مهولاری کره یل ویر لیلایین
 حقیقه فرید دیر حایه ملت
 مهولاری کره یل ویر لیلایین
 شاه حسیه دیدی ای قلدی عذر
 دیر له منو قیام اجموده بزار
 اخذت بیکر اولاد هلال
 مکانه ایتمک کنه یکه ندرانی

بوسوزہ بھی کبھی ادھری مٹوں
 قیلے نشہ دلا کر ہرکے یا مٹوں
 شاہ شہزادہ ابتدہ اول شہری مٹوں
 رسد کر بلا افتدی خانے

اودہ ایک امامت اودہ کو یہ مٹوں
 خانے ایتھ بونہ مٹوں
 جو بلا سار دیر سوہ اول فقی مٹوں
 اکل بیتہ فدی بونہ زیانے

اکل بیتہ ایجنہ غول غولہ صہادی
 دریا کو مٹوں اور جب کلدی
 اول مروت کلم ہرادی صہادی
 دستور دی اول مٹوں باد لکھوہ دیا نے

نبی فادہ ایجدی خلا کرین
 لاہیلیم حشوہ دل فدی بونہ
 بددعوا عالمی سوہیلور خانہ
 جوہر استول بزدہ خدی مروت

بویلدہ بزلردہ میرا لا اوت
 بیغیر دوستوں اقویہ زحمت
 دستخانہ اول سوہ جوہر خانہ
 زباز زک ایجنہ بولی ارکانہ